

A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsának bírságkiszabási gyakorlata 2001-2011

A következő oldalakon a GVH Versenytanácsának bírságkiszabási gyakorlatát ismertetem, évenkénti bontásban, azon belül is külön az antitröszt eseteket (szükség esetén megosztva versenykorlátozó megállapodásokra és gazdasági erőfölénnyel való visszaélésre) és a fogyasztók megtévesztését (később: tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokat). Előbbi körben a teljességre törekedtem, a reklámos esetek közül azonban csak a legnagyobb ügyekre koncentráltam, legtöbbször bemutatva a legkisebb bírsággal járó eseteket is. A bírságok mögött álló érveket – nem meglepő módon - alapvetően a határozat indokolásai alapján ismertetem, vastag betűvel kiemelve a lényegét, majd az egyes döntések végén egy-két bekezdésben fogalmazok meg észrevételeket, kritikát.

2001

I. Versenykorlátozó megállapodások és gazdasági erőfölénnyel való visszaélés

2001-ben a Versenytanács egyetlen esetben sem szabott ki bírságot versenykorlátozó megállapodás miatt (a határozatok vagy eljárást megszüntető, vagy mentesítést adók voltak).

Visszaélő csomagolások

A Vj-126/2000. sz. eljárásban a UPC, a 10/2001. sz. eljárásban a Matávkábel kapott 5-5 milliós bírságot, mert visszaélést megvalósító módon rendezték át programcsomagjaikat.

Az indokolások **rendkívül tömörnek** mondhatók, szó szerint idézve a UPC döntés vonatkozó utolsó bekezdését:

“A Tpvt. 78. § (1) bekezdése alapján bírságot szabott ki, melynek összegét a jogsérelem súlyára, így különösen a fogyasztói érdekek sérelmének körére, illetve kiterjedtségére tekintettel határozta meg, figyelembevéve azt is, hogy a részben jogsértőnek talált ászf. kikötés és egyedi szerződések a nagyszámú fogyasztók csak egy körében kerülnek alkalmazásra.”

A Matávkábel ügyben azért született szintén 5 millió Ft. bírság, mert a jogsérelem súlya, ezen belül a fogyasztói érdekek sérelmének körére, kiterjedtségére, illetve a jogsértő állapot időtartamára tekintettel ennyit látott indokoltnak a versenytanács. Figyelemmel volt arra is, hogy az egyedi előfizetői szerződéseket az új ászf hatálybalépése után az eljárás alá vont vállalkozás nem alkalmazta.

II. Fogyasztók megtévesztése

18 esetben 49,7 millió Ft. bírságot szabott ki a GVH megtévesztő tájékoztatás miatt. A „fix” tételek 0,5, 1, 2, 10 millió Ft. voltak, egyetlen „nem kerek” bírság volt 3,2 milliós összegben. Három esetben szabott ki a Versenytanács tízmilliós bírságot.

Áruházak „leg”-es párbaja

A GVH két eljárásban vizsgálta az Auchan és a Tesco budapesti „ki a legolcsóbb” reklámháborját. Az eredmény „igazságos döntetlen”, 10-10 millió Ft. bírsággal.

A Vj-217/2000. sz. Tesco-s döntés **egymondatos** indokolás szerint a bírság kiszabásánál Tptv. 78. § a törvényileg írt összes körülményt (forgalmi adatok, példányszám, stb.) értékelte, **súlyosítóként** vette azonban figyelembe a kifogásolt magatartások háttéréből eredő **verseny veszélyeztetettségét**.

Érdekesség, hogy a Vj-209/2000. sz. Auchan ügyben elsődlegesen azt vizsgálta a versenytanács, hogy az Auchan hivatkozott kisebb piaci súlya, elismerő, együttműködő magatartása miatt van-e ok a Vj-217/2000. számú ügyben a Tescoval szemben kiszabott bírságnál kisebb összegű bírság kiszabására. Álláspontja szerint nem volt, mert a versenytársak piaci súlyának megítélésénél a két-két áruházra korlátozódó, helyi tevékenységet kell számba venni, s abban a bírságösszegre is kiható lényeges különbség nincs. Az Auchan eljárásbeli együttműködő magatartása a törvény által egyébként is előírt követelményeknek felel meg, amely **együttműködés** hiányában elvileg rendbírsággal is sújtható. Az Auchan részbeni elismerő nyilatkozatot csupán a tárgyaláson tett, holott arra az eljárás korai szakaszában is módja volt úgy. Nem utolsó sorban az Auchan nem először sértette meg — bár kisebb súlyú cselekménnyel — a Tptv. fogyasztómegtévesztést tiltó szabályait, amely körülmény a bírságösszeg növelésének irányába hatott.

Az indokolás rokonszenves sajátossága az **arányosság** szem előtt tartása, mind a vizsgált jogsértésre, mind a rokon-ügyben kiszabott összeghez képest. Az **együttműködés** kapcsán itt a versenytanács **szigorú** álláspontot foglal el, azt üzenve, hogy az elismerő nyilatkozat helye az eljárás elején van, s egyben megszüntetendő a vizsgált magatartás is.

AB Aegon termékcsere ajánlat

A Vj-60/2001. sz. ügyben az AB Aegon termékcsere ajánlatáról szóló tájékoztatást minősítette a GVH nem kellően informatívnak, melynek vége 10 millió Ft. bírság lett. A későbbi határozatok mércéjével nézve a döntés bírság része **gyakorlatilag nem került megindoklásra**:

“A Versenytanács ezért a jogsértést megállapította és a Tptv. 78. § (1) bekezdése értelmében a vizsgálati jelentésben foglaltakra is tekintettel az ügy súlyával és az eljárás alá vont piaci szerepével arányban álló bírságot szabott ki.”

Megtévesztő fogyasztás

A Vj-118/2001. sz. eljárás az Opel Southeast Europe Kft.-vel szemben zárult jogsértés megállapításával. 5 millió Ft-ot kellett fizetnie azért, mert egyes gépkocsiknál jelzett üzemanyag fogyasztás adatok nem feleltek meg a valóságnak.

A határozati indokolás egyik sajátossága, hogy a **vizsgálói jelentésből** indul ki, mintegy ahhoz képest indokolja a bírság összegét (a határozat erről annyit mond, hogy a vizsgáló jelképes összeg kiszabását indítványozta), pontosabban, hogy miért állapított meg az indítványozottnál magasabb összeget. A versenytanács szerint a fogyasztók gépkocsivásárlását alapvetően meghatározzák a magas üzemanyagárak (!), ami a hosszantartó jogsérelem súlyát növeli, még akkor is — figyelemmel az elkövető piaci helyzetére — ha az OPEL jogellenes magatartása **nem volt szándékos** és az OPEL tevőlegesen hozzájárult a sérelem mérsékléséhez.

A versenytanács a bírság összegének meghatározásakor **súlyosító** körülményként értékelte az alábbiakat:

- az OPEL-nek a hazai személygépkocsi értékesítésben elfoglalt jelentős helyét,
- a jogsértés érvényesítésének időtartamát és a
- a maradéktalan hibajavítás hiányát.

Enyhítő körülmények voltak:

- a magatartás közrehatásának hiányát az OPEL 2000. évi piaci részesedésének növekedésében,
- a nemzetközi központnak a hiba elkövetésében játszott meghatározó szerepét és
- az OPEL ténybeismerő, eljárást segítő magatartása.

Az év vizsgált határozataihoz képest e döntés indokolása kiemelkedően **részletesnek** mondható. Hogy az 5 millió Ft. **sok volt-e vagy kevés**, annak utólagos megítéléséhez a határozat nem tartalmaz támpontokat (hacsak annyit nem, hogy a vizsgáló ennél kevesebb összeget javasolt).

Fogyasztói csoportok

Vj-61/2001. sz. ügyben a Credit Center kapott 500 ezer Ft. bírságot, fogyasztói csoportok típusú, később „klasszikussá” váló megtévesztő tájékoztatás miatt. Az indokolást rövid terjedelmére tekintettel szó szerint is idézni lehet:

“A Versenytanács ezért a jogsértést megállapította, a Tpv. 77. § e) pontja alapján megtiltotta a jogsértő magatartás további folytatását és a 78. § (1) bekezdése alapján az eljárás alá vont vállalkozás piaci súlya, a hirdetésekre fordított költségei, bevétele és a sérelemmel összhangban álló összegű bírságot szabott ki.”

2002

I. Versenykorlátozó megállapodások

2002-ben a GVH 182,46 millió forint bírságot szabott ki versenykorlátozó megállapodások miatt. Egy nagy cementipari, egy kis vendéglős kartell (tankönyvbe illően írásos bizonyítékkal a jogsértő áregyeztetéséről), továbbá egy ritkán bírságot vertikális versenykorlátozás volt a terítéken. Ebben az évben alakult meg a GVH Kartell csoportja, munkájuk gyümölcse a következő években érett be.

Cemenkartell

A Vj-73/2001. sz. eljárásban az év októberében az öttagú versenytanács összesen 120 milliós bírságot szabott ki tiltott információcsere miatt. A Cementipari Szövetség nem kapott bírságot, a Duna-Dráva Cement Kft. viszont 80, a Holcim Hungária Rt. 40 millió Ft. bírságban részesült, mivel az információkartell szervezői, haszonélvezői a gyártók voltak.

A bírság összegének megállapításakor a versenytanács különösen a Tptv. 78. § (2) bekezdésében felsorolt szempontokat mérlegelte. Ezek közül alapvető fontosságot tulajdonít a verseny veszélyeztetettségi fokának (az adott versenykorlátozás elvi hatása a versenyre) és a jogsértés piaci hatásának (különösen a felek piaci helyzete, a fogyasztók mekkora köre érintett, termék gazdasági jelentősége). **Kisebb súllyal**, de külön értékelte a Versenytanács a fél attitűdjét (pl. tett-e a sérelem orvoslása érdekében lépéseket, eljárás alatt tanúsított magatartása). Az ily módon **számított bírság** alapösszeget arányosan növelni kellett a jogsértés időtartamának (információkartell esetében öt év) figyelembe vételével.

A versenytársak közötti **információkartell** oligopolisztikus piacon a verseny veszélyeztetettsége szempontjából alapvetően súlyos jogsértés, de jelen esetben figyelembe kellett venni, hogy az adatok nem vonatkoztak árakra, eladási területekre, konkrét üzleti kapcsolatokra.

Az információkartellben részes vállalkozások az ország egészét lefedik, így a versenykorlátozás **hatása országos** kiterjedésű volt. Tekintetbe kellett venni azt is, hogy az információkartell érdemben csak a szerződésekkel le nem kötött termelésre lehetett hatással, ami az **összes eladások kb. 20%-át** tette ki. A Versenytanács figyelembe vette azt is, hogy a cement **gazdaságilag alapvető fontosságú** termék: az e szektorban tapasztalható versenytorzulás számos más iparágban is érzékeltetheti hatását.

Enyhítő körülményként vette számításba a Versenytanács, hogy a jogsértő magatartással 2001-ben **felhagytak**. További enyhítő körülményként került értékelésre, hogy az információcsere versenyjogi megítélése a GVH gyakorlatában **viszonylag új jogkérdésnek** minősül. A kiszabott bírságok eltérő nagysága a vállalatok forgalmának különbözőségét tükrözi.

Ez a határozat is azt jelzi, hogy az eljáró versenytanács már a **közlemény struktúráját** használva számította ki a bírságokat (annak precizitását nélkülözve, sem pontozást nem látunk, sem a bírság alapösszege nem kerül meghatározásra).

A kiszabott bírság a Holcim előző évi forgalmának **0,27%-a**, a DDC-nek **0,29%-a**.

Balatonparti vendéglős kartell

A Vj-145/2001. számú ügyben több kis, helyi vendéglőt üzemeltető vállalkozás kapott összesen 2,46 milliós bírságot (amit utóbb a bíróság még tovább mérsékelte), mert a fontosabb ételekre, italokra minimum árakban állapodtak meg. A kilenc vállalkozás bírságja százezres nagyságrendű volt, a legkisebb 100 000, a legnagyobb 700 000 Ft. Érdekesség, hogy más esetben **egyéni vállalkozó** nem szokott kartell ügyben marasztalként feltűnni (jelen esetben hat személy neve szerepel a rendelkező részben).

A bírság összegének meghatározásához az eljáró versenytanács olyan **módszert** használt, amely minden szóba jöhető – akár enyhítő, akár súlyosbító – körülményt felölel, ezeknek a versenyre való hatásuk alapján különböző nagyságú súlyt ad, és amely e szempontok mérlegelésének eredményét az adott vállalkozás adott piacon elért forgalmával veti össze. A figyelembe vett szempontok közül meghatározó súlyt a verseny veszélyeztetettségének foka és annak piaci hatása képvisel. Az ily módon előálló alapösszeg a jogsértés időtartamának fényében növelhető vagy csökkenthető. Az e módszerrel megállapított bírság egyrészt tükrözi a jogsértés súlyosságát, másrészt figyelembe veszi a jogsértésben részes vállalkozások különböző méretét, piaci súlyát, így mindkét tekintetben arányosnak mondható.

Az érvényesíthető árak minimumának rögzítése az árversenyt nagy mértékben korlátozta, a jogsértés **nagyon súlyosnak** tekintendő. A versenytanács a jogsértő felek piaci helyzete, a piac nem teljes lefedettsége, a fogyasztói kör **nem túl széles érintettsége**, továbbá a szolgáltatás gazdasági szempontból nem túlzottan jelentős természetére tekintettel a jogsértés következményeit nem találta túlzottan nagyoknak.

A vendéglősök attitűdjének értékelésekor súlyosító körülményként vette számításba, hogy szerepük a megállapodás létrehozásában **aktív** volt: az árakat közösen, bekiabálós módszerrel alakították ki. A versenytanács tekintettel volt arra is, hogy a szóbeli megállapodást a Tengerdi Kft. **foglalta írott jegyzőkönyv formába**. A vizsgálói indítványtól eltérően ugyanakkor nem tekintette súlyosító körülménynek, hogy mely vállalkozás éttermében került sor a jegyzőkönyv megkötésére, mert a találkozó spontánnak volt mondható, hasonló megbeszélésekre máskor is, más helyeken is sor került.

Enyhítő körülményként vette számításba a Versenytanács az ügyfelek eljárás során tanúsított magatartását: az idézésekre megjelentek, helyszíni szemlét nem akadályozták, kérdésekre válaszoltak – ennek mértéke a Tengerdi Kft. esetében azért volt csekélyebb, mert a vizsgáló felhívása ellenére nem volt hajlandó aláírni a helyszíni szemléről készített

jegyzőkönyvet. A magatartás **felróhatósága** kapcsán tekintetbe vette a Versenytanács, hogy egyéni **vállalkozóról vagy gazdasági társaságról** van-e szó, illetve hogy **aláírásra jogosult személy írta-e alá** a jegyzőkönyvet vagy sem.

A Versenytanács a bírság alapösszegét gondos mérlegelést követően az érintett vállalkozások étermi szolgáltatásból 2000. év során elért forgalmának **3,3%-3.8%-ban** határozta meg. A jogsértés egy teljes idényt érintett, időtartama átlagosnak mondható, így ez alapján a versenytanács a bírság alapösszegét se nem csökkentette, se nem növelte.

A versenytanács egy érintett egyéni vállalkozóra azért **nem szabott ki bírságot**, mert a fenti módszerrel számított bírság – tekintettel az eljárás alá vont éves forgalmának csekély mértékére – olyan kis összegű lett volna, amitől sem büntető, sem elrettentő hatás nem volt várható. Tekintettel volt emellett arra is, hogy a vállalkozásával egészségügyi okokból felhagyott.

Érdekessége még az ügynek, hogy az eljárás alá vontak kifogásolták, hogy a versenytanács előzetes álláspontja olyan felhívást tartalmazott, amely szerint a kiszabható **bírság jelentős mértékű mérséklésére kerülhet sor** azzal szemben, aki elsőként olyan új bizonyítékot szolgáltat, amely megerősíti a jogsértés megállapíthatóságát. A versenytanács ezt azzal magyarázta, hogy ezen önkéntességre alapozó technikát szerte a világban alkalmazzák a versenyhatóságok a titkos kartellek hatékonyabb feltárása érdekében.

A 2002. márciusi határozat a **közlemény** előszelének tekinthető. Érdekesség még, hogyan próbálkozott a versenytanács az **engedékenység intézményét** megcsillantani az eljárás alá vontak előtt. A törvény által előírt **együttműködési kötelezettségnek** való megfelelés a későbbi években már nem minősült enyhítő körülménynek.

BKV hírlapárus helyek bérbeadása

A Vj-193/2001. sz. határozat kereken 60 milliós bírsággal sújtott vertikális versenykorlátozás miatt több vállalkozást. A Hirker, Buvahir és Lapker egyetemlegesen volt köteles 30 millió bírságot megfizetni, a BKV egymaga ugyanannyi összeget.

A BKV Rt. és a Lapker-csoport tagjai között létrejött szerződésekben szereplő kikötések 1998. január 1. napjától kezdődően veszélyeztették a gazdasági versenyt azáltal, hogy az írásbeli megállapodások alapján döntően a Lapker-csoport tagjainak volt módjuk meghatározni azt, hogy a BKV Rt. hírlapárusítás céljára alkalmas területein megjelenhetnek-e versenytársaik. A versenytanács álláspontja szerint a gazdasági verseny veszélyeztetettségének foka **súlyosnak** minősül, tekintettel arra is, hogy a hosszú ideig fennállt jogsértő állapot hatása a budapesti hírlapárus kiskereskedők révén a fogyasztókat is érinthette.

A bírság konkrét összegének meghatározásánál a versenytanács a **bérleti díj havi összegéből indult ki**, melyet a versenykorlátozó kikötésre tekintettel állapítottak meg a

BKV Rt. által kikötött többi bérleti díjnál magasabban. Nyilatkozatukban az eljárás alá vont vállalkozások sem vitatták, hogy a jogsértés általuk is deklarált illetve figyelembevett **jelentős előnnyel járt**, mely a bérleti díj mértéke folytán közvetlenül az I. r. eljárás alá vont vállalkozásnál jelentkezett. Az a tény, hogy a Lapker-csoport tagjai az általuk is ismert mértékű átlagos bérleti díjhoz képest kiemelkedően magas összegű bérleti díj fizetését vállalták, nyilvánvalóan az is jelentette, hogy számukra a versenyt korlátozó megállapodás szintén előnnyel járt, ami a nagyforgalmú megállóhelyeken elért magasabb forgalommal járó bevételben realizálódott.

E decemberben hozott határozat alapvetően a jogsértés súlyát elemzi, a felróhatóságról nem esik szó. Elhangzik a jogsértéssel elért előny létezése is, de az nem derül ki, hogy hogyan befolyásolta a bírság összegét. Szemben az év többi döntésével, **nem érződik a közlemény “előszele”**.

II. Gazdasági erőfölénnyel visszaélés

2002-ben 218,5 milliós bírság született erőfölénnyel való visszaélés miatt, ami annyiban különleges, hogy ezzel „megelőzte” a később mindig diadalmaskodó kartell ügyszakot. 11 ügyben született bírság, 0,5-65 millió Ft. közötti összegekben (a számos ügy miatt most csak az érdekesebbeket ismertetjük bővebben). Egy cementpiacos kivétellel valamennyi ügy hálózatos iparágat érintett (kábeltvé, villamos energia, internet, posta). Nemcsak kizsákmányoló, hanem korlátozó visszaélések is terítéken voltak (közvilágítás korszerűsítési piac, hibrid levelek, temetkezési szolgáltatások, kábeltvé/internet).

Közvilágítás korszerűsítés

A Vj-175/2001. sz. ügyben a TITÁSZ-t sújtotta a versenytanács 65 milliós bírsággal (a Vj-176/2001. sz. „rokon-eljárás” végén a DÉMÁSZ kapott 40 milliót). E 2002 szeptemberi határozat a **közlemény tudatos megelőzésének egyik első példája, különösen erőfölényes viszonylatban** (a különbség csak annyi, hogy nem kerül sor pontozásra).

A versenytanács a Tpv. 78. § felidézése után előre bocsátotta, hogy széles körű **diszkrecionális** joggal rendelkezik a bírság összegének meghatározásakor, ami a Gazdasági Versenyhivatal aktuális **versenypolitikájának** egyik legfontosabb momentuma.

A bírság összegének meghatározásához az eljáró versenytanács fontosnak tartotta megjegyezni, hogy a (fentiekben ismertetett) Vj-145/2001. sz. határozatához hasonló olyan **módszert** használt, amely minden szóba jöhető – akár enyhítő, akár súlyosbító – körülményt felölel, ezeknek a versenyre való hatásuk alapján különböző nagyságú súlyt ad, és amely e szempontok mérlegelésének eredményét az adott vállalkozás adott piacon elért forgalmával veti össze. A figyelembe vett szempontok közül meghatározó súlyt a verseny veszélyeztetettségének foka és annak piaci hatása képvisel. Az ily módon előállt összeg a jogsértés időtartamának fényében növelhető vagy csökkenthető. Az e

módszerrel megállapított bírság egyrészt tükrözi a jogsértés súlyosságát, másrészt figyelembe veszi a jogsértésben részes vállalkozások különböző méretét, piaci súlyát, így mindkét tekintetben arányosnak mondható.

A versenytanács álláspontja szerint a korlátozó hatású gazdasági erőfölénnyel való visszaélés jogsértés természeténél **nagyon súlyosnak** tekintendő, mivel alkalmas a fogyasztói érdekeket szolgáló verseny kibontakozását megakadályozni vagy legalábbis késleltetni. A versenytanács nem csak egy, hanem **több magatartást** is feltárt, amelyek önmagukban, egyenként vizsgálva is indokolták volna a jogsértés megállapítását és bírság kiszabását. Az alábbi bírságszámítási módszert azonban – tekintettel ezek közös céljára – nem magatartásonként külön-külön (ami a bírság többszörös nagyságát eredményezte volna), hanem egységesen alkalmazta.

Következő lépésként a jogsértés piaci hatását vette figyelembe a versenytanács: az eljárás alá vont piaci helyzete, a feltárt gyakorlat általános jellege, a fogyasztói kör viszonylag széles érintettsége (jelentősebb méretű városok), a jogsértés esetleges továbbgyűrűző gazdasági hatásaira (pl. a közeljövőben verseny előtt megnyíló villamos energia kereskedelmi piac) tekintettel a jogsértés következményeit **közepesen súlyosnak** találta.

A versenytanács az eljárás alá vont attitűdjének értékelésekor súlyosító körülményként vette számításba, hogy az eljárás alá vonthoz hasonlóan nagy méretű, jelentős háttérparatussal rendelkező vállalkozás nem hivatkozhat arra, hogy nem tudhatta, hogy magatartása jogszabálysértő lehet. Súlyosító szempont volt viszont, hogy az eljárás alá vont az **eljárás alatt is** folytatta a kifogásolt magatartásokat.

Enyhítő körülményt jelent viszont, hogy a **hiányos állami szabályozás és az újszerű jogi és versenyjogi kérdések** miatt létezett egyfajta bizonytalan helyzet, amelyet az áramszolgáltató erőfölényével élve kívánt a maga javára kihasználni.

A jogsértés **időtartama** átlagosnak mondható, így ez alapján a Versenytanács a bírság alapösszegét se nem csökkentette, se nem növelte.

Érdekes, hogy a versenytanács két **párhuzamosan futó eljárás** eredménye közötti hasonlóságra is tekintettel volt. A DÉMÁSZ Rt. némileg több jogsértéssel igyekezett az új piacralépő helyzetét megnehezíteni, amiért a Versenytanács 45. 000. 000 Ft. összegű bírságot látott indokoltnak kiszabni. Jelen eljárásban kiszabott bírság ehhez képest sem nevezhető **aránytalanul** nagynak, mert a TITÁSZ közvilágítási forgalma jóval nagyobb és a most konkrétan vizsgált települések is nagyobbak, a jogsértés hatása jelentősebb.

Cementimport korlátozás

A Vj-73/2001. sz. ügyben az információkartell mellett a Holcim Rt. kapott 30 millió Ft. bírságot, mert kedvezmény politikájával az importcement térnyerését nehezítette.

A Holcim Rt. jogelődje által alkalmazott kedvezmény a jogsérelmet **elvileg súlyosnak** lehet tekinteni, de azt a hatásával együtt értékelte a Versenytanács a bírság kiszabásakor. Igaz, hogy természeténél fogva versenykorlátozó célzatú volt, de **érdemi hatása** – tekintettel az árengedmény mértékére, a ténylegesen ilyen tartalmú szerződések kevés számára – **csekélynek** volt mondható, amit jelez az is, hogy az import az adott évben magas szintet ért el.

A határozat erőfölényes bírságindokolása **meglehetősen tömörre** sikerült, a jogsértés felróhatóságáról például nem esik szó.

A kiszabott bírság a Holcim előző évi forgalmának **0,27%**.

Magyar Posta kedvezmény

A Vj-167/2001. sz. eljárás végén 20 millió Ft. bírságot kellett fizetnie a Magyar Postának, mert olyan kedvezményrendszert alkalmazott, amellyel kiszoríthatta a hibrid levél piacról kisebb versenytársait.

Az októberi határozat indokolásának felépítése a közleményét idézi.

A bírság összegének megállapításakor a Versenytanács különösen a Tpv. 78. § (2) bekezdésében felsorolt szempontokat mérlegelte. Ezek közül alapvető fontosságot tulajdonít a verseny veszélyeztetettségi fokának (az adott versenykorlátozás elvi hatása a versenyre) és a jogsértés piaci hatásának (különösen a felek piaci helyzete, a fogyasztók mekkora köre érintett, termék gazdasági jelentősége). Kisebbsúlyúval, de külön értékelte a versenytanács a fél attitűdjét (pl. tett-e a sérelem orvoslása érdekében lépéseket, eljárás alatt tanúsított magatartása). Az ily módon **számított bírság** alapösszeget jelen esetben nem volt indokolt a jogsértés egy éves időtartama alapján módosítani.

Mivel a jogsértés a **küldemény előállítási piacot** érintette, az Elektronikus postaközpont 2001. évi árbevételét vette viszonyítási alapul a versenytanács. A versenytársak ellen irányuló, korlátozó típusú erőfölénnyel való visszaélés a verseny veszélyeztetettsége szempontjából **alapvetően súlyos** jogsértésnek minősül.

A jogsértés országos kiterjedésű volt. Tekintetbe kellett venni azonban azt is, hogy a kedvezmény alkalmazása nem volt minden egyes szerződésnél bizonyítható. Súlyosító körülményként kellett értékelni, hogy a Magyar Posta az **állam** által biztosított monopol helyzetével élt vissza, enyhítő körülményként pedig azt, hogy nem volt megállapítható a küldemény előállítási piac struktúrájának - a Magyar Posta magatartása következményeképpen történő - jelentős mértékű átalakulása.

A fél attitűdjének értékelése során figyelembe kellett venni a MP stratégiai anyagait, amik a magatartás **tervezettségét** mutatják. A MP 2002-ben a jogszabályi környezet változása miatt módosította kedvezményrendszerét, amely a nagyobb nyilvánosság miatt jobb átláthatóságot ígér, de a diszkriminációmentesség biztosíthatósága nem

megállapítható, ezért a Versenytanács a jogsértés folytatása, az okozott hátrány helyrehozása szempontjából semlegesnek ítélte meg az eljárás alá vont magatartását.

A figyelembe vett szempontok között **különlegesnek** mondható az állami monopóliummal való visszelés, mintha az a vállalkozás, amelyre az állam egy szolgáltatást kizárólagos jelleggel rábíz, fokozottabb felelősséggel tartozna tevékenységéért. Az is látható, hogy a **belső cégdokumentumok** rosszul jöhetnek a szankcionálás során.

III. Fogyasztók megtévesztése

16 ügyben összesen 35 millió Ft. bírságig jutott a GVH 2002-ben. A tételek a „szokásos” 0,5, 1, 2, 10 milliók voltak.

Tisztességtelen time share

A Vj-143/2001. sz. ügy hozta az év „rekordbírságát”, összesen 10 millió Ft. összegben. A Proinvest 2001. Kft., a Kereknap Kft., a Sol Oriens Hungaria Kft., a Holiday Club Hungary Kft. és a Pláninvest Bróker Rt. Kaptak 1-5 millió közötti bírságot.

A bírság összegének meghatározása során a versenytanács minden eljárás alá vont esetben (súlyosító körülményként) figyelembe vette:

- az érintett fogyasztók széles körét
- a jogsértő magatartás tanúsításának időtartamát,
- az érintett piac moráljára gyakorolt kedvezőtlen hatást.

Enyhítő körülményként vette figyelembe azt, hogy a jövőbeni jogsértések **megelőzése** érdekében intézkedéseket tettek a nyomtatványok, szerződésminták tartalmának korrekciója iránt.

Eljárás alá vontanként külön-külön figyelembe vette a jogsértő magatartás tanúsításában betöltött szerepét és piaci részesedésének jelentős voltát.

Két vállalkozás esetében a versenytanács azt is értékelte, hogy korábban már voltak versenyfelügyeleti eljárás alanyai, így tisztában kellett lenniük a fogyasztóknak nyújtott tájékoztatás pontosságának, egyértelműségének jelentőségével.

Napkristály Flavin 7 megtévesztés

A Vj-1/2002. sz. eljárásban a Crystal Institute Napkristály termékének reklámozása minősült fogyasztó megtévesztőnek, aminek 3 millió Ft. volt az ára. Az „egybekezdéses” indokolás az alábbiakat tartalmazta.

A versenytanács szerint a termékek emberi egészségre hatást gyakorló hatásával kapcsolatos jogsértések esetén csak **megfelelően magas bírságok** alkalmasak a további jogsértéstől való visszatartásra. A bírság összegének meghatározása során a Versenytanács ezen kívül figyelembe vette, hogy a megtévesztésre alkalmas, **hosszú időn** át tanúsított tájékoztatás a fogyasztók igen **széles körét** érte le, illetőleg arra, hogy noha az eljárás alá vont maga is **tisztában volt** azzal, hogy a termék nem rendelkezik a szükséges engedélyekkel, a termékről folyamatosan a Tpv-t-be ütköző tájékoztatást adott.

A bírság összegét csökkentő tényezőként vette figyelembe a Versenytanács, hogy az eljárás alá vont **elismerte a jogsértést**.

Az indokolásból az nem tűnik ki, hogy a 3 millió **mihez képest volt** “**megfelelően magas**” bírság, mekkora volt a cég nettó árbevétele, vagy érintett piaci forgalma.

Az ígértnél kisebb kedvezmény

A Vj-78/2002. sz. ügy volt az év egyik minimum bírsága. Az Electro Computer Bt. 500 ezer forintot fizetett megtévesztő 50%-os kedvezmény reklámjai miatt. A határozat egy bekezdésnyi bírságindokolást tartalmaz, amelynek során összemosódik a bírságkiszabás szükségessége és annak mértéke indokolása.

Az eljárás alá vonttal szemben bírság kiszabása indokolt, figyelemmel mindenekelőtt arra, hogy a megtévesztésre alkalmas tájékoztatás a fogyasztók széles körét érte el. A magatartás piacra gyakorolt hatása kapcsán a versenytanács szem előtt tartotta, hogymegtévesztő árengedményes akció a reklámokkal szembeni fogyasztói bizalom megingásában, a piaci morál romlásában is megmutatkozik. A versenytanács ugyanakkor figyelembe vette az eljárás alá vont **eljárást segítő** magatartását is.

Hogy mindezekből hogyan következett a félmilliós bírság, az lényegében rejtve marad.

2003

I. Versenykorlátozó megállapodások

2003-ban kilenc esetben összesen 638,5 millió Ft. bírságot szabott ki a GVH versenykorlátozó megállapodások miatt. Ez évben hozott a Versenytanács először határozatot a Kartell Csoport által indított, rajtaütéses ügyekben (mozikartell). A legnagyobb bírságot mégis egy sajátosnak nevezhető versenykorlátozó megállapodáshoz kötődik. A későbbi évekhez képest különösen sok esetben került sor enyhítésre állami ráhatásra hivatkozva. Ez év december 15-én került kiadásra a GVH antitröszt bírságközlménye.

A végződtetési díj megállapodás

A Vj-22/2002. sz. ügyben a Versenytanács a három mobiltelefon szolgáltató és a Matáv közötti komplex végződtetési díj megállapodás rendszert minősítette versenykorlátozónak, s ezért a bírságközlmény szerint eljárva, összesen 360 milliós bírságot szabott ki: a Westel 210, a Pannon 150 millió Ft. bírságot kapott.

A verseny veszélyeztetettségével kapcsolatban a Versenytanács úgy ítélte meg, hogy a hálózati szerződésekben rögzített versenytorzítást lehetővé tevő kikötések **nem minősülnek kőkemény kartellnek**. A versenytorzító hatás kifejtésére alkalmas megállapodások következtében a verseny veszélyeztetettsége csak csekély fokúnak minősül. **(5 pont)** A jogsértés piaci hatásával kapcsolatban a Versenytanács figyelembe vette azt, hogy a **tényleges versenytorzító hatás nem nyert bizonyítást**, csupán az, hogy a magatartás ilyen hatás kiváltására alkalmas volt. **(5 pont)**

Az eljárás alá vontak attitűdjével kapcsolatban a Versenytanács először a jogsértő magatartás felrőhatóságát értékelte. A **felrőhatóság** abban az esetben állapítható meg, ha az eljárás alá vont vállalkozás tisztában volt (vagy tőle elvárható módon tisztában lehetett volna) a jogsértő magatartásának piaci hatásával, illetve azzal, hogy ezáltal a fogyasztóknak egyoldalúan és közvetlenül hátrányt okozhat. A versenytanács szerint az eljárás alá vont mobil szolgáltatók pontosan tisztában voltak azzal is, hogy magatartásukkal a vezetőkes piac fogyasztóinak hátrányt okozhatnak. A versenytanács ugyanakkor figyelembe vette az eljárás alá vont vállalkozások javára azt, hogy az időszak elején kialakult ár megegyezett az időszakot **megelőzően a hatóság** által megállapított árral. Ennek alapján hihetően vélték úgy, hogy a fix-mobil végződtetési díjakkal kapcsolatos magatartásuk jogszerű. **(5 pont)**

Az attitűddel kapcsolatos további szempontként a versenytanács azt mérlegelte, hogy a magatartás jogsértő voltát a **korábbi jogalkalmazási gyakorlat tisztázta-e**, illetve, hogy a jogsértő vállalkozás valamilyen kézzelfogható állami ráhatás következtében hihetően vélhette úgy, hogy magatartása jogszerű. A versenytorzító magatartás igen ritka a magyar jogalkalmazási gyakorlatban, és mindaddig egyetlen olyan eset sem fordult elő, amelyben összehangolt magatartás nem versenykorlátozó, hanem versenytorzító hatása miatt

minősült volna jogsértőnek. A versenytanács nagy súllyal vette figyelembe az eljárás alá vont vállalkozások javára, hogy az időszak elején hatósági árként kialakult áron 1999-et követően nem emeltek a vizsgált időszak túlnyomó részében. Ugyanakkor megállapítást nyert, hogy a mobil-fix viszonylatra vonatkozó szerződéses kikötések ártorzító hatásával az eljárás alá vontak is tisztában voltak és azokat versenytorzító céllal építették be a hálózati szerződésekbe. (-10 pont)

Az attitűddel kapcsolatos utolsó szempontként a Versenytanács azt mérlegelte, hogy az egyes eljárás alá vont vállalkozásoknak milyen szerepe volt a magatartások összehangolásában. A hálózati szerződések szövegtervezetét a Pannon GSM és a Westel900 dolgozta ki, majd kötötte meg elsőként. A többiek csak átvették, illetve elfogadták a kidolgozott szerződések tervezeteit. Ennek alapján megállapítható, hogy a Pannon GSM és a Westel900 **aktív**, a másik két mobil szolgáltató passzív szerepet játszott az összehangolt magatartás kialakításában. Ennek alapján a Vodafone és a Westel450 enyhébb (-5 pont) megítélés alá esik.

A GVH által alkalmazott bírságkiszámítási gyakorlat szerint a fentiek alapján a bírság alapösszegeinek kiszámítására szolgáló összpontszámok a Westel900 és a Pannon GSM esetében **összesen 5 pont**, a Vodafone és a Westel450 esetében **összesen 0 pont**.

A jogsértés **időtartamának** figyelembevétele úgy történik, hogy a bírság fentebb meghatározott összpontszáma megnövekszik a jogsértéssel megkezdett évek számától függően úgy, hogy az első éven túl minden megkezdett további év az összpontszámot 10 százalékkal növeli. A jogsértés a vizsgált időszak három évére (1999, 2000 és 2001) vonatkozóan állapítható meg, azaz lényegében véve három éven keresztül állt fenn, ennek megfelelően a versenytanács az összpontszámot a fenti négy eljárás alá vont esetében egyaránt **20 százalékkal** emelte meg.

A versenytanács tanító jelleggel elmayerázta, hogy a **releváns forgalom** a jogsértő vállalkozás által az érintett piacon elért forgalmat jelenti, amely abban az esetben tér el a vállalkozás teljes nettó bevételétől, ha a vállalkozásnak más piacról is vannak bevételei, és ezek a bevételek egymástól elkülöníthetők. A releváns forgalmat a jogsértés időszakának **egyes éveiben realizált árbevételek átlagaként** határozta meg, ez a Pannon GSM-nél 25 milliárd, a Westel900-nál 35 milliárd Ft. volt.

A bírságkiszabás kapcsán a Pannon GSM **sérelmezte**, hogy a vizsgálati jelentés nem tartalmaz semmilyen **számítási módszert** arra vonatkozóan, hogy mi alapján kerül megállapításra a bírság összege, illetve a bírság összegének megállapítására vonatkozó szempontok csak a bírság megállapítását követően készültek el. Kifogásolta azt is, hogy a bírságkiszabás ellentétes az uniós gyakorlattal. A versenytanács emlékeztett arra, hogy a GVH eddigi több, mint tíz éves gyakorlatában a vizsgálati jelentések, illetve a versenytanácsi határozatok nem tartalmaztak konkrét számítási módszert. Ez a gyakorlat nem ellentétes a Tptv. rendelkezéseivel és a bírósági gyakorlat sem kérdőjelezte meg a **számítás hiányának törvényességét**. Természetesen ez nem zárja ki azt, hogy a GVH a saját kezdeményezése alapján éljen a Tptv. 36 § (6) bekezdésében meghatározott lehetőséggel, és **közlemény** formájában ismertesse a bírságkiszabással kapcsolatos jogalkalmazás alapjait.

Érdekessége az esetnek, hogy az év rekordbírsága mögött csupán 5 „büntetőpont” állt. Ez nagy piacot érintő nem túl súlyos jogsértés így tud kiemelkedni a klasszikus kartellek közül is. Ritka eset az is, hogy állami (szabályozói) ráhatás kapcsán kerül sor jelentős enyhítésre. Az is sajátos, hogy a „versenytorzító” megállapodás értelmezését a GVH olyan **újszerű jogértelmezésnek** tekintette, amiért -10 pont járt. Hasonló típusú **összetett**, nem klasszikus kartellnek minősülő gépjárműbiztosítós ügyben a versenytanács nem riadt vissza a milliárdos bírság kiszabásától. Későbbi ügyekben a Versenytanács nem követte azt a megoldást, hogy az **aktív/passzív szereplőket** úgy különböztesse meg, hogy az aktívat tekinti „alapesetnek” (nulla pont), s a passzívat enyhíti (-5 pont).

A mozikartell

A Vj-70/2002. sz. ügy 203 millió Ft. bírság kiszabásával zárult. Jegyáraik egyeztetése miatt az Intercom Rt., a Palace Cinemas Kft. és az UCICE Kft. egyaránt 83 millió, míg a Budapest Film Kft. 37 millió Ft. bírságot kellett hogy megfizessen.

A bírság kiszabásánál a versenytanács **abból indult ki**, hogy a 2002. évi budapesti multiplex üzemeltetésből számított nettó árbevételből mekkora összeg keletkezett a **jegyarbevételből azokban a mozikban**, amelyekben az ügyfelek a versenyjogellenesnek minősített áremelést megvalósították. A határozat egyik számot sem tartalmazza, azt az üzleti titkot képező melléklet „szemlélteti”.

Súlyosító körülményként azt értékelte, hogy a törvény által kiemelten védett árversenyt szüntették meg felróható magatartásukkal egymás között legalább egy hónapra a budapesti multiplex mozik többségében, amely piacot 95 %-ban uralták 2002-ben.

A versenytanács enyhítő körülményként semmiféle, a versenyhatósággal együttműködő magatartást nem tudott figyelembevenni, mert az tartalmilag csak arra terjedt ki, hogy az ügyfelek olyan eljárási magatartást tanúsítottak, amelynek hiányában, a rosszhiszemű eljárásvitel folytán rendbírsággal lettek volna sújthatók.

A versenytanács a bírság kiszabásánál figyelembe vette, hogy az érintett szolgáltatás nem alapvető fogyasztói szükségletet elégít ki, az ügyfelek a jogsértést nem tudták ellensúlyozni, egyikükről se volt megállapítható, hogy az összehangolt magatartásban szervező vagy kiszolgáltatót szerepet töltöttek-e be, s hasonlóképpen a szankcióval való fenyegetettség sem volt értékelhető.

A kiszabott bírságösszeg minden eljárás alá vont esetében a Tpv. 78. § (1) bekezdésében meghatározott törvényi maximum alatt maradt.

A 2003. novemberben hozott határozat indokolásán nem (az összecszerúségen igen) érződik a bírságközlemény hatása. Az indokolás jó részét az teszi ki, hogy mit nem vett figyelembe az eljáró versenytanács enyhítő körülményként. A **felróhatóság** kérdésével a szöveges indokolás nem foglalkozik – hogy az “elrejtett táblázat” mit tartalmazott, csak az eljárás alá vontak tudhatják. Az indokolás nem tér ki arra a védekezésre, hogy egyes

eljárás alá vontaknál nem növekedett a jegyárbevétel. E körülmény azonban mégis tükröződik a bírság jegyárbevételt **alapul vevő összegében**. Amit nem tudunk meg a határozatból, hogy **egész éves árbevételt** vett-e alapul a GVH, vagy csak az adott havi, bizonyított jogsértéshez kötődő forgalmat.

Budapesti taxikartell

A Vj-114/2002. sz. 2003. márciusi budapesti taxis ügy jelezte a GVH „taxi árkartelles” korszakának kezdetét. Az ügyek közös jellemzője, hogy valamelyest önkormányzati árszabályozási kezdeményezésekhez kötődően egyeztettek a piaci szereplők díjaik emeléséről. A 2002. nyári, egyeztetett alapidíjemelést követő 29,8 millió bírságon a következőképpen osztoztak a társaságok:

- Főtaxi Rt. 9.600.000 Ft
- 6*6 Taxi Kft. 9.500.000 Ft
- Buda Kft. 4.000.000 Ft
- City Taxi Szövetkezet 3.300.000 Ft
- Budapest Taxi Kft. 1.400.000 Ft
- Rádió Taxi Ász Kft. 1.100.000 Ft
- Taxi-2000 Kft. 600.000 Ft
- Est Taxi Kft. 300.000 Ft.

A versenytanács a törvény szerinti bírságkiszabási szempontok “súlyozásakor” szem előtt tartotta, hogy a kiszabandó bírságnak egyrészt **arányosnak** kell lennie az elkövetett jogsértéssel, másrészt szükséges **elrettentő** erőt is kell hordoznia.

Elsőként azt kell rögzíteni, hogy az ármegállapodás a **legsúlyosabb versenykorlátozások** közé tartozik, különösen olyan piacon, ahol az árversenynek van kiemelt jelentősége. A díj jelentőségét mutatja az is, hogy számos egyeztetést folytattak egymás között a tarifák mértékének, jellegének alakulása tárgyában. A jogsértés súlyát némileg mérsékli ugyanakkor, hogy az alapidíjak egységes megemlése ellenére a végső árban mutatkozik eltérés, így az árverseny **nem került teljes kizárásra**.

Az összehangolt magatartásnak nem csupán célja volt a verseny korlátozása, hanem az áremelésekkel **meg is valósították** azt. A versenyellenes hatás a földrajzi piac túlnyomó részét érintette, a jogsértők között szerepelt valamennyi taxis utazásszervező társaság. A tényleges versenyhatás **mégsem mondta jelentősnek**, mivel egy átlagos taxi számlának kb. ötöd-hatod részét teszi ki az alapidíj. A szolgáltatást a Versenytanács nem tekinti kiemelt fontosságúnak, nincs hatás más árupiacokra sem, így ezeket nem vette figyelembe súlyosító szempontként.

A magatartás **felróhatósága** súlyosító körülménynek minősült: a taxis társaságok tisztában voltak a díjak versenyben játszott fontosságával, szándékuk nem csupán az alapidíjak egységes emelésére, hanem végső díj emelésére, végső soron a fix tarifa kialakítására, vagy legalábbis a rendeletben foglalt szintek elérésére terjedt ki. Tisztában voltak vele, hogy magatartásuk versenykorlátozó, de ezt nem negatív, hanem számukra, a

szakma, illetve a fogyasztók számára **pozitív jelenséggént** értékelték. A **korábbi évek versenyfelügyeleti eljárásai** alapján tudniuk kellett, hogy magatartásuk versenytörvényt sértő. Ha abban gondolkodtak volna, hogy versenykorlátozó magatartásuk egyéb pozitív hozadékaira tekintettel mentesül a tilalom alól, akkor a Tpvt. előírásai szerint a GVH-hoz kellett volna fordulniuk a tilalom alóli egyedi mentesítésért.

Valamennyi vállalkozás esetében **jelentős enyhítő** körülményként értékelte a Versenytanács a díjak szerkezetét kijelölő és azok összegét maximalizáló **önkormányzati rendelet** létezését. Ez valóban kelthetett olyan képzetet a társaságokban, hogy ezt az árszintet jogszerűen érhetik el, csupán az ezt meghaladó díj esetében kell szankciótól tartaniuk.

A versenytanács indokoltnak látta a többiekhez képest relatíve magasabb bírságot kiszabni a City Taxira, a Főtaxira és a Buda Taxira, mivel a 2002. évi díjmelést megelőző **megbeszélések megszervezésében aktív-vezető** szerepet vállaltak.

A versenytanács szükségesnek tartotta megjegyezni, hogy a **nominálisan eltérő bírságok egymáshoz képest sem minősülnek aránytalannak**. Éppen ellenkezőleg, az érintett piaci forgalom alapul vételével biztosítható az, hogy ugyanazért a magatartásért ugyanolyan súlyú bírságot kapjanak az eljárás alá vontak: ez egy kisebb méretű vállalkozásnál kisebb, egy nagyobb forgalmú vállalkozásnál nagyobb forint összegű bírságot eredményez. A kiszabott bírságok egységesen a forgalom **1.5%-át**, az aktívabb szerepet betöltők esetében **1.8%-át** teszik ki. A bírságok egymáshoz képest a foglalkoztatott taxikok számát alapul véve is arányosnak mondhatók.

Érdemes felhívni a figyelmet arra, hogy a versenytanács fontosnak tartotta a nominálisan eltérő összegeket úgy bemutatni, hogy azok valójában **arányosak**. Nem lehet vitatkozni azzal a megközelítéssel, hogy aki többet tud elvileg keresni egy kartellen (nagyobb az érintett piaci forgalma), az nominálisan magasabb bírságot kapjon ugyanazért a magatartásért. A kérdés csak az, s erre nem tér ki a határozat, hogy e jogsértés súlyához arányított megközelítés az elrettentés szempontjainak is megfelel, különösen nagyobb, többtermékes vállalkozások esetében nincs-e szükség e szabályt áttörve, finomítva a vállalkozás, vagy esetleg a vállalkozáscsoport szintű össz-forgalommal (a vállalat méretével). A konkrét ügyben ez természetesen nem merült fel érdemi kérdésként, hiszen a taxis társaságok „egytermékes vállalkozások”.

A döntés indokolásának a **szerkezte lényegében megegyezik a közleményével**.

Az eredetiségvizsgáló kartell

A Vj-72/2002. sz. eljárásban jármű eredetvizsgálók áregyeztetését leplezte le a GVH. Az öt vállalkozásra kiszabott összesen 27,3 milliós bírság 1 és 9 milliós közötti összegekből állt össze. A versenytanács a tárgyév többi esetéhez képest viszonylag részletesen indokolta a bírság összegét.

Először felidézte a Tpv. 78. § (1) bekezdését, mely szerint a bírság összege nem haladhatja meg a vállalkozás előző üzleti évben elért nettó árbevételének tíz százalékát. A (2) bekezdés szerint a bírság összegének meghatározásakor figyelemmel kell lenni:

- a jogsérelem súlyára (amelynek meghatározó eleme a gazdasági verseny veszélyeztetettségének foka és a fogyasztói érdeksérelem köre, kiterjedtsége);
- a jogsértő állapot időtartamára;
- a jogsértéssel elért előnyre;
- a jogsértő felek piaci helyzetére;
- a magatartás felróhatóságára;
- az eljárást segítő együttműködő magatartásra; valamint
- a jogsértő magatartás ismételt tanúsítására.

A versenytársak közötti ármegállapodás, illetve árakra vonatkozó összehangolt magatartás a gazdasági verseny veszélyeztetettségének tükrében vizsgálva a **legsúlyosabb** jogsértésnek minősül. Az adott esetben azonban a versenytanács a jogsérelem súlyának értékelésénél tekintettel volt arra, hogy a megállapodás szerinti árakhoz képest az alvállalkozóik által ténylegesen érvényesített árak kisebb-nagyobb mértékben **eltértek** a megállapodásban rögzített ártól, vagyis a verseny nem szűnt meg teljes mértékben. Több eljárás alá vont vállalkozás esetében azonban ezt csak részben tekintette a jogsértés súlyosságát enyhítő tényezőként, mert alvállalkozóik az általuk meghatározott ártól csak írásos engedélyükkel térhettek el.

A jogsértés **időtartama** tekintetében a versenytanács figyelembe vette azt, hogy az egyes vállalkozások mettől meddig egységesítették áraikat (az alvállalkozói árakra vonatkozó szerződéses kikötéseik a határozathozatal napján is érvényben voltak).

Az eljárás alá vont vállalkozások **piaci helyzetének** értékelésekor tekintettel volt a versenytanács egyoldalról arra, hogy további fővállalkozó versenytársuk nincsen, másoldalról viszont figyelembe vette, hogy az eredetiségvizsgálatot túlnyomórészt alvállalkozóik végzik, amelyek nagyszámban vannak jelen a piacon, és közöttük – ha az eljárás alá vont vállalkozások által korlátozottan is, de - van verseny.

A magatartás **felróhatósága** körében releváns volt, hogy az eljárás alá vont vállalkozások magatartása – függetlenül annak sikerétől – egyértelműen arra irányult, hogy egységes árak alakuljanak ki a piacon. Tekintettel volt ugyanakkor arra is, hogy az eredetiségvizsgálat díjai tekintetében mindenképpen **szükségesnek látszik valamilyen hatósági szabályozás**. A tevékenység ugyanis – jóllehet vállalkozások végzik – egyértelműen hatósági jellegű (megjegyzendő, hogy ez esetben viszont kétséges, hogy fennállt-e a törvény személyi-tárgyi hatálya).

A versenytanács nem vitatta, hogy az eljárás alá vont vállalkozások alapvetően együttműködő magatartást tanúsítottak a versenyfelügyeleti eljárás során. Fontosnak tartja azonban rögzíteni a Versenytanács, hogy az eljárást segítő együttműködő magatartás érdemi hatással elsősorban akkor lehet a bírság összegére, ha a vállalkozás az egyébként alapvetően **elvárható** (és elmaradása esetén a Tpv. 61. § alapján rendbírsággal szankcionálható) **együttműködésen túlmenő segítséget** nyújt a versenyt

korlátozó megállapodás feltárásában. A versenytanács itt utal a későbbiekben bevezetett engedékenységi politikára.

Érdekes pont, hogy a versenytanács valamennyi eljárás alá vont vállalkozás esetében figyelembe vette, hogy az **eddigiek során jogkövető magatartást tanúsítottak**, velük szemben versenyfelügyeleti eljárásra ezt megelőzően nem került sor.

A bírság konkrét összegének meghatározásakor a versenytanács az egyes eljárás alá vont vállalkozások 2001. évi, eredetiség vizsgálati tevékenységből **elért nettó árbevételét** is figyelembe vette, melyhez viszonyítva eljárás alá vontaként eltérő összegű bírságot szabott ki.

Az IHG esetében a versenytanács az egyébként **számítható** nyolcmillió forint helyett egymilliót szabott ki, mert **olyan bizonyítékokat és információkat szolgáltatott** a vizsgálók számára, amelyek alapvetően szükségesek voltak a jogsértés bizonyításához. A teljes bírságmellőzést azért nem tartotta indokoltnak, mert az IHG jelentős részt vállalt a megállapodás, illetve az összehangolt magatartás technikai lebonyolításában.

A döntés, ugyan számok nélkül, de nagyban követi az antitröszt bírság **közlemény szellemiségét** (s megelőlegezi az engedékenységi közleményt is).

A nagyatádi pékek kartelle

A Vj-96/2002. sz. eljárásában 13,2 millió Ft-os bírságon az alábbiak szerint osztoztak a Nagyatádon és környékén tevékenykedő sütőipari vállalkozások: négyen kaptak 5-600 ezres bírságot, egy vállalkozás 5, egy másik pedig 6 millió Ft-ot.

A 2003. januári döntés elsőként felidézi a 78. § rendelkezését. Az árak emelésére irányuló összehangolt magatartást a gazdasági verseny veszélyeztettségének tükrében vizsgálva a legsúlyosabb jogsértések közé sorolja a Versenytanács. Jelen esetben azonban tekintettel volt arra, hogy a vállalkozások által érvényesített emelt árak kisebb-nagyobb mértékben **eltértek egymástól**, vagyis a verseny nem szűnt meg teljes mértékben közöttük.

A jogsértéssel elért előny tekintetében a versenytanács bírságcsökkentő tényezőként figyelembevette azt, hogy az eljárás alá vont vállalkozások **az emelt árak mellett sem értek el túlzott mértékűnek tekinthető nyereséget**.

Az eljárás alá vont vállalkozások piaci helyzetének értékelésekor tekintettel volt a versenytanács egyoldalról arra, hogy működési körzetükben **jelentős versenytársaik nincsenek**, másoldalról viszont figyelembevette, hogy a tágabb földrajzi környezetben működő – esetenként jelentősebb piaci erejű – vállalkozások **piacralépése** nem ütközik érdemi akadályokba.

A magatartás felróhatósága körében az volt az egyedül releváns szempont, hogy a versenytanács figyelembevette, hogy az összehangolt magatartás alapjául szolgáló megbeszéléseket a két, egyébként kiemeleten bírságolt Európa Pékség és a Cerbona **kezdeményezték**. Az eljárást segítő együttműködő magatartás nem volt enyhítő körülmény.

A Versenytanács valamennyi eljárás alá vont vállalkozás esetében enyhítő körülményként értékelte, hogy **az eddigiék során jogkövető** magatartást tanúsítottak, velük szemben versenyfelügyeleti eljárásra ezt megelőzően nem került sor.

A bírság konkrét összegének meghatározásakor a versenytanács az egyes eljárás alá vont vállalkozások **2001. évi sütőipari tevékenységből elért nettó árbevételét** is figyelembevette, melynek következménye lett két vállalkozás kiemelt bírságolása.

Kiemelendő, hogy ezen ügyben nem először került bírságcsökkentő módon figyelembe vételre, hogy a vállalkozások **első alkalommal** kerültek a GVH látóterébe. Megemlítendő, hogy a **teljes nettó árbevétel** figyelembe vétele magasabb összeget feltételez, mintha kifejezetten csak a regionális jogsértéshez kötődő forgalmat vette volna alapul a versenytanács.

Az Európa Pékség 2001-es 255 milliós forgalmához képest a bírsága **2,3%-ot** tesz ki, a kisebb bírságot kapók esetében e százalék **1,2%**.

A tiszafüredi pék kartell

A Vj-153/2002. sz. eljárásban, az év októberében négy pékségre 5-600 ezres mértékű, összesen 2,1 millió Ft. bírságot szabott ki a versenytanács.

A bírság összegének megállapítása során a versenytanács figyelembe vette:

- a bírság megfizetésére kötelezettek sütőipari tevékenységből származó árbevételének nagyságát,
- az árak megállapítására irányuló, az árak mértékét több hónapig befolyásoló megállapodás a legsúlyosabb jogsértésnek minősül, különösen egy olyan termék esetén, amelynél az ár meghatározó jelentőségű,
- a jogsértő magatartás alapvető fogyasztási terméket érintett,
- az érintett piacon számos versenytárs tevékenykedik, illetve az támadható,
- az eljárás alá vontak nem minden bolt esetében alkalmazták a megállapodás szerinti minimálárát,
- egyik vállalkozással szemben sem volt korábban versenyfelügyeleti eljárás.

A magatartás felróhatóságát illetően releváns volt, hogy a Tiszafüredi Főnix Kft. kezdeményező szerepet töltött be a megállapodás alapjául szolgáló megbeszélés megszervezésében, ezért vele szemben magasabb bírság kiszabása volt indokolt (a többiek 500, a Főnix 600 millió Ft. bírságot kapott).

A versenytanács azt is értékelte, hogy az eljárás alá vontak tisztában voltak az árak versenyben betöltött meghatározó szerepével, és azzal is, hogy a piaci magatartás versenyjogi korlátok között fejthető ki (maguk is fontolgatták, hogy egy versenytársukkal kapcsolatban a GVH-hoz fordulnak). A versenytanács mindazonáltal arra is tekintettel volt, hogy a szintén pékségeket érintő Vj-96/2002. számú ügyben a jelen eljárás során vizsgált jogsértő magatartás tanúsítását követően hozott határozatot, így az eljárás alá vontak előtt magatartásuk Versenytanács általi **egyértelmű versenyjogi értékelése még nem volt ismert.**

Minden bizonnyal az eljárás alá vontak kis mérete indokolhatta azt, hogy **enyhítő** körülmény volt az, hogy a pékeket illetően még nem hozott a Versenytanács határozatot.

Pápai autósikola

A Vj-97/2002. sz. ügy tárgya a pápai autósiskolák közös erőfölényes hangulatú, bojkottáló versenykorlátozása miatt összesen 1,1 millió Ft bírsággal zárult. A májusi határozat a Turbo Gépjárművezető-Képző Kft.-re 600 000 Ft, az Ajkai 1. sz. GVMK-ra 350 000 Ft., az ATI Megyei Autóközlekedési Kft.-re 150 000 Ft. bírságot szabott ki.

A versenytárs piacralépését megakadályozni kívánó, **bojkottáló** magatartás a súlyosabb versenykorlátozások közé tartozik. A verseny veszélyeztetettségét **közepesnél valamivel enyhébbnek** tekintette a versenytanács: egyrészt az eljárás alá vontak következetesen, több alkalommal, módszeresen kívánták versenyellenes céljukat elérni, másrészt viszont nem bizonyított, hogy adott piacon a verseny teljesen kizárásra került volna.

Az eljárás alá vontak magatartásukat megvalósították, ami az érintett földrajzi piac egészét érintette, a jogsértők között szerepelt valamennyi piaci szereplő, így annak **potenciális hatása jelentősnek** mondható. Tekintetbe vette ugyanakkor a versenytanács, hogy a jogsértés elkövetői nem érték el céljukat, csupán késleltetni, megnehezíteni tudták a piacralépést, így a jogsértés **tényleges hatása csekélynek** nevezhető. A szolgáltatást a versenytanács nem tekintette gazdasági szempontból kiemelkedő fontosságúnak, nincs hatás más áru piacokra sem, így ezeket nem vette figyelembe súlyosbító szempontként.

Az eljárás alá vontak jogsértéshez való viszonyulása kapcsán a Versenytanács figyelembe vette magatartásuk **felróhatóságát**: tisztában voltak magatartásuk versenyellenes hatásával, céljuk éppen e hatás elérése, piacuk védelme volt. Értékelte ugyanakkor azt is, hogy az eljárás alá vontak magatartását az Eniac Kft. **agresszív belépése** váltotta ki, ami ugyan azt nem menti, de legalábbis érthetővé teszi (a bojkottálók azzal is védekeztek, hogy az új belépő tisztességtelen reklámkampánnyal lépett be a piacukra).

A versenytanács – **ellentétben a vizsgáló** indítványával – nem látta indokoltnak a többiekhez képest relatíve magasabb bírságot kiszabni az Ajkai GVMK-ra. Igaz, hogy a jogsértésben **aktív szerepet** játszott, de ez természetesen adódott a gyakorló pályához kötődő közös képviselői státuszából, nem mondható, hogy a többi eljárás alá vonthoz képest ellenségesebben lépett volna fel a piacukat fenyegetővel szemben.

A versenytanács az egyes vállalatok **érintett piacon realizált** 2001. évi forgalmát vette a bírságszámítás alapjául. Ez tükrözi ugyanis legjobban a jogsértés időtartama alatt az egyes vállalkozások piaci súlyát. Ily módon biztosítható, hogy a **nominálisan eltérő összegű bírságot azonos mértékű szankcióként éljék meg** a jogsértő vállalkozások.

Fontosnak tartotta megjegyezni a versenytanács, hogy a bírságok mértéke nem közelíti meg a Tpv. 78. §-ában meghatározott 10 %-os bírsághatárt, az a vállalkozások pápai tevékenysége során realizált forgalmának is csak kb. 2 %-át teszi ki.

E számítási módszerrel két, egyébként egyéni vállalkozóval szemben olyan alacsony, **tízezres nagyságrendű** bírság kerülhetett volna kiszabásra, amelyet a versenytanács nem tartott indokoltnak, mivel attól nem lett volna várható a **büntető hatás** elérése, a jogsértés megállapítása vélhetően kellő **elrettentő erőt**, orientációt jelent számukra jövőbeni piaci viselkedésük törvénybarát alakítása érdekében.

A bírság indokolása kifejezetten a **közlemény logikáját, strukturáját** tükrözi. A bírság mellőzésekor felvillan a versenyjogi **bírságolás két fő célja**, a büntetés és az elrettentés. E döntések egyik sajátossága, hogy azokban olykor kitér a versenytanács a **vizsgáló bírság indítványára** (mintegy megindokolva, hogy attól miért tér el). E diszfunkcionális megközelítés később kikopott a gyakorlatból.

A Vágóállat- és Hús Terméktanács ügyei

A Vj-47/2003 és Vj-112/2003 számon két eljárás is indult 2003-ban a terméktanács ellen, mindkettő 1-1 milliós bírsággal zárult. Az első döntés szerint alkalmas a verseny korlátozására a terméktanács 2003. január 15-i döntése, melyben meghatározta az U minőségű sertés garantált felvásárlási árát. Utóbbi esetben a terméktanács két, "ajánlott" tökehús átadási árát érintő júniusi döntése nem állta ki a versenyjogi próbát.

A Vj-47/2003. sz. eljárásban szeptemberben meghozott döntésében az öttagú versenytanács a Tpv. 78. § (2) bekezdésében foglaltakra tekintettel abból indult ki, hogy az árak meghatározására irányuló döntés a gazdasági verseny veszélyeztettségének tükrében vizsgálva a **legsúlyosabb** jogsértésnek minősül. Ezért annak ellenére szükségesnek tartotta – a hasonló jellegű jogsértéseknek a VHT és más Terméktanácsok általi elkövetésének megelőzése érdekében, **figyelmeztető jellegű összegben** – bírság kiszabását, hogy a jogsértő döntés **rövid ideig (három hónapig) volt hatályban**, és így hatása érdemben nem jelent meg a kereskedelmi eladási árakban, hanem kizárólag a termelők és a feldolgozók közötti jövedelemelosztást érintette; továbbá az lényegében csak a szükséges **állami intézkedés** 2003 májusi meghozataláig tartó időszakot hidalta át.

A másik eljárásban novemberben született határozat, szintén 1 milliós bírsággal. A versenytanács az árak meghatározására irányuló döntést itt is súlyos jogsértésnek minősítette (érdekes kérdés, vajon **van-e különbség a "legsúlyosabb" és a "súlyos"** jelző használat között). Ebben az ügyben az volt jelentős enyhítő körülmény, hogy a

terméktanács a Versenytanács ideiglenes intézkedését megelőzően is tett lépéseket az ajánlott ár kötelező minimál ár jellegének megszüntetésére, ami elősegítette, hogy a jogsértő döntés **hatása érdemben nem jelent meg az árakban.**

A versenytanács kifejtette még, hogy bírságolásnak akkor is helye van, ha a terméktanács maga **non-profit** szervezet, illetve a döntésből neki magának nem származott haszna. A jogsértéssel elért (anyagi) előny (ami az adott esetben értelemszerűen nem a VHT-nál, hanem a tagvállalatoknál jelentkezhethet) hiánya pedig nem zárja ki a bírságot.

Ez utóbbi bekezdés szép példája annak az ellentmondásos helyzetnek, amikor **elválik** egymástól a versenyjogba ütköző **döntés meghozójának** személye és az, **akinél annak haszna lecsapódik** (némileg hasonló a helyzet a vállalkozás szervezet – jogsértésben részt vevő konkrét természetes személy dilemmához). Felmerül, hogy ilyen esetekben nem jobb, hatásosabb-e a hasznélvezőket is eljárás alá vonni (a szervezethez kötődő döntést inkább a tagok megállapodásaként felfogva), s közvetlenül őket büntetni, mint a szervezetet szankcionálni, kevésbé törődve azzal, hogy az „üzenet” hogyan, mily módon jut el a tagokhoz.

II. Gazdasági erőfölénnyel való visszaélés

A GVH Versenytanácsa 5 esetben összesen 55,5 millió Ft. bírságot szabott ki gazdasági erőfölénnyel való visszaélés miatt, három esetben szankció nélküli jogsértés megállapításra került sor. A GVH ez évben gyakorlatilag csak kábeltévés ügyekben gyakorolta a bírságkiszabás műveletét.

UPC csomagolás

A Vj-18/2002. sz. esetben az UPC-nak kellett 40 millió Ft. bírságot fizetnie, mert a fogyasztói preferenciákat figyelmen kívül hagyva változtatott programcsomagjain. A júliusban hozott határozat kifejezetten a közleményt idézi, „előre vetíti” azt, annak mellékletként a pontozásos táblázatot is tartalmazva. Hangsúlyos az is, hogy ötös tanács járt el az ügyben.

A versenytanács “a GVH kialakult gyakorlata szerint” a bírság kiszámításakor az alábbi módon jár el:

- első lépésben meghatározza a bírság alapösszegét a mellékletben látható táblázat szempontjainak figyelembevételével;
- majd az így kapott összeget korrigálja a jogsértés időtartamának, illetve a jogsértéssel elért előnynek a figyelembevételével;
- végül tekintetbe veszi a bírság mértékének törvényi maximumát.

A bírság alapösszegének meghatározása során a versenytanács mérlegeli a jogsértő magatartás következményeit (a verseny veszélyeztetettségét és a jogsértés piaci hatását), az eljárás alá vont attitűdjét (viszonyulását a jogsértéshez), illetőleg egyéb szempontokat is figyelembe vehet.

Adott esetben az eljárás alá vont jogsértő magatartása a **versenyt csak kis mértékben** veszélyeztette, ezért a Versenytanács a gazdasági erőfölénnyel való visszaélésre adható minimális pontszámot látta indokoltnak. (5 pont)

A jogsértés piaci hatásának értékelése során az eljárás alá vont **kvázi-monopol** helyzete súlyosbító tényező, hiszen a jogsértő vállalkozás részesedése az érintett földrajzi piacon közel 100 százalékos. Az eljárás alá vont földrajzi piacának megtámadhatóságát meglehetősen korlátozza az, hogy a kábeltelevíziós társaságok hálózataikat kiépítették, lényegében véve kialakult kábeltelevíziós piacnak az egyes szolgáltatók működési területein alapuló felosztása. A Versenytanács rendelkezésére álló információk szerint az egymással érintkező területeken szolgáltató vállalkozások nem tervezik a párhuzamos területek méretének növelését, azok alapvetően gazdaságtalan jellege miatt. (10 pont)

A **felróhatóság** abban az esetben állapítható meg, ha az eljárás alá vont vállalkozás tisztában volt (vagy tőle elvárható módon tisztában lehetett volna) a jogsértő magatartásának piaci hatásával, illetve azzal, hogy ezáltal a fogyasztóknak egyoldalúan és közvetlenül hátrányt okozhat. A Versenytanács **korábbi határozatai** megteremtették az alapot arra, hogy a kábeltelevíziós társaságok tisztában lehessenek a számított ár és a ténylegesen alkalmazott ár eltérésén alapuló versenyjogi megítélés, illetőleg az ÁSZF által biztosított egyoldalú szerződés versenyjogi kezelésének mibenlétével. Az eljárás alá vont **nem először alanya versenyfelügyeleti eljárásnak**. Mindezek alapján tőle elvárható módon tisztában kellett lennie magatartásának jogkövetkezményével, illetve a fogyasztóira gyakorolt hatásával. Ugyanakkor a Versenytanács az eljárás alá vont javára vette figyelembe azt, hogy a programcsomag tartalmának megváltoztatásával kapcsolatos magatartását a UPC **igyekezett felméréssel** is megalapozni. (-5 pont)

Az attitűddel kapcsolatos további szempontként a versenytanács enyhítő körülményként vette figyelembe, hogy programcsomagok változtatásával kapcsolatos GVH döntések közül egyedül a VJ-48/2002. sz. eljárásban hozott határozat szolgálhatott volna vonatkozási pontként, amely határozat azonban még nem jogerős. (-5 pont)

A fentebb meghatározott pontszámok alapján a Versenytanács a bírság alapösszegét az eljárás alá vont releváns forgalmának 0,5 százalékában állapította meg. A **releváns forgalom** a jogsértő vállalkozás által az érintett piacon elért forgalmat jelenti, amely abban az esetben tér el a vállalkozás teljes nettó bevételétől, ha a vállalkozásnak más piacról is vannak bevételei, és ezek a bevételek egymástól elkülöníthetők. Az eljárás alá vontnak a versenytanács tudomása szerint nincs a kábeltelevíziós műsorelosztó szolgáltatáson kívül egyéb, bevételt hozó tevékenysége. Az eljárás alá vont 2001. évi nettó árbevétele 18 milliárd forint volt. Ebből a releváns forgalmat a **jogsértéssel érintett előfizetők számaránya** (47 %) alapján határozta meg a Versenytanács. Ennek alapján az eljárás alá vont 2002. évi releváns forgalma 8,46 milliárd forint, amiből 40 millió Ft. bírság adódott.

A **jogsértés időtartamának** figyelembevétele úgy történik, hogy a bírság fentebb meghatározott alapösszege megnövekszik a jogsértéssel megkezdett évek számától függően úgy, hogy az első éven túl minden megkezdett további év az alapösszeget **10**

százalékkal növeli. A jogsértés a vizsgált időszak évében – 2002-ben – állt fenn, az ezt követő, illetve megelőző években követett magatartás vizsgálatára jelen eljárás nem terjedt ki. Ezért e szempont alapján a bírság alapösszegén nem szükséges módosítani.

A határozat **gyakorlatilag az antitröszt közleményt tartalmazza**, azt mintegy létező, kiforrott gyakorlatként megjelenítve. Monopol cég visszaélésénél, nem támadható piac esetében ritka, hogy az eljárás alá vont „megússza” 10 ponttal (a maximális 30 helyett). Szintén kesztyűs kézzel bánt a versenytanács a UPC-vel a felróhatóság kapcsán is: az **ismétlődő jogsértés** ellenére összességében -5 pont került megállapításra (levonásra). Az is **szokatlan enyhítő** körülmény volt, hogy adott jogsértés kapcsán „csak” **nem-jogerős** határozatot hozott korábban a Versenytanács.

A bírság egyébként a 2001-es nettó árbevétel **0,2%-a** volt.

EMKA díjmelés kényszerítés

A Vj-27/2002. sz. eljárásban az EMKA kapott 8,5 milliós büntetést, mert a szerződés egyoldalú felmondásának jogát kötötte ki, ha az előfizető nem fogadja el a díjmelését.

A vizsgált magatartás a versenyt csak kis mértékben veszélyeztette, ezért a versenytanács a gazdasági erőfölénnyel való visszaélésre adható minimális pontszámot látta indokoltnak (5 pont).

Az eljárás alá vont az eljárás során nem ismerte el a jogsértést, emiatt az előfizetőivel szemben nem tanúsított semmiféle olyan magatartást, amelyet a jogsértő magatartásának tevéleges jóvátételként lehetett volna értékelni, a jogsértőnek talált egyedi szerződéseket ma is alkalmazza (3 pont).

A GVH által alkalmazott bírságkiszámítási gyakorlat szerint a fentiek alapján a bírság alapösszegei a releváns forgalom százalékában kerülnek megállapításra. A fentebb meghatározott pontszámok alapján a versenytanács a bírság alapösszegét az eljárás alá vont releváns forgalmának 0,8 százalékában állapította meg. A **releváns forgalom** a jogsértő magatartás által az érintett piacon elért forgalmat jelenti. Az eljárás alá vont 2001. évi nettó árbevétele 1,38 milliárd forint volt. A **gazdasági erőfölényes működési területekről** származott ennek körülbelül 80 százaléka. A jogsértéssel érintett működési területeken elért forgalom tehát kb. 1,1 milliárd forint volt. Ennek alapján a versenytanács a bírság alapösszegét (kerekítést követően) 8,5 millió forintban állapította meg.

A jogsértés időtartamának figyelembevétele úgy történik, hogy a bírság fentebb meghatározott alapösszege megnövekszik a jogsértéssel megkezdett évek számától függően úgy, hogy az első éven túl minden megkezdett további év az alapösszeget 10 százalékkal növeli. A jogsértés a vizsgált időszak évében – 2002-ben – állt fenn, az ezt követő, illetve megelőző években követett magatartás vizsgálatára jelen eljárás nem terjedt ki. Ezért e szempont alapján a bírság alapösszegén nem szükséges módosítani.

A jogsértéssel elért előny nagysága jelen eljárásban nem volt megállapítható.

Hasonlóan az előbbi ügyekhez, e júliusban zárult eljárásban is öt tagú versenytanács járt el és az indokolás **megelőlegezi a közlemény** tartalmát. Ennek is köszönhető, hogy olyan körülményeket is megemlít a versenytanács, amelyek adott esetben nem voltak relevánsak, de egyébként, általában szerepet játszhatnak a bírság mértékének megállapításában (pl. elért előny, jogsértés időtartama). A **későbbi gyakorlat más utat választ a kizskámányoló visszaélések „pontozásánál”**: itt 5 pont a veszélyeztetés, a hatásról nincs is szó, a későbbiekben a verseny veszélyeztetése nulla, a hatás viszont magas pontszám lesz.

Zelka árazás és csomagolás

A Zalaegerszegeen és környékén szolgáltató kábeltévé társaság 5 millió Ft. bírságot kellett hogy megfizessen kettős jogsértéséért, részletkezdvezmény mellett. A Vj-31/2002. sz. határozat bírság indokolása a következőképpen szólt.

A bírság összegének meghatározásához az eljáró versenytanács olyan módszert használt, amely minden szóba jöhető – akár enyhítő, akár súlyosbító – körülményt felölel, ezeknek a versenyre való hatásuk alapján különböző nagyságú súlyt ad, és amely e szempontok mérlegelésének eredményét az adott vállalkozás adott piacon elért forgalmával veti össze. A figyelembe vett szempontok közül meghatározó súlyt a verseny veszélyeztetettségének foka és annak piaci hatása képvisel.

Az eljárás alá vont jogsértése, mint egyes fogyasztókat érintő kizskámányoló típusú visszaélés, közepes súlyú volt, tényleges piaci hatását két városban fejtette ki, ezekben valamennyi kábeltévé szolgáltatást igénybe vevőt érintett.

A Zelka Rt. két eltérő jogsértés is megvalósított, a két országos kereskedelmi műsor elhelyezésével kapcsolatos jogsértés különösen felróható számára, mivel e tekintetben több éves, az eljárás alá vont számára közvetlenül is **ismert GVH gyakorlat** létezik.

Enyhítő körülményként vette számításba a versenytanács az eljárás alá vont **készséges együttműködő magatartását**, feltehetően jelentősebb többletmunkát okozó számításainak előterjesztését.

A bírság összegének megállapításakor a versenytanács nem a Zelka Rt. teljes 2001. évi forgalmát vette alapul, hanem a két településen, kábeltévé szolgáltatásból elért nettó árbevételt.

Az év elején, januárban hozott határozat indokolásának struktúrája, elvei a **közleményt idézik, pontozásos módszerről azonban még nem esik benne szó**. Szokatlan, hogy az együttműködő magatartás bírságenyhítéshez vezetett.

Balatonfüredi monopol árazás

A Vj-92/2003. sz. eljárás azon ritka esetek közé tartozik, ahol túlzottan magas díjmelés miatt tudott a GVH jogsértést megállapítani. A 2 milliós bírság indokolása a Tpv. 78. § felidézésével kezdődik, ezt követően a decemberi határozat a közleménynek megágyazó jellegű indokolást követ **(kialakult gyakorlatnak nevezve a mellékletbe tett pontozásos táblázatot).**

A jogsérelem súlya tekintetében a versenytanács abból indult ki, hogy a Kábelszat Kft-nek szolgáltatási területein nincs versenytársa és a piac megtámadhatósága is erősen korlátozott. Ebből következőleg a verseny veszélyeztetettsége csekély, ugyanakkor a piaci hatás viszonylag jelentős (összesen 18 pont). Ez egyben végső pontszámoknak is minősül, mert a versenytanács a Kábelszat Kft. jogsértéshez való viszonyulása és egyéb szempontok alapján sem talált pontszámmal értékelhető további körülményt.

Mindezek alapján a bírság alapösszege a Kábelszat Kft-nek a kábeltelevíziós szolgáltatásból elért mintegy 110 millió forintos nettó árbevétele – mint a jogsértő magatartáshoz kapcsolódó (releváns) forgalom – figyelembevételével kerekítve 2 millió forintra adódott, mely összeg korrigálását a versenytanács nem látta indokoltnak, mert:

- a jogsérelem csak egy évet (2003.) érintett;
- a Kábelszat Kft. korábban nem követett el jogsértést;
- a jogsértéssel elért előny nem számszerűsíthető; továbbá
- a 2 millió forint nem haladja meg a Tpv. 78. § (1) bekezdése alapján adódó törvényi maximumot (12 millió forint).

A 2003-as év erőfölényes határozati jól mutatják, hogy a különböző összetételű versenytanácsok hasonló ügyekben (kábeltevék árazása, programcsomagok változtatása) ugyanazon „kialakult gyakorlatra” alapozva **jelentősen eltérő pontszámokat** produkáltak, akár a jogsértés súlya (5, 15, 18 pont), akár a felróhatóság kérdéseit nézzük is (-10, 0, 3 pont).

III. Fogyasztók megtévesztése

2003-ban kereken 90 millió Ft. bírságot osztott ki a Versenytanács fogyasztók megtévesztése miatt. Az összegek standard módon leggyakrabban 1-2-3-5-6 milliós tételek voltak, a rekord 18 millió Ft. volt. 11 eljárás végződött bírság nélküli jogsértés kimondásával.

Pharmanord gyógyhatás

A Vj-122/2003 sz. eljárásban a Pharmanord kapott 11 termékét illető megalapozatlan gyógyhatás ígérete miatt 18 milliós bírságot.

A bírság kiszabásánál a versenytanács nyomatékosan vette figyelembe, hogy az **érzékeny fogyasztókat** megcélzó kifogásolt **intenzív** reklámozási gyakorlat az **üzletpolitika** részévé vált az érintett termékek nagy száma miatt, amit tükröz 2002-ben és 2003-ban a

népszerűsítésükre fordított üzleti titkot képező **költség**, s továbbberésít a Családi Kör lapban alkalmazott cikk- és reklámelhelyezési mód.

Enyhítő körülményként értékelte a Pharma Nord 2003. telére visszanyúló, de a piacon csak most mutatkozó **reklámváltoztatási törekvését**, amely nyolc terméket érintett.

A rövid, tömör, lényegre törő indokolás alapján az előző évi nettó árbevétel **közel 8%-át** szabta ki bírságként a versenytanács.

Tesco (sorozatos) hibák

A legnagyobb kiskereskedelmi áruház árazással, készlethiánnyal kapcsolatos több terméket érintő jogsértése miatt kapott 15 millió Ft. bírságot. Egy másik, Vj-88/2002. sz. ügyben további 5 milliós bírságot érdemelt ki.

A most ismertetett Vj-55/2003. sz. határozat az alábbi módon indokolta a 15 milliós összeget. A bírság összegének megállapítása során a versenytanács figyelemmel volt

- az eljárás alá vont piaci helyzetére,
- a feltárt jogsértő magatartások tanúsítása által felölelt időtartamra és
- az érintett fogyasztói kör nagyságára.

Súlyosító körülmények voltak:

- a halmozott, durva jogsértés
- az eljárás alá vont esetében nem először került megállapításra, hogy akciótartásaiban fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására alkalmas magatartás tanúsít,
- az akciók tartása és az igen nagy példányszámban megjelenő akciós újságok alkalmazása az eljárás alá vont üzletpolitikájának meghatározó eleme.
- az eljárás alá vont **döntéshozó szervei** éppen az általa bemutatott, részletesen szabályozott eljárás keretében tudomással bírnak a huzamos ideje fennálló, országszerte jelentkező fogyasztói panaszokról, s meg lett volna a lehetőségük arra, hogy (pl. logisztikai fejlesztések megvalósításával) hatékonyan lépjenek fel a problémák megszüntetése, illetőleg a fogyasztók megfelelő tájékoztatása érdekében. Az akciók szervezése, megtartása során megfelelő óvatossággal, körültekintéssel, a fogyasztói érdekek szem előtt tartásával kell eljárni. Az eljárás alá vont nem ezen elvárásnak megfelelően alakította ki gyakorlatát, amely a valóban részletes belső szabályozás ellenére hosszabb ideje azonos jellegű, versenyjogi relevanciával bíró problémák forrása.

A határozat indokolása öt eljárást is említ 2000-2002 között, amikor a Tesco-val szemben GVH beavatkozásra került sor. Korábban 5-10 milliós bírságokat kapott a cég, jelen esetben a 15 millió egy **fokozatos emelésről** tesz tanubizonyságot.

Egymilliós virsli

A Vj-72/2003. sz. ügyet választottuk ki a kisebb bírsággal végződő ügyek közül. A Zalahús azért kellett hogy 1 millió Ft. bírságot fizessen, mert „igazi virsli” termékének eredetiségét nem tudta igazolni.

Az eljáró versenytanács **hosszas fejtegetésekbe bonyolódás nélkül** szabta ki a bírságot.

A versenytanács figyelembe vette, hogy a kifogásolt magatartással érintett termék a Zalahús hasonló típusú termékei között az eladási mennyiségeket alapul véve szerényebb helyet foglal el, ugyanakkor a termék folyamatosan növekvő népszerűsége figyelhető meg. A piaci viszonyokkal kapcsolatos jellemzőket, a jogsértés abbahagyását a Versenytanács a bírság összegének (Tpvt. 78. §) meghatározásában juttatta kifejezésre.

2004

I. Versenykorlátozó megállapodások

2004-ben került sor először a GVH történetében, hogy milliárdos nagyságrendű bírságot szabott ki a Versenytanács. Nyolc bírságoló ügy eredményeként 8,4 milliárd Ft bírság került kiszabásra, amelynek nagy részét egyetlen ügy, az autópálya kartell tette ki. Egy repteres taxis megállapodás esetében nem került sor bírságolásra, egyszer pedig 1 millió Ft-tal zárult az ügy. A domináns ügýtípus az építőipari közbeszerzés kartell volt.

Az autópálya kartell

A VJ-27/2003. sz. ügyben az öt tagú versenytanács egy országos jelentőségű közbeszerzési ügyben hozott jogsértést megállapító határozatot. Több autópálya szakasz megépítésére kiírt közbeszerzések elosztásért a következő bírságokat szabta ki, összesen 7,043 milliárd Ft. összegben:

- Strabag Rt. 2 468 000 000 Ft
- Betonút Rt. 2 212 000 000 Ft
- Hídépítő Rt. 1 371 000 000 Ft
- Debmüt Rt. 496 000 000 Ft
- Egút Rt. 496 000 000 Ft.

Megjegyzendő, hogy a két utóbbi vállalkozás egyaránt a Colas építőipari csoport részét képezi.

A Tpvt. 78. §-ra utalva a határozat először is rögzíti, hogy a versenytanács **bírság kiszabását látta indokoltnak** (ezt azonban bővebben nem indokolja). A bírság összegét a Közleményben foglalt, a Tpvt. 78. §-a alapján kialakított szempontrendszer segítségével határozta meg, a Közleményben foglalt táblázatot a határozathoz mellékelteként csatolta is.

A **bírság mértéke** kapcsán előrebocsátja, hogy annak összecszerúségét a versenytörvényben található felső határon belül mozogva úgy kell megállapítani, hogy **legalábbis elvonja a jogsértésből származó előnyt**, továbbá ezen felül a jövőre nézve **visszatartsa** a vállalkozásokat a hasonló jogsértő piaci magatartásoktól.

A jogsérelem súlyával, ezen belül a **verseny veszélyeztetettségével** kapcsolatban a megállapodása a piac felosztására irányult, magában foglalt áregyeztetést is, így az érintett vállalkozások magatartása mindkét pályázat vonatkozásában kőkemény versenykorlátozásnak minősül. Az ilyen kartelleket **mind a versenytanács, mind a nemzetközi gyakorlat szerint a legsúlyosabban szankcionálandó** versenykorlátozások közé sorolja, mivel közvetlenül és alapvetően torzítja a források hatékony elosztását, drágítja a szolgáltatást. (25 pont)

A megvalósult jogsértés **piaci hatásával** kapcsolatban egyrészt megállapítható, hogy az jó néhány évre kiterjedően lefedte a magyarországi autópálya építéseket, abban valamennyi, a kiíró feltételei alapján szóba jöhető, nagy méretű és múltú vállalkozás részt

vett. Továbbá, az érintett termék (autópálya) ugyan nem alapvető fontosságú, de igen fontos szerepet betöltő termék a gazdaságban. (20 pont)

Az eljárás alá vont jogsértéshez való **viszonyulása** tekintetében a versenytanács az alábbiakat állapította meg. A piacfelosztás egyértelmű versenyjogi jogsértés, melynek elkövetése az eljárás alá vontakéhoz hasonló méretű és piaci tapasztalatú vállalkozásoknak **felróható** magatartás. (5 pont) A rendelkezésekre álló bizonyítékok alapján nem volt megállapítható, hogy volt-e vezető szerepet játszó – és ezért súlyosabb szankcióra érdemes – vállalkozás. Az, hogy történetesen a Strabagnál talált a GVH a jogsértést mutató iratokat, nem zárja ki, hogy hasonló alaposágú kutatás más vállalkozásoknál is ehhez hasonló feljegyzések létezését derítette volna fel. Tevőleges jóvátétel nem volt megállapítható, az eljárás alá vontak következetesen tagadták a megállapodás vagy összehangolt magatartás létét.

További releváns szempontként a versenytanács figyelembe vette, hogy a jogsértő magatartást az eljárás alá vontak **közpénz** felhasználásával kapcsolatosan követték el, így annak hatása már csak emiatt is a társadalom széles rétegeire van kihatással, illetve a **közérdeket** fokozott mértékben sérti. (5 pont)

A fenti szempontok alapján meghatározásra kerülő összpontszámok (55 pont) a releváns forgalom ezrelékében adják meg a bírság alapösszegét. **Bírság** alapként – megvalósítva ezzel a bírságok **egyediesítését** – minden vállalkozás esetében a 2002. augusztusban meghirdetett pályázat eredményeként **általa elnyert** projekt nettó vállalási összegét vette a versenytanács. Az EGÚT/DEBMÚT **konzorcium** esetében a megnyert pályázat vállalási összegének 50-50 %-át tekintette bírság alapnak a versenytanács. A Hidépítő/Betonút konzorcium esetében a konzorciumi szerződés szerinti munkamegosztás arányában osztotta meg a versenytanács az elnyert beruházás vállalási árát.

Végezetül álljon itt a szokásos nominális vs. cégméret alapú bírságtábla, amely nem mutat óriási szórást, egyetlen szembevető aránytalanság, hogy a **legnagyobb Strabag bírság arányaiban valójában a legkisebb.**

Vállalkozás	Bírság összege	%-a a vállalkozás előző évi nettó árbevételének
Strabag Rt.	2 468 000 000 Ft	2,48%
Betonút Rt.	2 212 000 000 Ft	5,7%
Hidépítő Rt.	1 371 000 000 Ft	4,7%
Debmút Rt.	496 000 000 Ft	3,1%
Egút Rt.	496 000 000 Ft	2,8%

A nyugdíjbiztosítási igazgatóság székházfelújításának kartellje

A Vj-28/2003. sz. ügyben az Országos Nyugdíjbiztosító Főigazgatóság által, a Fővárosi és Pest Megyei Nyugdíjbiztosítási Igazgatóság székházának teljes körű átalakítása,

felújítása és a kapcsolódó kivitelező szakipari munkálatok elvégzése tárgyában 2002-ben lefolytatott közbeszerzési eljárás során a gazdasági versenyt korlátozó megállapodás tilalmába ütköző magatartás miatt 590 millió Ft. bírságot szabott ki a versenytanács, az alábbiak szerint:

- Baucont Építőipari Rt. 227.000.000 Ft.
- Épker Kft. 227.000.000 Ft.
- Kész Közép-Európai Építő és Szerelő Kft. 136.000.000

A bírságok alapösszegeinek meghatározása során a Versenytanács az érintett piac sajátosságaiból indult ki. A jelen eljárásban érintett piac sajátossága abban van, hogy a megbízást – versenykorlátozó megállapodás hiányában – a versenytársak közül csak az egyik nyeri el, ezért tényleges bevétele is csak a nyertes vállalkozásnak van. Erre a sajátosságra való tekintettel a releváns forgalmat az egyes érintett vállalkozások számára **lehetséges potenciális bevételből** kiindulva kell meghatározni. Ezért a Versenytanács jelen eljárásban releváns forgalomként az érintett Nyugdíjbiztosító által kiírt közbeszerzési eljárással kapcsolatos jogsértésben vétkesnek talált vállalkozások esetében a meghirdetett építési-felújítási munkálatok teljes nettó vállalási összegét vette alapul. Ennek alapján valamennyi eljárás alá vont esetében a bírság alapösszegeinek kiszámításához meghatározott **releváns forgalom** 4.5 milliárd Ft.

A jogsérelem súlyával, ezen belül a **verseny veszélyeztetettségével** kapcsolatban a piacfelosztás szándéka megállapítható volt, ezért a Szindikátusi Szerződésben érintett vállalkozások magatartása súlyos versenykorlátozásnak minősül (Baucont, illetve Épker 20-20 pont). A KÉSZ Kft. nem szerepel a Szindikátusi Szerződésekben, ezért vele kapcsolatban a **piacfelosztó** magatartásban való részvétel nem állapítható meg, magatartása kevésbé súlyos, **egyéb** versenykorlátozásnak minősül, ezért vele kapcsolatban a versenytanács a táblázat szerint minimálisan kiszabható 10 pontot látta indokoltnak.

A jogsértés **piaci hatásával** kapcsolatban a Versenytanács az alábbi súlyozást látta indokoltnak. A Baucont és az Épker együttes piaci részesedése ugyan magas, de a két vizsgált megállapodás nem terjedt ki valamennyi versenytársra, ezen túlmenően a megállapodás versenykorlátozásra alkalmas volt, bár ténylegesen ilyen hatást nem fejtett ki (Baucont, illetve Épker 10-10 pont). A KÉSZ Kft. csak az Együttműködési Megállapodással kapcsolatos jogsértésben vett részt, de a jogsértés ténylegesen megvalósul (KÉSZ Kft. 5 pont).

Az eljárás alá vontak jogsértésekben betöltött **szerepe** tekintetében a versenytanács az Épker és a Baucont **aktív**, kezdeményező szerepét állapította meg, amelyet súlyosbító tényezőként értékelt (Baucont, illetve Épker 5-5 pont). A jogsértést valamennyi eljárás alá vont **felróhatóan**, szándékosan, illetve az esetleges versenyjogba ütközés veszélyének tudatában fejtette ki a jogsértő magatartását (mindenkinek 5 pont).

További szempontként a versenytanács figyelembe vette, hogy a jogsértő magatartást az eljárás alá vontak **közpénz** felhasználásával kapcsolatosan követték el, amely a közérdeket fokozott mértékben sérti (mindenkinek 5 pont).

A fentiek alapján a Baucont és az Épker összpontszáma 50, a KÉSZ Kft-é 30 lett.

A Kaposvári Egyetem felújítása

A Vj-154/2002. sz. esetben összesen 298 millió Ft. bírságot szabott ki a GVH. A Baucont Rt. és a Klíma-Vill. Kft. egyaránt 149-149 millió Ft bírságot kellett hogy fizessenek, mert 2002-ben a Kaposvári Egyetem beruházási munkálataira kiírt közbeszerzési eljárás során versenykorlátozó megállapodást kötöttek.

A bírságok **alapösszegeinek** meghatározása során a versenytanács hangsúlyozta az érintett piac sajátosságát, amely – egyebek között – abban rejlik, hogy a megbízást, jogsértő megállapodás hiányában a versenytársak közül csak az egyik nyerheti el. Ezért tényleges bevétele is csak a nyertes cégnek (vagy azok konzorciumának) lenne. E sajátosság miatt az is lehetséges, hogy a jogsértő magatartásban részes egyik vagy másik vállalkozásnak az adott megbízásból közvetlenül nem volt kimutatható bevétele. Ugyanakkor elvileg az is lehetséges, hogy a megbízás összegéből olyan vállalkozás is részesedett, amely esetében jogsértés nem volt megállapítható. A fentiekre tekintettel a versenytárgyalásos érintett piacok esetében a releváns forgalmat az egyes érintett vállalkozások számára versenykorlátozás nélkül lehetséges potenciális bevételből kiindulva kell meghatározni, ami egyenlő azzal az összeggel, amennyiért az adott pályázat nyertesével a kiíró szerződést kötött. Ennek megfelelően a versenytanács jelen eljárásban releváns forgalomként az Oktatási Minisztérium által kiírt közbeszerzési eljárással kapcsolatos jogsértésben vétkesnek talált mindkét vállalkozás esetében a Kaposvári Egyetem építési-felújítási munkálatok teljes nettó vállalási összegét, azaz 2.980.000.000 forintot vette alapul.

A jogsérelem súlyával, ezen belül a **verseny veszélyeztetettségével** kapcsolatban a megállapodásban leírtak ugyan nem közvetlenül az ajánlati árakra irányultak, de a piacfelosztás szándéka megállapítható; kevésbé súlyos, mint egy klasszikus ár- vagy piacfelosztó kartell, erre tekintettel a jogsértésben vétkesnek talált vállalkozások magatartása **súlyos** versenykorlátozásnak minősül, amelyet a Versenytanács 20 ponttal értékelt.

A jogsértés **piaci hatásával** kapcsolatban a versenytanács összesen 15 pontot látott indokoltnak tekintettel arra, hogy a jogsértésben az ajánlattételre jogosult két vállalkozás egyaránt részt vett (együttes piaci részesedésük 100 %).

A két vállalkozás **szerepében** a versenytanács nem látott érdemi különbséget, nem volt megállapítható az egyikük aktívabb kezdeményező, illetve a másik passzívabb, elfogadó magatartása (5 pont). Mindketten felróhatóan, szándékosan, illetve az esetleges versenyjogba ütközés veszélyének tudatában fejtette ki a jogsértő magatartását (5 pont).

Az egyéb szempontok keretében a Versenytanács figyelembe vette, hogy a jogsértő magatartást az eljárás alá vontak **közpénz** felhasználásával kapcsolatosan követték el, amely a közérdeket fokozott mértékben sérti (5 pont).

Korábbi hasonló jogsértés **ismétlődése** tekintetében a versenytanács nem vette figyelembe azt, hogy a Baucont jelen határozatot megelőzően két héttel hozott határozatban, hasonló jogsértés miatt már vétkesnek bizonyult, mert a két eljárás lényegében véve párhuzamosan folyt. Az ismétlődés a bírságot súlyosbító tényezőként csak akkor vehető figyelembe, ha a vállalkozás a jogsértését megállapító határozat meghozatala *után* követte el ismételten ugyanazt a jogsértést.

A Bartók Béla út és Bocskai csomópont kartell

A Vj-138/2002. sz. ügyben a versenytanács miatt összesen 245 millió Ft-ra bírságotl építőipari vállalkozásokat. A versenytanács megállapította, hogy a Strabag Rt. és az EGUT Rt. a belső-Bartók Béla úti útépítésre, a Strabag Rt. és a RING Kkt. Pedig a Bocskai csomópont átépítésére kiírt közbeszerzési eljárás során összehangolt magatartást tanúsítottak. Az előbbi jogsértés miatt a Strabag Rt. 85 millió Ft., az EGUT Rt. 56 millió Ft., a másodikikért a Strabag Rt. és a RING Kkt. egyaránt 52 millió Ft. bírságot kellett hogy fizessen.

A bírság összegének meghatározásakor a versenytanács- a határozat mellékletévé is tett - **Közleményében rögzített gyakorlatára** támaszkodott.

A **verseny veszélyeztetettsége** tekintetében a versenytanács abból indult ki, hogy a versenytárgyaláson történő összejátszás súlyos versenykorlátozásnak minősül (egységesen 15 pont).

A jogsértés piaci **hatása** esetében a versenytanács figyelembe vette, hogy a belső- Bartók Béla úti útépítésre kiírt tendert a STRABAG meg is nyerte (10 pont).

A vállalkozások jogsértéshez való **viszonyulása** tekintetében a versenytanács azt értékelte, hogy a magatartás valamennyi vállalkozásnak felróható, míg az egyéb szempontok körében azt vette figyelembe, hogy a jogsértő magatartást a vállalkozások **közpénz** felhasználásával kapcsolatosan követték el (együttesen és egységesen 5 pont).

Releváns forgalomnak a versenytanács az egyes pályázatok nettó szerződéses árait tekintette. Az eljárás alá vont vállalkozások érvelése szerint a releváns forgalom meghatározása során az, hogy a versenytanács nem csak az elért, hanem az elnyerni kívánt pályázatok értékét is figyelembe veszi, ellentétben áll a Tpv. 78. § (1) bekezdésének betűjével és szellemével, amely kifejezetten a vállalkozás előző évben elért (és nem pl. elérni kívánt) árbevételéről szól. A versenytanács érvelése szerint azonban a versenyeztetéssel kapcsolatos összejátszás **sajátossága**, hogy annak révén nem mindegyik elkövető jut feltétlenül bevételhez. Emiatt az ilyen jelegű jogsértés esetén a

releváns forgalom az összejátszás nélkül lehetséges („potenciális”) bevétellel (az adott pályázat nettó szerződéses árával) egyezik meg.

A versenytanács e döntésében a versenyeztetéssel kapcsolatos jogsértések esetén irányadó **releváns forgalomra** tér ki viszonylag bőven. A későbbi gyakorlatban nem is az eljárás alá vontak által felvetett módon, de volt tere némi “változatosságnak”, aszerint, hogy az egyes kartellezők által egyenként elnyert összeg képezze-e mindegyiküknek a bírság vetítési alapját (egyben megvalósítva az egyediesítést), vagy mindegyikük esetében ugyanaz az összeg, az eljárásban vizsgált valamennyi pályázat nyertes nettó árainak összege szerepeljen egyaránt alapként. Ez utóbbi eset különösen ott került alkalmazásra, ahol a piacfelosztás sajátossága éppen az volt, hogy a kartellezők egyike-másika nem is lett nyertes, ebbe “belenyugodott”, vélhetően e pályázatokhoz kapcsolódó, vagy más, az adott eljárásban nem vizsgált ellentételezés fejében.

Érdekes, hogy a felróhatóságért és a közpénzért együttesen is **csak 5 pont** járt, továbbá egy súlyosnak mondott jogsértés csak 15 pontról indult.

Az I. vadászkartell döntés

2003-ban két eljárást is indított a GVH vadgazdálkodással foglalkozó vadásztársaságok és szövetségük magatartását vizsgálva. Az eljárásra az adott okot, hogy a GVH tudomására jutott, néhány vadásztársaság a szarvasbika bérvadászati árát egységesen 5-10 %-al megemelte. Később fény derült arra, hogy a Vadgazdálkodási Terméktanács és a Budapesti Agrárkamara évenként minimum árakat határozott meg tagjai számára, majd a GVH kiterjesztette a versenyfelügyeleti eljárást az eljárás alá vont vállalkozások 2002-2003-as árlistáiban szereplő összes vadfaj bérvadászati irányáira és további vadászatszervező vállalkozásokra.

A Vj-89/2003. sz. eljárásban tizenhét vállalkozásra összesen több mint 182 millió Ft. bírságot szabott ki a versenytanács (a másik ügyet a 2005-ös év döntéseinél ismertetjük). Tizen kaptak egymillió Ft. alatti, a Budapesti Agrárkamara 15, végül a Vadgazdálkodási Terméktanács 150 milliós bírságot, a többiek büntetése 1-2 milliós nagyságrendű lett, hárman nem kaptak bírságot (több vállalkozással szemben pedig megszüntette az eljárást).

A bírságindokolás felvezetése szerint a Tpv. 78. §-a **nem kötelezi** a Versenytanácsot bírság kiszabására, de a Versenytanács a bírságkiszabástól, különösen kőkemény versenykorlátozó magatartások esetén, mint amilyen a jelen perbeli magatartás is, szokásosan nem tekint el. A **bírságkiszabás rendjét** a határozat szerint a 2/2003. számú közlemény határozta meg.

A versenytanácsnak a bírságkiszabáshoz olyan **releváns forgalom-meghatározási módot** kellett találnia, ami kellően kifejezi azt a tényt, hogy az eljárás alá vontak, mint kamarai tagok, a kétszeres figyelembevétel elkerülve, milyen összegű, jellemzően külföldiek bérvadászatából származó bevételhez jutottak. Ennek érdekében a 2001.

szeptemberi megállapodás miatt marasztalható eljárás alá vont vállalkozások 2003. évi nettó bérbeadási bevételeit „megtisztította” az olyan elemektől, amit a terméktanács, avagy nem tag megbízóiknak továbbutaltak.

A 2/2003. sz. közlemény szerint a releváns forgalom szokásosan a jogsértéssel érintett piacról származó bevétellel azonos, de a versenytanács az Agrárkamarával és a Termék tanáccsal szemben az osztály tagságának egyenkénti eljárás alá vonása miatt **méltányosságot** gyakorolva a keletkező összeget is csökkentette akként, hogy a releváns forgalom számításánál figyelmen kívül hagyta azoknak a kamarai tagoknak az árbevételeit, akiknek a 2003-2004. évi árjegyzéke nem volt azonos a 2003-2004. évi közös döntés árjegyzékével, s így nem is érvényesült, vagy csak kétségesen érvényesülhetett a 2003-2004. évi közös döntés. Így az Agrárkamara terhére 346.072.635.- Ft-ra, a Termék tanács terhére 1.944.466.770.- Ft-ra szűkült az a bevétel, ami a velük szemben kiszabható bírság alapjául szolgált. E méltányosság hiányában az Agrárkamara terhére figyelembevehető bevétel 402.832.044.- Ft, míg a Termék tanács terhére figyelembevehető bevétel 2.431.468.696.- Ft lett volna.

Az Agrárkamara esetében a verseny veszélyeztetettség = 25 pont, piaci hatása = 15 pont, viszonyulása a jogsértéshez = 5 pont; összesen = 45 pont. A Termék tanácsnál a verseny veszélyeztetettség = 25 pont, a jogsértés piaci hatása = 20 pont, viszonyulása a jogsértéshez = 5 pont, elismerés – 5 pont; összesen = 45 pont.

Mivel a Termék tanács két jogsértő döntést hozott, a versenytanács kettes szorzót, majd lefele kerekítést alkalmazott.

A versenytanács az eljárás alá vont vadászatszervező **vállalkozások piaci részesedését** nem számította ki, mert ennek hiányában is behatárolható volt piaci helyzetük annál a ténynél fogva, hogy a szervezői piac kb. 110 szereplős, és a belőlük létrejött osztály tagság a vadászati szervezői piacot kb. 50-60 %-ban uralja.

A versenytanács az egyes eljárás alá vont vállalkozásokkal szemben kiszabott bírságokat az alábbiak szerint számította:

- a verseny veszélyeztetettsége: 25 pont;
- a jogsértés piaci hatása: 15 pont (a jogsértést enyhíti az árengedmény, a harmadik személy árjegyzékének használata és az egyedi megállapodások);
- viszonyulás a jogsértéshez
 - a szervező: 5 pont
 - a novemberi megállapodás-kötésben való részvétel: 5 pont
 - a novemberi megállapodás kétségen kívüli árjegyzéki alkalmazása miatt: 10 pont
 - elismerés: 5 pont levonás (kivéve az Eurohunter 10 pontos levonása)

Ezt követően a határozat bírságolt vállalkozásonként külön felsorolja, kire hány pontot számított (40-55 között). Azokkal szemben **nem került sor bírság** kiszabására, amelyek árbevétele „túlzottan alacsony” volt.

Ez az első vadászkartell döntés mondható az **első** olyan esetnek, ahol egy vállalkozások társulásának minősülő szervezet „**érdemi**”, a Közlemény alapján számított bírsággal szembesült. Kiemelésre érdemes, hogy hosszan indokolja a határozat a bírság alapjául szolgáló összeg kiszámítását annak érdekében, hogy ne kerüljön sor a kamara/terméktanács és tagjainak **kettős bírságolására**. A jogsértés **elismerése -5 pontot** ért, a szervezés ellenben +5 (igaz a bírság indokolás nem fejt ki, hogy mi minősült szervezésnek).

Néhány példa az árbevétel arányos bírság összegére:

Vállalkozás (pontszámuk)	Bírság összege Ft-ban	Árbevétel arányosan
Vadgazdálkodási Terméktanács (45)	150 000 000	6% (becslés) ¹
Budapesti Agrárkamara (45)	15 000 000	3,7% (becslés)
Naturhun (55)	4 000 000	0,9%
Anas (50)	1 000 000	0,8%
Vadőr (40)	700 000	1,1%
Mistral (40)	450 000	0,3%
Hungarowild (55)	70 000	0,1%

Látható, hogy a vadásztársaságok bírsága nem nagyon haladja meg az 1%-ot (bár azon belül **jelentős, a pontszámmal nem arányos eltérések vannak**), a két társulásé kiemelkedő, ami azért is érdekes, mert azok kevesebb pontot „értek el”, mint a legtöbb vadásztársaság.

A kelet-magyarországi malomkartell

A Vj-74/2003. sz. ügy tárgya a kelet-magyarországi malmok közötti piacfelosztó kartell volt. Több eljárás alá vonttal szemben 22 millió Ft. bírságot szabott ki a versenytanács – évekkel később, e vállalkozások immáron egy országos egyeztetés miatt lettek marasztalva. A Gabonaszövetség azzal követett el jogsértés, hogy tagjai számára 2002 júniusában a termelés csökkentését javasoló ajánlást fogalmazott meg, illetve a 2002. év folyamán az általa kívánatosnak tartott ár alkalmazását ajánlotta. Kilenc vállalkozás abban állapodott meg, hogy 2002. február 1-től legalább 42 Ft-ban állapítják meg a BL 55 liszt árát, tyzen pedig a piaci status quo tiszteletben tartásáról egyeztek meg.

A versenytanács ezért

- a Magyar Gabonafeldolgozók, Takarmánygyártók és -Kereskedők Szövetségét 1.000.000 Ft.,
- a Pannonmill Malomipari Rt.-t 3.000.000 Ft.,
- az Agrimill-Agrimpex Rt.-t, az Agrograin Rt.-t, a Budai Malomipari Kft.-t, a Cerbona Rt.-t, a Cornexi Rt.-t, a Diamant Malom Kft.-t, az Első Pesti Malom Rt.-t, a Gyermely Rt.-t egyaránt 2.000.000 Ft,

¹ A határozat egyik szervezetnél sem ismerteti az előző évi nettó árbevételt. E számítás alapjául a bírságindokolásban használt, méltányossági okból nem csökkentett releváns bevételt vettük.

- a Sikér Kft.-t és a Szatmári Malom Kft.-t egyaránt 1.000.000 Ft. bírság megfizetésére kötelezte.

A versenytanács tekintettel volt az érintett piacon kialakult nehéz gazdálkodási helyzetre, s úgy ítélte meg, nem célszerű, hogy jelentősebb mértékű bírságok megfizetésére kötelezéssel befolyásolja a piac folyamatban lévő strukturális átalakulását. Erre és az ügy egyéb körülményeire figyelemmel a versenytanács a jelen esetben **nem tartotta alkalmazhatónak** a bírság összegének antitröszt ügyekben történő megállapítása tárgyában kiadott 2/2003. számú **közleményében** foglaltakat.

A bírság összegének meghatározásakor a versenytanács abból indult ki, hogy az árakra és a piac felosztására vonatkozó megállapodás a verseny veszélyeztetettsége szempontjából **súlyos jogsértésnek** minősül. A versenytanács figyelembe vette ugyanakkor azt is, hogy a 2002. január 14-i és a 2002. június 6-i megállapodásoknak az eljárás alá vont vállalkozások piaci magatartására gyakorolt **tényleges hatása** a vizsgálat során feltárt adatokkal nem volt bizonyítható. Az egyes eljárás alá vontak esetében a bírság konkrét összegének meghatározásakor a versenytanács figyelembe vette a vállalkozások **piaci helyzetét**, továbbá malomipari tevékenységből származó árbevételüket, illetőleg azt, hogy **mindkét megállapodás** megkötésében részt vettek-e vagy csak az **egyikben**.

Ritka eset, hogy a Versenytanács **komoly kartell ügyben jelképes** bírságot szabjon ki (szövetségnél erre több példa is található, de vállalkozásoknál nem nagyon). A bírság részről a nehéz piaci helyzetet nem fejt ki bővebben a határozat – az évekkel későbbi országos malomkartellben már érdemi bírságok kerültek kalkulálásra, pedig nem mondhatni, hogy a piaci helyzet alapvetően más lett volna.

A terézvárosi társasház kartell

A Vj-74/2004. sz. ügyben született az év legkisebb építőiparos kartell bírsága, A Construm Kft. 16,5 millió Ft-os bírságot kapott. Ez volt az első eset, amikor a versenytanács a kartellt feltáró vállalkozásnak (Royal Bau Rt.) elengedte a bírságát.

A bírság **alapösszegének** meghatározása során a versenytanács a közbeszerzési eljárás során nyertes árat (azaz 275 millió Ft) tekintette releváns forgalomnak.

A **jogsérelem súlyával**, ezen belül a verseny veszélyeztetettségével kapcsolatban megállapítható volt, hogy az eljárás alá vontak megállapodása az ajánlati árakra, és a piacfelosztásra irányult, így az érintett vállalkozások magatartása a versenyre különösen károsan ható, „kőkemény” versenykorlátozásnak minősül. (25 pont)

A megvalósult jogsértés **piaci hatásával** kapcsolatban a versenytanács megállapította, hogy a megállapodásnak a társasházzal kapcsolatos része valósult meg. A jogsértésben részt vett vállalkozások együttes **piaci részesedése 50 % volt, mivel a négy résztvevőből kettő volt érintett.** (10 pont).

Az eljárás alá vont jogsértéshez való viszonyulása tekintetében megállapítható volt a Construm **kezdeményező szerepe (10 pont)**; felróhatóan, az esetleges versenyjogba ütközés veszélyének tudatában fejtette ki a jogsértő magatartását (5 pont).

További releváns szempontként a versenytanács figyelembe vette, hogy a jogsértő magatartást az eljárás alá vontak **közpénz** felhasználásával kapcsolatosan követték el, amely a közérdeket fokozott mértékben sérti. (5 pont)

Ezen túlmenően további súlyosító körülményként értékelte a Construm esetében a Versenytanács, hogy több ellentmondó állítást is tett, **akadályozva ezzel a tényállás feltárását**. Megjegyzendő az is, hogy a második tárgyalás előtt részére is megküldött előkészítő iratra, mely a tényállást tartalmazta, nem adott érdemben választ, arra hivatkozva, hogy nem volt kellő ideje – miközben a másik eljárás alá vont elegendőnek tartotta a válasza rendelkezésre álló időt és tett is a versenytanácsi irathoz pontosító megjegyzéseket (5 pont).

A fenti szempontok alapján meghatározásra került összpontszám **(60 pont)** lett, a bírság összege messze nem haladta meg a Tpv. 78. §-ában meghatározott 10 %-os törvényi maximumot **(2,4%)**.

Az egyéb szempontok kapcsán egyedülálló módon a versenytanács 5 pontot adott arra, hogy a kartellező vállalkozás eljárás során tanúsított magatartásával **akadályozta a tényállás feltárását**. Ez minden bizonnyal azért nem a felróhatóság kapcsán vette figyelembe a versenytanács, mert ott a jogsértés elkövetésének időpontjában fennálló helyzetet értékelte, a kifogásolt magatartást viszont később, a versenyfelügyeleti eljárás során tanúsította. Arra nem találtunk indokot, hogy ezt **miért nem eljárási bírság** formájában díjazta a hivatal.

Pékszövetségi áregyeztetés

A Vj-34/2003. sz. eljárás a Pékszövetség és 41 pékség és a Magyar Pékszövetség ellen indult eljárásban állapított meg áregyeztetés miatt jogsértés, de bírságot csak a szövetségre szabott ki 1 millió Ft. összegben. A bírság összegének meghatározásakor, illetve mellőzésekor a versenytanács **a Közleményt alkalmazta is – meg nem is**. A pékségekkel szemben is kalkulált ugyanis pontokat, de azok végösszege éppen nulla lett. A szövetség esetében kifejezetten „figyelmeztető” jellegűnek minősíti a határozat a bírságot.

A pékek esetében a jogsérelem súlya tekintetében a Versenytanács abból indult ki, hogy az árak emelésére irányuló összehangolt magatartás a gazdasági verseny veszélyeztetettségének tükrében vizsgálva a legsúlyosabb jogsértésnek minősül. Az adott esetben azonban a versenytanács a jogsérelem súlyának értékelésénél tekintettel volt arra, hogy az összehangolt magatartás **információcserén** alapult, ami alapján véve **nem az áremelés mértékére és konkrét időpontjára irányult, hanem annak indokoltságára**. Ezt az is jelzi, hogy a jogsértő magatartással érintett vállalkozások által érvényesített

áremelések és az emelt árak is kisebb-nagyobb mértékben eltértek egymástól, vagyis a verseny nem szűnt meg közöttük. Az előzőek egyben a jogsértés piaci hatását is jelentősen korlátozták. Mindezek alapján a versenytanács a jogsérelem súlyát 15 pontban látta megállapíthatónak. Az árait **nem emelő, de az ülésen résztvevő vállalkozás** esetében a versenytanács a jogsérelem súlyát 0 pontra értékelte.

A jogsértéshez való viszonyulás tekintetében a versenytanács figyelembe vette, hogy a szintén pékségeket érintő Vj-96/2002. és Vj-153/2002. számú ügyekben a jelen eljárás során vizsgált jogsértő magatartás tanúsítását követően hozott határozatot, így az eljárás alá vontak előtt magatartásuk Versenytanács általi egyértelmű versenyjogi értékelése még nem volt ismert (0 pont).

Az egyéb szempontok körében a versenytanács figyelembevette, hogy a sütőipar a vizsgált időszakban **alacsony jövedelmezőségű** volt és a sütőipart érintő költségnövekedések alapján az áruk bizonyos mértékű emelése **nem volt indokolatlan** (-15 pont).

A 2002. április 19-i szövetségi levél tekintetében megállapítható volt, hogy az árak emelésére való felhívás a verseny veszélyeztetettsége szempontjából súlyos jogsértésnek minősült, viszont a levél érdemben nem hatott az értesített vállalkozások piaci magatartására, továbbá ezen cselekmény esetében is értékelte a sütőipar nehéz gazdálkodási helyzetét, illetve az áremelések költségalapú indokoltságát. Minderre tekintettel a szövetségre – **figyelmeztető jelleggel** – egymillió forint bírságot szabott ki.

II. Gazdasági erőfölénnyel való visszaélés

2004-ben öt esetben szabott ki a GVH Versenytanácsa bírságot gazdasági erőfölénnyel való visszaélés miatt, összesen 165 millió Ft-os összegben. Az érintettek mindegyik esetben a hírközlési szektort képviselték: három kábeltévézés társaság és két távközlési. Ezegyként az utolsó év, amikor még jellemzőek a kábeltévézés jogsértések és bírságok, 2005-ben már csak egy ilyen döntést hoz a GVH, később már egyet sem.

Matáv árprés

A Vj-100/2002. sz. ügyben történetében először bírságolt árprés jellegű kizorító visszaélés miatt a GVH. A 70 milliós összeget, melyről mintegy a vállalkozást „vigasztalva” azt mondja a határozat végén, hogy az inkább „**jelzésértékű**”, a Közlemény mentén indokolta a versenytanács.

A jogsérelem súlyával, ezen belül a **verseny veszélyeztetettségével** kapcsolatban 20 pontot tartott indokoltnak a lehetséges 30-ból. Az árprés a **súlyosabb** visszaélés típusok közé tartozik, mivel az adott piac versenyszerkezetét torzítja, középtávon korlátozva a fogyasztók választási szabadságát.

A megvalósult jogsértés piaci hatásával kapcsolatban a Versenytanács minimális, 5 pontot látott indokoltnak. A jogsértő vállalkozás piaci részesedése a nagykereskedelmi piacokon 100 %-os, a kiskereskedelmi piacon is rendkívül magas. Bizonyított, **számszerűsíthető hatás azonban nem volt megállapítható**, a versenytársak ténylegesen nem szorultak ki a piacról, jóllehet az is bizonyos, hogy az árprés hiányában a versenyre nézve kedvezőbben alakulhattak volna a piaci folyamatok.

Az eljárás alá vont jogsértéshez való viszonyulása tekintetében a Versenytanács azt állapította meg, hogy a Matáv magatartását **felróhatóan** követte el, annak versenyre gyakorolt korlátozó-kiszorító alkalmasságával, potenciális hatásával tisztában kellett hogy legyen (5 pont). Enyhítő tényezőként **(egyfajta jóvátételként)** vette figyelembe a Versenytanács azt a körülményt, hogy az árkülönbségek utóbb elszámolásra kerültek, illetve kerülnek (- 10 pont).

A fentiek alapján a Matáv Rt. összpontszámát a Versenytanács a lehetséges 100-ból 20 pontra értékelte.

A **releváns forgalom** mértékét a határozat üzleti titokként nem ismerteti. Ez a kifogásolt magatartás tanúsításának időszakában a kifejezetten üzleti előfizetőknek nyújtott csomagok révén elért nettó árbevétel tartalmazta, levonva abból a nemzetközi hívásirányokból származó bevételt.

A 301 milliárd forintos 2002-es évi nettó árbevételhez képest a 70 millió valóban egyfajta **“számolt-jelképes”** összegnek tűnik, figyelemmel a jogsértés súlyos jellegére.

Az Invitel drága akciója

A Vj-121/2003. sz. eljárásban született a második legnagyobb bírság. A versenytanács megállapította, hogy a távközlési szolgáltató akciójában 45 Ft-ot számlázott fel minden primer körzeten belüli hívásért, azok hosszától függetlenül, hacsak a telefonáló előhívószám használatával nem jelezte, hogy a szokásos tarifát választja. Mivel ez utóbbit a telefonálók jellemzően nem vették igénybe, így a cég az alacsony fogyasztói tudatosságot kihasználva a fogyasztókat kizsákmányolta, amiért 55 milliós bírságot kellett fizetnie. Az ügy érdekessége, hogy ugyanezért a magatartásért a hírközlési felügyelet is büntetett.

A Közlemény alapján a verseny veszélyeztetettségével kapcsolatban megállapítható, hogy ún. **kizsákmányoló** típusú erőfölénnyel való visszaélésről van szó. Ez a szempont a versenyt korlátozó vagy kizáró típusú visszaélésekhez képest enyhébb veszélyt jelent a gazdasági versenyre (10 pont).

A jogsértés piaci hatásának értékelésekor a versenytanács figyelembe vette, hogy az eljárás alá vont a vizsgált hívásirányok nyújtása tekintetében **monopolhelyzetben** van, és hogy a piac a párhuzamos infrastruktúra kiépítésének magas beruházási igénye miatt illetve a helyi hurok átengedésének magas díjaira tekintettel **nem megtámadható**. A

jogsértés a lakossági fogyasztók teljes körét érintette, ugyanakkor tovagyrűző, más piacokra is kiterjedő hatása nem volt. (23 pont)

A fél jogsértéshez való viszonyával kapcsolatban a versenytanács úgy ítélte meg, hogy az eljárás alá vontnak az előfizetői szokások és az előfizetők demográfiai adatainak ismeretében **tisztában kellett lennie** az akció várható hatásával, sőt, annak bevezetésével nem vitatott célja volt, hogy bevétel-növekedést érjen el. További minősítő körülményként értékelhető az, hogy a nyári akcióval kapcsolatos valószínűsíthető jogsértésekre a hírközlési hatóság és a GVH is időben felhívta az eljárás alá vont figyelmét. **Tevőleges jóvátételt ugyanakkor nem tanúsított, a jogsértő magatartást az eljárás megkezdését követően is folytatta.** (25 pont)

A **releváns forgalmat** a helyi és a helyközi I. hívásirányokba kezdeményezett hívásokból származó éves becsült bevétel összegében állapította meg a versenytanács: a nyári akció 7 hétévéjéből összesen 123.516.557 Ft. bevétel származott, az évből fennmaradó 45 hétévéjének bevétele az akció előtti három hónap adatai alapján számított átlagos hétévégi bevétel – 8.224.476 Ft. – 45-szöröseként adódott, ennek összértéke: 370.101.420 Ft. A releváns forgalom éves szinten 493.617.977 Ft. Ebből a bírság alapösszege (58 ponttal számolva) kerekítve 28.600.000 Ft.

Az eljárás alá vont becslése alapján a jogsértéssel **elért előny számszerűsíthető** volt. Az Invitel adatszolgáltatásán alapuló számítások szerint ennek mértéke 18.642.138 Ft. A Közlemény 22. pontja szerint ha a jogsértéssel elért előny számszerűsíthető, akkor a GVH által kiszabott bírság – a kellő visszatartás érdekében – a számszerűsített előny **háromszorosának** megfelelő összegre nő. Ennek megfelelően jelen eljárásban a Versenytanács kerekítés után 55.000.000 Ft versenyfelügyeleti bírság kiszabását látta szükségesnek.

Érdekes, hogy maga a határozat indokolása hivatkozik arra, hogy a bírságösszeg a lehetséges törvényi maximumának kevesebb mint 2 %-a.

Megjegyzendő, hogy a későbbi évek **kizsákmányoló** visszaéléseinél a verseny veszélyeztettsége nulla pontot ért (itt még 10-et), ezzel a jelentősebb különbséggel érzékeltetve a versenykorlátozó visszaélések súlyosabb jellegét. Szintén **nagyon magas a pontszám** a piaci hatás és az attitűd kapcsán. Ez utóbbinál nem teljesen világos, de úgy tűnik, hogy súlyosító szempont volt az, hogy a GVH eljárásának megindulásakor nem hagyott fel a magatartással és hogy nem kompenzálta a fogyasztóit (pedig minden bizonnyal a tartós szerződéses kapcsolat miatt erre adva volt a lehetősége).

A 2004. márciusi döntés fő érdekessége azonban az, hogy a GVH egyedülállóan az elért **előny háromszorosának** megfelelő bírságot szabott ki. A precíz bírságszámítás eredményét jóval meghaladó bírságra került így sor. Kérdés, hogy mennyire jogszerű az „automatikus” háromszorozás, akkor is, ha a Közlemény ezt irányozza elő. A gond ezzel a technikával az, hogy gyakorlatilag **egyetlen körülményre szűkíti** a mérlegelést a Versenytanács, a jogsértéssel elért előnyre.

Vidanet díjmelés

A Vj-14/2003. sz. eljárás végén a Vidanet Rt.-nek kellett 30 millió Ft-os bírságot fizetnie, mert három településen is számításokkal kellően alá nem támasztott módon emelte meg előfizetési díjait.

A bírság összegének konkrét meghatározásakor gazdasági erőfölénnyel való visszaélés esetén a Versenytanács – kialakult gyakorlata szerint – a határozat mellékletében beidézt, a Közlemény részét képező pontozási táblázatban foglaltak szerint veszi figyelembe a Tptv. 78. § szempontjait (érdekes, hogy **a Közlemény szót nem használja** a határozat, de a pontozásos táblázatot, mint a Versenytanács gyakorlatának összegzését a határozat mellékletévé tette).

A jogsérelem súlya tekintetében a versenytanács abból indult ki, hogy a Vidanet Rt.-nek szolgáltatási területein nincs versenytársa és a piac megtámadhatósága is erősen korlátozott. Ebből következőleg a verseny veszélyeztetettsége csekély, ugyanakkor a piaci hatás viszonylag jelentős. Mindezek alapján a versenytanács a jogsérelem súlyát 20 pontra értékelte, mely egyben összpontszámnak is minősül, mert a versenytanács a vállalkozás jogsértéshez való viszonyulása és egyéb szempontok alapján sem talált pontszámmal értékelhető további körülményt.

Mindezek alapján a **bírság alapösszege** a Vidanet Rt.-nek a kábeltelevíziós szolgáltatásból elért kb. 1,2 milliárd forintos nettó árbevétele figyelembevételével kerekítve 24,6 millió forintra adódott, mely összeg korrigálását a versenytanács indokoltnak látta, figyelemmel a ViDaNET Rt. terhére a Vj-48/2002. számú eljárásban korábban megállapított jogsértésre. A jogsértés **ismételt** tanúsítására tekintettel a Versenytanács a bírság összegét 30 millió forintban állapította meg, ami nem haladja meg a Tptv. 78. § (1) bekezdése alapján adódó törvényi maximumot.

A bírság indokolása több vitatható ponttal is szolgál. Elsőként nem indokolja meg a versenytanács, hogy **miért az országos forgalmat tekintette relevánsnak**, amikor a jogsértésre csupán három várost illetően került sor. A másfél évvel korábbi, hasonló jogsértő díjmelést megállapító határozat indokolásából az tűnik ki, hogy 15 ezer előfizető érintettségével „számolt” a versenytanács, ahhoz kötődően adott 6 millió Ft. bírságot. Minden bizonnyal, ahogyan az Invitel ügyben is lehetett kalkulálni jogsértéshez kötődő előnyt, úgy egy túlzott áremelés bizonyítottsága esetén is lett volna erre lehetőség. Megjegyzendő az is, hogy a lábeltévés piacot nehezen támadhatónak mondani ugyan lehet, de nem sokkal később maga a GVH ismeri el, hogy az egyéb műsorjelsugárzási megoldások kellőképpen helyettesítik a kábelt. A 20-as pontszám ennek ellenére arányos az Invitel döntésben található 23 ponthoz (ott még nehezebben támadhatónak vélte a piacot a versenytanács). Itt is megfigyelhető, hogy a jogsértés súlya kapcsán a verseny veszélyeztetése fel sem merül szempontként, csak hatás alapon pontoz a Versenytanács. Az viszont meglepő, hogy **felróhatóság címén nulla** pont jár, mintha a vállalkozás nem lett volna tudatában árképzésének. Ezzel szemben viszont az alapösszeget **felkerekíti** 5,4 millióval, mert **ismétlődő** jogsértésről van szó. Itt még nem a „szorzás” az alkalmazott eszköz – hogy **miért nem a Közleményt követte** a versenytanács, arra nem tér ki az

indokolás. A mostani jogsértés a 2003-as évet érintette, a díjemelésre minden bizonnyal az év elején került sor, az idézett korábbi határozat pedig 2002 decemberében született, így „valódi”, ráadásul különös ismétlődő magatartásról van szó.

Fibernet: csomagolás és drága kiszállás

A Vj-42/2003. sz. ügyben a Fibernet Rt.-t büntette 5 millió Ft-ra a versenytanács kettős jogsértés miatt: egyrészt a csomagösszeállításban élt vissza erőfölényével, másrészt kiszállási díjait határozta meg túlzottan magas szinten.

A bírság összegének megállapítása során a versenytanács a Közleményében foglaltaktól – a közlemény 5. pontja alapján – **tudatosan eltért**, figyelemmel az általános szerződési feltételek kapcsán elkövetett jogsértés jellegére, illetve arra, hogy a kiszállási díj vonatkozásában a versenytanács rendelkezésére álló adatok alapján nem volt egyértelműen megállapítható a releváns forgalom összege.

A bírság összegének meghatározásakor a jogsértéssel elért előnyt pontosan számszerűsíteni nem tudó versenytanács figyelemmel volt arra, hogy a jogsértések nem minősülnek versenyt korlátozó vagy kizáró típusú visszaélésnek, ugyanakkor az érintett, erősen korlátozott mértékben megtámadható piacon erőfölényes helyzetéből adódóan **sajátos (monopol) helyzetben** lévő eljárás alá vont előfizetőnek teljes körét érintették. A kiszállási díj kapcsán a Versenytanács figyelembe vette, hogy a kiszállási díj megemlése alkalmas az előfizetők azok, az eljárás alá vont bevételeit érintő döntésének befolyásolására, hogy élnek-e a szolgáltatás szüneteltetésének a lehetőségével vagy sem. (Hogy ez miért releváns bírságkörülmény, azt nem fejti ki a határozat.)

Összességében úgy tűnik, hogy hitelesebb indokolást láthatnánk, ha a versenytanács megbecsülte volna a jogsértéshez kötődő releváns forgalmat. Úgy tűnik, hogy az első „közleményes-eseteknél” a Versenytanács nagyon óvatos volt, csak akkor indult ki egy precízen meghatározott (és később számon kérhető) összegből, ha azt teljesen védhetőnek vélte. A „közleményes” bírságkalkuláció helyett **érdemi indokolást nem kapunk**, gyakorlatilag azért lett 5 milliós a bírság, mert a Fibernet sajátos monopolhelyzetben van.

Önkényes EMKA programcsomag

A Vj-88/2003 ügyben az Egyesült Magyar Kábeltelevíziós Kft. kapta meg a „**standard**” **5 milliós** bírságot, mert ÁSZF-jét úgy módosította, hogy egyoldalúan, a fogyasztók hátrányára is alakíthatta programcsomagjait. Megjegyzendő, hogy szemben a fél évvel korábbi Fibernet-es 5 millióval, ezúttal precíznek tűnő **pontozással** jött ki azzal megegyező összeg.

A versenytanács szövegszerűen is felidézte a Közlemény gondolatmenetét, mint “a GVH kialakult gyakorlatát”.

Az eljárás alá vont fentebb leírt jogsértő magatartása a **versenyt** csak kis mértékben veszélyezteti, ezért a Versenytanács a gazdasági erőfölénnyel való visszaélésre adható minimális pontszámot látja indokoltnak. (5 pont). A vizsgált program-átalakítások részben nem jártak jelentős többletköltséggel, részben pedig az eljárás alá vont körültekintően tájékoztatta az előfizetőit a HONI, az EURO és az UNIVERZIUM kiosztása való áttéréssel összefüggésben. Az eljárás alá vont tehát lényegében nem élt azzal a programcsomag egyoldalú módosításának számára biztosított lehetőséggel. Vagyis a jogsértés **ténylegesen nem okozott hátrányt** az előfizetőknek. A jogsértés piac hatásával összefüggésben a Versenytanács szintén a minimális pontszámot állapította meg (5 pont).

Az eljárás alá vont az eljárás során **nem ismerte el a jogsértést**. A jogsértőnek talált egyedi szerződéseket ma is alkalmazza, annak ellenére, hogy a Vj-27/2002. sz. eljárásban az általa alkalmazott általános szerződési feltételek törvénybe ütközését a Versenytanács **már egyszer megállapította**. A 2004. október 1-i programcsomag-módosítás során az eljárás alá vont többletköltségekkel nem járóan, új csatorna behelyezésével **igyekezett kárpótolni** az év során már harmadszor változtatásra kényszerült előfizetőit. Ezt a Versenytanács a jogsértő magatartásának tevőleges jóvátételeként értékelte. (3 pont)

A **releváns forgalom** az eljárás alá vont azon 2003. évi korrigált nettó árbevételét vette alapul, amelyet a **gazdasági erőfölényes szolgáltatási területeken** bevételezett. Ennek alapján a versenytanács a bírság alapösszegét (kerekítést követően) 5 millió forintban állapította meg (azt nem tudhatjuk meg, van-e különbség, s ha igen hogyan húzta mg a határokat a GVH az erőfölényes és nem erőfölényes szolgáltatási területek között).

A korábban ismertetett kábeltévés döntésekkel szemben itt a **kizsákmányoló magatartás 5 pontot kap verseny veszélyeztettsége** címén. Szembetűnően kevés viszont a hatás miatti 5 pont, jóllehet a GVH ekkori gyakorlata szerint monopol-jellegű szolgáltatóról van szó. A hatás csekély jelentőségének indokolása már-már a jogsértés megállapításának indokoltságát is megkérdőjelezi (érdemi többletköltséggel nem járt a csomagváltoztatás). **Ismétlődő jogsértésért** nem járt kiemelkedő alapbírság-növelés, **jóvátétel elismerésére** viszont ritkán találunk más ügyekben példát.

III. Fogyasztók megtévesztése

2004-ben 321 millióra emelkedtek a fogyasztók megtévesztése miatt kiszabott GVH bírságok. 33 esetben zárult az eljárás bírság kiszabásával, 14-szer viszont a jogsértés megállapítását nem követte ilyen szankció. A bírságok a szokásos 1-2-5, illetve néhány tízmilliós kategóriákban kerültek megállapításra, bár volt egyetlen 100 millió ügy, majd féltucatnyi esetben pedig százezres nagyságrendű volt a szankció. Ebben az évben a szokásos ügytípusok mellett különösen sok élelmiszer-ipari termék gyártója került a GVH elé.

Egis rekord

A Vj-86/2004. sz. eljárásban került sor az év legnagyobb megtévesztő tájékoztatást érintő bírságjára. Az EGIS Rt. 100 millió Ft. bírságot fizetett, mert gyógyszerismertetőiben a Coverex-nek a törzskönyvben nem szereplő hatást tulajdonított.

A 2004. októberi határozat indokolása utal a 78. § (2) bekezdésére, mely szerint a bírság összegét **az eset összes körülményeire tekintettel** kell meghatározni. A bírság összegének megállapítása során a versenytanács figyelembe vette:

- az eljárás alá vont együttműködő magatartását
- a versenyhez fűződő érdek veszélyeztetésének jelentős mértékére, az eljárás alá vont piacvezető helyzetét,
- a vizsgálattal érintett termék forgalmazásából befolyt jelentékeny árbevételt,
- a termék reklámozására fordított költségeket,
- a jogsértő magatartás tanúsításának hosszú időtartamát,
- jelentős hatását az érintett piacon és
- azt, hogy a tájékoztatás a közvetlenül érintett szakmai fogyasztókon keresztül a gyógyszer felhasználó betegek széles körét érintette.

Végezetül a versenytanács figyelembe vette azon tény is, hogy a bírságnak a vállalkozások jogsértő magatartásának kellő szankcionálásán túl alkalmasnak kell lennie arra is, hogy a piaci résztvevőket a versenyszabályok betartására, a hasonló jellegű jogsértések elkerülésére készítse.

A határozat egy hosszú bekezdését kitevő bírságindokolás részletesen tartalmazza a figyelembe vett szempontokat, azok között különösebb súlyozást nem végezve. Vannak olyanok is, amelyek egymással átfednek-összefüggnek, ilyen a piaci hatás nagysága és a betegek széles körének érintettsége. Külön „tényként” vette figyelembe a versenytanács azt a valójában „cél”, hogy a **bírságnak üzenetértéke** kell hogy legyen a piaci résztvevők számára is.

Forever gyógyhatás

A Vj-3/2004. sz. ügyben a Forever Living Products Kft.-t büntette a GVH 60 millió Ft-ra, mert havilapjában, hangkazettáin, kiadványában termékeinek gyógyhatást tulajdonított az ezt alátámasztó hatósági eljárások lefolytatása és a szükséges engedélyek megléte nélkül.

A jogsértő magatartás **szankcionálása** érdekében a versenytanács 60 millió forint bírság kiszabását tartotta indokoltnak.

A bírság összegének megállapítása során a versenytanács a Tpv. 78.§-ának (2) bekezdése alapján figyelemmel volt **“egyebek között”**

- a versenyhez fűződő érdek veszélyeztetésének jelentős mértékére,
- az eljárás alá vont piaci helyzetére, ami a forgalmi adatok alapján nem tekinthető jelentéktelennek,

- a jogsértő magatartás tanúsításának időtartamára, ami a versenytanács véleménye szerint hosszú idejű és tartós volt,
- a tájékoztatással elért fogyasztók nagy számára, és
- különösen az érintett piac sajátos jellegére: az egészségügyi termékek és szolgáltatások piacán elkövetett jogsértő magatartást a Versenytanács – bíróság által is jóváhagyott módon - súlyosan jogsértőnek tekinti.

A versenytanács arra is tekintettel volt a bíróság nagyságának megállapításakor, hogy a vizsgált megtévesztő tájékoztatás hatása nemcsak a konkrét termékekkel összefüggésben, hanem a vállalkozás piaci megjelenésével, megjelenésével, hírnevével kapcsolatban is jelentkezik, hosszú távú hatást fejtve ki a piacon.

Észrevételként annyit kell megfogalmazni, hogy nem szerencsés, hogy a figyelembe vett szempontoknak a versenytanács példálódzó jelleget ad (miközben valójában más, nem említett szempontot nem vett figyelembe a bíróság meghatározásakor). A szempontok világosak, kiemelten fontos az egészséggel kapcsolatos tájékoztatások pontossága, **megjelenik az image-hatás is**, amit nem tudunk meg, hogy volt-e a bíróság megállapításának egyfajta **kiinduló alapja**.

No. 1.-e a Pick?

A Vj-127/2004. sz. eljárásban, 2004 decemberében a GVH a Pick Rt.-re szabott ki 30 milliós büntetést, mert az hústermékét csomagolásán „No. 1.” jelöléssel hirdette, azt a látszatot keltve, hogy a termék kiemelkedik a versenyző termékek közül, amit viszont nem tudott igazolni.

A bíróság kiszabása körében a Versenytanács figyelembe vette a vállalkozásjelentős piaci helyzetét az éles piaci versenyben és hogy a jogsértés számos terméket érintett.

Az is releváns volt, hogy a korábbi határozat 2004. július 17-i kézhezvételét követően nemhogy a 2004. július 26-i eljárásindításig, de e határozat meghozatalának napig sem vonta le kellően a Vj-40/2004. számú eljárás tanulságait. A versenytanács a bíróságot e korábbi eljárásra figyelemmel, de a kifogásolt magatartást **nem visszaesésként** értékelve szabta ki. Ugyanis az Rt. terhére a visszaeső magatartás nem állapítható meg, mert a korábbi eljárásban érintett termék forgalmazása **párhuzamosan** folyt a jelen eljárásban érintett termékek versenyjogsértéssel történő forgalmazásával.

A Pick **részbeni elismerése** nem minősült jelentős bírságmérséklő tényezőnek, mert összesen négy terméket érintett és nem párosult az elismeréssel érintett termékek csomagolási külsején lévő jogsértő tájékoztatás maradéktalan felszámolásának szándékával.

A határozatból azt is megtudjuk, hogy a **vizsgáló ennél magasabb összegű bírságot** indítványozott.

Megtévesztő Jogobella

2004 során több esetben is bírságolt a GVH joghurt termékek megtévesztő reklámozása miatt. A Vj-129/2004. sz. eljárásban a ZOTT Hungária Kft.-re szabott ki 30 millió Ft. bírságot, mert a vállalat azonos csomagolásban hozta forgalomba joghurtját, illetve joghurtnak nem minősülő gyümölcsdesszertjeit és hirdetéseiben erre nem hívta fel a figyelmet.

A bírság összegének megállapítása során a versenytanács figyelemmel volt a Tpv. 78.§-ának (2) bekezdésében foglaltakra, **“így különösen”**

- az eljárás alá vont, illetve az eljárásban érintett termékek piaci helyzetére (az eljárás alá vont a magyar joghurt piac egyik meghatározó szereplője, s árbevételének jelentős részét a „Jogobella” termékek értékesítéséből szerezte, mely termékek esetében igen nagy volt a „Jogobella” joghurt alapú gyümölcsdesszertek részesedése),
- a jogsértő magatartás tanúsításának több évet felölelő időtartamára,
- a televíziós reklámmal elért fogyasztók számára (a televíziós reklámok igen sokszor kerültek sugárzásra, nagy fogyasztói kört érve el).

A bírság összegét csökkentő körülmény volt, hogy az **OÉTI közlése** szerint a „Jogobella” joghurt és a „Jogobella” joghurt alapú gyümölcsdesszert termék tápérték tekintetében lényes különbséget nem mutat, illetve a „Jogobella” joghurt alapú gyümölcsdesszertben felhasznált hidrogénezett növényi zsír az adott mennyiségben különösebb élettani hatással nem rendelkezik.

Súlyosító körülmény volt ugyanakkor a jogsértés ismétlődése (bár ezt a kifejezést az indokolás nem használja): 2003 és a 2004 során a Versenytanács a Vj-100/2003. és a Vj-41/2004. számú ügyben megállapította, hogy az eljárás alá vont a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított. Mivel az eljárás alá vont elmúlt évekbeli tevékenysége során **sorozatosan követett el** a Tpv. 8. §-ába ütköző jogsértést, a versenytanács olyan bírság kiszabását tartotta szükségesnek, amely alkalmas arra, hogy az eljárás alá vontat a további jogsértésektől visszatartsa.

A versenytanács **nem** tudta figyelembe venni bírságcsökkentő körülményként azt, hogy az eljárás alá vont a „Jogobella” joghurt alapú gyümölcsdesszertek forgalmazásával még a versenyfelügyeleti eljárás megindulását megelőzően **felhagyott**, mivel erre nem azért került sor, mert az eljárás alá vont felismerte magatartásának jogsértő voltát és el akarta volna kerülni a jogsértés további folytatását.

A bírság indokolásának utolsó mondata kitér arra, hogy a versenytanács a fenti szempontok alapján a **vizsgáló** által javasoltnál magasabb összegű bírság kiszabásáról döntött.

Gyakori, nem érdemi hibája a határozatoknak, hogy a **releváns szempontok felsorolása** elé a „különösen”, egyebek között stb. jelzöt teszi a Versenytanács. Abból, hogy a Tpv.

78. § példalódzó felsorolást tartalmaz, még nem következhet, hogy konkrét ügyben a GVH-nak ne a **teljességre** kelljen törekednie.

Tesco megtévesztés

A Vj-134/2004. sz. eljárásban a Tesco-ra szabott ki 5 millió Ft. bírságot a versenytanács, mert az három áruházában, összesen négy terméket illetően megtévesztő tájékoztatást adott. Az esetet azért tartjuk bemutatásra érdemesnek, mert jól példázza egy nagy, a GVH előtt talán legtöbbször megjelenő vállalkozás viszonylag kis körű jogsértésének GVH általi megítélését.

A bírság kifejezetten **jelképesnek** mondható, akár az összeget, akár az indokolás mélységét nézzük. A versenytanács meglegedett két szempont megemlítésével:

- a korábbiakhoz képest jelentősen mérséklődött a Tesco által elkövetett „nem jogszabálykonform magatartás” (a vállalkozás védekezésében hosszan mutatta be, milyen intézkedésekkel igyekszik biztosítani a tisztességes ügymenetet, utalva arra, hogy óriási mérete miatt szinte lehetetlen minden hibát teljesen kiszűrni), ugyanakkor
- tekintettel volt arra is, hogy a Tesco már több esetben marasztalva volt hasonló jellegű jogsértésekért.

Melyik a legjobb feltöltő mosópor?

A Vj-18/2004. sz. eljárásban a Henkel magatartását vizsgálta a GVH. A rendelkező rész szerint a cég televíziós reklámjaiban közel 400 alkalommal a legjobb feltöltő hatásúként reklámozta Persil mosóporát, ám ezt egyes folt típusok esetében nem tudta általánosan elfogadott módszer szerint igazolni. Ebben az esetben „nem kerek”, 14 milliós bírságot állapított meg a versenytanács.

A versenytanács az alábbi körülményeket vette figyelembe:

- az eljárás alá vont vállalkozás reklámjai a gyártók, illetve forgalmazók közötti éles versenyben jelentek meg,
- a GVH korábban úgy a Henkel Magyarország Kft., mint a Procter Gamble Magyarország Kft. ellen bírságot szabott ki jogsértő reklámtevékenység miatt,
- az eljárás alá vont vállalkozás piaci helyzetéből adódóan jogsértő magatartásával jelentősen veszélyezteti a gazdasági versenyt,
- a jogsértő reklámok nagy nézettségű televíziós adásokban jelentek meg, így azok üzenetei jelentős mennyiségű fogyasztót értek el,
- az erős piaci pozícióval rendelkező eljárás alá vont vállalkozás magatartása felrögzíthetőnek minősült, figyelemmel arra, hogy nem úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben elvárható lett volna.

Fenti szempontok mérlegeléséhez a versenytanács **kiindulási alapul** a reklámozásra fordított reklámkiadást vette figyelembe.

Az indokolás tehát világos, amennyiben a **mérlegelés alapja** és a releváns szempontok is kitűnnek, csupán azok összecszerúsége, illetve relatív súlya marad rejtve. Szemben a későbbi esetekkel, a bírság minden bizonnyal nem haladja meg a reklámköltsgé összegét (a határozat számokat nem tartalmaz, de egy hosszú TV reklámkampány ennél nyilván több pénzt emésztett fel), s ahhoz sem találunk fogódzót, hogy vajon a reklámköltség egészét tekintette-e a versenytanács releváns vetítési alapnak, tekintettel arra, hogy a reklámszöveg csak részben volt megtévesztő.

Félig díjazott ásványvíz

A Vj-116/2004. sz. eljárást az egymilliós ügyek példájára ismertetjük. A ma már közismert Szentkirályi Ásványvíz Kft.-t azért bírságolta a GVH, mert a termelő szénsavas ásványvizeit is díjnyertes ásványvízként jelölte, jóllehet a franciaországi megmérettetésen csak a szénsavmentes ásványvize nyert díjat.

A rövid indokolás szerint a jogsérelem súlya kapcsán az volt releváns, hogy a jogsértés a forgalmazott egyik árú vonatkozásában valósult meg a piaci rangsora kihatóan, jellemzően azonban nem valótlan állítással. A fogyasztói érdekek szempontjából azt vette figyelembe, hogy a magatartás, bár alkalmas volt a megtévesztésre, a fogyasztókat egy egyébként jó termék fogyasztására ösztönözte anélkül, hogy a fogyasztás rájuk nézve negatív hatással járt volna. A kis piaci részesedéssel bíró eljárás alá vont vállalkozás a jogsértő helyzetet nem tartotta fenn hosszú ideig, illetve azt az 1,5 literes palackok vonatkozásában önként megszüntette.

Megjegyzendő, hogy szokatlan enyhítő körülménynek tűnik az az érvelés, hogy az alaptalanul "feldícsért" termék jó minőségű és **a fogyasztókra nézve negatív hatással nem jár**. Ez minden bizonnyal nem könnyíti meg a jogszerűen reklámozó versenytársak életét. A határozat ugyan nevesít néhány figyelembe vett szempontot, de bírságalapról nem esik szó, s az összeg nagyságrendje is azt sejteti, hogy itt inkább **jelképes** bírsággal van dolgunk.

Az év legkisebb bírságja

A Vj-23/2004. sz. eljárásban megállapításra került, hogy a GENIUS 99 Bt. ingatlanközvetítő ingyenesség hamis látszatát keltette, amikor úgy hirdette magát, mint aki 0%-os jutalékkal dolgozik, nem említve hogy ilyen esetekben nem az értékesítési ár bizonyos százalékát, hanem fix összeget kér. Ezentúl azt állította, hogy segítségével „a piaci ár felett” értékesíthetők ingatlanok, ami a GVH szerint értelmezhetetlen, valótlan állítás. A 200 ezres bírságot az alábbiak szerint indokolta a versenytanács.

A bírság kiszabása körében egyrészt tekintetbe vette "az eljárás megindítása fokozottan folytatott kifogásolt magatartást" (a mondat értelmetlennek tűnik, minden bizonnyal a magatartás aktív jellegére utal a versenytanács), amely összefüggésbe hozható a kötött szerződések számának gyarapodásával, másrészt figyelembe vette a Bt. 2003. évi nettó

árbevételét, amely a vele szemben kiszabható bírság felső határát 397.400.- Ft-ban jelölte ki.

A kiszabott bírság a Gazdasági Versenyhivatal kialakult bírságolási gyakorlatához képest csekély összegű, de a Bt. bevételi viszonyaihoz képest **jelentős**, kellő súlyú ahhoz, hogy a helyileg is éles versenyben a Bt.-t **visszatartsa** a jogosulatlan versenytársi előnszerzéstől, egyben kellő védelmet nyújtson a kínálati piac eladó-fogyasztóinak, hogy anyagi terheik fogyasztómegettévesztésre alkalmas magatartással ne növekedjenek.

Az indokolás nem túl részletes, gyakorlatilag **egy körülményt** emel ki, továbbá arra enged következtetni, mintha a bírságolás alapjául, mércéjéül a bírságplafont választotta volna a versenytanács. A bírság, mint ahogyan a határozat el is ismeri, valójában jelentős mértékű az adott vállalkozás számára, az előző évi árbevétel közel **5%-át** tette ki. Ehhez képest az indokolás talán nagyobb mélységeket is elérhetett volna.

2005

I. Versenykorlátozó megállapodások

Hét bírságoló ügy eredményeként 2,854 milliárd Ft-nál ált meg a 2005-ös év kartell bírságszámlálója. Nyolcmilliótól 1,3 milliárd Ft-ig terjedtek az egy ügyben kiszabott bírságösszegek.

Az UKIG útépitő kartell

Az éves rekorder a Vj-56/2004. sz. eljárás volt, amelyben összesen 1,313 milliárd Ft. bírságot szabott ki a versenytanács. Az eljárás alá vontak a 2001. és a 2002. évben több alkalommal megtartott megbeszéléseken előzetesen megállapodtak az Útgazdálkodási és Koordinációs Igazgatóság (UKIG) által kiírt egyes út- és hídépítési, felújítási beruházások győzteseinek személyéről, a vállalkozások esetében a várható kivitelezésekből való fő- és alvállalkozói részesedéséről. Az egymilliárdot meghaladó bírság a következőképpen oszlott meg:

- a Strabag Építő Rt.-t 335.700.000 Ft,
- a Betonút Szolgáltató és Építő Rt.-t 277.800.000 Ft,
- a Debreceni Mély és Útépitő Rt.-t 162.000.000 Ft,
- a Hódmezővásárhelyi Útépitő Kft.-t 73.500.000 Ft,
- a Hoffmann Építőipari Rt.-t 72.900.000 Ft,
- az EGÚT Egri Útépitő Rt.-t 72.500.000 Ft,
- az Adeptus Rt.-t 62.700.000 Ft,
- a Vegyepszer Rt.-t 51.100.000 Ft,
- a Vakond Kft.-t 50.100.000 Ft,
- a Hídépítő Rt.-t 44.700.000 Ft,
- a MOTA-Engil Beruházási és Építőipari Rt.-t 43.400.000 Ft,
- a MÁV Hídépítő Acélszerkezet, Híd és Mélyépítő Kft.-t 22.400.000 Ft,
- a Mélyépítő Budapest Építőipari, Kivitelező, Beruházó és Tervező Kft.-t 23.800.000 Ft, végül
- a Swietelsky Építő Kft.-t 20.700.000 Ft-ra büntette a versenytanács.

A versenytanács a bírság összegét a 2/2003. számú **Közleményben** foglalt, a Tpv. 78.§-a alapján kialakított szempontrendszer segítségével határozta meg.

A bírságok **alapösszegeinek** meghatározása során a versenytanács abból indult ki, hogy a releváns forgalom a **jogsértéssel érintett piacról**, azaz a 2001-ben és 2002-ben Magyarország területén az UKIG által út- és műtárgy(híd) építési és -felújítási munkákra kiírt közbeszerzési eljárásokból származó bevétellel azonos. Ezt az összeget **korrigálta** az eljárás alá vontak mint **fővállalkozók** által más eljárás alá vontaknak mint **alvállalkozóknak** teljesített kifizetésekkel. Erre érdekes módon egy zárójeles "példát" is adott a versenytanács: ha „A” és „B” eljárás alá vontak bevétele egyaránt 100 egység, de „A” mint fővállalkozó „B” eljárás alá vontaknak mint alvállalkozónak 20 egységet kifizetett, akkor „A” esetében 80, „B” esetében 120 egység lesz az alapösszeg.

A Versenytanács **súlyosító** körülményként értékelte, hogy a kőkemény kartell magatartás következtében súlyosan sérültek a **kíró érdekei**, azaz a fogyasztói érdekek, mert a piacfelosztás folytán az árban sem versenyeztek az eljárás alá vontak. További súlyosító körülmény volt, hogy bár a GVH 2001-2002-ben számos közbeszerzési kartellt tart fel, egységes, folyamatos, továbbá ismétlődő kartellező magatartást nem állapított meg, de arra a meggyőződésre jutott, hogy a versenyjogellenes megállapodások létrejötte 2001-2002-ben **széleskörű gyakorlat** volt az országos út- és műtárgy(híd)építési és -felújítási piacon.

A versenytanács egyik eljárás alá vontat sem nyilvánította **szervezőnek**, erre vonatkozó adat hiányában. Önmagában a találkozók helyszíne, illetve a találkozók adminisztratív jellegű **összehívása, levezetése** erre elég indokot nem adott.

A Versenytanács enyhítő körülményként semmiféle együttműködő magatartást nem tudott figyelembe venni, mert az tartalmilag csak arra terjedt ki, hogy az ügyfelek olyan eljárási magatartást tanúsítottak, amelynek hiányában a rosszhiszemű eljárásvitel miatt rendbírsággal lettek volna sújthatók.

A Strabag esetében nyilvánvalóan nem lehetett enyhítő körülmény a jogsértés tanúsítása után több évvel elfogadott magatartási szabályzat (mai ismert névvel: "**compliance program**"), mivel annak szerepe a jövőre nézve lehet, de nem orvosolja az elkövetett magatartást.

A bírság kiszabásánál a Versenytanács figyelembe vette, hogy az eljárás alá vontak szolgáltatása **közpénz** terhére, alapvető fogyasztói szükségletet elégített ki, a jogsértést nem is tudták ellensúlyozni, nem volt adat kiszolgáltatott szerepükre, illetve szankcióval való fenyegetettségükre sem.

Az indokolás záró mondata szükségesnek tartotta rögzíteni, hogy a kiszabott bírságösszeg minden eljárás alá vont esetében **jóval** a Tptv. 78. §-ának (1) bekezdésében meghatározott törvényi **maximum alatt maradt**. Ez kétséges, hogy megnyugtató-e az eljárás alá vontak háborgó lelkiállását, az **elrettentő erőt** viszont kétségtelenül mérsékli.

Az indokolás **hozzávetőlegesen követi** a közlemény szerkezetét, pl. a jogsértés piaci hatásáról nem olvashatunk semmit. Az egyes szempontok pontozását is megtartotta magának a versenytanács (a pontozásra az eljárás alá vontakra kiszabott „precíz” bírságösszegek utalnak).

A **kartellgyűlések összehívása** kapcsán megtudhatjuk, hogy az nem minősül önmagában súlyosító körülménynek – mintha a GIS ügyben, vagy évekkel később a malomkartellben ezzel ellentétes álláspont született volna.

A **közpénzek** érintettsége itt is súlyosító körülmény volt, igaz az egy mondatban szerepel az érintett áru alapvető jellegével.

Ritka eset, hogy a **versenyjogi megfeleléségi program** benyújtásáról is nyilatkozik a GVH: itt nem tudjuk meg, hogy ez pontosan miből állt, több volt-e egy előadássorozatnál; ami biztos, hogy a jogsértést követően született, (bizonytalan tartalmú) megfelelést nem tartotta a felróhatóságot enyhítő körülménynek. Elvileg viszont nem zárható ki, hogy több évvel a kartellezés után egy vállalkozás „jó útra térjen”, ami véleményem szerint az elrettentő célzatú bírság összegére csillapító hatással kell hogy járjon.⁴

Egy összegzés a bírságok **relatív nagyságáról**, amely ismét szemlélteti, hogy ha a vállaltmérethez viszonyítjuk a bírságokat, akkor jelentősen felborulnak a „sorrendek”: a százmilliót meghaladó első három közül egy sem kerül fel e másik módon értékelt verseny dobogójára; a cégméret alapon nézett bírság Top3 a nominális listán rendre a 4., 12. és 9. És akkor még az elrettentő erőről nem is beszéltünk.

Vállalkozás	Bírság összege	Előző évi nettó árbevétel
Strabag Építő Rt.	335.700.000 Ft	0,2%
Betonút Rt.	277.800.000 Ft	0,4%
Debreceni Mély és Útépítő Rt.	162.000.000 Ft	0,4%
Hódmezővásárhelyi Útépítő Kft.	73.500.000 Ft	1,5%
Hoffmann Építőipari Rt.	72.900.000 Ft	0,7%
EGÚT Egri Útépítő Rt.	72.500.000 Ft	0,2%
Adeptus Rt.	62.700.000 Ft	0,9%
Vegyépszer Rt.	51.100.000 Ft	0,1%
Vakond Kft.	50.100.000 Ft	1,2%
Hídépítő Rt.	44.700.000 Ft	0,9%
MOTA-Engil Rt.	43.400.000 Ft	0,7%
MÁV Hídépítő Kft.	22.400.000 Ft	1,3%
Mélyépítő Budapest Kft.	23.800.000 Ft	0,3%
Swietelsky Építő Kft.	20.700.000 Ft	0,06%

A „kartellizált” **projektek összértéke** egyébként 13,53 milliárd Ft volt. Ennek gyakorlatilag kereken a **10%-át** osztotta szét bírság formájában a versenytanács. Ez a „kerekség” és a pontszámok mellőzése azt sugallja, hogy a versenytanács ily módon számolta a bírságot – ha ez így van, ezt helyesebb lett volna kifejezetten közölni az indokolásban.

A magyar GIS kartell

A globális, gázszigetelésű elektromos kapcsolóberendezés kartell magyar „leágazásaként” a Vj-102/2004. sz. ügyben a versenytanács 702 millió Ft. bírságot szabott ki az alábbi bontásban:

- Alstom Holding SA 440.000.000 Ft.,
- VA Tech GmbH 159.000.000 Ft.,
- Siemens AG 80.000.000 Ft. és
- az Areva Holding két vállalkozása egyetemlegesen 23.000.000 Ft.

Megemlítendő, hogy mindegyik bírságolt vállalkozás **külföldi** honosságú volt.

A kiszabott bírság összegének megállapítása során a versenytanács kifejezetten arra törekedett, hogy azok tükrözzék azt, hogy a vállalkozás milyen módon és meddig vett részt a kartellben, milyen súlyú jogsértés történt, a jogsértő vállalkozások milyen piaci helyzetben voltak, mennyire volt felróható számukra a magatartás. A versenytanács ily módon követte a **Közleményben** foglalt elveket, az ügy sajátosságaiból fakadó **eltérésekkel**.

A bírság éves alapösszegét a versenytanácsnak úgy kellett meghatározni, hogy a jogsértéssel érintett projektek nagy többségéből nem származott tényleges bevétele (az elosztott projektek egy részét végül is nem került kiírásra). Ezért a a kartell által elérhető éves **potenciális árbevételt** vette alapul. Ehhez a becsléshez felhasználta a magyar projektekről általa összeállított összegező táblázatot, amelyet a 2005. december 22-i tárgyaláson az eljárás alá vontak azt észrevételezhatték. A feltárt magyar projektek együttes értékének összege e szerint 35,4 millió euró volt, amely a tárgyalás időpontjában érvényes 250 Ft-os forintárfolyamon 8,85 milliárd forintot tesz ki, amennyi a kartell tevékenysége által érintett projektek együttes becsült értéke folyó áron. A kartell **14 éves** működése alapján ebből egy évre átlagosan 632.142.857,- forint adódott. Mindegyik eljárás alá vont esetében ez képezte az éves releváns forgalom nagyságát.

Az indokolás ezt követően az egyes eljárás alá vontak esetében külön-külön végezte el a pontozást. Közös pont volt, hogy a verseny veszélyeztettségére mindenki 25 pontot kapott, továbbá 5 pont járt az egyéb szempontokon belül azért számított fel, mert a jogsértés közpénzek felhasználását (közbeszerzéseket) érintette.

Az ABB és az Alstom esetében a piaci hatásra adott 10 pont azt fejezi ki, hogy ténylegesen csak az ABB (és az Alstom) nyert pályázatot a kartellizált pályázatok kapcsán. Az Areva piaci hatására adott 2 pont kifejezi, hogy az Areva felelősségi körében a kartell mindössze néhány hónapig tartott. A VA Tech esetében a piaci hatásra adott 7 pont kifejezi, hogy az EP0-s csomag koordinálásában csak korlátozott szerepe lehetett, projektet nem nyert. A Siemens piaci hatására adott 4 pont kifejezi, hogy ténylegesen csak a kartell megszűnését követően nyert pályázatot.

Az ABB, a VA Tech, a Siemens és az Areva felróhatósága 5 pontot ért. Az Alstomé viszont 10 pontot, mert súlyosító tényezőként került értékelésre az, hogy az Alstom az 1999-2004 közötti időszakban a **kartell titkári szerepét** is betöltötte.

A Siemens esetében a versenytanács pozitívan vette figyelembe azt a körülményt, hogy a vállalkozás kilépett a kartellból, azaz – ha csak időlegesen is, de – önként felhagyott a jogsértő magatartással (-7 pont).

Az ABB számított bírságösszegét a versenytanács teljes mértékben elengedte, mert megállapítható volt, hogy az ABB az engedékenységi politikának mindenben megfelelt.

Az ügy értékelése kapcsán meg kell jegyezni, hogy a sajátosságok miatt az alapösszegnél valóban szükség volt némi kreativitásra. Ennél érdekesebb talán, hogy a **“piaci hatás”** rovatot a versenytanács a kartell tagok magatartásának **egyediesítésére** használta. Nem a

kartell egészének piaci hatását értékelte, hanem hogy az egyes kartell tagok mennyiben járultak hozzá a hatáshoz – ami egyébként nagyrészt eleve csak **potenciális** lehetett.

Egy további, előremutató hozadéka az ügynek a **bírságmaximum** számolása kapcsán fedezhető fel: mivel a bírságolt vállalkozásoknak közvetlenül nem volt “előző évi” magyarországi forgalma (legalábbis a határozatból ennek ellenkezője nem derül ki), a 10% számításakor a GVH minden bizonnyal vagy cégcsoport szinten számolta a plafon alapját, vagy/és **nem csak a magyarországi forgalmat vette figyelembe.**

A fővárosi útépítő kartell

Az UKIG kartell döntéssel egy hónapban, 2005 szeptemberében hozott Vj-25/2004. sz. eljárást lezáró döntésében a következő útépítő vállalkozások fizettek összesen 593,9 millió Ft. bírságot:

- a Strabag Rt.-vel szemben 182.600.000 Ft,
- a Hídépítő Rt.-vel szemben 182.500.000 Ft,
- az Egút Rt.-vel szemben 74.700.000 Ft,
- a Betonút Rt.-vel szemben 68.000.000 Ft,
- a Mélyépítő Kft.-vel szemben 32.400.000 Ft,
- a Mota-Engil Rt.-vel szemben 29.500.000 Ft,
- a Swietelsky Kft.-vel szemben 17.000.000 Ft és
- az Alterra Kft.-vel szemben 7.200.000 Ft.

A versenytanács a bírságot a Tptv. 78. § és a törvényi szempontokat számszerűsítő módon értékelő közlemény, mint “**bírságszámítási segédlet**” segítségével határozta meg.

A releváns forgalom a jogsértéssel érintett piacról, azaz az eljárás alá vontakként elnyert pályázatok összegével volt.

A versenytanács súlyosító körülményként értékelte a kőkemény kartell magatartás tanúsítását közbeszerzési pályázaton azzal, hogy a kiíró érdekei, azaz a fogyasztói érdekek sérültek, mert a **piacfelosztás** folytán az árban sem versenyeztek az eljárás alá vont vállalkozások. További súlyosító körülmény volt, hogy más eljárásokból ismert módon a versenyjogellenes megállapodások létrejötte 2001-2002-ben **széleskörű gyakorlat** volt az országos út- és műtárgyépítési piacon.

Egyik eljárás alá vont vállalkozást sem nyilvánította szervezőnek, erre vonatkozó adat hiányában. Önmagában a találkozók helyszínének biztosítása, illetve a találkozók **levezetése** erre elég indokot nem adott.

A bírság kiszabásánál a Versenytanács figyelembevette, hogy az eljárás alá vontak **közpénz** terhére kartelleztek, alapvető fogyasztói szükségletet elégített ki, a jogsértést nem is tudták ellensúlyozni, nem volt adat kiszolgáltatott szerepükre sem.

Mindezek alapján a versenytanács mindegyik marasztalt eljárás alá vont vállalkozás vonatkozásában 60 pontot határozott meg, amelyből 25 a verseny veszélyeztetettsége, a jogsértés **piaci hatása** 20 pont, amelyen belül az érintett vállalkozások együttes piaci súlya 10 pont, a tovagyrúzó hatás 10 pont. Viszonyulás a jogsértéshez 10 pont, azon belül a szerep 5 pont és a felróhatóság 5 pont. Egyéb szempontként került értékelésre a közpénzek érintettsége (5 pont).

A határozat indokolása nagyfokú azonosságot mutat az UKIG döntéssel (pl. vezető szerep, versenyjogi megfelelési program, közpénz érintettsége, elterjedt piaci gyakorlat). A jogsértés hatása kapcsán érdemi indokolást nem, csak pontozást olvashatunk. Jelen esetben az „**átlagos**” **kartell szerep** nem nulla, hanem 5 pontot ért. Jól mutatja a pontozás korlátait, hogy még egy súlyos kartell esetében sem nagyon lehetett 60 pont fölé, azaz az érintett piaci forgalom 6%-a fölé vinni a bírságot (hacsak nem volt szó ismétlődő jogsértésről).

Szintén érdekes, hogy ekkor a versenytanács még **nem** alkalmazta az „ismétlődés”-szorzást. A Strabagnak ez például már a harmadik kartell döntése volt.

Az indokolás szerint a kiszabott bírságösszeg minden eljárás alá vont esetében a Tpvt. 78. § (1) bekezdésében meghatározott törvényi maximum alatt maradt. Ez konkrétan az alábbiakat jelenti:

Vállalkozás	Bírság összege	A forgalomhoz képest
Strabag Rt.	182.600.000	1,2%
Hídépítő Rt.	182.500.000	3,8%
Egút Rt.	74.700.000	2,3%
Betonút Rt.	68.000.000	1%
Mélyépítő Kft.	32.400.000	4%
Mota-Engil Rt.	29.500.000	5%
Swietelsky Kft.	17.000.000	3%
Alterra Kft.	7.200.000	0,3%

Ez a számítás is mutatja, hogy a számszerint lényegében egyező bírság a Hídépítőnek háromszor jobban „fájhatott” (miközben a Strabaggal szemben már harmadszorra állapított meg jogsértést a GVH). Bár, ha azt nézzük, hogy ugyanakkora szeletet kapott a „mérgezett tortából”, amelyből adódó bevétel a jövőben fog jelentkezni, úgy nem biztos, hogy jelentősen aránytalannak mondható a bírság. E gyakorlat problémája, hogy az ugyanazt elkövető **kisebb méretű vállalkozás arányosan jóval nagyobb bírságot kap**, mint a nagyobbak.

A takarmányfoszfát kartell

A finn Kemira csoport engedékenységi kérelmére épülő Vj-101/2004. sz. eljárásban a belga Tessanderlo anyavállalatnak és magyar leányának egyetemlegesen kellett 131 millió Ft. bírságot fizetnie.

A Közleményt követve a **jogsértést természete** szerint rendkívül súlyosnak minősítette a versenytanács: az összetett kartell a verseny legfontosabb aspektusait mind lefedte, így piacfelosztást, egyes árak egyeztetését, kompenzációs mechanizmus kiépítését (30 pont).

A jogsértés **piaci hatásánál** figyelembe kell venni egyrészt, hogy a két vállalkozáscsoport a magyar piac jelentős részét lefedte, a kartell lényegében megvalósult (ezt mutatja a kartell végét követő jelentős árcsökkenés is) (15 pont), a továbbfeldolgozás miatt más kapcsolódó piacokra is kihatott a kartell (5 pont).

A jogsértéshez való **viszonyulás** kapcsán megállapítható, hogy mindkét vállalkozás aktívan részt vett a kartell szervezésében, magatartásuk a közismert versenyszabályok megsértése miatt felróható, és semmilyen lépést nem tettek a kartell miatt hátrányt szenvedett vásárlók kompenzálására (30 pont). Enyhítő körülményként vette figyelembe a versenytanács, hogy az irati bizonyítékok szerint – különösen a Kemira GrowHow Kft. esetében – mutatkozott szándék, legalábbis a magyar vonatkozásokban kihátrálni a kartell jelentette megkötöttségéből.

E szempontok mérlegelésével mindösszesen **80 pont** adódik. **Releváns forgalomként** a magyar takarmányfoszfát piacon a **jogsértés utolsó évében (2003)** realizált árbevételt vette figyelembe a versenytanács.

A bírság közlemény 21. pontja nyomán az alapösszeget a jogsértés megkezdett éveinek számával, jelen esetben 13-mal szorozta meg a versenytanács, ami az indokolás 1.316.000.000 Ft. lett. Itt minden bizonnyal egy – nem jelentéktelen – **elírásról** van szó, mert a rendelkező rész 131 milliós bírságról szól. Sajnos az indokolása nem mondja meg a releváns forgalom 2003-as összegét, így nem lehet a számolás helyességét ellenőrizni.

Ez az egyetlen eset, ahol a jogsértés természete alapján nem 25, hanem **30 pont** járt. A **viszonyulás** kapcsán sem gyakori, hogy a **maximum 30** pontot számolja le a GVH: úgy tűnik, itt megfordította az értelmezést a versenytanács. Hacsak nincs rendkívüli körülmény (pl. valakit kényszerítettek, vagy állami ráhatás), akkor 30 pont „alpból jár”.

Benzil-butil-ftalát kartell

A Vj-186/2004. sz. ügyben hozott kis, 8 millió Ft-os bírságdöntést szintén engedékenységi kérelem alapozta meg. A versenytanács döntése szerint a Bayer AG és a Ferro s.r.l. versenykorlátozó megállapodással felosztották egymás között a magyarországi benzil-butil-ftalát piacot. A Ferro-ra kirótt bírságot a Közlemény alapján indokolta a versenytanács.

A bírság **alapösszegének** meghatározása során a versenytanács a jogsértéssel érintett piacon elért bevételt, azaz a Grabo csoportnak a **jogsértés időtartama alatt szállított BBP** forintra átszámított euró értékét tekintette releváns forgalomnak. A versenytanács e ponton tudatosan eltért a Közleménytől, mondván, hogy amennyiben az eljárásban

rendelkezésre áll a (adott év adott hónapjától-hónapjáig módon lehatárolható) jogsértéssel érintett piacon realizált árbevétel, úgy a jogsértéssel érintett – jelen esetben hónapokban kifejezhető – időszak folyamán elért forgalom a méltányos viszonyítási alap.

A jogsérelem súlyával, ezen belül a **verseny veszélyeztetettségével** kapcsolatban a Versenytanács álláspontja szerint megállapítható, hogy az eljárás alá vontak megállapodása piacfelosztásra és szükségszerűen áraik egyeztetésére irányult, így az érintett vállalkozások magatartása kökemény versenykorlátozásnak minősül (25 pont).

A megvalósult jogsértés **piaci hatásával** kapcsolatban a Versenytanács megállapítja, hogy a jogsértésben részt vett vállalkozások az egyetlen magyar megrendelő, a Graboplast csoport rendeléseit teljes egészében lefedték. A vevőnek a vizsgált időszakban ugyanakkor **volt lehetősége a BBP-t más termékkel helyettesíteni**, módjában állt „elfordulni” a kartellben részes vállalkozásoktól. Figyelembe vette a versenytanács az is, hogy a közbelső termék kapcsán megvalósult versenykorlátozás a késztermék piacokon is közvetve érezte a hatását (összesen 15 pont).

Az eljárás alá vont jogsértéshez való **viszonyulása** tekintetében a Versenytanács az alábbiakat állapította meg:

- A felek nyilatkozata alapján egyiküknek sem volt kiemelkedő vezető szerepe a megállapodás létrejöttében, ugyanakkor mindketten – szükségszerűen – egyfajta aktivitást mutattak a megállapodás megszületésében (5 pont).
- Tevőleges jóvátétel nem volt megállapítható;
- Felróhatóan, az esetleges versenyjogba ütközés veszélyének tudatában fejtette ki a jogsértő magatartását (10 pont);

A fenti szempontok alapján meghatározásra kerülő összpontszámok a Ferro esetében a releváns forgalom ezrelékében adták meg a bírság alapösszegét (kb. 12.5 millió Ft.).

Az engedékenységi közlemény 13. pontja értelmében a **másodikként engedékenységi** kérelmet előterjesztővel szemben a versenytanács a bírság mértékét csökkenti, ha a vállalkozás olyan bizonyítékot szolgáltat a GVH részére, amely egyértelműen többletértékű a már a GVH birtokában lévő bizonyítékokhoz képest. A versenytanács szerint a Ferro esetében a bírság jelentős csökkentésének volt helye. Ugyan nem adott át a GVH-nak olyan irati természetű bizonyítékot, amellyel teljesebbé tette volna a tényállás feltárását, viszont egyrészt ilyet a Bayer AG sem tudott szolgáltatni, másrészt a jogsértést elismerő, a részletekre is kiterjedő nyilatkozata hiányában meglehetősen kétséges, hogy sikerrel lehetett volna-e a kartellt bizonyítani. Mindezekre tekintettel a versenytanács 8 millió forintra csökkentette a bírság összegét.

Ebben az ügyben a takarmányfoszfát döntéshez képest **jóval enyhébben pontozott** a versenytanács: nagyon hasonló jogsértésért ott 80, itt 55 pont adódik. Különösen a felróhatóságnál szembeötlő a különbség: itt 15, ott 30 pont járt.

A vadászkartell

A Vj-132/2003. sz. vadászkartell ügyben a Vadgazdálkodási Termékτανácsra 80 millió Ft bírságot szabott ki a versenytanács a vadhús felvásárlási árának 2001-2003 közötti egyeztetése miatt (a mintegy 13 eljárás alá vont vállalkozóval szemben megszüntette az eljárást).

A versenytanács bírságkiszabását a Tpvt. 78. §-a, az ahhoz **számítási segédeszközül** szolgáló 2/2003. számú Közlemény határozta meg.

A bírság **alapját** 800 millió Ft képezte, amely úgy állt elő, hogy a 2003-2004. évre vonatkozóan a tagság kb. 1,1 milliárd Ft-ot becsült, de ebből levonta az elkobzott vadak 300 milliós értékét.

A versenytanács a **verseny veszélyeztetettségét** 25 pontra értékelte lévén kőkemény ármeghatározásról szó, amely a felvásárló és a termelő tagokat egyaránt kötelezte horizontálisan, de vertikálisan is.

A jogsértés **piaci hatását** 5 pontra értékelte, egyrészt a felvásárló tagvállalkozások piaci súlya, másrészt a fogyasztói hatás valószínűsíthető hiánya miatt. Az alacsony pontszámot az is indokolja, hogy a vadhúskínálat adott, a felvásárlási árak nem befolyásolják a vadászatot, viszont a vadászat függvénye a vadhúskínálat. A jogsértést enyhítette az árengedmény, az egyedi megállapodás.

A versenytanács 5 pontra értékelte a Termékτανács viszonyulását a jogsértéshez, amely jelzi az árbetartási fegyelmet erősítő eszközökkel való tagi fenyegetettséget.

A versenytanács 10 pont levonásával fejezte ki, hogy a jelen eljárásban tekintettel volt a Vj-89/2003. számú eljárás marasztaló tartalmára. Az összpontszám így 25 lett.

Mivel a Termékτανács **négy megkezdett évben** tanúsította folyamatosan a kifogásolt magatartását, az egy évre számított bírságot (20.000.000.- Ft) négyszeresére kellett emelni.

Érdekes, hogy az indokolás végén a versenytanács megjegyzi, hogy a döntéshozó szervezetek önálló marasztalását lehetővé tevő Tpvt. módosítás 1997. január 1-jei hatálybalépésétől a hivatal szankcionáló gyakorlata az időmúlással szigorodott, amelynek kiszámíthatóságát a 2/2003. számú Közlemény növelte.

Az indokolás érdekessége, hogy piaci hatás és viszonyulás 'alulpontozása" miatt csupán 25 pont jön ki. Nehezen érthető, hogy az alapösszeget miért szorozta meg négygyel a versenytanács, amikor – ha legalábbis lehet hinni az indokolás pontosságának – az alapösszegnek nem egyetlen év forgalmát vette alapul a számolásnál. Persze lehetséges, hogy nem a 2003-2004-es évekre együtt, hanem azok átlagára külön-külön gondolt a GVH, s így inkább fogalmazásbeli **pontatlanságról, mintsem kétszeres értékelésről** van szó.

Elmondható még erről az esetről, hogy ez volt az első olyan döntés, ahol egy szövetség, sőt itt egy terméktanács kapott „érdemi” (nem néhány milliós jelképes) bírságot. Azt sajnos nem tudjuk meg a határozatból, hogy mekkora volt a terméktanács, illetve a tagok kelőző évi nettó árbevétele.

Grafikus kartell

A Vj-98/2004. sz eljárásban 26,5 millió Ft. bírságot szabott ki a versenytanács, mert bizonyítottnak látta, hogy a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete, a Magyar Tervezőgrafikusok Egyesülete és a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége tervezőgrafikusi árakat meghatározó döntései a gazdasági verseny korlátozására alkalmasak voltak. Velük szemben – sorrendben - 18, 6 és 2,5 millió bírságot szabott ki a versenytanács.

Az indokolás szerint ugyan a Tpv. 78. §-a **nem kötelezi** a Versenytanácsot bírság kiszabására, de a Versenytanács a bírságkiszabástól különösen kőkemény versenykorlátozó magatartások esetén, mint amilyen a jelen eljárásbeli magatartás is, szokásosan nem tekint el.

1997. január 1-jével a Tpv. 78. §-ába még nem került be a bírság felső határára vonatkozó rendelkezés, amelyet a jogalkotó csak a 2001. február 1-jével hatálybalépett 2000. évi CXXXVIII. törvénnyel iktatott be. Ennél fogva az eljárás alá vontak bírságolása nem a saját, hanem tagságuk bevételi viszonyaihoz igazodik és nem haladhatja meg az adott esetben a 2004. évi nettó árbevételük 10 %-át.

A 2/2003. számú Közlemény alapulvételével a bírságolás pontszámai táblázati összefoglalással a következők:

	MAOE	MTE	MKISZ
Taglétszám	596	123	109
a tagság 2004. évi becsült nettó árbevétele	136.500.000,-	28.170.300,-	26.217.400,-
1 évi bírságalap	6.142.500,-	1.573.044,-	1.179.783,-
A bírságközlemény szerinti számított bírságösszeg	30.712.500,-	12.584.352,-	5.898.915,-

A versenytanács – elkerülendő a tagok többszöri esetleges fizetési kötelezettségét – az átfedő tagságokat a következő módon vette figyelembe és csökkentette az egy szervezetet terhelő bírság összegét. Az MTE és az MKISZ lényegében (8 fő kivételével) véve ugyanazokból a tagokból áll. Ezért a versenytanács a mindkét szervezetre számított bírságösszeget megfelezte A MAOE esetében mindkét másik szervezet taglétszámának levonásával arányosította, körülbelül kétharmadolta a MAOE tényleges bírságfizetési kötelezettségét.

Jóllehet a határozat látszólag hivatkozik a Közlemény segédletként való használatára, a hiányos indokolásból **nem** olvasható ki, hogy mi volt a releváns forgalom, és melyik kategóriában hány pontot gyűjtöttek az eljárás alá vontak.

II. Gazdasági erőfölénnyel visszaélés

2005-ben három bírságoló határozatban összesen 39 millió Ft bírság került kiszabásra – nem túl sok, a bírságok nagyságrendje a fogyasztó megtévesztéses ügyeket idézi.

Elzárkózó Magyar Telekom

A Vj-66/2004. sz. eljárás tárgya a Magyar Telekom versenytársakat (PanTel és GTS) érintő árazása és szerződéstől való elzárkózása volt. A 35 milliós bírságot a Közlemény alapján számolta a versenytanács.

A hálózati hozzáférési érintett piacon releváns forgalomként a Matáv éves színes szám forgalmát vette alapul a versenytanács, amelynek összege **üzleti titoknak** minősült.

Ezt követően, minden bizonnyal az üzleti titok körén nem akarván túllépni, az egyes kategóriákra adott **pontokat is törtölték** a nyilvános határozatból – a nem-nyilvánosból legalább az eljárás alá vont megtudhatta, hogyan mérlegelt a hivatal.

A pontszámok konkrét nagyságát az eset összes körülményére tekintettel a versenytanács az alábbiak szerint határozta meg. Mindkét jogsértőnek talált magatartás alapvetően **kizsákmányoló** típusú, és csak kis mértékben versenykorlátozó hatású, ezért a verseny a jogsértések csak kisebb mértékben veszélyeztették (....).

A jogsértés piaci hatása jelentős tekintettel a Matáv magas piaci részesedésére (....).

A jogsértéshez való viszonyulás tárgykörében a versenytanács **tevőleges jóvátételként** értékelte azt, hogy a színes számokra vonatkozó HHSz-ben 2004. februárjától a felek szimmetrikus nagykereskedelmi díjakban egyeztek meg a kiskereskedelmi díjak szimmetrikus emelése mellett. A versenytanács szerint a Matávtól elvárható volt, hogy a színes számokra vonatkozó aszimmetrikus HHSz-díjak versenyjogi indokolatlanságával tisztában legyen. A felróhatóság (....) ezért megállapítható volt, amelyet a tevőleges jóvátétel (....) ellentétezett, így összességében a jogsértéshez való viszonyulásra pont lett megállapítva. Így összesen pont adódott, amely alapján a bírság alapösszege (kerekítés után) 35 millió forint lett.

A pontozáshoz annyi megjegyzést tennénk, hogy a későbbiekben látunk arra példát, hogy **kizsákmányoló** visszaélésnél a versenytanács nem kevés, hanem **nulla** pontot adott a verseny veszélyeztetésére. A következő kábeltévés esetenél egy középhatas megoldás szerepel: a verseny veszélyeztetését és a piaci hatást egybevonva pontozta le a versenytanács.

Kábeltévés programcsomag

A Vj-50/2004. sz. eljárás végén a Fibernet kellett hogy 2 millió Ft bírságot fizessen, mert két településen nem adott lehetőséget előfizetőinek a programcsomagok összeállítását befolyásoló véleményük kifejtésére. A határozat a Közleményt követi, az abban található pontozós táblázatot a határozat **mellékletként** tartalmazza.

A jogsérelem súlya tekintetében a versenytanács abból indult ki, hogy a FiberNet-nek a jogsértéssel érintett két településen (Csongrád és Nyergesújfalu) nincs versenytársa és a piac megtámadhatósága is erősen korlátozott. Ebből következőleg a verseny veszélyeztetettsége csekély, ugyanakkor a piaci hatás viszonylag jelentős. Mindezek alapján a versenytanács a **jogsérelem súlyát** 15 pontra értékelte.

A jogsértéshez való **viszonyulása** és egyéb szempontok értékelésekor figyelembe vette, hogy a FiberNet szolgáltatási területei túlnyomó részében szűleskörű felmérést végzett a fogyasztói igények megismerésére (-5 pont).

Mindezek alapján a bírság alapösszege a FiberNet-nek a két településen kábeltelvíziós szolgáltatásból elért 166 millió forintos nettó árbevétele – mint a jogsértő magatartáshoz kapcsolódó **(releváns) forgalom** – figyelembevételével kerekítve 1,7 millió forintra adódott.

Ezen összeg **korrigálását** a versenytanács indokoltnak látta, figyelemmel a FiberNet terhére a Vj-42/2003. számú eljárásban korábban megállapított jogsértésre. A jogsértés ismételt tanúsítására tekintettel a versenytanács a bírság összegét 2 millió forintban állapította meg.

A 2 millió a 4,8 milliárdos nettó árbevétel töredéke csupán, igaz a jogsértés lokális volt és nem volt kirívóan súlyosnak sem mondható.

Megjegyzendő, hogy ebben az esetben az **ismétlődésért** csupán egy felfele kerekítéssel felérő 17%-os emelés járt.

Mosonmagyaróvári ravatalozó

A Vj-118/2004. sz. ügyben a mosonmagyaróvári temető ravatalozójának használati díja került tisztességtelenül megállapításra, a büntetés itt is 2 millió Ft. volt. Ez a kétmillió mégis méretarányosan jobban fájhatott a városüzemeltető Kft-nek, mint az előbbi a Fibernetnek. Ez azonban indokolható azzal, hogy a temetős eset klasszikus versenykorlátozó típusú visszaélés volt. Az indokolás ezúttal is a mellékelt közlemény ponttáblázatot követi.

A versenytanács a verseny veszélyeztetettsége tekintetében abból indult ki, hogy a túlzottan magas ravatalozó használati díj nem egyszerűen jövedelemelosztást befolyásoló

(un. kizsákmányoló jellegű) visszaélés, hanem tartósan és **jelentősen veszélyeztette a versenyt** a mosonmagyaróvári temetkezési piacon (25 pont).

A jogsértés piaci hatásával összefüggésben a versenytanács figyelembe vette, hogy a VÜF Kft. és az Anubisz Kft. által alkotott gazdasági egység Mosonmagyaróváron a temető üzemeltetés tekintetében monopolhelyzetben van, továbbá a jogsértő magatartás egy alapvetőnek minősülő szolgáltatás tekintetében a fogyasztókat is kedvezőtlenül érinti (25 pont).

A jogsértéshez való viszonyulás tekintetében a Versenytanács figyelembevette, hogy az eljárás alá vont vállalkozások hosszú ideje jelen vannak az érintett piacon, így elvárható tőlük, hogy magatartásuk versenyre gyakorolt hatásával tisztában legyenek (5 pont).

Mindezek alapján a bírság alapösszege az **55-ös összpontszám** és a ravatalozó használati díjak 2002. évi (kerekítve 12 millió forintos) összege – mint a jogsértő magatartáshoz kapcsolható (releváns) forgalom – figyelembevételével 660.000 forintra adódott. Ebből kiindulva a jogsértő magatartás három éves időtartamára (2002-2004. évek) tekintettel a Versenytanács a bírság összegét 2 millió forintban állapította meg.

III. Fogyasztók megtévesztése

2005-ben 79 ügyzáró versenytanácsi határozat született a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolását érintő rendelkezések alapján, ebből 54 esetben került sor a GVH beavatkozására (ebből 50 jogsértés megállapítása, 4 szüneteltetés), 42 esetben összesen 438,5 millió Ft, az előző évinél kb harmadával több bírságot szabott ki a Versenytanács. Egyetlen százmilliót meghaladó bírság volt, a többi ügyben viszonylag kerek számok mentén alakult a végösszeg: 1, 3, 5, 10 millió volt a tipikus szankció mértéke. A Pannon GSM-nek három ügye is volt 5, 5, majd 30 millió Ft-tal. A rekorder a Magyar Telekom csoport volt, s hogy teljesen legyen a képe, a Vodafone sem úszta meg az évet bírság nélkül.

Az év “legje”: Magyar Telekom a Favorit

Az év végén, december 20-án a Vj-133/2005. sz. ügyben a Magyar Telekom Favorit díjcsomagjaival kapcsolatos megalapozatlan állítások miatt 150 millió Ft. bírságot szabott ki a versenytanács.

A bírság összegének meghatározása során a versenytanács a Tpv. 78. §-ának (2) bekezdésében foglaltakat vette alapul, figyelemmel volt (valójában súlyosító körülménynek tekintve):

- arra, hogy a piac meghatározó szereplője, s jogsértő magatartása más piaci szereplők piacról történő kiszorítására irányult,
- a jogsértő magatartás tanúsításának közel **hét hónapot** felölelő időtartamára,
- az igen nagy intenzitású reklámkampány által megvalósított jogsértő magatartással elért fogyasztók nagy számára,

- a jogsértő **reklámok** közzétételével kapcsolatban felmerült **költségekre**, amelyek igen nagy összeget tettek ki,
- arra, hogy az eljárás alá vonttal szemben korábban kiszabott bírságok nem érték el céljukat.

A jogsértő magatartás versenyre gyakorolt hatása kapcsán a versenytanács figyelembe vette továbbá, hogy a reklámok alkalmasak voltak az eljárás alá vont **image**-nak a számára kedvező befolyásolására, amely nemcsak rövid távon jelentkezik, s nemcsak a „Favorit” vagy a „Favorit Plusz” díjsomagot választó fogyasztók körében mutatkozik meg. A vizsgált reklámkampány a márkaépítés eszköze, s a termékmárka szerepe különösen jelentős a termékválaszték bővülése és a termék megkülönböztetésének megnehezülése miatt elbizonytalanodó fogyasztó döntési folyamatában, mivel a márka egyfajta támaszként szolgálhat számára.

A versenytanács azt is figyelembe vette (nyilván enyhítő körülményként), hogy a reklámok a fogyasztók tájékoztatásának csak egyik, s nem kizárólagos csatornáját jelentették.

A versenytanács **súlyosító** körülményként vette figyelembe, az eljárás alá vont azt követően is tanúsította a jogsértő magatartást, hogy 2005. július 20-án kézhez vette a Vj-32/2005. számú ügyben vele szemben hozott határozatot, amely **egyértelműen ismertette** vele a vállalkozások fogyasztóknak szóló, reklámok útján megvalósuló tájékoztatása versenyjogi értékelése során érvényre juttatott szempontokat. Ezen túlmenően az eljárás alá vont maga adta elő, hogy folyamatosan figyelemmel kíséri a Versenytanács határozatait, így ismertek előtte a reklámokkal szemben támasztott, a határozatokban részletesen kifejtett versenyjogi követelményekkel. A versenytárrsal szemben benyújtott 2005. október 25-i bejelentése szintén azt bizonyítja, hogy az eljárás alá vont tisztában volt ezekkel, ugyanakkor **magával szemben más mércét alkalmaz, mint versenytársa vonatkozásában.**

A határozat szerint egyéb szempontok között figyelemmel volt a versenytanács a **reklámköltségekre** is – a kétszeres értékelés veszélyét veti fel ez a megközelítés, amennyiben külön is felrótta a cégnek a reklámkampány időtartamát és intenzitását – mindezek nyilván a költségekben is különböznek. Figyelemre méltó a **felróhatóság** kapcsán található részletes indokolás is, amely szerint a Magyar Telekomnak nyilvánvalóan tudnia kellett, hogy mit szabad és mit nem tennie a reklámozás során.

A Magyar Telekom csoport mobil jogsértése

A Vj-130/2004. sz. eljárásban a T-Mobile Relaxa díjsomag kapcsán valótlan hívásdíjak miatt szabott ki 40 millió Ft bírságot a versenytanács. A bírság összegének megindokolása elfért a határozat egy pontjában.

A bírság összegének megállapítása során a versenytanács figyelemmel volt a tisztességes **verseny veszélyeztetésének** jelentős mértékére. A mobiltelefon szolgáltatások piacán

jelentős verseny folyik, ahol a szolgáltatók jelentős összegeket költenek a fogyasztók tájékoztatására. Az eljárás alá vont **piacvezető** vállalkozás, melynek piaci részesedése majdnem ötven százalék. A jelentős piaci részesedéssel bíró piacvezető vállalkozás felelőssége és cselekedetének súlya hatványozott. A jogsértő magatartás tanúsítására **viszonylag hosszú időn** keresztül került sor, hiszen a két kampány két hónapos volt összesen és a tájékoztatással az eljárás alá vont a fogyasztók széles körét érte el.

Az indokolás külön említi a versenytanács **viisszatartó hatás** elérésére való törekvését. Az év nominálisan második legnagyobb bírsága az eljárás alá vont előző évi nettó árbevételének csupán **0,015%-a**.

Avalon termékek

A Vj-8/2005. sz. ügyben 30 millió Ft-ot ért az, hogy az Avalon Team a Vivax, Metabol, Oxitarm és Életkristály termékeknek gyógyhatást tulajdonított, és azt sugallta, hogy a változatos, kiegyensúlyozott étrend nem alkalmas a szükséges tápanyagok bevitelére. A **helyreigazító nyilatkozaton** túl a versenytanács a bírság kiszabását is indokoltnak tartotta.

A bírság kiszabásánál súlyosbító körülményként vette a versenytanács figyelembe azt, hogy már **több éves joggyakorlathoz** kellett volna a Kft.-nek alkalmazkodnia, ráadásul vele szemben a Versenytanács korábban már állapított meg jogsértést. Az eljárás alá vont a versenyfelügyeleti eljárás alatt is **folytatta** jogsértő magatartását. Jogsértő tájékoztató magatartása súlyosan felróható és széles, valamint különösen érzékeny fogyasztói csoportra gyakorolható hatást. Az eljárás alá vont **forgalma** a vizsgált időszakban jelentősen **megnőtt**.

A jelentősen felróható magatartás ellenére a bírság csupán az előző évi nettó árbevétel **1,3%-a**.

Megtévesztő percdíjak

A Vj-170/2004. sz. ügyben a versenytanács megállapította, hogy a Pannon GSM a Pannon 50-1000 díjcsomagok kapcsán azt állította, hogy csak ezen díjcsomagok esetében nem növekszik a percdíj a csomagokban foglalt percek lebeszélése után, továbbá a Pannon 1000 díjcsomag tekintetében megtévesztésre alkalmas módon használta a „percdíj” és ezzel azonos tartalmú kifejezéseket is.

A 30 millió Ft-os bírság összegének megállapítása során a versenytanács a következőkre volt figyelemmel.

- A jogsértő állításokat tartalmazó reklámok a felhasznált médiumok (televízió, óriásplakát stb.) jellegéből és a több hetet felölelő megjelenések gyakoriságából adódóan a fogyasztók széles körét érték el.
- Az érintett piacon az eljárás alá vont ugyan nem piacvezető, de jelentős részesedéssel rendelkezik.

- Az eljárás két olyan reklámkampányra terjedt ki, amelyek **külön-külön eljárásban is vizsgálhatók lettek volna.**
- A jogsértő reklámok megjelentetésével kapcsolatban az eljárás alá vont részéről felmerült **költségek.**

A határozat rögzíti, hogy a bírságnak egyfajta **visszatartó erőt** is ki kell fejtenie úgy az eljárás alá vont, mint más vállalkozások irányában. A bírság rendeltetése, hogy a vállalkozás további piaci magatartást befolyásolja, visszatartsa a tisztességtelen piaci magatartástól. A bírságnak emellett arra is alkalmasnak kell lennie, hogy nemcsak a jogsértőt, hanem a hasonló helyzetben lévő többi vállalkozást is visszatartsa a versenyjogot sértő magatartástól.

A fűszerpaprika ügy

A Vj-197/2004. sz. ügyben öt szegedi és kalocsai fűszerpaprikával foglalkozó vállalkozás fogyasztókat megtévesztő csomagolásban hozták forgalomba azon termékeiket, amelyek külföldről származó fűszerpaprika-őrleményt is tartalmaztak. A 10 milliós bírság az alábbiak szerint oszlott meg: Házi Piros Paprika Kft. hatmillió, a Szegedi Paprika Fűszer- és Konzervgyártó Rt hárommillió, a Kalocsai Fűszerpaprika Rt. egymillió Ft.

A bírság összegének megállapítása során a Versenytanács figyelembe vette

- az eljárás alá vontaknak a jogsértő csomagolásban **forgalmazott** termékekből a 2004. évben származott **nettó árbevételét,**
- azt, hogy ez a bevétel miként aránylik a vállalkozás fűszerpaprika-őrleményből származó **összes nettó árbevételéhez,**
- azt, hogy az eljárás alá vont **mennyi ideig** hozta forgalomba a jogsértő csomagolásban a termékeit.

A rövid indokolásban valóban releváns szempontokat ismerhetünk meg, így viszonylag ritkán kerül sor arra, hogy a releváns nettó árbevételt is figyelembe vegye a Versenytanács. A szempontok számszerűsítése, súlyozása azonban itt sem található meg.

Fénycsöves “jelképes” bírság

A Vj-85/2005. sz. ügyben született az év legkisebb bírsága. A Danubilux közölt egy fénycső fényereje és egyéb tulajdonságai kapcsán megtévesztő adatokat, ezért 500 ezer Ft bírságot kellett fizetnie.

Az eljárás alá vont vállalkozás piaci súlya és ezzel összefüggésben a verseny veszélyeztetettségének mértéke elenyésző volt. Az eljárás alá vont vállalkozás által értékesített fénycső mennyisége alapján a versenytanács a fogyasztói érdekek sérelmét is csekély súlyúnak találta, figyelembe véve azt is, hogy az eljárás alá vont vállalkozás nagykereskedelemben értékesít, így a kiskereskedő fogyasztóval (Auchan áruház) szemben a terméktájékoztatók átvizsgálása kapcsán nagyobb elvárás támasztható.

Fentiek ellenére a jogsértő állapot **hosszú időtartama** (két év) indokolta a bírság kiszabását.

Enyhítő körülményként vette figyelembe a versenytanács az eljárást segítő **együttműködő** magatartását, illetve azt, hogy az eljárás megindulása után a terméket bevizsgáltatta és a vizsgálati eredményt követően azt **nem forgalmazta**. Az eljárás alá vont vállalkozás terhére **felróhatóság sem** volt megállapítható.

Az indokolás szerint csak **“jelképes összegű”** bírság kiszabása volt indokoltnak, a fenti szempontokra figyelemmel. Ehhez képest a nominálisan valóban nem nagy összeg a vállalkozás forgalmának több mint **2%-át** tette ki. Megjegyzendő az is, hogy kétséges még egy **“jelképes”** bírság indokoltsága is, ha a jogsértés elkövetője **nem felróhatóan** járt el.

2006

I. Versenykorlátozó megállapodások

A 18 versenykorlátozó megállapodással kapcsolatos határozatból 13 állapított meg jogsértést, ebből 9 ügyben kiugróan magas, összesen 8,649 milliárd Ft bírságot kiszabva². Ez alapvetően a „biztosítós-gépjárműkereskedős” ügynek volt köszönhető, amely egymaga 6,814 milliárdot tett ki a fenti összegből. Ettől függetlenül is viszonylag „gazdag év” volt a 2006-os bírság szempontból, ágazati szempontból az informatikai kartellek vitték a prímet, bár a tojáskartell is nagy visszhanggal járt a számos eljárás alá vont és a magas szövetségi bírság miatt.

A „biztosítós” kartell – az egy vállalkozásra kivetett eddigi legmagasabb bírság

A 2006 Karácsonya előtt meghozott döntésben a versenytanács egy több évig tartó, komplex versenykorlátozó megállapodás, összehangolt magatartás miatt a következő vállalkozásokat sújtotta bírsággal:

- az Allianz Hungária Biztosító Rt.: 5.319.000.000 Ft,
- a Generali-Providencia Biztosító Zrt.: 1.046.000.000 Ft,
- a Gépjármű Márkakereskedők Országos Szövetsége: 360.000.000 Ft,
- a Magyar Peugeot Márkakereskedők Biztosítási Alkusz Kft.: 13.600.000 Ft,
- a Magyar Opelkereskedők Bróker Kft.: 45.000.000 Ft,
- a Porsche Biztosítási Alkusz Kft.: 30.700.000 Ft.

A határozat indokolása a Tpv. 78. § rendelkezései mellett **kifejezetten utal** arra, hogy a bírság összegének megállapításáról szóló 2/2003. számú közleményben foglaltak figyelembe vételével járt el, azt a bírságolt vállalkozásokra külön-külön alkalmazva.

A bírság **alapösszegének** kiszámításakor a versenytanács a **biztosítók** esetében az általuk a Gémosz-szal és a márkakereskedésekkel megkötött megállapodások vonatkozásában a gépjárműbiztosítási piacon a 2004. és a 2005. évi megszolgált díjakat (viszontbiztosítás nélkül), az általa a három eljárás alá vont biztosítási alkusszal megkötött megállapodások vonatkozásában az adott biztosítási alkusz által a jogsértéssel érintett időszakban a biztosítóhoz közvetített gépjárműbiztosítási szerződések állománydíjából indult ki.

A **verseny veszélyeztetettsége** kapcsán a versenytanács figyelemmel volt arra, hogy a jelen esetben nem horizontális megállapodásokról van szó, s különösen **nem kőkemény** kartell kapcsán került a jogsértés megállapításra, amely ennél fogva enyhébb szankciót indokol (10 pont).

² A bírságmellőzéssel végződő négy ügyet nem ismertetjük, jóllehet érdekes kérdés az is, hogy mikor szab ki a GVH bírságot és mikor nem.

A jogsértés **piaci hatása** körében a versenytanács tekintettel volt az Allianz piaci részesedésére a gépjárműbiztosítási piacon, arra, hogy a piac vezető biztosítója (10 pont). E körben a Generali kisebb piaci részesedése miatt csak 4 pontot kapott.

A jogsértéshez való **viszonyulás** kapcsán figyelembe vette, hogy hasonló ügyben a Versenytanács még nem hozott a vállalkozások számára iránymutatásként szolgáló határozatot (5 pont).

A **Gémosz** esetében a Versenytanács a bírság alapösszegének kiszámításakor a Generali által szolgáltatott adatok és a Generali-nak a gépjárműbiztosítási piacon meglévő részesedéséből kiindulva, becslést alkalmazva indult ki. Mivel nem ismert, hogy a Gémosz tagok és a márkaszervizek köre miként esett egybe, csak a három érintett csoport részére kifizetett javítói óradíjak nettó mértéke került figyelembe vételre, azzal, hogy a 2003. év vonatkozásában a versenytanács figyelmen kívül hagyta a Porsche által érintett márkaszervizeket is, mivel ez a csoport erre az évre szólóan nem a Gémosz keretében tárgyalt és állapodott meg az Allianz és a Generali biztosítóval.

A verseny **veszélyeztetettsége** kapcsán a versenytanács a Gémosz-nál tekintettel volt arra, hogy esetében versenytársak piaci viselkedését egyeztető, az árakkal kapcsolatos magatartásról van szó, amely súlyosabb szankciót indokol (15 pont).

A jogsértés **piaci hatása** körében a versenytanács tekintettel volt a Gémosz tagjainak piaci részesedésére a gépjárműjavítói szolgáltatások piacán (10 pont).

A jogsértéshez való **viszonyulás** kapcsán a versenytanács figyelembe vette, hogy a Gémosz számára **felróhatóan** fejtette ki a jogsértő magatartását, s esetében nem volt megállapítható az eset újszerűsége (10 pont).

A három eljárás alá vont biztosítási **alkusz** esetében a versenytanács a biztosítási alkusz által az adott időszakban az Allianz-hoz, illetve a Generali-hoz közvetített gépjárműbiztosítási szerződések után folyósított **jutalékok összegéből indult ki**.

Esetükben a **verseny veszélyeztetettsége** kapcsán a versenytanács figyelemmel volt arra, hogy nem horizontális megállapodásokról van szó, s különösen nem kőkemény kartell kapcsán került a jogsértés megállapításra, amely ennél fogva enyhébb szankció volt indokolt (10 pont).

A jogsértés **piaci hatása** körében a versenytanács tekintettel volt az eljárás alá vont biztosítási alkuszoknak a gépjárműbiztosítások, s azon belül az Allianz és a Generali gépjárműbiztosításainak közvetítésében elért piaci részesedésére (MPM: 2 pont, MOSZ és Porsche 1-1 pont).

A jogsértéshez való **viszonyulás** kapcsán a versenytanács itt is figyelembe vette, hogy hasonló ügyben még nem hozott a vállalkozások számára iránymutatásként szolgáló határozatot (5 pont).

A versenytanács enyhítő körülményként semmiféle **együtműködő magatartást** nem tudott figyelembe venni, mert az tartalmilag csak arra terjedt ki, hogy az ügyfelek olyan eljárási magatartást tanúsítottak, amelynek hiányában a rosszhiszemű eljárásvitel miatt rendbírsággal lettek volna sújthatók. Nem volt enyhítő körülményként figyelembe vehető a Generali által benyújtott, „**Működésünk ellenőrzése a versenytörvény szempontjából**” című, 2003. február 17-i keltezésű anyag sem (Vj-51/2005/174.), amely legfeljebb éppen súlyosbító körülményként kerülhetett volna értékelésre, mivel a Generali annak ellenére tanúsított a Tpv.-be ütköző magatartást, hogy tisztában volt a versenyjogi követelményekkel.

A bírság kiszámításakor alkalmazott módszer (az alapul vett forgalom több éves összege) nem tette szükségessé a **jogsértés időtartamának** oly módon történő figyelembe vételét, hogy az egy évnél hosszabb jogsértés esetében az alapösszeg megszorzásra került volna a jogsértéssel érintett megkezdett évek számával.

A **törvényi maximum** kapcsán a Gémosz esetében a versenytanács figyelemmel volt a Tpv. 78. §-a (1) bekezdésének harmadik mondatára, amely szerint a vállalkozások társadalmi szervezetével, a köztestülettel, az egyesüléssel és más hasonló szervezettel szemben kiszabott bírság összege legfeljebb a **tag vállalkozások** előző üzleti évben elért nettó árbevételének tíz százaléka.

Az eset jól példázza a közlemény következetes alkalmazását. Kifejezetten egy helyen, a jogsértés időtartama kapcsán **tér el** a versenytanács, a bázisév szorzása helyett – szokásos módon – a jogsértés időtartamának egésze alatt elért összfordalmat vette alapul. Jól látható, hogy a bírságmódszer a piaci hatás és a felróhatóság kapcsán ad lehetőséget **egyediesítésre**. Érdekes kérdése, hogy a piaci hatás körében kell-e egyediesíteni, másként fogalmazva **“a” jogsértés** súlyát értékeljük, vagy az **“ő” jogsértésének** a súlyát? Első esetben a kartell által lefedett piaci részesedés lenne a figyelembe veendő – ez nem veszélyeztetné az egyediesítést, ha mindenki esetében az alapösszeg az általa elért forgalmat tükrözi (nem pedig a kartellizált piac egészét mindenki esetében). Másik megközelítésben (ezt követte a versenytanács is, a piaci hatáznál az egyes jogsértő vállalkozások részesedése az irányadó – ez ebben az esetben a vállalkozások előnyére szolgált, hiszen az alapösszeg is egyediesített volt és e második ponton a piaci hatás is. Ezzel a **“kétszeres egyediesítéssel”** relative jól jártak a vállalkozások.

A felróhatóság kapcsán azt üzeni a versenytanács, hogy **minden határozatát illik ismernie** a piaci szereplőknek; a nem világos joggyakorlat érdekes módon csekély (minden bizonnyal -5 pontot érő) enyhítő körülmény volt – ott, ahol nem volt kérdéses a magatartás jogsértő jellege, 10 pont járt felróhatóság címén.

Egy másik üzenet abban áll, hogy egy **versenyjogi megfelelésre törekvést** bizonyító belső iratot nem tekint a GVH enyhítő körülménynek, még a vállalkozás örülhetett, hogy emiatt nem kapott magasabb bírságot. Emögött kétségtelenül van egyfajta logika: az a vállalkozás, aki gyakran külső ügyvédi irodát igénybe véve versenyjogi compliance programot készít, nagyobb eséllyel kell hogy tisztában legyen magatartása következményeivel. A versenytanács azt a lehetőséget veti fel, hogy egy vállalkozás e

programja ellenére, tulajdonképpen azt is megszegve, mintegy tudatosan követ el versenyjogi jogsértést – ebben az esetben valóban a felróhatóság magasabb fokáról lehet beszélni. Az élet azonban ennél bonyolultabb helyzeteket teremthet. Meglátásom szerint esetről esetre ítélnél csak meg, hogy egy megfelelési program létezése mily módon veendő figyelembe. Elsőként, egy belső oktatás nyomait mutató dokumentum még nem nevezhető olyan versenyjogi megfelelést biztosító programnak, amely világosan jelezné mind befelé, mind kifelé a vállalkozás vezetésének/tulajdonosainak a tisztességes verseny melletti elkötelezettségét. Másodsorban, a belső szabályok (ha léteznek egyáltalán) megsértésének körülményei is relevánsak lehetnek. Egy vállalkozás egészét büntető bírság esetében releváns lehet, hogy a ki tudott a jogsértésről, volt-e reális lehetősége azt a vezetésnek leleplezni, feltárni? Sarkított példával élve, egyetlen “bűnre hajló” munkatárs félrelépése miatt miért kell azt a következtetést levonni, hogy a vállalkozás egésze súlyosan felróhatóan járt el? A versenytanács adott ügyben tett “kiszólása” tehát fontos kérdéseket feszeget, amelynek megválaszolása véleményem szerint nem lehetséges minden eshetőségre kiterjedően érvényes egyetlen mondatban.

Az adott ügyben összességében a **GÉMOSZ 35**, az **Allianz 25**, a **Generali 19**, az **MPM 17**, a **Porsche** és a **MOSZ 16** pontot kaptak. A milliárdos bírság tehát nem annyira a magas pontszámoknak, mint az alapul vett forgalom mértékének volt köszönhető.

A kiszabott bírság az Allianz esetében a 2005-ös bruttó díjbevétele **3%-a** (ez a mérleg szerinti eredményénél kb. egyharmaddal magasabb összeg!), a Generali 2005-ös díjelőírásának **0,9%-a**, az **MPM 4%-a**, a **MOSZ-nál 3,9%**, a **Porschénél 4%**, a **GÉMOSZ-nál 865%-a (!)** – azaz a szervezet összes bevétele alapján 4,1 millió lehetett volna a maximum, ennek közel a kilencvenszeresét kellett (volna) megfizetnie.

A versenytanács a **GÉMOSZ-t**, mint társadalmi szervezetet méretéhez képest **rendkívül súlyos** bírságban részesítette, támaszkodva arra a törvényi lehetőségre, hogy a mögöttes álló tagok forgalmát vegye a maximum számolásakor alapul. Ekkora összegre sem ezelőtt, sem ezután nem látunk példát. Az esetek többségében a GVH a szervezet saját bevételeit vette alapul, ez alapján viszonylag kis összegű bírságokat kiszabva (ellenpéldára lásd még a Tojásszövetséget). Ismereteink szerint a bírság azóta sem került behajtásra. Jóllehet ezen út törvényes, kiállta a bírói felülvizsgálat próbáját is, ugyanakkor kérdéses, hogy mennyire célravezető: ha az érdekképviseleti szervet valóban a tagok használták egyfajta fedőszerveként, akkor helyesebb lett volna őket is eljárás alá vonni és közvetlenül őket bírságotolni. Nincsen ugyanis olyan szabály, amely arról szólna, hogy egy GÉMOSZ-hoz hasonló szervezet tartozásaiért a tagoknak hely kellene állni. Egy ilyen szigorú döntés így inkább a szervezet megszűnéséhez (és esetleg újjáalakulásához) vezethet, a **jogsértésből hasznot húzó tagok elrettentése nem valósul meg.**

Az egyetemi informatikai kartell

Az év második legnagyobb kartell bírsága egyetemek informatikai rendszerének megújításához kötődött. Versenykorlátozó megállapodás miatt a versenytanács az SAP

Magyarország Kft-vel szemben 690 millió Ft, az IBM Magyarország Kft-vel szemben 690 millió Ft, az ISH Kft-vel szemben 130 millió Ft. (összesen 1,51 milliárd Ft) bírságot szabott ki.

A viszonylag rövid, a **közlemény “elveinek megfelelő”** bírságindokolás lényege az alábbi volt.

A versenytanács a három vállalkozás együttműködését piacfelosztó, a versenyt minimalizálni kívánó célja miatt **súlyos versenykorlátozásnak** tekintette (25 pont).

A jogsértés **piaci hatása** kapcsán tekintettel volt arra, hogy egyetemenként eltérő intenzitással érvényesült a versenykorlátozó célzat. Szegeden és Debrecenben érdemi versenytárs nélkül mérettettek meg, a PTE esetében versenykorlátozó hatást a rendelkezésre álló adatok alapján a versenytanács nem látott bizonyíthatónak (az IBM ugyanis nem került ajánlat adó, ezáltal a többi ajánlattevőt kiszorító pozícióba). A piaci hatás kapcsán azt is értékelte a versenytanács, hogy e jogsértésekkel kísért együttműködés eredményeként az egyetemi és kórházi piacon jelentős pozíciót építettek ki a “teaming tagok” (összességében 15 pont).

A három vállalkozás magatartása **felróható** volt, abban mindegyikük tevékenyen részt vett (egyenként 10-10 pont).

Az ily módon „**pontosított**” jogsértésért a versenytanács a négy elnyert tender együttes értékéhez (13,713 milliárd Ft) viszonyítva állapította meg a bírság összegét.

Az ISH esetében azonban ez az összeg meghaladta a rendelkezésre álló adatok szerinti 2004. évi forgalom **10 %-át**, így a bírságot a Tptv. alapján e szintre csökkentette.

Az ISH esetében a számított bírságösszeg további 10 %-os csökkentését tartotta indokoltnak a versenytanács, ezzel elismerve a **tényállás felderítését szolgáló aktív együttműködő** magatartását.

Az ily módon megállapításra került bírságösszeg a versenytanács szerint kellően elrettentő erejű, s egyben a jogsértésben résztvevők méretéhez képest **arányosnak** is mondható.

Az indokolásból kiemelendő, hogy itt olyan megoldást választott a versenytanács, amely – szemben a biztosítós kartellel – **kevésbé törekszik az egyediesítésre**. Mind az alapösszeg, mind a piaci hatás terén a kartell szintjén, nem pedig a kartelltagok szempontjából értékelt a GVH. Előbbi kapcsán megtehetette volna, hogy a ténylegesen az egyes vállalkozásokhoz jutó forgalmat veszi alapul. Egyedül az eljárás során tanúsított (itt egyébként nem részletezett tartalmú) aktív együttműködés miatt lett némileg más az ISH bírsága.

Érdekes az is, hogy e téren a versenytanács, a vállalkozásra méltányolható módon eltért (indokolás nélkül) a közleménytől. Az **aktív együttműködés** a pontozás során kellett

volna értékelni (nyilván mínuszosként), ez azonban „elveszett” volna, mivel a 10%-os plafon miatt nem érvényesült volna (mindegy, hogy a bírság a forgalom 14% vagy 16%-a lehetne, ha 10% a maximum). Ehelyette a versenytanács először kiszámolta a maximumot, majd ebből vonta le, 10%-os mérékben az enyhítő körülmény miatti összeget.

Figyelemre méltó az is, hogy a **közbeszerzéshez** kötődő jelleg **nem** volt súlyosító tényező (e nélkül is 50 pont adódott a 100-ból).

A bírságszámolás végén, mintha egyfajta külön szempontként jelezne az **“elrettentés-tényező”** vizsgálata: a versenytanács szerint a vállalkozások méretével összevetett bírságösszeg nominálisan is elég nagy ahhoz, hogy betöltse jogpolitikai funkcióját. Ehhez képest megjegyezzük, hogy a bírság az IBM esetén az előző évi nettó árbevétel **4,2%-a**, az SAP-nál a **9,6%-a**, az ISH-nál **9%**.

Jelképes bírság az Ügyvédi Kamarának

A Vj-180/2004. sz. ügyben eljáró versenytanács 5 millió Ft bírság megfizetésére kötelezte a Magyar Ügyvédi Kamarát reklámozással kapcsolatos etikai szabályzata és az ügyvédi honlap tartalmáról rendelkező elnökségi állásfoglalásának versenykorlátozó rendelkezései miatt.

Az indokolás csak a Tpv. 78. §-át hivatkozza, a Közleményről nem tesz említést.

A versenytanács a jogsérelem súlya szempontjából azt értékelte, hogy az ügyvédi szolgáltatások piacán a döntések, azok hatályba lépésétől kezdve, jelentősen korlátozták a vállalkozások közötti versenyt úgy, hogy a szabályozás a fogyasztók piaci érdekeit éveken keresztül figyelmen kívül hagyta. A döntések - a kamarai tagság kötelező voltára is tekintettel - alkalmasak voltak a piac minden szereplőjére kihatóan arra, hogy piaci szereplők, és egyben a piac működését jelentősen befolyásolják. Értékelte továbbá a versenytanács, hogy a szabályok megalkotásakor a Kamara magatartása, különös tekintettel az állásfoglalásra, **célzatos** volt.

E döntéshez kommentálásul annyit lehet fűzni, hogy minden bizonnyal **nem vezette a versenytanácsot érdemi, elrettentő hatású bírságolási szándék**. Ebben lehet is ráció, egy komoly **kamarai szervezet** esetében önmagában a jogsértés kimondása, a szabályok megváltoztatásának kötelezettsége is kellő nevelő erővel bír. Egyéb esetben a bírság indokolásban említett súlyosító tényezők mellett ennél jóval nagyobb összegű bírságnak lett volna helye – bár ez is relatív, ugyanis a 2004-es, MÜK-höz jutó tagdíjbevétele 55 millió Ft volt.

Megjegyzendő az is, hogy a **reklámmal** kapcsolatos korlátozás nem biztos, hogy kifejezetten **súlyos** versenykorlátozásként kell kategorizálni.

A paksi integrált pénzügyi gazdasági rendszer (SAP) kartell

A 2006 szeptemberében két paksi tender kapcsán is bírságolt a GVH. A Vj-97/2006. sz. eljárásban az SAP Hungary Kft. és a Synergion Rt egyaránt 14 600 000 Ft., azaz összesen 39,2 millió Ft bírságot kapott versenykorlátozó megállapodás miatt.

A bírságok **alapösszegeinek** meghatározása során a versenytanács a jogsértéssel érintett piacon az eljárás alá vontak által elérhető bevételt – 365 millió Ft-ot - tekintette vetítési alapnak, ehhez mérten értékelte az alábbi szempontokat.

A jogsérelem súlyával, ezen belül a verseny veszélyeztetettségével kapcsolatban a versenytanács álláspontja szerint megállapítható volt, hogy a SAP pályázat esetében a Synergion-SAP magatartása a piac felosztására, az egymás közötti érdemi verseny kizárására irányult (ennek érdekében került sor az ajánlatok műszaki egyeztetésére is), így az **súlyos versenykorlátozásnak** minősül (25 pont).

A megvalósult jogsértés **piaci hatásával** kapcsolatban a jogsértésben részt vett vállalkozások együttes piaci részesedése kapcsán az ajánlatot tevő vállalkozások köréből kell kiindulni. Megállapítható, hogy a piac **2/3-át** fedte le a két vállalkozás versenyellenes együttműködése (15 pont).

Az eljárás alá vont jogsértéshez való **viszonyulása** tekintetében megállapítható volt mindkét vállalkozás aktív közreműködő szerepe, tevőleges jóvátétel nem volt megállapítható, valamennyi eljárás alá vont magatartása felróható volt: tisztában kellett lenniük azzal, hogy együttműködésükkel korlátozzák a versenyt (15 pont).

A versenytanács **jelentős enyhítő** körülményként értékelte a vállalkozások GVH-val tanúsított együttműködését. **Elismerő nyilatkozatuk** túlment a versenytörvény által előírt együttműködési kötelezettségen, jelenősen hozzájárulva a tényállás tisztázásához (**-15 pont**). Ennél nagyobb mértékű enyhítés azért sem volt indokolt, mert az elismerő nyilatkozatot **az eljárás végső fázisában** terjesztették elő.

A jogsértés **utólagos**, igaz kései elismerése -15 pontot ért, **gyakorlatilag lenullázva** a jogsértéshez való viszonyulás egyéb súlyosító, az **elkövetés pillanatában** fennálló szempontjait.

A kiszabott bírságok (45 ponttal) a Synergion előző évi forgalmának **0,12%-a**, a SAP esetében **0,15%-a**, azaz elrettentő mértékűnek éppen nem nevezhetők.

A paksi HR informatikai kartell

Ugyanebben a hónapban, 2006 szeptemberében a Vj-21/2005. sz. ügyben eljáró versenytanács egyenként 10-10 millió Ft bírságot szabott ki az Albacomp Rt-vel és a Synergion Rt-vel szemben, mert azok a Paksi Atomerőmű Részvénytársaság részére „a

produktív üzemben működő Oracle HR moduljainak felülvizsgálatára és a verzióváltás megvalósítására nyújtandó szolgáltatásra vonatkozó projekt elnyerése érdekében versenykorlátozó megállapodást kötöttek egymással. A bírság összegét a Versenytanács hasonló ügyekben folytatott gyakorlatának megfelelően, a Közleményben is publikált módon, a Tptv. 78. §-a alapján kialakított szempontrendszer segítségével határozta meg.

A bírságok **alapösszegeinek** meghatározása során a versenytanács a jogsértéssel érintett piacon az eljárás alá vontak által elérhető bevételt – 270 millió Ft-ot - tekintette vetítési alapnak, ehhez mérten értékelte az alábbi szempontokat.

A jogsérelem súlyával, ezen belül a verseny veszélyeztetettségével kapcsolatban a Versenytanács álláspontja szerint megállapítható, hogy az Albacomp és a Synergon magatartása a piac felosztására, az egymás közötti érdemi verseny kizárására irányult, ami természetét tekintve **súlyos** versenykorlátozásnak minősül. A jogsértés súlyosságát **mérséklő** tényezőként értékelte azonban a versenytanács azt, hogy a Synergon a megállapodás hiányában sem indult volna reális eséllyel az alapajánlat elnyeréséért (az alapajánlatot ezért átengedte az Albacomp-nak, cserébe az ő opciós ajánlata lett volna a nyerő) - 20 pont.

A megvalósult jogsértés piaci hatásával kapcsolatban a jogsértésben részt vett vállalkozások együttes **piaci részesedése kapcsán az ajánlatot tevő vállalkozások köréből kell kiindulni**. Megállapítható, hogy a piac 2/3-át fedte le a két vállalkozás versenyellenes együttműködése, ugyanakkor azt is értékelni kellett, hogy az Albacomp kizárása miatt a megállapodás érdemi hatása a versenyre **csekélynek** mondható – az eljárást egyébként a Synergon nyerte meg (5 pont).

Az eljárás alá vont jogsértéshez való viszonyulása tekintetében a Versenytanács megállapította, hogy a Synergon a megállapodás megkötése kapcsán **kezdeményezőbb** szerepet játszott, de ezt ellensúlyozta az, hogy az előzetes álláspontra válaszul **nem vitatta** a megállapodás – versenyjogi szempontból való - létezését. Magatartásuk **felróható** volt: tisztában kellett lenniük azzal, hogy együttműködésükkel korlátozzák a versenyt. (12 pont)

Figyelemre méltó, hogy jelentős, a kezdeményező szerepet “lenullázó” szerepe volt annak, hogy egy vállalkozás nem vitatta a megállapodás létezését. A piaci hatás kapcsán ez ügyben is a tnedert tekintette érintett piacnak a versenytanács (három indulóból kettő volt érintve, így jött ki a 2/3 részesedés). A **közbeszerzési eljárás nem** jelentett súlyosító körülményt.

A kiszabott bírságok (37 ponttal) az érintett piaci forgalom **3,7%-át** tették ki, egyediesítésre lényegében nem került sor. A 10 millió Ft. a Synergon előző évi forgalmának **0,08%-a**, az Oracle esetében **0,1%-a**, ami mindennek nevezhető, de elrettentő mértékűnek nem.

A győri informatikai tender

Néhány nappal később, a Vj-20/2005. sz. eljárásban a versenytanács megállapította, hogy a SAP Hungary Kft. és a Synergon Rt. a Győri Megyei Jogú Város Önkormányzata részére nyújtandó integrált pénzügyi gazdasági rendszer bevezetése és a kapcsolódó szolgáltatások tárgyában egymással versenykorlátozó megállapodást kötöttek. Az SAP és a Synergon egyenként 7.200.000 Ft bírságot kellett hogy fizessen. A vizsgált közbeszerzési eljárást egyébként az önkormányzat eredménytelennek nyilvánította, hivatalosan tehát nem hirdettek győztest, a később megismételt pályázatot egy más vállalkozás nyerte meg.

A határozat indokolása a Tpv. 78. § mellett a Közleményt is felidézi.

A bírság **alapösszegének** meghatározása során a versenytanács a jogsértésből elérhető bevételt tekintette releváns forgalomnak, ami jelen esetben a Synergon végső, 160,9 millió Ft-os ajánlata volt.

A jogsérelem súlyával, ezen belül a **verseny veszélyeztetettségével** kapcsolatban a versenytanács álláspontja szerint megállapítható, hogy az eljárás alá vontak magatartása az ajánlati árak és műszaki tartalom egyeztetésére irányult, így az **kőkemény** versenykorlátozásnak minősül, a két vállalkozás közötti verseny megállapodásuk révén megszűnt (25 pont).

A megállapodásnak megfelelően jártak el a vállalkozások, így az **piaci hatást** is kifejtett. A hatás súlya kapcsán figyelemmel kell lenni együttes piaci részesedésükre, ahol a ténylegesen ajánlatot tevők közötti jelentős eltérésekből kell kiindulni. Tekintetbe vette az eljáró versenytanács, hogy egyfelől öt versenyzőből ketten egyeztették magatartásukat, másfelől viszont az SAP rendszernek érdemben az Oracle rendszer tudott versenyt támasztani, továbbá, hogy a tender elnyerésének **tovagyűrűző hatásai** lehettek volna más önkormányzati kiírások elnyerésére, végezetül hogy a versenykorlátozás eredménytelenség miatt **tényleges hatást nem** tudott kifejteni (15 pont).

Az eljárás alá vont jogsértéshez való **viszonyulása** tekintetében a Versenytanács az alábbiakat állapította meg:

- a rendelkezésre álló dokumentumok alapján kapcsolatban megállapítható volt mindkét vállalkozás aktív közreműködő szerepe,
- tevőleges jóvátétel nem volt megállapítható,
- valamennyi eljárás alá vont számára felróhatóan fejtette ki a jogsértő magatartását (15 pont).

További releváns szempontként a Versenytanács figyelembe vette, hogy a jogsértő magatartást az eljárás alá vontak **közpénz** felhasználásával kapcsolatosan követték el, amely a közérdeket fokozott mértékben sérti (5 pont).

Méltánylandónak tartotta azonban az eljárás alá vontak együttműködő magatartását figyelembe venni, amennyiben azok lényegében **nem vitatták** a sikeres piacralépést szolgáló megállapodás létrejöttét (-15 pont).

Mindez összesen 45 pontot ért (a "nem vitatást" leszámítva **60** pontot). Ez viszonylag magas pontszám, a nominálisan kis bírság a projekt alacsony értékének volt köszönhető.

Az indokoláshoz azt szeretnénk hozzáfűzni, hogy a jogsértés súlyán belül a „**hatás**” rubrikában a versenytanács **nem nulla** pontot adott (nem lett eredményes a tender), hanem viszonylag erősen pontozott, figyelembe véve a potenciális hatást és a tovagyrúzó hatást is. Nem világos teljesen, hogy az eljárás alá vontak mely piacon elért részesedését vizsgálta? Az végül, hogy a szűkebb (tender) piac **öt szereplője közül kettejük** érintettsége volt megállapítható, legalább annyira a jogsértés jellege (nem tökéletes versenykizáró, hanem csak korlátozó-torzító fokozat) kapcsán figyelembe veendő körülmény.

Figyelemre méltó az is, hogy a két jogsértő ugyanannyi pontszámot (és emiatt egyező összegű bírságot) kapott, **egyediesítésre** sem az alapösszeg, sem a többi kritérium kapcsán nem került sor.

Ebben az esetben a **közbeszerzésért** járt a szokásos 5 pont, viszont a megállapodás létezésének nem vitatása jelentős, 15 pontos enyhítést ért.

A bírság **nem tűnik elrettentő erejűnek**, a SAP forgalmának **0,07%-a**, a Synergonének **0,06%-a**.

A bankos informatikai kartell

Ez év októberében a versenytanács a Vj-40/2005. sz. eljárásban összesen 110 millió Ft-ra büntette a Synergon Rt. (38 millió), a Hewlett-Packard Magyarország Kft-t (52 millió) és a Montana Rt.-t (20 millió), mert azok a Magyar Fejlesztési Bank, a Nemzeti Autópálya Rt. Közbeszerzési és a HVB Bank pályázata kapcsán versenykorlátozó megállapodást kötöttek (négy másik eljárás alá vonttal szemben megszüntette az eljárást).

A viszonylag hosszú indokolás elején a versenytanács felidézi, hogy a közlemény bemutatja a bírság kiszabásának menetét, szempontjait, azok tartalmát és egymáshoz viszonyított súlyát, megadva ezáltal a bírság kiszámításának módszerét (ezt követően felidézi, a közlemény szövegét követve a bírságszámítás lépcsőit).

Az alapösszeg kiszámításakor használt **releváns forgalom** a jogsértő vállalkozás jogellenes magatartásával érintett piacon elért forgalmát jelenti, amely csak kivételes esetben érheti el a vállalkozás teljes forgalmát. Egyes közbeszerzési vagy versenytárgyalásos pályázatokkal összefüggésben a versenytársak közötti összejárás esetében a releváns forgalom **az érintett projekt teljes értéke** (a nyertes pályázat ára) valamennyi érintett fővállalkozó számára, függetlenül attól, hogy végül nyertes lett-e vagy sem, illetve alvállalkozóként kapott-e részesedést az adott projektből, vagy fizetett-e részesedést nyertesként más alvállalkozóknak. Ezt az a körülmény indokolja, hogy a jogsértést elkövető vállalkozások fővállalkozóként indultak, és a megállapodások fővállalkozók (vagy potenciális fővállalkozók) között történt. A fővállalkozók jogszerűen

a projekt teljes értékéért versenyeznek, ezért potenciálisan mindegyikük számára ekkora (vagy esetleg ennél nagyobb) volt az elérhető forgalom. Az érintett piaci forgalom kiszámításakor alapesetben nem kell figyelembe venni az alvállalkozóknak szánt vagy ténylegesen kifizetett összeget, mintahogyan a Tpv. 78. § (1) bekezdésében a bírság maximális mértékét az előző évi nettó árbevétel 10 százalékában történő meghatározása során sem kell levonni a nettó árbevételből a más vállalkozásoknak költségként kifizetésre kerülő inputok értékét.

A versenytanács külön-külön határozta meg az egyes pályázatokkal összefüggésben elkövetett jogsértések miatt kiszabásra kerülő bírság alapösszegeit, kivéve, ha két vagy több pályázat törvénysértő módon összekapcsolásra került. Ebben az esetben az ilyen módon összekapcsolt pályázatokra vonatkozóan a versenytanács csak egy bírság alapösszeget határozott meg. Jelen ügyben a külön-külön került meghatározásra az MFB 2003. évi support közbeszerzési pályázata, a HVB Bank 2003. évi „Wan” projektje, valamint a NA Rt. 2003. októberében közzétett közbeszerzési eljárása. Ugyanakkor együttesen kerültek értékelésre a MFB 2004. évi „support” és az „Exchange” projektjei.

A Synergon és a Montana között, az MFB 2003. évi "support" pályázatával kapcsolatban kötött megállapodáshoz kapcsolódó releváns forgalmat a Versenytanács a Synergon nyertes ajánlati ára alapján 80 millió forintban állapította meg, amely egyben a kiíró és a Synergon közötti szerződés alapját is képezte.

A Megállapodás nem foglalt magában kölcsönös alvállalkozói bevonásra vonatkozó kitélet, csak a Synergon nyerése esetére köti ki a Montana kötelező bevonását, az egyes kikötések miatt a Megállapodás alkalmas volt a verseny korlátozására, de nem volt bizonyított a Montana vesztlő ajánlatára vonatkozó megállapodás, ezért az **nem minősült "kőkemény" kartellnek**, a horizontális kartelleken belül viszonylag enyhébb megítélés alá esik (verseny veszélyeztetettsége 10 pont mindkét vállalkozásnak).

A Megállapodás miatt a Montana ténylegesen vesztlő ajánlatot adott, a Humansoft nem volt érdekelt abban, hogy nyeresre törjön, az érintetteknek magas együttes piaci részesedése, ennek következtében a Megállapodás **piaci hatása** jelentős volt (piaci hatás 15 pont mindkét vállalkozásnak).

A Synergon a jogsértést nem ismerte el, egyéb tevőleges jóvátétel nem történt (attitűd: 5 pont). A Montana a jogsértést **részlegesen beismerte**, amelyet a versenytanács tevőleges jóvátételként értékelte (2 pont).

A jogsértésre **közbeszerzési** eljárással összefüggésben került sor (egyéb 5 pont mindkét vállalkozásnak)

A Synergon összpontszáma (35) és ennek alapján az MFB 2003. évi „support” projektével összefüggésben elkövetett jogsértésért kiszabott bírság: $80.000.000 \times 0,035 = 2.800.000$ Ft. A Montana összpontszáma (32) és ennek alapján az MFB 2003. évi „support” projektével összefüggésben elkövetett jogsértésért kiszabott bírság: $80.000.000 \times 0,032 = 2.560.000$ Ft.

A Synergon és a HP között, az MFB 2004. évi "support" és az "Exchange" pályázatával kapcsolatban kötött megállapodáshoz kapcsolódó releváns forgalmat a „support” esetében a Versenytanács a kiíró és a Synergon közötti szerződés alapján határozta meg három éves időtartamra vonatkozóan. A határozatlan időre kötött megállapodás az egy

havi szerződéses díjat 17.376.500,- forintban határozta meg. Ennek alapján a három éves releváns forgalom ennek 36-szorosa, 625.554.000,- forint. Az Exchange projekt releváns forgalmának meghatározására három lehetőség is adódott: a S.T. által említett 2x50, illetve 3x40 milliós összegek, amelyekre a HP számított volna abban az esetben, ha nem merül ki az ő bevonását lehetővé tevő keretszerződés. Végül is a versenytanács azt az összeget vette figyelembe, amelyért a Humansoft kapta meg a szerződést az MFB-től (80 millió forint), mert ez fejezte ki a fővállalkozói részvétel súlyát a projektben, továbbá a három lehetséges szám közül ez a legkedvezőbb a HP számára. A jogsértéssel kapcsolatos releváns forgalom a két érték összegeként adódik: 705.554.000 Ft.

A megállapított jogsértés szerint a Synergon és a HP a két pályázat felosztására vonatkozó megállapodás piacfelosztó jellegű volt, amely „**kőkemény**” kartellnek számít, ezért különösen súlyos mértékben veszélyezteti a versenyt (25 pont).

A megállapodás miatt a HP a support pályázatra nem is adott be pályázatot a supportra, az Exchange projektet, igaz a Humansoft közreműködésével, de végül is megszerezte. A megállapodás tehát lényeges mértékben befolyásolta mindkét projekt kimenetelét. A jogsértésben érintettek érintett piaci részesedése magas. Mindezek miatt a megállapodás **piaci hatása jelentős** volt (15 pont).

A jogsértést egyik eljárás alá vont sem ismerte el, egyéb tevőleges jóvátétel nem történt (attitűd: 5 pont).

A jogsértésre **közbeszerzési** eljárással összefüggésben került sor (5 pont).

A Synergon összpontszáma (50) és ennek alapján az *MFB 2004. évi "support" és az "Exchange" pályázatával* összefüggésben elkövetett jogsértésért kiszabott bírság: $705.554.000 \times 0,05 = 35.277.700$ Ft. A HP összpontszáma (50) és ennek alapján az *MFB 2004. évi "support" és az "Exchange" pályázatával* összefüggésben elkövetett jogsértésért kiszabott bírság: $705.554.000 \times 0,05 = 35.277.700$ Ft.

A *HVB Bank 2003. évi ún. "WAN" projektjével* kapcsolatos **releváns forgalmat** a versenytanács a Bank és a KFKI-LNX közötti szállítási szerződés alapján határozta meg (400 eUSD), amelynek 200 Ft/USD árfolyamon számolt értéke 80.000.000,- forint.

A HP és a Montana közötti megállapodás a versenyt csak **csekély mértékben veszélyeztethette**, mert azt a pályázat kiírása előtt kötötték és tartalma szerint abban valósult meg, hogy – a kiíró szándékával ellentétesen – felcserélték a fővállalkozói pozíciókat (5 pont).

A megállapodás a potenciális szereplők alacsony száma miatt a fővállalkozói ajánlatok befolyásolására alkalmas volt, de végül is a pályázat végeredményének befolyásolására csak kis mértékben volt alkalmas (**piaci hatás 5 pont**).

A jogsértést egyik eljárás alá vont sem ismerte el, egyéb tevőleges jóvátétel nem történt (attitűd: 5 pont mindkét vállalkozásnak).

A HP összpontszáma (15) és ennek alapján a *HVB Bank 2003. évi ún. "WAN" projektjével* összefüggésben elkövetett jogsértésért kiszabott bírság: $80.000.000 \times 0,015 = 1.200.000$ Ft. A Montana összpontszáma (15) és ennek alapján a *HVB Bank 2003. évi ún. "WAN" projektjével* összefüggésben elkövetett jogsértésért kiszabott bírság: $80.000.000 \times 0,015 = 1.200.000$ Ft.

Végezetül, a *Montana és a HP között, az NA Rt. 2003. évi októberi pályázatával kapcsolatban kötött megállapodáshoz* kapcsolódó **releváns forgalmat** a kiíró és a Montana közötti szerződés alapján határozta meg három éves időtartamra vonatkozóan. A szerződés az egy havi szerződéses díjat 9.409.904 Ft-ban határozta meg. Ennek alapján a három éves releváns forgalom ennek 36-szorosa, 338.756.544 Ft.

A megállapított jogsértés szerint a HP és a Montana olyan, egymás **kölcsönös alvállalkozói** bevonására irányuló megállapodást kötött, amely a fővállalkozói ajánlattételt számottevően befolyásoló módon kompenzálta a vesztest a pályázat esetleges elvesztéséért. A megállapodás nem zárta ki teljesen a versenyt, csak **érezhető mértékben korlátozta**, torzította azt (17 pont mindkét vállalkozásnak).

A megállapodás ténylegesen is befolyásolta a pályázat végeredményét, azaz megvalósult. Az ajánlattételre jogosultak körének a két megállapodást megkötő vállalatra történő leszűkülése miatt a megállapodás **jelentős hatást** tudott gyakorolni a piaci versenyre (20 pont mindkét vállalkozásnak).

A jogsértést egyik eljárás alá vont sem ismerte el, egyéb tevőleges jóvátétel nem történt (attitúd: 5 pont mindkét vállalkozásnak).

A jogsértésre **közbeszerzési** eljárással összefüggésben került sor (5 pont).

A HP összpontszáma (46) és ennek alapján *az NA Rt. 2003. évi októberi pályázatával* összefüggésben elkövetett jogsértésért kiszabott bírság: $338.756.544 \times 0,047 = 15.921.557$ Ft. A Montana összpontszáma (46) és ennek alapján *az NA Rt. 2003. évi októberi pályázatával* összefüggésben elkövetett jogsértésért kiszabott bírság: $338.756.544 \times 0,047 = 15.921.557$ Ft.

A határozat jó példája a precíz, közleményt követő bírságszámításnak. **Kiemelendő**, hogy a jogsértés nem vitatása 3 pontos enyhítő körülmény volt, a „tagadós” védekezés alapvetően 5 pontot ért (itt megjegyzendő, hogy körültekintőbb fogalmazással elkerülhető lenne az a félreértés, mintha az eljárás során tanúsított védekező stratégia ily módon rontana a vállalkozások helyzetén – valójában azt ismeri el a versenytanács a standard 5 ponttal, hogy a jogsértés felróható volt a vállalkozásnak). Észrevételezni érdemes, hogy két hónapon belül ez volt a Synergion-t bírságoló harmadik döntés, s ez a **következetes jogsértő magatartásra** utaló attitúd nem ért egyik esetben sem plusz pontokat.

A törvényi maximumhoz képest a Synergion bírsága (2 jogsértés) **0,3%**, a Hewlett-Packard bírsága (3 jogsértés) **0,18%** és a Montana bírsága (3 jogsértés) **0,78%** volt.

Nyírségi Taxis kartell

Az év legkisebb bírságát hozó, Vj-92/2005. sz. kartell eljárásában a versenytanács 2006 júliusában két egyéni vállalkozót, egy egyesülést és egy kft.-t büntetett a verseny a viteldíjak emeléséről szóló megállapodásuk miatt, illetve mert a verseny korlátozására alkalmas módon összehangolták magatartásukat, amikor 2005. május hónapjában együttesen árat emeltek. Zatureczki Pál egyéni vállalkozó 200.000 Ft, a Nyír-1 Taxi Szakmai Egyesülés 150.000 Ft, a Gábiel-Lux Taxi Kft. 100.000 Ft bírságot kellett megfizetnie. Ferku Zsolt egyéni vállalkozó tevékenységét 2005-ben kezdte el, így előző

évi nettó árbevétel hiányában az eljáró versenytanács vele szemben nem szabott ki bírságot.

Az eljáró versenytanács a közlemény nyomán az alábbi körülményeket vette figyelembe:

A tarifa-egyeztetés **kőkemény** versenykorlátozásnak minősül (30 pont);

A jogsértés **piaci hatása** körében kedvező körülményként értékelte azt, hogy a március 22-i megállapodás nyomán nem következett be tényleges versenykorlátozó hatás és a májusi tarifaemelés **sem tette teljesen egységessé a viteldíjakat**, „csupán” a Nyíregyháza belterületén alkalmazott km-díjak váltak azonossá. Az eljárás alá vontakra hátrányos körülményként azt, hogy a tarifa-egyeztetést túlkínálati piacon végezték, ahol meghatározó az árban megnyilvánuló verseny, továbbá az eljárás alá vont vállalkozások összesen 195 taxis vállalkozóval állnak kapcsolatban, így a tarifa-emelés széles körű lett volna (20 pont).

A kartell résztvevői **valamennyien felróhatóan** jártak el, tudatában voltak annak, hogy a kartellt tiltja a törvény, mégis megállapodtak a tarifákban és azt igyekeztek elleplezni. Az árkartell létrehozásában kifejtett szerepük alapján a versenytanács **differenciáltan** ítélte meg az eljárás alá vont vállalkozások felróhatóságának mértékét. Zatureczki Pál egyéni vállalkozó esetében súlyosbító körülmény a **kezdeményező szerepe**, ami különösen nyilvánvaló a 2005. március 22-i megbeszélés összehívásában, és annak levezetésében (15 pont). A Gábrriel-Lux, bár szintén aktív szerepet tanúsított, tevékenysége jórészt a megbeszélés technikai háttérének megteremtésére irányult (10 pont). A Nyír-1 Taxi a megbeszélésen kifejezetten ragaszkodott ahhoz, hogy a 10. út utaskedvezménye fennmaradjon, és ez vezetett ahhoz, hogy az utaskedvezmények tekintetében nem született megállapodás a taxi-társaságok között (-5 pont). Ferku Zsoltnak volt szerepe abban, hogy a 2005. március 22-i megbeszélésen elfogadott tarifákat nem kezdték el alkalmazni, visszalépése következtében nem érvényesült a gyakorlatban az elhatározott tarifa-emelés (-5 pont).

A versenytanács által vizsgált szempontok alapján az egyes eljárás alá vontak magatartásának súlyosságát az alábbi pontértékek fejezik ki:

- Zatureczki Pál egyéni vállalkozó 65 pont.
- Gábrriel-Lux 60 pont.
- A Nyír-1 Taxi 45 pont.
- Ferku Zsolt 45 pont.

Zatureczki Pállal szemben a maximális mértékhez igen közel álló összegű bírság kiszabására került sor. Úgy ítélte meg a versenytanács, hogy ennél kisebb bírság nem bírna elrettentő erővel. A Gábrriel-Lux és a Nyír-1 Taxi javára figyelembe vette a versenytanács, hogy sem magatartásuk súlya, sem a vállalkozások mérete nem indokolja a Zatureczki Pálra kiszabott bírsághoz közel álló mértékű, vagy annál nagyobb összegű szankció alkalmazását. A versenytanács az eljárás alá vont vállalkozásokra kirótt bírságok nagyságrendjének **egymáshoz illeszkedését, arányosságát** kívánta érvényre juttatni. A Gábrriel-Lux és a Nyír-1 Taxi esetén a bírság összegét 20% ill. 40%-kal

mérsékelte. E megoldás révén a határozat rendelkező részében meghatározott mértékű bírságok megfelelően tükrözik az eljárás alá vont vállalkozásoknak a kartell létrehozási folyamatában játszott szerepét. E döntést megalapozta az a körülmény is, hogy a kartell egyes résztvevői fuvarszervező tevékenységük ellenértékéeként a taxis vállalkozók által elért árbevételből egymáshoz képest eltérő mértékű részesedéshez jutnak. A Nyír-1 Taxi által elért nettó árbevétel forintban kifejezve is magasabb volt, mint a kartell többi résztvevője által elért mérték, a fuvarszervezési szolgáltatást igénybe vevő taxis vállalkozások számát is figyelembe véve pedig különösen aránytalan volt a bevétel nagysága.

A versenytanács figyelembe vette a bírság meghatározásának szempontjait, de a tipikus helyzettől eltérő speciális körülményekre tekintettel - mérséklést alkalmazva - **eltért** attól, hogy bírságot pontosan a pontértékek és a nettó árbevétel szorzataként adódó összeggel azonos mértékben állapítsa meg.

Érdekesség, hogy a bírság **alapösszegét** külön nem határozza meg a versenytanács, hanem a pontokból képzett százalékos mértéket **az előző évi nettó árbevételre** vetíti. Ezek után érthető, hogy két esetben is csökkentette ezt az összeget. Az azonban kevésbé tűnik indokoltnak, hogy miért pont e két vállalkozás esetében, miért pont ezekkel az indokokkal és miért 20, illetve 40% mértékben (pl. a jogsértésben játszott szerep kétszeres enyhítő figyelembe vétele). Mindenesetre megjelenik az a szándék, hogy a közleménytől eltérve, az érintett vállalkozások méretét, jellegzetességeit is figyelembe véve, **egymáshoz képest arányosítson** a Versenytanács.

A határozat indokolása nem tartalmazza a vállalkozások előző évi nettó árbevételének összegét.

A tojáskartell

Vj-199/2005. sz. eljárásban a versenytanács összességében 146,5 millió Ft bírságot szabott ki a Magyar tojáspiactól szereplőire, amelyből 120 millió a Magyar Tojásszövetséget illette. A Magyar Tojás Kft. keretén belüli áregyeztetés miatt a Gyermelyi Tojás Kft. 8,4 millió Ft, az Agrícola Rt. 4,3 millió Ft, a Csabatáj Rt. 3,2 millió Ft, a Földesi Rákóczi Kft. 3,2 millió Ft, az Érsekcsanádi Mezőgazdasági Zrt. 3,1 millió Ft, az Aranybulla Rt. 3 millió Ft, a Mizse Tojás Kft. 600 ezer Ft, a Gyermelyi Brojler Kft., mint a Máriahalmi Tojás Kft. jogutódja 500 ezer Ft, a Cse-Mi Farm Kft. 200 ezer Ft, bírságot kellett hogy megfizessen.

A versenytanács a közlemény szerint számolta a bírság összegét.

A **szövetség** jogsértése tekintetében a bírságösszeg dimenzióját kijelölő, jogsértéssel érintett **releváns forgalom** az alábbi módon került meghatározásra. A szövetség adatszolgáltatása szerint tagjai 2005-ben 954 millió darab tojást értékesítettek. Ezt megszorozva a szövetség által megjelölt átlagos nettó tojásárral, mintegy 12 milliárd

forint éves forgalom adódott. Tekintettel arra, hogy a szövetség vizsgált magatartása minden egyes tagját potenciálisan érintette, indokolt volt e forgalom alapulvétele.

A jogsérelem súlyával, ezen belül a **verseny veszélyeztetettségével** kapcsolatban az eljáró versenytanács álláspontja szerint megállapítható, hogy az eljárás alá vontak magatartása a minimum értékesítési árak meghatározására és a piac felosztására (a szövetségi tagok importtal szembeni megvédésére) irányult, így az **súlyos** versenykorlátozásnak minősül. Tekintetbe kellett azonban azt is venni, hogy a számos, eltérő költség szerkezetű tag miatt egy irányarat kijelölő, az attól való eltérést **szankcionálni nem tudó**, ráadásul nem az ágazat minden szereplőjét tömörítő szövetségi döntés nem veszélyeztethette a versenyt oly módon, mint egy kevés szereplős piacon maguk a vállalatok által működtetett, jól megszervezett kartell. A jogsértés súlya kapcsán az eljáró versenytanács figyelemmel volt arra, hogy tekintettel a tojás **keresletének rugalmatlanságára**, az árajánlások hatására bekövetkező minimális emelkedés is jelentős fogyasztói érdeksérelemmel járhatott. Mindezek alapján a verseny veszélyeztetettségét **15 pontban** értékelte a versenytanács.

A jogsértések megvalósultak, azok **szükségképpen piaci hatással** jártak, mégha azt számos tényező ellensúlyozta is. A versenytanács e körben tekintettel volt arra, hogy az étkezési tojás alapvető fontosságú élelmiszer és a szövetség által meghatározott ajánlott minimum árakról szóló körlevelek a hazai tojáspiac piaci szereplőinek többségéhez eljutottak. Bizonyítást nyert az is, hogy az import korlátozására irányuló szövetségi döntések egyes tagokra visszatartó hatással voltak. Az importtal szembeni erőteljes fellépés ugyanakkor bizonyíthatóan csak néhány hónapig tartott, azt követően finomabb módszerekkel próbálkozott a szövetség. A bizonyítékokból ugyanakkor az is megállapítható, hogy az általuk megfelelőnek tartott árszintet tartósan nem sikerült megtartani. Az ár emelésére irányuló lépések ugyanis a nagyobb **áruházláncok ellenállása** miatt a legtöbbször nem voltak sikeresek. E szempontok alapján a versenytanács 5 pontban értékelte a szövetség döntéseinek piaci hatását.

A szövetség jogsértéshez való **viszonyulása** tekintetében az eljáró versenytanács figyelemmel volt arra, hogy a szövetség **megküldte szabályzatát a minisztériumnak**, amely nem kifogásolta az árbizottság működtetését. A szövetségi üléseken továbbá a minisztérium egy képviselője is meghívott volt. Tekintettel a mezőgazdasági termékek gyakori szabályozottságára, a szövetség ebben az időszakban valószínűsíthetően **jóhiszeműen** vélte magatartását jogszerűnek, sőt, kívánatosnak. Erre utal az is, hogy a kifogásolt intézkedéseket **nem titokban** hozta meg, azokról szövetségi értesítőjében nyilvánosan tájékoztatta tagjait. Mindezek alapján a versenytanács szükségesnek látta 10 ponttal csökkenteni a pontok eddigi összegét. A szövetség magatartását ugyanakkor a fentiek nem voltak képesek oly módon magyarázni, hogy a versenytanács eltekinthetett volna a bírság kiszabásától. A 2000-es évektől kezdődően egy **gondos szövetségi vezetőnek** tisztában kellett volna lennie azzal – ha máshogy nem, úgy külső szakértők tanácsai alapján -, hogy a szövetség ilyen magatartásai nem mentesek a versenyjogi vizsgálat alól és azok tartalma, célja alapján versenyellenesek.

A fenti szempontok alapján meghatározásra kerülő összpontszám a releváns forgalom ezrelékében adják meg a bírság alapösszegét, 120 millió forintot. A közleményben tükröződő versenytanácsi gyakorlat alapján **az alapösszeget a jogsértések évének** számával kell megszorozni. Jelen esetben a versenytanács indokoltnak látta eltérni e módszertől. Az ily módon előálló, közel félmilliárd forintos szankciót **nem látta összességében arányosnak**. A bírságolás fő jogpolitikai célja az elrettentés. Tekintettel a GVH eddigi gyakorlatára, amely során a szövetséghez hasonló klasszikus agrárszervezetek jogsértéseit vagy nem, vagy csak jelképes bírsággal szankcionálta a hivatal, **a több mint százmilliós bírságtól is elvárható a szükséges elrettentő erő**. A szövetség jogkövető magatartásra irányuló komoly szándékának lehet tekinteni azokat a vállalatokat, amelyek a versenyjog jövőbeli tiszteletben tartásához vezethetnek.

A határozat rendelkező részében nevezett **vállalkozások** két, érzékeny **információk cseréjét** lehetővé tevő tanácskozása kapcsán a versenytanács elegendőnek találta a jogsértés megállapítását. A **bírság mellőzése** kapcsán tekintettel volt arra, hogy csupán egy év két hónapjában került sor megbeszélésre, továbbá a szövetségi meghívó és a titkár részvétele miatt alappal hihették, hogy szövetségi keretek között tanácskoznak. A tanácskozások célja pedig lényegében egybeesett a fentiekben a szövetség oldalán már szankcionált magatartással, aminek anyagi következményeit is végső soron a tagok, köztük a két tanácskozáson résztvevő nagyobb cégek, fogják viselni.

A Magyar Tojás Kft.-ével kapcsolatos jogsértések esetében – elkerülve a jogsértő magatartásért történő kettős felelősségre vonást – az eljáró versenytanács csak a **Magyar Tojás Kft. tagjait szankcionálta**, magát a Magyar Tojás Kft.-t nem. A bírság **alapösszegéül** minden egyes vállalkozásnak a Magyar Tojás Kft.-n keresztül 2005-ben elért tojásértékesítési számait vette alapul a versenytanács.

A jogsérelem súlyával, ezen belül a verseny veszélyeztetettségével kapcsolatban az eljáró versenytanács álláspontja szerint megállapítható, hogy az eljárás alá vontak magatartása a minimum, illetve irányadó értékesítési árak meghatározására és a felvevői piacok felosztására irányult, így az **súlyos versenykorlátozásnak** minősül (25 pont). A megvalósult jogsértés **piaci hatását** az eljáró versenytanács a szövetséghez hasonló módon 5 pontban értékelte. A **felróhatóság** kapcsán egyfelől a vállalatok terhére írható, hogy magatartásuk versenyre gyakorolt negatív hatásával tisztában kellett volna lenniük (mentesítési kérelemmel is csak utóbb, a versenyfelügyeleti eljárás megindulás után álltak elő). Másfelől azonban javukra értékelte a versenytanács, hogy az akár pro-kompetitív eredménnyel is járható **közös értékesítés** a vállalkozás alapításakor megjelent – igaz, középtávú – célként, továbbá 2006-ban szakosítási megállapodással váltják fel a szindikátusi szerződést. Így összességében e téren nem emelte a pontszámot a versenytanács, ami összesen 30 pontot eredményezett a Magyar Tojás Kft. tagjai vonatkozásában.

Ily módon meghatározható volt minden egyes vállalkozásra, a releváns forgalom ezrelékében a bírság alapösszege. Ezt a versenytanács **a jogsértések évével szorozta**, ami az Agricola Rt., az Aranybulla Rt., a Csabatáj Rt., az Érsekcsanádi Mezőgazdasági

Zrt. és a Gyermely Tojás Kft. esetében négy év, a Földesi Rákóczi Kft. esetében három év, a többi vállalkozásnál egy-egy év volt.

A versenytanács a **bírságok megfizetésére a szokásosnál hosszabb időt írt elő**, ily módon lehetővé téve, hogy a szövetség az előírt összeget határidőben megfizethesse.

Felidézte végül a Tpv. 78. § (6) bekezdését, mely szerint ha a vállalkozások társadalmi szervezete, köztestülete, egyesülése vagy más hasonló szervezete a bírságot önként nem fizeti meg és a végrehajtás sem vezet eredményre, az eljáró versenytanács külön végzéssel a bírság megfizetésére a jogsértő döntés meghozatalában résztvevő, a határozatban ekként **nevesített tagvállalkozást egyetemlegesen kötelezi**. A határozat indokolása így megnevezi azokat az aktív szerepet játszó tagvállalkozásokat, akiket szükség esetén külön végzésében a szövetséggel szemben kiszabott bírság megfizetésére kötelezhet.

Mindezekhez észrevételként **megjegyzendő**, hogy a **szövetséggel szemben a GVH ez ügyben “érdemi” bírságot szabott ki** abban az értelemben, hogy azt a tagok fedőszervezetének tekintve a tagok által realizált (becsült) forgalmat vette alapul. Kérdés, hogy van-e határ, illetve az bizonyítható-e a buzgó-jószándékú, “non-profit” érdekvédő szövetségi tisztségviselők által generált jogsértés és a profitorientált tagok által fedőszerveként használt szövetségi jogsértések között. Előbbi esetben indokolt lehet a kisebb súlyú, a szövetség árbevételét alapul vevő szankcionálás, utóbbinál valóban célszerű lehet a tagok forgalmához “visszanyúlni”.

Szintén figyelemre érdemes, hogy a jogsértés természeténél, a **verseny veszélyeztetettségénél** vette figyelembe a versenytanács egy tojáspiaci kartell **potenciális hatását** (hivatkozva a piacot jellemző rugalmatlan, áremelelést befogadó fogyasztói keresletre), nem pedig a tényleges hatás rubrikában. Az is megfontoltságra vall, hogy nem állt meg ott az értékelés, hogy minimum ár és import elleni piacvédelem az általában súlyos jogsértés, hanem a **konkrét eset jellegzetességeit** is figyelembe vették – bár lehet, hogy “dogmatikailag” ezt helyesebb a hatás címszó alatt egyfajta enyhítő körülményként értékelni.

Jó példa az eset az **állami ráhatás**, közreműködés jelentős enyhítő körülményként való figyelembe vételére: a -10 pont 20-ról 10-pontra csökkentette a bírság-pontszámokat.

A bírságolás jogpolitikai céljait felidézve tekintett el a versenytanács attól, hogy a közleményben foglaltak szerint az alapösszeget megszorozza az **jogsértő évek** számával (az alapösszegnél egy év forgalmát becsülték). Ezzel nagyságrendileg magasabb bírságösszeg jött volna ki, amelyet összességében **aránytalan**ak vélt a tanács. Ez jó példa a közleménytől való tudatos, indokolt eltérésre és egyben arra, hogy a számítás eredményeként előállt összeget a versenytanács **nem mechanikusan** veti ki bírságként, hanem annak összegét összeméri **az eset összes körülményeivel**, ha kell a GVH korábbi gyakorlatába illeszkedés kritériumával is. A Magyar Tojás Kft.-hek kapcsolódó jogsértésnél viszont alkalmazta az évek számával való szorzás műveletét a versenytanács.

A kiszabott bírságok cégméretéhez viszonyított nagysága kapcsán sem a szövetség, sem a vállalkozások bevételeiről nem tartalmaz információt a határozat.

II . Gazdasági erőfölénnyel való visszaélés

Egyedülálló év volt 2006 abból a szempontból is, hogy öt esetben gazdasági erőfölénnyel való visszaélés miatt is bírságot a GVH, összesen 1,16 milliárd Ft. összegben – itt a piacvezető kétségtelenül a MÁV áruszállítással kapcsolatos döntés volt.

MÁV visszaélés az áruszállítás piacán

A Vj-22/2005. sz. eljárásban a GVH kereken 1 milliárd Ft. bírságot szabott ki a gazdasági erőfölényével a verseny előtt nemrég megnyitott, vasúti áru fuvarozási piacon visszaélő MÁV-ra.

A szankcionálás kapcsán a versenytanács külön kitért arra, hogy a jogsértés megállapításán túlmenően **szükség van-e bírság** kiszabására. A bírság kiszabása ellen szolt ugyanis, hogy – a bankgarancia kikötésen túlmenően – a többi kifogásolt versenysérelem részben vagy egészben időközben orvoslásra került. Pozitívan értékelte a versenytanács azt az egyoldalú kötelezettségvállalást is, hogy a MÁV Cargo tartózkodni fog a kizárólagossági kikötések alkalmazásától. A bírság kiszabása mellett szolt viszont, hogy a MÁV vizsgálat alá vont magatartásai a versenyt súlyosan korlátozó jellegű jogsértések, amelyek komolyan veszélyeztették a piaci liberalizációt, hátráltatták a piacnyitás folyamatát. A MÁV magatartására is visszavezethetően, a magánvasutak piaci térnyerése, gazdasági megerősödése kisédelmet szenvedett, még ha végül is a piacralépésüket megakadályozni nem sikerült. A MÁV versenyellenes magatartását nem menti a szabályozás tökéletlensége, illetve a szervezetének belső rendezetlensége. A hozzáférési problémák megoldását célzó megállapodás létrejötte is nagyrészt a már megindult versenyfelügyeleti eljárásnak volt köszönhető. Az elkövetett jogsértések súlyával nyilvánvalóan nem állt volna arányban a jogsértés egyszerű megállapítása, amellet, hogy a bírság nélküli elmarasztalás jövőbeni jogsértéstől való visszatartó hatása mind a MÁV-ra, mind pedig a hasonló helyzetben lévő más vállalkozásokra nézve elenyésző lett volna.

A bírság összegének meghatározásakor az öttagú versenytanács a közleményre támaszkodott (annak teljes szövegét a határozat **mellékleteként** is megjelenítette).

Érdekesség, hogy az indokolás legelején rögzítik, hogy a MÁV **veszteségessége** a bírság mértékét nem befolyásolta.

2005-ben a jogsértésekkel érintett két MÁV üzletág nettó árbevétele az alábbiak szerint alakult: a MÁV Pályavasutak - 31,4 milliárd, a MÁV Áru fuvarozás - 83,9 milliárd forint volt. Tekintettel azonban arra, hogy a MÁV PV szinte teljes bevétele a MÁV ÁFU befizetése volt, ennek figyelembevételétől a versenytanács eltekintett. A jogsértés szempontjából a MÁV ÁFU árbevételeből csak azt a részt vette alapul a versenytanács, amely az ún. kiemelt jelentőségű fuvarozatóktól származik, arra tekintettel, hogy az

érintett piacnak ez az a része, amely a magánvasutak számára elsősorban megtámadhatónak minősíthető. Ennek mértéke a MÁV saját becslése szerint kb. a teljes árbevétel 40 százaléka, azaz kb. 33,5 milliárd forint. A versenytanács ezt az összeget állapította meg **releváns forgalomként**.

A **verseny veszélyeztetettségére** a versenytanács a maximális 30 pontból **20 pontot** állapított meg arra tekintettel, hogy a 2005. július 22-ig követett hozzáférési gyakorlat, valamint a több évre kiterjedően kizárólagossági kikötést tartalmazó megállapodások, az angol klauzulák által felerősítetten, komoly mértékben versenykorlátozó jellegű jogsértések, a bankgarancia kikötése a másik két jogsértéshez képest csekélyebb súlyú versenykorlátozásnak számít.

A jogsértés **piaci hatása** jelentősnek bizonyult, tekintettel a MÁV magas piaci részesedésére, valamint arra a körülményre, hogy a hozzáférési gyakorlat, illetve a kizárólagos megállapodások ténylegesen is korlátozták a magánvasutak piaci részesedésének növekedését (**20 pont**).

A jogsértéshez való viszonyulás tárgykörében a versenytanács szerint a MÁV-tól elvárható volt, hogy a kifogásolt magatartások versenyjogi indokolatlanságával tisztában legyen, a felróhatóság (**5 pont**) ezért megállapítható volt. A **tevéleges jóvátételként** lehetett értékelni a 2005. július 22-i keretmegállapodás megkötését, illetve a MÁV azon elhatározását, hogy a MÁV Cargo-tól a MÁV PV-hez kerül az iparvágányok tulajdon-, illetve kezelési joga (**-10 pont**).

A versenytanács az **egyéb szempontok** között, nagy súllyal vette figyelembe az eljárás alá vont javára azt a körülményt, hogy a MÁV által 2005. július 22-e előtt követett hozzáférési gyakorlat nagy mértékben visszavezethető volt a piacnyitással kapcsolatos jogszabályi és intézményi rendezetlenségre, az **állam, illetve általában a jogalkotás késlekedő magatartására** (**-20 pont**).

Így összesen 15 pont adódott, amely alapján a bírság alapösszege (kerekítés után) **500 millió** forint lett.

Az alapösszeget kettővel, a **jogsértéssel érintett évek** számával szorozta meg a versenytanács.

Figyelemre méltó, hogy elsőként a versenytanács azt a kérdést teszi fel és válaszolja meg, hogy **szükség van-e egyáltalán bírság kiszabására**. E körben a jogsértő helyzet létezését, a probléma megoldottságát, a versenykorlátozás súlyosságát, időzítését teszi mérlegre. Ez nagyon dicsérendő megközelítés, tekintettel arra, hogy a Tpv. 78.§ nem automatikus bírságolási kötelezettséget ír elő, hanem csak annak lehetőségéről rendelkezik.

Megjegyzendő, hogy az állami ráhatás jelentős, 20 pontos csökkentést eredményezett,

A határozat az előző évi nettó árbevételt nem, csak a közel 50 millilárdos veszteség mértékét tartalmazza.

A Hungarotel piackorlátozása

Az év második legnagyobb erőfölényes bírsága egy hírközlési vállalkozáshoz kötődik: a Vj-69/2005. sz. ügyben a Hungarotelt bírságolta a versenytanács 150 millió Ft-ra, mert a fogyasztói érdekekkel ellentétesen akadályozta a közvetítő-választást nyújtó szolgáltatók piacra lépését.

A versenytanács a bírság összegének megállapításakor a közleményt vette alapul. A jogsértéssel **érintett időszakot** az ágazati szabályozó hatóság aktivitását figyelembe véve három szakaszra bontotta és ezekre külön-külön számított bírságot.

Az első időszak 2002. július 24-től 2004. június 15-ig tartott, amikor a szolgáltatóválasztás céljából történő piacralépésnek a Hungarotel hálózatában megvolt a jogi lehetősége, a hírközlési hatóság nem vizsgálta a szolgáltatóválasztás biztosításának konkrét módját, tehát a kettős szankcionálás kizárható.

A versenytanács a fenti időszak havi forgalmi bevételei alapján határozta meg az erre az időszakra vonatkozó **releváns forgalmat**, figyelmen kívül hagyva a szolgáltatóválasztással el nem érhető helyi és helyközi forgalmi bevételeket, valamint a szolgáltatóválasztást lehetővé tevő díjcsomagból származó bevételeket (az alapösszeg 3,514 milliárd forint).

A pontozás alapjául szolgáló szempontok közül a Versenytanács a Hungarotel magatartását a verseny különösen **súlyosan veszélyeztetőnek** (20 pont) minősítette, amely **hatásában** gyakorlatilag kizárta a szolgáltatóválasztás céljából történő piacralépést (15 pont), ezáltal elzárta az előfizetőit versenytárs szolgáltatók igénybevételétől a távolsági és nemzetközi hívások tekintetében.

A felróhatóság alapját képező elvárhatósági mércét jelen esetben nagy mértékben befolyásolta az **állam**, illetve az akkori hírközlési hatóság azáltal, hogy hallgatólagosan tudomásul vették a Hungarotel-nek a piacnyitás szellemével és szándékával nyilvánvalóan ellentétes magatartását. Ezt a körülményt értékelve a Versenytanács a felróhatóság körében a maximálisan kiróható 10 helyett, csak 2 pontot számított be (összesen 37 pont). Ennek alapján a fent meghatározott első időszakra vonatkozóan a Versenytanács 130 millió forint bírságot szabott ki.

A bírság szempontjából vett második időszak 2004. június 15-től 2005. október 1-ig tartott, amelyre vonatkozóan megállapítható, hogy az NHH is eljárást folytatott a Hungarotel-lel szemben, amelyet le is zárt és az Eht-ba ütköző jogsértés megállapításán túl bírságot is kiszabott vele szemben. A határozat megállapította, hogy a Hungarotel megsértette az Eht. 2. § g) pontjában foglalt tisztességes és hatékony piaci verseny fenntartása biztosításának alapelvét, mert az előfizetői szerződéseiben korlátozta a közvetítőválasztást. Erre tekintettel a GVH a bírság kiszabásától ezen időszakra vonatkozóan **elttekintett**.

A bírság szempontjából vett harmadik időszak 2005. október 1-től 2006. április 30-ig tartott, amelynek kezdőpontját a Hungarotel új díjcsomag-struktúrájának bevezetése határozta meg. Erre a díjstruktúrára vonatkozóan az NHH nem indított eljárást a közvetítő-szolgáltató biztosításának módja tárgyában, ezért párhuzamos eljárás nincs a két hatóság között. A Versenytanács az ügyfél adatszolgáltatása alapján a fenti időszak

havi forgalmi bevételei alapján határozta meg az erre az időszakra vonatkozó releváns forgalmat (562.350.000 Ft).

A pontozás alapjául szolgáló szempontok közül a Versenytanács a Hungarotel magatartását ebben az időszakban is a versenyt különösen súlyosan veszélyeztetőnek (20 pont) minősítette, amely **hatásában már kevésbé** tudta megakadályozni a szolgáltatóválasztás céljából történő piacralépést, amelyet a havi forgalom jelentős csökkenése is mutat (10 pont). Megjelentek új versenytársak, ilyen módon az előfizetők számára más szolgáltatók igénybevétele valamennyi hívás tekintetében lehetővé vált. a távolsági és nemzetközi hívások tekintetében. A felróhatóság körében korábban figyelembe vett **állami ráhatás** erre az időszakra **nem** állapítható meg. Ezt a körülményt értékelve a Versenytanács a felróhatóság körében 5 pontot számított be. Így a pontozás eredménye: a verseny veszélyeztetettségére 20 pont, a piaci hatásra 10 pont, a felróhatóságra 5 pont összesen 35 pont, ami további 20 millió Ft bírságot eredményezett.

Kiemelendő a határozatban, hogy a versenytanács nagy figyelmet fordított arra, hogy szancionáló magatartása összhangban legyen az **ágazati szabályozó hatóság** fellépésével, nyilvánvalóan kerülni kívánta a kettős büntetés látszatát is, ezért három időszakra külön-külön számított bírságot. A szabályozó aktivitása, az állami szervek fellépése alapján volt, ahol enyhítő körülménynek minősült (első időszak, de csak -3 ponttal), volt, ahol a bírság mellőzéséhez vezetett. Érdekesség, hogy a harmadik időszakban a versenytanács csupán 5 pontot adott felróhatóság címén, miközben a a második időszakban lényegében ugyanazon magatartás kapcsán a szabályozó hatóság fellépett.

A **piaci hatás** kapcsán sem olvasunk különösebb indokolást, hogy a lehetséges 30-ból az első időszakban miért csak annak felét kapta az erőfölényben levő, érezhető hatást kiváltó eljárás alá vont vállalkozás.

A Hungarotel 2005-ös nettó árbevétele 12, 381 milliárd Ft volt, melynek a bírság **1,2%-át** teszi ki.

Kábeltévé csomagváltóztatás

A Vj-98/2005. sz. eljárásban a PR-Telekom 10 millió Ft-ot kellett hogy fizessen, mert anélkül változtatta meg jelentősen, díjemelkedéshez vezető módon a kábeltelevíziós szolgáltatás csomagjainak tartalmát, hogy arról előzetesen a nézők véleményét kikérte volna.

A versenytanács ezúttal is a közlemény alapján számolt. Ennek során, tekintettel arra, hogy a jogsértő magatartás nem versenykorlátozó, hanem **kizsákmányoló** típusú visszaélésnek minősül, a verseny veszélyeztetettségének szempontjait figyelmen kívül hagyta a Versenytanács, és a jogsérelem súlyát annak **piaci hatása** alapján értékelte. Az eljárás alá vont lényegében véve monopolhelyzetben van azokon a területeken, ahol erőfölénye megállapítható, ezért a piaci részesedése magas (15 pont). Az érintett fogyasztói kör, az eljárás alá vont előfizetőinek száma alapján viszonylag alacsony (2 pont). A magatartás felróható volt (5 pont). Az **egyéb** szempontok között a versenytanács az eljárás alá vont javára értékelte azt a körülményt, hogy az előfizetői igények előzetes

felmérésének nem alakultak ki azok a formái, amelyek nem rónak túlságosan nagy többletterhet a szolgáltatóra, megfelelő időt biztosítanak az előfizetőknek a válaszadásra, és a szolgáltató is számol azzal a lehetőséggel, hogy az előfizetők esetleg elutasítják a tervezett átalakítást (-10 pont).

Érdekesség, hogy a számítást részleteit a határozat **nem betekinthező** melléklete tartalmazza (az alapul vett **releváns forgalom** összegének megállapításáról nem kapunk információt).

A határozat jól példázza, hogy a közleményt továbbfejlesztve a versenytanács a kizsákmányoló visszaéléseket kevésbé tartja jelentős jogsértésnek, mint a korlátozókat, amelyet úgy juttat kifejezésre, hogy a bírságszámítás **első 30 pontját „átugorja”**, így a maximum ezekben az esetekben csak 70 pont lehet (jelen esetben 12 volt a pontszám).

A **piaci hatás** kapcsán ismételten meg kell jegyezni, hogy gyakorlatilag monopolhelyzetben levő vállalkozás csak 15+2 pontot kapott a lehetséges 30-ból, nehéz elképzelni, hogy a többi 13 pont mivel lenne elérhető. A piaci részesedésen túl ritka, a későbbiekben nem követett módszer, hogy az érintett fogyasztók (véltetően az ország lakosainak számához viszonyított) **száma** alapján is ad plusz pontot a Versenytanács.

A határozat nem tartalmaz adatot a nettó árbevétel kapcsán.

Gázszolgáltató indokolatlanul magas díja

A Vj-116/2005. sz. eljárásban a GVH kimondta a TIGÁZ jogsértését és 4 millió Ft. bírság megfizetését írta elő, mert a szolgáltató nem tudta megindokolni annak a csatlakozási díjnak a mértékét, amelyet kapacitásigény növekedése esetén fizettetett meg fogyasztóival.

Az eljáró versenytanács, követve a bírságközleményt, a TIGÁZ kapacitásfejlesztési díjából származó 2005. évi bevételt, a csatlakozási díjak címén beszedett teljes hozzájárulásnak csak egy részét tekintette releváns forgalomnak. A releváns forgalom értékét nem növelte a versenytanács a jogsértés időtartamának figyelembe vétele alapján, mert úgy ítélte meg, hogy ugyanilyen nagyságrendben kellene csökkenteni a releváns forgalmat arra tekintettel, hogy a kapacitásfejlesztési díj egyharmada jogszerűen beszedhető lett volna.

A verseny veszélyeztetettsége nem állt fenn, így ebben az esetben is 0 pontot adott a versenytanács a lehetséges 30-ból.

A jogsértés **piaci hatása** körében negatív értékelést kapott a jogsértés tényleges megvalósulása (10 pont), a jogszabály által létesített monopolhelyzet miatt a piac megtámadhatóságának hiánya (10 pont), és – csekély mértékben - növelte a pontokat az érintett fogyasztói kör kiterjedtsége, és az a szükségszerű körülmény, hogy a piacon már jelen lévő vállalkozás tanúsította a kifogásolt magatartást. Nem állapított meg a Versenytanács más piacokra tovagyűrűző hatást, így emiatt nem növekedett a pontok

száma. A jogsértés piaci hatását összegezve tehát 24 ponttal értékelte a Versenytanács a lehetséges 30-ból.

A jogsértéshez való **viszonyulás** kapcsán a **külső tényezők** körében részben az **állami ráhatás** körében a jogszabályok változására és MEH ellenőrzésekre (-5 pont), részben korábbi hasonló versenyfelügyeleti eljárások és elmarasztaló határozatok hiányára (-5 pont). A magatartások **felróhatóságát nem** állapította meg a versenytanács.

Végezetül az **egyéb** szempontok körében a jogszabályi környezet megváltozása miatt ismételt levont 10 pontot (a maximálisan adható 10 pont helyett), így összességében 4 pont került meghatározásra a lehetséges 100-ból.

Az így kapott érték került **felkerekítésre** 4 millió forintra a **másik jogsértésre** tekintettel, nevezetesen hogy az eljárás alá vont a fogyasztókat nem tájékoztatta arról a lehetőségről, hogy részt vehetnek a kivitelező kiválasztásában.

A határozat is példázza, hogy a **releváns forgalom** meghatározásakor a versenytanács igyekszik egy, a jogsértéshez reálisan kapcsolódó, de azért az eljárás alá vont számára **kedvező** (és így viszonylag kevés támadási felületet adó) számból kiindulni. Ezen túl ebben az esetben a pontozás kapcsán is el lehet mondani, hogy kesztyűs kézzel bánt a Versenytanács a TIGÁZ-zal. Ebben kulcsszerepet a piac (hiányosan) szabályozott mivolta, a GVH egyfajta „pótszerepe” miatt kialakult rosszérzés játszhatott.

Szintén az eljárás alá vont számára kedvezően került megítélésre egy **második kapcsolódó jogsértés**, amelyre **nem számolt külön** bírságot a versenytanács, csupán felkerekítésre használta ezt (az ehhez kötődő összeg mértékét nem tudjuk meg, mert a jogsértéssel érintett forgalom mértéke titoknak minősült).

Elgondolkodtató, hogy a felróhatóság kapcsán csak mínusz pont szerepel, azon belül is egyfajta ritka újdonsággként -5 pontot ért az, hogy korábban **hasonló ügyben** a versenytanács még nem hozott határozatot. Itt mintha arra történt volna különösebben ki nem fejtett utalás, hogy lehetett egyfajta bizonytalanság a jogalanyokban arra nézve, hogy hogyan szabad a kérdéses díjat megállapítani. A versenytanács kifejezetten le is szögezi, hogy az eljárás alá vont magatartása nem volt felróható. Ebben az esetben véleményem szerint, szem előtt tartva a bírság preventív funkcióját, **nem is lett volna helye bírságkiszabásnak**. Ha valaki arra gondol, hogy a jogos igazságérzet által táplált büntető funkció viszont bírságért kiáltott, akkor viszont a kiszabott 4 millió Ft 155 milliárdos forgalomhoz viszonyított jelentéktelen mértéke tűnik indokolatlannak.

Végezetül, ezen ügy kapcsán is elgondolkodtatandó, hogy mennyire indokolt egy versenyjogi jogsértés miatt marasztalt vállalkozás jogsértéssel **érintett forgalmát üzleti titokként** nem feltüntetni a határozatban. A bírságolás generálpreventív céljához fűződő **közérdek** indokoltá tehetné az üzleti titokvédelem feloldását, márcsak azért is, mert az eljárások természete miatt soha nem „friss” számok kerülnének ily módon nyilvánosságra.

Áramszolgáltató indokolatlanul magas díja

A Vj-190/2004. sz. ügyben az E-ON Tiszántúli Áramszolgáltató kapott 2 millió Ft. bírságot, mert tisztességtelenül állapította meg az egy- és háromfázisú ideiglenes bekapcsolás díját.

A határozat indokolása a kiszabott bírság jelképes jellegének megfelelően rövid. Valószínűleg több egyszerű szóhasználati kérdésnél, hogy a versenytanács **külön szól** arról, hogy a jogsértés megállapítása mellett az eljárás alá vont jelentős piaci helyzete miatt tartotta **indokoltnak** élni bírságkiszabási jogával.

A bírság összegének megállapítása során sem kifejezetten, sem látens módon **nem a közlemény** szerint járt el a versenytanács, az eltérést nem indokolta. Figyelemmel volt „egyebek mellett” arra, hogy bár az eljárás alá vont az vizsgált szolgáltatás piacán gyakorlatilag monopol helyzetben van, a jogsértő magatartás csak rövid ideig tartott, az a fogyasztóknak egy kis körét érintette, és a releváns forgalom sem volt jelentős. A versenytanács hangsúlyozottan vette figyelembe azt, hogy az eljárás alá vont a jogsértő magatartással önként, még a versenyfelügyeleti eljárás megindítását megelőzően **felhagyott**.

Megjegyzendő, hogy az ilyen ügyekben szokásosan enyhítő körülménynek tartott állami ráhatás, szabályozási bizonytalanságok nem kerülnek említésre (lehet, hogy erre is gondolt a versenytanács a nem túl szerencsés „**egyebek mellett**” fordulat kapcsán – a határozat indokolásának nem példálódzónak kell lennie, hanem minden figyelembe vett körülményt rögzítenie kell).

A Titász 2004-es árbevétele 81,7 milliárd Ft volt, ehhez képest a 2 milliós bírság nem nevezhető másnak, csak **jelképesnek**.

III. Fogyasztók megtévesztése

2006 a fogyasztói döntésekkel kapcsolatos jogsértések terén is rekordévet jelentett: 44 esetben összesen 1,8 milliárd Ft. bírságot szabott ki a GVH, ami kb. a négyszerese az előző évi összegnek, jól példázva a nem ritka éves fluktuációt. A GVH öt esetben is 100 milliós, vagy annál magasabb bírságot szabott ki – a legnagyobb bírság 315 millió Ft volt, a döntéstől nem túl boldog rekorder a Procter&Gamble volt. Az érintett ágazatok mondhatni a szokásosak voltak: pénzügyintézetek, fogyasztói csoportok, mobilszolgáltatók, „csodatermékek” és élelmiszerkiegészítők. 19 olyan döntés volt, amikor a jogsértés megállapítása mellett bírság kiszabását nem látta szükségesnek a Versenytanács.

A rekorder Bonux mosópor

A Vj-54/2006. sz. ügyben hozott szeptemberi határozattal a versenytanács 315 millió Ft-ot szabott ki a Procter & Gamble magyar leányvállalatára, mert az a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított a Bonux mosópor 2005. augusztus 22-től

2005 novemberéig tartó televíziós reklámozása, illetve a fogyasztók egyes áruházakban 2005 szeptemberében és októberében hostessek által megvalósított tájékoztatása során.

A bírság összegének megállapítása során a versenytanács a jogsértő reklámok (reklámfilmek, hostessek által végzett reklámozás) üzleti titokként kezelt **költségéből** indult ki, abból az elméleti megfontolásból kiindulva, hogy az eljárás alá vont nyilvánvalóan legalább reklámköltségei feletti eredményt várt a reklámtevékenységtől.

A reklámköltség összegét a Versenytanács az alábbi körülményekre tekintettel „módosította”:

- az eljárás alá vont és a „Bonux” termék piaci helyzete (részeseése a magyar mosóporpiacon közel 32%, a „Bonux” piaci részeseése 2%),
- a jogsértő tájékoztatást megvalósító reklámtevékenység által érintett időszak több hónapot felöleelő volta (2005. augusztus 22-től 2005 novemberéig),
- a jogsértő reklámfilmek **sugárzásának száma** (több mint 800 alkalom – ehhez hpzzáfűzendő, hogy körültekintő indokolás lenne ahhoz szükség, hogy az eljárás alá vont terhére történő **kettős emelés** vádját elkerülje a versenytanács, mivel az alpul vett reklámköltség mértéke már tükrözi a TV sugárzások nagy számát),
- a jogsértő magatartással elért fogyasztók széles köre, azzal, hogy a **hostessek** által a fogyasztónak nyújtott tájékoztatás kapcsán a Versenytanács figyelembe vette, az alkalmazott módszer a fogyasztók célzott, igen pontos elérését tette lehetővé (a tréningkönyv szerint a mosószert vásárolni szándékozókknak kellett tájékoztatást adni),
- az eljárás alá vont egyes reklámfilmeket ugyan még a Gazdasági Versenyhivatal fellépését megelőzően **módosította**, azonban a módosítások nem változtattak a reklámfilmek jogsértő jellegén, nem szolgálták a fogyasztók pontos tájékoztatásának megvalósulását (ennek kapcsán megjegyzendő, hogy akkor miként és miért vette ezt a szempontot figyelembe a versenytanács?).

Mindezekre figyelemmel a Versenytanács **megemelte** a reklámköltségek alapján kalkulált bírságösszeget, azt 105 millió forintban állapítva meg.

A versenytanács az eljárás alá vont védekezésére válaszul **nem** tekintette **enyhítő** körülménynek, hogy a cég összes reklámköltségéhez, illetve forgalmához képest **kicsi a megtévesztő reklámok aránya**. A nem jogsértő reklámok arányát pedig legfeljebb csak akkor lehetne figyelembe venni, ha a GVH a vállalkozás valamennyi reklámját versenyjogi értékelés alá vetette volna.

Sajnálatos, hogy a kiindulási alap “módosítása” során nem derül ki a szövegből, hogy az egyes releváns szempontok **súlyosító vagy enyhítő** körülmények voltak-e (akár egy szemponton belül is: a cég piaci részeseése jelentős, de a Bonux mosóporé elhanyagolható), így a határozat indokoltságáról nehéz véleményt formálni. Csupán annyit tudunk meg mi is, illetve az eljárás alá vont is, hogy a körülmények mérlegelése a kiinduló összeg valamilyen mértékű emeléséhez vezetett.

A bírság végleges összegét a Versenytanács a 105 millió forint **háromszorosában**, 315 millió forintban határozta meg, tekintettel arra, az elmúlt években már több alkalommal (a határozat maga öt esetet említ meg) került megállapításra, hogy az eljárás alá vont a fogyasztók megtevesztésére alkalmas magatartást tanúsított. E körben ugyanakkor a versenytanács tekintettel volt arra, hogy két esetben a jogsértés megállapítására **több mint 10 évvel ezelőtt** került sor. A szorzást indokolta, hogy a Vj-4/2003., és a Vj-68/2003. számú versenyfelügyeleti eljárásokban hozott határozatokban, illetve az e határozatok felülvizsgálata kapcsán megszületett bírósági ítéletekben **egyértelmű iránymutatást** kapott az eljárás alá vont a reklámtevékenység versenyjogi értékelése kapcsán releváns szempontoktól, azonban ezeket az eljárás alá vont figyelmen kívül hagyta.

A határozat nem tartalmazza a Procter & Gamble előző évi nettó árbevételét.

„Az orvosok választása” - a Colgate ügy

A Vj-148/2005. sz. eljárás végén, 2006. februárban a versenytanács számos, alapvetően „health-claim” jellegű kifogást talált a Colgate orvosok választása szlogenű reklámkampányában, amiért 257 millió bírságot szabott ki. Az indokolás a következő három lépésőt járta végig:

1. elsőként alapul vette a jogsértő reklámra fordított pénzösszeget, majd
2. figyelembe vett súlyosító és enyhítő körülményeket, végül
3. azt mérlegelte, hogy az ily módon adódó forintösszeg adott vállalkozásra nézve kellően elrettentő hatással bír-e, vagy például a visszaesés okán szükséges annak mértékét megduplázni.

A bírságszámítás kiindulópontjaként a versenytanács a két év alatt televíziós reklámzásra fordított összeget vette. A reklámköltség alapulvételét az indokolja, hogy a jogsértésre fordított kiadást legalább elérő bevételre kíván szert tenni a reklámozó a reklámkampány hatására.

Ezt követően mérlegelte a versenytanács az alábbi szempontokat, az alábbi súlyokat rendelve hozzájuk:

- a fogyasztót ért érdeksérelem: 30%,
- a verseny veszélyeztetettségének foka: 30%,
- a jogsértő fél viszonyulása a jogsértéshez 20%,
- egyéb szempontoknak további 20%.

A **fogyasztót ért érdeksérelem** körében vette figyelembe a versenytanács a termék bizalmi jellegét, továbbá hogy kozmetikai termék ugyan, de egészségügyi termékekhez közel álló sávba sorolható - lásd a vizsgált reklámokon szereplő fogorvosi választás relevanciájának sugalmazását. Ebből fakadóan a jogsértés a középezt majdnem elérő súlyúnak minősül.

A **verseny veszélyeztetettségénél** releváns szempont volt a jogsértő vállalat piaci részesedése, az érintett fogyasztók kiterjedt köre és a piac egyéb jellemzői. A

versenytanács összességében közepesnél erősebbnek tekintette a verseny veszélyeztetettségét. A jogsértést olyan vállalkozás követte el, amely nem domináns ugyan, de piacvezetőnek minősül. A reklám által elért fogyasztói kör szélesnek mondható, gyakorlatilag az ország egészét érintette. Tekintettel volt arra is a versenytanács, hogy a reklámot huzamosabb ideig sugározták, így annak nagyobb potenciális hatása volt, mintha ugyanezt a reklámidőt pl. két hónapba sűrítették volna. A piaci hatásoknál vette figyelembe a versenytanács a reklám jellegét is - amint azt a Fővárosi Bíróság a Vj-49/2001. számú ügyben hozott 3.K. 31893/2001/7. számú ítéletében aláhúzta, kiemelt jelentőséggel bír az áru vagy a szolgáltatás kelendőségének fokozása érdekében használt felsőfokú jelzők valóságtartalma, ezek vevőcsalogató hatása ugyanis különösen erőteljes.

A **jogsértéshez való viszonyulás** kapcsán vette figyelembe a versenytanács a felróhatóság fokát. A Fővárosi Ítéltábla Vj-5/2002. számú ügyben hozott 2.Kf. 27.146/2003/6. számú ítéletében kiemelte, egy magatartás - a Tpv. által a bíróság körében nem definiált - felróhatóságát a magatartás társadalmi megítélése, a társadalom értékítélete határozza meg. Felróható az adott magatartás, ha eltér a társadalmilag általában elvárható magatartástól. A versenytanács szerint az eljárás alá vont részére e szempont alapján felróható a jogsértő magatartás tanúsítása. Amennyiben nem külön kiemelt módon kerül értékelésre a visszaesés, úgy a jogsértéshez való viszonyulásnál kell figyelembe venni azt is, hogy az eljárás alá vont – illetve annak jogelődje, vagy „egyszemélyes” vezetésű vállalkozásnál annak tulajdonosa, vezetője – korábban hasonló magatartás miatt volt-e már marasztalva. A kilencvenes évek első felében lefolytatott két versenyfelügyeleti eljárás alapján a CP-nek tisztában kellett lennie a versenyhivatali elvárásokkal, különösen mivel egy alkalommal ő maga kérte a fellépést versenytársa hasonló reklámtevékenysége miatt (ld. Vj-252/1993. olyan állítás közzlése reklám formájában, mely tekintetében tudományos vita áll fenn).

Mindezen szempontok alapján a versenytanács a kiindulási alapnak vett reklámköltséget annak 43 %-ával tartotta indokoltnak növelni, amely 257 millió Ft-ot eredményezett.

Harmadik lépcsőként azt vizsgálta a versenytanács, hogy az előbbi módon számított bírságtól elvárható-e a **kellő büntető, elrettentő erő**. Tekintettel a CP magyarországi forgalmára, továbbá nem elfeledkezve a CP mögött álló **anyavállalati** háttérrel, a fenti összeg nem tekinthető eltúlzottnak. A 257 millió Ft-os összeg messze nem éri el a Tpv. szerinti, előző évi nettó árbevétel 10 %-áig terjedő bírság maximumot. A bírság meghatározásakor további kiemelt súlyosító körülményként értékelhette volna a versenytanács, hogy az eljárás alá vontat korábban hasonló jellegű magatartása miatt már marasztalta a GVH3, illetve azt is, hogy a CP olyan a magatartást tanúsított, melynek jogellenességét korábban maga is kifogásolta. Visszaeső jogsértő magatartás tanúsítása esetén a versenytanács indokoltnak látja a fenti bírságösszeget a duplájára emelni. Ennek célja a nagyobb elrettentő erő felmutatása, viszont a fenti bírságösszeg önmagában is jelentős következményekkel járhat, a versenytanács jelen ügyben nem tartotta indokoltnak tovább emelni a bírság összegét.

³ Ld. Vj-81/1994 sz. határozat.

Érdekes a határozat indokolása, mert az mintegy közelíteni próbálta a reklámos jogsértések bírságolását az **antitröszt jogsértésekhez** (alapösszeg, majd 100%-os értékelése a releváns kritériumoknak). Ha ez a módszer vált volna uralkodóvá, akkor helyesebb lett volna a második kategóriát a versenyre gyakorolt „tényleges és potenciális hatásoknak” nevezni, sem mint a veszélyeztetés fogalmán belül tárgyalni a hatásokat. Ritka eset annyiban is, hogy megadja a határozat azt a százalékot, amennyivel a releváns reklámköltséget meghaladta a bírság. Ha így jár el a GVH, még szebb lett volna, ha az egyes kategóriák szerinti bontásban is megtudhatja a vállalkozás és a külvilág, hogy „mennyit ért” pl. a verseny veszélyeztetése, vagy a felróhatóság.

A Colgate 2004. évi nettó árbevételének **2.5%**-át tette ki a bírság.

Súlyos bírság az „ingyen” Elektropont hitelre

A Vj-154/2005. sz. ügyben az Elektro Computer és vele együttműködő öt bank kapott az Elektropont reklámújságban megjelent ingyen hitellel kapcsolatos megtévesztő tájékoztatás miatt összesen 168 millió Ft. bírságot: az Elektro Computer Rt. 105 millió, a Budapest Bank Rt. 36 millió, a Magyar Cetelem Bank Rt-t 25 millió, a Credigen Bank Rt. 2 millió Ft-ot kapott.

A versenytanács a bírságok összegét a Tptv. 78.§-ának (2) bekezdésében meghatározott szempontok alapján határozta meg, hosszan indokolva a figyelembe vett körülményeket.

Az interneten is közzétett „Elektro Pont” **reklámújságokban** megvalósított jogsértések kapcsán **nem** voltak ismertek az eljárás alá vontak oldalán felmerült költségek, így a versenytanács a bírság összegének kiszámítása során annak céljából indult ki: milyen mértékű bírság mutatkozik szükségesnek ahhoz, hogy az eljárás alá vontak számára érezhető megterhelést jelentő anyagi hátrányt okozzon, s ténylegesen visszatartó hatást fejtsen ki. A versenytanács megjegyzi, a valamely vállalkozás által alkalmazott saját reklámújság esetén nem is lenne célszerű kizárólag a reklámújság megjelentetésével kapcsolatban felmerülő költségeket figyelembe venni, mivel az nem reálisan tükrözi a reklámtevékenység versenyre gyakorolt hatását.

Mindhárom eljárás alá vont esetén releváns szempont volt a jogsértő magatartás tanúsításának több hónapot felölelő időtartamára és az igen nagy példányszámban (1.250.000) megjelenő, az interneten is elérhető reklámújság által elért fogyasztói kör nagysága.

Az eljárás alá vontakra kiszabott bírságok **arányosítása** érdekében a versenytanács szem előtt tartotta, hogy a három bank nem azonos mértékben részesedett az Elektro Computer által közvetített hitelszerződésekből:

- a legkisebb részesedéssel bíró Credigen esetében a bírság összege 2 millió Ft. lett, figyelemmel;
- a Budapest Bank és a Cetelem esetén az „Elektro Pont” üzletek által közvetített kamatmentes hitelekkel való részesedés kis eltéréssel azonos volt, így a velük szembeni bírság összege a számítás első lépcsőjében a Credigen részesedéséhez

viszonyítottan arányosan, azonos mértékben, 9 millió forintban került meghatározásra.

A Budapest Bank esetében negyedik, a Cetelem esetén második alkalommal került megállapításra, hogy a Tpv. III. fejezetébe ütköző, a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására alkalmas magatartást tanúsítottak, ezért a versenytanács a 9 millió forint **négyszeresét** (36 millió forint), illetőleg **kétszeresét** (18 millió forint) tartotta szükségesnek bírságként meghatározni.

Az Elektro Computer kapcsán fontos körülmény volt, hogy a három bank részére kifejtett ügynöki tevékenységéhez kapcsolódóan tanúsított jogsértő magatartást, így vele szemben legalább a bankokkal szemben a számítás első lépcsőjében kalkulált bírság (20 millió Ft) kiszabása volt indokolt. Ezt az összeget ugyanakkor 4 millió Ft-tal megnövelte, mert esetében a jogsértő magatartás nemcsak a hitelek, hanem az „Elektro Pont” üzletekben árusított műszaki cikkek vonatkozásában is kifejtette **becsalogató** hatását, így a magatartás gazdasági versenyt veszélyeztető hatása erőteljesebben mutatkozott meg.

Mivel az Elektro Computer esetében már negyedik alkalommal került megállapításra, hogy a Tpv. III. fejezetébe ütköző, a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására alkalmas magatartást tanúsított, a Versenytanács a bírságot a 24 millió forint **négyszeresében**, 96 millió forintban határozta meg.

2005. július 1. és szeptember 31. között közzétett **óriásplakátok** megjelentetésével kapcsolatban felmerült (üzleti titoknak minősülő) reklámköltségek. Az ezzel összefüggésben kiszabandó bírság alapját ez az összeg képezte. Ezt az összeget a Versenytanács **megemelte**, figyelemmel

- a fogyasztókat ért érdeksérelemre,
- a verseny veszélyeztetettségének fokára és
- a jogsértő magatartást tanúsító eljárás alá vontaknak a jogsértéshez való viszonyulására.

A fogyasztókat ért érdeksérelem körében vette figyelembe a versenytanács a hiteltermék bizalmi jellegét. A verseny veszélyeztetettségének körében a Versenytanács tekintettel volt az óriásplakátok számára (130 darab) és a közzététel három hónapot felölelő időtartamára, amelynek eredményeként a reklám a fogyasztók széles körét érte el, s hosszú időszakon át fejtette ki hatását. Végül, a jogsértéshez való viszonyulás kapcsán a Versenytanács figyelembe vette a felróhatóság fokát, melyet a magatartás társadalmi megítélése, a társadalom értékítélete határozza meg. A versenytanács szerint az Elektro Computer és a Cetelem részére e szempont alapján felróható a jogsértő magatartás tanúsítása. Ha a bírság kiszabása körében nem külön kiemelt módon kerül értékelésre a **visszaesés**, úgy a jogsértéshez való viszonyulásnál kell figyelembe venni azt is, hogy az eljárás alá vont – illetve annak **jogelődje**, vagy „egyszemélyes” vezetésű vállalkozásnál annak tulajdonosa, vezetője – korábban hasonló magatartás miatt volt-e már marasztalva. Az Elektro Computer és a Cetelem ellen korábban már folyt versenyfelügyeleti eljárás fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása miatt, ezért tisztában kellett lenniük a versenyjogi követelményekkel.

Mindezen szempontok alapján a versenytanács a jogsértő tájékoztatást megvalósító óriásplakátokkal kapcsolatban 16 millió forint bírság kiszabását látta indokoltnak. Az Elektro Computer esetében a versenytanács itt is magasabb összegű bírság kiszabását tartott szükségesnek, mivel a jogsértő magatartás nemcsak a hitelek, hanem az „Elektro Pont” üzletekben árusított műszaki cikkek vonatkozásában is kifejtette **becsalogató** hatását. Ennek megfelelően a bírság összege az Elektro Computer esetében 9 millió forintban, a Cetelem esetén 7 millió forintban került meghatározásra.

E körben a versenytanács eltekintett a **viSSzaesés miatti szorzástól**, mivel ezektől a bírságoktól is elvárható a visszatartó erő, figyelemmel az „Elektro Pont” reklámújságok kapcsán megvalósított jogsértés kapcsán kiszabott bírságokat is magában foglaló teljes bírság összegre.

E határozat tűnik a vizsgált időszak egyik **legalaposabban** megindokolt (bírság)döntésének. Jó példa a nem-reklámköltés alapú bírságösszeg „felépítésére” és a reklámköltésből kiinduló megközelítésnek is. A jogsértés ismétlődésénél úgy tűnik el lehet tekinteni a szorzástól, ha már enélkül is magas a bírság összege.

Megtévesztő Tesco újság

A Vj-22/2006. sz. ügyben a Tesco reklámújságaiban két termékről a valóságtól eltérő információkat közölt, illetve két másik terméke az akció első napján nem volt elérhető minden áruházban. Mindennek súlyos 100 millió Ft. lett az “ára”.

A versenytanács a Tpv. 78. §-ának (3) bekezdésének körén belül mozogva figyelemmel volt

- az eljárás alá vont piaci helyzetére (az eljárás alá vont Magyarország egyik legnagyobb élelmiszerkereskedelmi vállalkozása, a belföldi nettó értékesítés nettó árbevétele 2005-ben 424 839 millió Ft volt),
- a jogsértő tájékoztatást tartalmazó reklámújságok igen jelentős, több millió példányszámára,
- a jogsértő magatartással elért fogyasztók nagy számára,
- a jogsértő tájékoztatást tartalmazó reklámújságok megjelentetésével kapcsolatban felmerült költségekre.

A versenytanács a **felróhatóság** körében vette figyelembe, hogy az eljárás alá vont előtt a vele szemben korábban lefolytatott versenyfelügyeleti eljárásokból pontosan ismertnek kellett lenniük azon versenyjogi követelményeknek, amelyeknek a reklámújságok vonatkozásában, a reklámújságokban meghirdetett akciókkal összefüggésben érvényesülniük kell.

A versenytanács arra is tekintettel volt, hogy a jelen eljárás keretében nem egy, hanem több magatartás került elbírálásra, s nyert megállapítást a **halmozott jogsértés**.

Súlyosító körülményként értékelte a Versenytanács, hogy az eljárás alá vonttal szemben a jelen esetben már a **kilencedik** versenyfelügyeleti eljárásban állapította meg, hogy a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására alkalmas magatartást tanúsított.

A bírság összegének meghatározásakor a versenytanács végül figyelembe vette a bírságkiszabás célját, idézve s szokásos Legfelsőbb Bíróság-i döntéseket.

Dominó Aktív

Egy hónappal később a Vj-48/2006. sz. ügyben a Magyar Telekom Dominó Aktív csomagját reklámozta megtévesztő módon, amiért a versenytanács kereken 100 millió Ft. bírságot szabott ki.

Súlyosító körülmények voltak:

- **a jogsértés súlya**, mert az eljárás alá vont reklámkampányai kifejezetten intenzívek voltak, így a fogyasztók széles köréhez eljutottak, ebből kifolyólag jelentős összegű árbevételért el a Domino Aktív díjcsomag értékesítése révén;
- a két kampány időbeli közelsége, amelynek következtében a tavaszi kampány mintegy ráerősített a bevezető kampányban elhangzottakra;
- a mobil piacon **igen éles verseny** folyik, amelynek során a versenytársak mindegyike alkalmaz intenzív kampányokat, amelyek során a GVH már többször állapított meg megtévesztést, ezért e piac fogyasztóit fokozott versenyjogi védelemben kell részesíteni;
- az eljárás alá vonttal, illetve jogelődjével szemben is **számos alkalommal** került már a Tpv. 8. §-ának sérelme megállapításra - előzményként, ismétlődés megállapítása kapcsán csak a T-Mobile mint jogelőd ellen hozott Vj-130/2004. sz. eljárást vette figyelembe, amelyben hasonló jogsértés miatt az eljárás alá vontat 40 millió forintos bírsággal sújtotta;
- az eljárás alá vont **jogsértést tagadó attitűdje** is veszélyessé tette a magatartást: kifejtette, hogy a mobil piac fogyasztóit olyan mértékben tudatos fogyasztóknak tartja és erre építette a marketingstratégiáját, hogy azokat a GVH által lényegesnek vélt információk elhallgatásával vagy nem megfelelő közlésével nem lehet megtéveszteni.

Enyhítő körülményt a versenytanács az eljárás során nem talált.

A nagynak tűnő bírság még így is az előző évi nettó árbevétel **0,03 %-a** volt csupán.

OTP hitelkártya

Az év harmadik százmilliós bírsága az OTP Bankhoz kötődik, amely hitelkártyáit reklámozta megtévesztő módon, akár 45 napig kamatmentes hitelt ígérve.

A Vj-56/2006. sz. határozat bírság indokolása **feltűnően tömör**, a '90-es éveket idéző lett. A bírság kiszabására úgymond "rányomta a bélyegét", hogy a jelentős pénzügyi szereplő OTP 2003. őszétől és 2004-ben, főleg annak első felében intenzíven,

nyilvánvalóan a piacra lépéshez kapcsolódó ügyfélszerzés érdekében reklámozott. Piaci részesedése 13 %, a szolgáltatás bizalmi jellegű. Mivel a bírságnak a versenyjogi célok elérése érdekében érezhető megterhelést jelentő anyagi hátrányt kell okoznia, amely visszatartó erejű, a versenytanács a rendelkező részben írt összegű bírságot szabta ki.

Az indokolásból az tűnik ki, hogy a **reklámköltséget** vette alapul a versenytanács, de hogy ahhoz képest a 100 millió Ft. mily módon került megállapításra, vagy hogy miért bizalmi szolgáltatás a hitelkártya, illetve hogy a 13%-os részesedés súlyosító vagy enyhítő körülmény volt, nem derül ki a határozatból. A bírság összege valóban nem csekély, de csak a megtévesztő reklámos ügyekhez képest, az OTP méretét alapul véve nem állítható biztonsággal, hogy az “érezhető megterhelést” jelentene.

MBI Befektetési Jövőszámla

A Vj-45/2006. sz. ügyben összesen 99 millió Ft. lett a bírság végösszege, melyen egy biztosításközvetítő, egy biztosító és egy bank osztoztak: az MBI Biztosításközvetítő 72 millió, az Unipon Biztosító 24 millió, a K&H Bank 3 millió Ft-ot fizetett.

A bírság összegének megállapításakor a versenytanács csak a Tpv. 78. §-ának (3) bekezdésében meghatározott szempontokra támaszkodott, a közleményt nem említi. Elsőként mindhárom eljárás alá vont esetében releváns körülményeket vette számba a versenytanács, majd az egyedi szempontokat mutatta be.

A bírság megállapítása során a versenytanács “figyelembe vette”:

- a vizsgálattal érintett termék sajátos, bizalmi jellegét,
- a jogsértéssel érintett időtartam több évet, a K&H esetén több hónapot felölelő voltát,
- a jogsértéssel elért fogyasztói kör nagyságát,
- azt a körülményt, hogy a biztosítási szerződés megkötésével a fogyasztó legalább 20 évre lekötözte magát, évekre vállalva a díjfizetését, amely azt is jelenti, hogy a más biztosítókhoz fordulás (újabb szerződés kötése) lehetősége korlátozottabbá vált, így a jogsértő magatartás piaci hatása időben elhúzódó.

Az MBI vonatkozásában tekintettel volt az „MBI Befektetési Jövőszámla” szerződések után részére kifizetésre került jutalékok igen magas összegére is. Súlyosító körülmény volt, hogy az MBI-vel szemben korábban már kétszer megállapításra került fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására alkalmas magatartás: az MBI előtt ismertnek kellett lennie, hogy milyen versenyjogi követelményeknek kell eleget tennie.

A K&H kapcsán a versenytanács figyelemmel volt arra, hogy a jogsértő magatartás számára igen kis mértékű hozadékkal járt, továbbá súlyosító körülményként értékelte, hogy vele szemben is már harmadik alkalommal került megállapításra, hogy a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására alkalmas magatartást tanúsított. Enyhítő körülmény volt, hogy **nem tagadta**, hogy hibát követett el, illetőleg a jogsértő tájékoztatás megszűnése is az ő intézkedésére vezethető vissza.

Enyhítő körülmény volt, hogy az „MBI Befektetési Jövőszámla” terméknek csak az egyik lényeges tulajdonságaként került ismertetésre a kedvezményes hitellehetőség, s ez nem az összes fogyasztót befolyásolhatta a versenyjogilag releváns döntésének a meghozatalában.

A bírság összegének meghatározásakor a versenytanács figyelembe vette végül, hogy a Legfelsőbb Bíróság korábban több alkalommal rámutatott arra, **a bírság kiszabásának célja** az, hogy a vállalkozásokat **visszatartsa** a tisztességtelen piaci magatartástól és egyúttal **megteremtse a gazdasági verseny tisztességét**. Ez a cél pedig csak olyan mértékű bírsággal valósítható meg, amely a versenyjogsértést megvalósító vállalkozónak érezhető megterhelést jelentő anyagi hátrányt okoz, s olyan összegű, amely az eljárás alá vontat a hasonló magatartástól visszatartatja.⁴

A határozat kétségtelenül hosszan sorolja a figyelembe vett körülményeket. Kritikaként azt lehet megfogalmazni, hogy az egyes szempontok relative súlya nem ismerhető meg. Az nehezen fejthető meg, hogy a **harmadik elkövetés** a K&H Bank számára miért csak **3 millió Ft bírságot** ért – hogyan várhat ettől az esetleges negyedik elkövetéstől való elrettentés?

Maximális bírság megtévesztő gyógyhatásért

A Vj-28/2006. sz. eljárásban a Bio-Fit Natura Kft.-nak három termékkel kapcsolatos megtévesztő gyógyhatás és fogyasztó hatás állítás miatt kellett 91 millió Ft-os bírságot fizetnie. Ezen túl a határozat kézhezvételét követő 60 napon belül 4-4 alkalommal az eredeti hirdetésekkel megegyező formátumban és nagyságban, a saját költségén a Blikk, a Metro és a Budapesti Piac című kiadványokban közzé kellett tennie a jogsértés tényét leíró rendelkező részt.

A versenytanács a bírság kiszabásánál súlyosbító körülményként vette figyelembe azt, hogy már több éves joggyakorlathoz kellett volna alkalmazkodnia a Bio-Fit-nek. Szempont volt az is, hogy az eljárás alá vont a versenyfelügyeleti eljárás alatt is **folytatta** jogsértő magatartását. Jogsértő tájékoztató magatartása súlyosan felróható és széles, valamint különösen érzékeny fogyasztói csoportra gyakorolhatott hatást. Az eljárás alá vont forgalma a vizsgált időszakban jelentős volt.

A bírság konkrét összegének meghatározásakor a versenytanács a kifogásolt **tájékoztatásra fordított összegekből** indult ki, feltételezve, hogy a Bio-Fit legalább ekkora összegű forgalomnövekedést várt a szóban forgó tájékoztatástól. Mivel a reklámköltségek nagysága jóval meghaladta a törvényesen kiszabható bírság nagyságának felső határát, ezért a versenytanács ez utóbbi korlátot figyelembe véve határozta meg a 91 millió forintos bírság mértékét.

⁴ Kf.III. 27.599/1995/3., Kf.I. 25.217/1993/3. és Kf.II. 27.096/1995/4.

Megtévesztő magánnyugdíj feltételek

A Vj-197/2005. sz. ügyben az AEGON pénztárszolgáltató fizetett 70 millió Ft. bírságot, mert magánnyugdíjpénztár szolgáltatásának hozama és költségei kapcsán megtévesztő tájékoztatást adott.

A nem csekély összegű bírság tartalmi indokolása nem mondható mélyrehatóknak.

Megtudjuk, hogy a bírságkiszabás összegénél **reklámköltséget nem** lehetett figyelembe venni, mert a tájékoztatók nyomdai költsége nyilvánvalóan nem állt hatásukkal arányban (az azonban nem olvasható, hogy miből indult ki a versenytanács).

A **jogsértés súlyát** a magánnyugdíjpénztári szolgáltatás jelentősége határozta meg, a szolgáltató által betöltött piaci szerep, a az a tény, hogy a vizsgált időszakban nem volt tájékoztatás, amely többé-kevésbé ne lett volna jogszerűtlen.

Nehezen érthető mennyiben befolyásolta az összeget az a kitétel, hogy “Ugyanakkor az sem állítható, hogy az AEGON többéves teljesítménye önmagában értékelve elmarasztalendő, hiszen a nagy pénztárak között e szempontból a legjobbak között van, amely körülmény a kifogásolt magatartás súlyát csökkenti, de a jogsértés felelőssége alól mentesítést nem ad.”

Chappi kutyaeledel

A Vj-67/2006. sz. eljárás kárvalloja a Masterfoods magyar leányvállalata, amely Chappi kutyaeledelét a húsos lakoma üzenetére építette fel, megtévesztő módon. A többi több tízmilliósz ügyből azért emeljük ki ezt, mert ebben az esetben a bírságközleményben felvázolt két lehetőség mindegyikét alkalmazta a versenytanács.

A bírság nagyságának meghatározásakor a versenytanács a tévé-reklámot, illetve a csomagolóanyagon szereplő kifogásolt tájékoztatást külön vette a figyelembe, mert azok külön tájékoztatási formák voltak. A tápszer a jelenlegi csomagolásban 2004 tavasza óta van forgalomban folyamatosan. A vizsgált tévé-reklám ezzel szemben 2006-ban került adásra két hónapig. Tekintettel arra, hogy a piaci vállalkozások esetében nyilvánvaló elvárásnak tekinthető, hogy a kiadások megtérüljenek, a tévé-reklámok esetében a versenytanács a kifogásolt **reklámokkal kapcsolatos kiadásokból** indult ki. A bírság összegének meghatározásakor a versenytanács figyelembe vette, hogy a kifogásolt reklám nem minden eleme volt jogsértő, így a szóban forgó reklámkiadások összegét a versenytanács a jogsértőnek ítélt tartalmi elemek teljes reklámon belüli részesedésével arányosan korrigálva a reklámkiadásnak csak az **egyhatod részével** számolt.

Az így kapott összeget a versenytanács az alábbi súlyosbító körülményekre való tekintettel 50 százalékkal növelte:

- a tápszer termékösszetételre vonatkozó információ a fogyasztó számára gyakorlatilag a vásárlás után sem ellenőrizhető tulajdonság, a vásárlás során ebben a vonatkozásban a bizalmi jelleg dominál,
- az eljárás alá vont tévé-reklámja széles fogyasztói kört érhetett el,
- bár a jogsértő tájékoztatást megvalósító reklámtevékenység által érintett időszak viszonylag hosszú, a jogsértő reklámfilm sugárzásának száma miatt (figyelembe véve a közreadás idejét is) a vizsgált magatartás már jelentős hatás kifejtésére volt alkalmas
- a vállalkozás jelentős piaci részesedéssel rendelkezik.

A csomagoláson található és kifogásolt tájékoztatási elemek esetében a bírságösszeg meghatározásakor a versenytanács abból indult ki, hogy a csomagolóanyagra fordított kiadások - mint reklámkiadások - jelen eljárásban nem szolgálhattak a bírság nagyságának meghatározásául, mert csomagolásra a termék jellege miatt szükség van. Továbbá, a csomagoláson lévő kifogásolt szöveg - noha hangsúlyos elem a tájékoztatásban - a teljes tájékoztatásnak csak töredék részét képezi. Az így meghatározott bírságösszeg nyilvánvalóan nem felelt volna meg a jogsértés szankcionálásával szemben támasztható elvárásnak. A versenytanács ezek alapján a csomagoláson lévő tájékoztatás vonatkozásában a bírság összegének meghatározásához az eljárás alá vontnak a szóban forgó termék piacán a jogsértés ideje alatt realizált nettó árbevételéből indult ki. E forgalom 1 százalékát tartotta indokoltnak alapul venni, figyelembe véve azt, hogy a csomagoláson lévő tájékoztatás a túlzó állítás vonatkozásában az egész tájékoztatásnak csak töredékét, igaz hangsúlyos töredékét képezi, míg a marhahúsos változat esetében a megtévesztő tájékoztatás az érintett piac forgalmának csak egy részét érinthette.

Ezt az összeget a versenytanács 50 százalékkal **növelte** az alábbi tényezők miatt:

- a fentebb kifejtettek alapján a vásárlás során a bizalmi jelleg dominál,
- a kifogásolt csomagolás majd két és fél éve van forgalomban, ami hosszú időnek számít a versenytanács megítélése szerint a reklámhatás szempontjából,
- amint az a III. szakasz 10. pontjából kiderül (a terméket kis és nagyobb boltok hálózata révén az egész országban forgalmazzák), az eljárás alá vont a termék terjesztése révén széles fogyasztói kört érhetett el.

A versenytanács a fentiek szerint számított bírságösszeget a publikus határozatban meg nem nevezett összeggel mérsékelte, mivel figyelembe vette, hogy az újracímkezés is költségeket ró a vállalkozásra. Az így számított két bírságösszeg alapján határozta meg a versenytanács az összességében kiszabott 48 millió forintos bírság nagyságát.

A döntés azon ritka esetek egyikét mutatja, ahol a versenytanács a reklámköltség helyett **a releváns forgalom egy bizonyos százalékából indul ki**. E megoldás nehézsége jelen esetben, hogy az "alapösszeg" (itt 1%) eldöntése is már tartalmaz egyfajta értékítéletet (releváns szempontok mérlegelését), illetve még ezt követően is figyelembe vesz releváns szempontokat a versenytanács (itt 50%-os novelést) elérve. Ez felvetheti a kettős értékelés veszélyét, illetve nehéz lehet eldönteni, melyik szempont befolyásolja az alapösszeg nagyságát és melyik legyen egyfajta korrigáló tényező.

A L'Oreal jelképes bírsága

A Vj-95/2006. sz. ügyben kiszabott 300 ezer Ft. jelentette az év negatív rekordját, ami azért is érdekes, mert a L'Oreal nem nevezhető éppen piacának pehelysúlyú szereplőjének. Ezúttal a rhinoBeam készülékkel kapcsolatos tájékoztatásokkal akadtak problémák.

A határozat indokolása szerint mintha felmerült volna, hogy az eltiltáson túl nem is szab ki bírságot a versenytanács: felidézte a Vj-75/2006. számú versenyfelügyeleti eljárásban hozott határozatát, ahol kiemelte, rendkívüli méltánylást érdemlő esetben a bírság kiszabása **mellőzhető**. A jelen esetben azonban a versenytanács ilyen rendkívüli méltánylást érdemlő körülményt nem tudott azonosítani: az eljárás alá vont nem ismerte el a jogsértést, s nem tanúsított ezzel összefüggésben aktív (hibát helyrehozó) magatartást, ezért a versenytanács bírságot szabott ki, melynek összegét "figyelemmel a fentiekre" 300 ezer Ft-ban határozta meg.

A határozat indokolásában azt emelte ki a versenytanács, hogy a „rhinoBeam” készülék mint egészségügyi problémákkal küzdő, s ezáltal az átlagosnál kiszolgáltatottabb fogyasztóknak kínált termék bizalmi jellegű, a jogsértő magatartás több évig tartott és az eljárás alá vont egy nagy árbevétellel rendelkező vállalkozás, amelynek bevételei nemcsak a „rhinoBeam” készülék eladásából származnak.

Mindebből nehéz az olvasónak megállapítani, hogyan jött ki a 300 ezer Ft (hacsak nem úgy, hogy ez az előző évi nettó árbevétel közel **0,1%-a**. Ami szép a döntésben, hogy **megindokolja, miért van szükség egyáltalán bírság kiszabására**, egyben azt sugallva, hogy (véltetően nem túl súlyos jellegű megtévesztést feltételezve) a jogsértés elismerése és jóvátétel elegendő lehet a bírság lenullázódásához. Az említett Vj-75/2006. számú határozat egyébként szintén e termék forgalmazását érintette. Abban az esetben sem speciális, sem generális prevenció szempontjai nem indokolták bírság kiszabását, mivel az eljárás alá vont vállalkozás azon túl, hogy már a múlt évben gyakorlatilag felhagyott a jogsértő reklámtevékenységgel, a gyógyhatásúnak hirdetett termékkel a Sunimex Kft. a **piacról is kivonult**, aminek következtében sem a fogyasztók, sem a versenytársak veszélyeztetettsége, illetve ennek folytán a piac esetleges torzulása sem következik, illetve következhet be.

2007

I. Antitröszt

2007-ben a GVH hat ügyben összesen 1,069 milliárd Ft bírságot szabott ki versenykorlátozó megállapodások terén, gazdasági erőfölénnyel való visszaélés miatt egyszer sem bírságot.

Az év rekordbírsága a lapterjesztésben

A versenytanács összesen 936 millió Ft bírságot szabott ki a lapterjesztési piacot érintő piacfelosztó megállapodás miatt a Vj-140/2006. sz. eljárásban. A Magyar Posta Zrt.-t és a Magyar Lapterjesztő Zrt.-t "testvériesen" egyaránt 468 000 000 Ft bírságot kellett hogy fizessenek egy 2001-2007 között élő status quo megállapodás miatt. Az ügy azért is figyelemre méltó, mert a versenytanács tudatosan eltérve a közleménytől, az ügy sajátosságaira szabott számítási módszert követett.

Az indokolás felidézte, hogy bírság összegének meghatározásakor, a Tpv 78. §-ban kapott felhatalmazás keretei között mozogva, a versenytanács szokásosan a jogsértéssel érintett piacon realizált árbevételből indul ki (lásd a bírság összegének meghatározásáról szóló közleményt). Jelen esetben azonban, a jogsértéssel érintett piacok (tehát az árus nagykereskedelmi, illetve az előfizetéses nagykereskedelmi) pontosan meg nem határozható részét érintette a jogsértés. A másik piacára való belépés ugyanis 1-2 év alatt ésszerűen nem az egész, hanem a piac egy bizonyos hányadát érintette volna. A reálisan figyelembe vehető piaci részesedés, illetve forgalom megbecsülése helyett – amely esetében valószínűsíthetően jelentősen nagyobb dimenziójú bírságok adódtak volna - , a versenytanács azt a **piacszervezési díjnak** nevezett 260 millió Ft-os összeget vette alapul, amelyet a Posta anyagai szerint a Lapker lényegében annak fejében adta, hogy a Posta a módosítással továbbra is, öt éven keresztül tartózkodik a belépéstől. A versenytanács szerint ez az alapösszeg hűen tükrözi azt az „árat”, ami a szerződő feleknek a kölcsönös meg nem támadás „ért”, ez fejezi ki azt, hogy mekkora valószínűséggel és erővel bekövetkező belépéstől óvja meg őket, vagy legalábbis késlelteti a megállapodásban rögzített meg nem támadási egyezség.

A versenytanács az alapösszeg **háromszorosának** megfelelő bírságösszeg kiszabását tartotta volna indokoltnak tekintettel arra, hogy

- a megállapodás a verseny teljes kizárását célozta,
- több évig volt életben,
- annak tényleges piaci hatása is volt,
- az érintett szereplők saját piacaikon lényegében monopolisták,
- a felróhatóságuk megállapítható (tisztában kellett lenniük, hogy megállapodásuk korlátozza a versenyt), továbbá

- a megállapodás titkos jellegéből adódóan a jogsértés feltárásának csekély veszélyével kellett hogy számoljanak.

Enyhítő körülményként figyelembe vette azonban azt is, hogy a két vállalkozás 2005 végétől komoly, egymással is tudatosított szándékkal álltak elő a *status quo* felbontása érdekében, ami a megállapodás **érdemi piacfelosztás hatását** a megállapodás módosítását követő öt évről háromra rövidítette le. Ennek alapján a 3*260, azaz 780 millió Ft 3/5-ét, 468 millió Ft-ot tartotta méltányosnak bírságként megállapítani a versenytanács.

A versenytanács a fenti számítás alapján megállapítható bírság összegét az eljárás alá vontak mérete, összes forgalma alapján nem tartotta szükségesnek korrigálni, tekintettel arra, hogy a fenti összeg önmagában is kellő **elrettentő hatást** hordoz.

Ugyanakkor a határozatból sajnálatos módon nem tudjuk meg, mekkor volt a vállalkozások előző évi nettó árbevétele. Nem valószínű, hogy annak jelentős részét kitevő volna a bírság.

A 2007 novemberi döntés a **bírságközlemény újragondolását** is előrevetítette:

- az indokolás végén kifejezetten megjelenik a vállalat-méret alapján alkalmazandó elrettentő-tényező lehetősége
- a quasi jogsértéssel elért előny háromszorosa módszert korrigálva alkalmazta, figyelembe véve valamennyi releváns szempontot, továbbá
- meghatározó (adott esetben bírságot csökkentő) szerep jutott a tényleges piaci hatás jelentőségének.

Vertikális árrögzítés a navigációs eszközök piacán

A versenytanács a Vj-26/2006. sz. eljárásban megállapította, hogy a Navi-Gate Kft. kiskereskedőivel kötött viszonteladási szerződésai alkalmasak a gazdasági verseny korlátozására, azáltal, hogy rögzítették a navigációs PNA Garmin készülékek és a PDA-kon futó I-Go szoftverek végfelhasználói árait. A GVH csak a kereskedelmi lánc csúcsán levő Navi-Gate-et bírságolta, 43 millió Ft-ra.

A versenytanács a bírságközlemény alapján, pontozással számolta ki a bírság összegét.

A versenykorlátozás **természetét** a közepesnél valamivel súlyosabbra értékelte. A viszonteladási árak megkötése ugyanis a márkán belüli versenyre jelentős hatással tud lenni, különösen, ha az adott árut (Garmin PNA-k, illetve I-Go szoftverek) forgalmazó kereskedők közötti fogyasztói választás fontos szempontja a termék ára. A versenytanács figyelemmel volt arra is, hogy a sajátos értékesítési rendszer miatt a Navi-Gate Kft. nemcsak szállítója volt a szerződő feleknek, hanem versenytársa is, mind nagy-, mind kiskereskedői vonatkozásban. Mindezekre tekintettel a közleményben előírányzott súlyozási módszer alapján a versenykorlátozás súlyára a lehetséges 30-ból **20** pontot adott.

A versenykorlátozás a beszerzett e-mailek alapján a gyakorlatban is **kifejtette hatását**. Az eljárás alá vontak ugyanakkor hivatkoztak arra, hogy ténylegesen nem, vagy nem minden esetben tartották magukat az árakhoz. Mivel a Versenytanácsnak nem állt rendelkezésre ellenkező bizonyíték, el kellett hogy fogadja az eljárás alá vontak érvelését, ezért a megállapodás piaci hatását csekélynek értékelte (**5 pont**).

A **jogsértéshez való viszonyulás** kapcsán figyelembe vette a Versenytanács, hogy a versenykorlátozó megállapodás megkötésében a Navi-Gate Kft. felróhatóan járt el. Nem fogadta el a Versenytanács azt a magyarázatot, hogy a sablonszerződéseket az ügyvezető hozta magával korábbi cégétől. Ezzel egyenértékű enyhítő körülményként vette ugyanakkor figyelembe a Versenytanács, hogy a Navi-Gate Kft. az eljárás során megváltoztatta a kifogásolt szerződéseket, nyilatkozata szerint azok már hatályba is léptek (összességében **0 pont**).

Nem fogadta el enyhítő körülmények a versenytanács, hogy a Navi-Gate **elismerte** a jogsértés és annak orvoslására a versenyfelügyeleti **eljárás során megváltoztatta** az általa alkalmazott szerződések szövegét. Ehhez felidézte az alábbi bírósági ítélet indokolást: „Nem fogadható el azon felperesi okfejtés, hogy a jogsértő tevékenységgel való önkéntes felhagyás enyhítő körülményként lenne figyelembe vehető a bírság kiszabása során, mivel a jogsértés abbahagyására a versenyfelügyeleti eljárás során, annak következményeként került sor.”⁵ Ezen túl az **adatszolgáltatási kötelezettségnek** való megfelelés sem csökkentette a bírság mértékét.

A közleményben publikált számítási módszer értelmében a bírság összege a jogsértéssel érintett piaci forgalom fenti pontszámból képzett ezreléke, azaz jelen esetben az alapösszeg 0,025-e. Az alapösszeget a Versenytanács a Navigate Kft. által beadott adatok alapján határozta meg oly módon, hogy a 2003-2006 közötti Garmin PNA készülékek eladásából származó forgalomhoz hozzáadta a 2005-2006 közötti két évben az I-Go eladásokból elért forgalmat. E számítás alapján – az eljárás alá vontra kedvező kerekítés után – került kiszabásra a rendelkező részben meghatározott 43 millió Ft-os bírságösszeg.

A versenytanács a fenti számítás alapján megállapítható bírság összegét a Navigate Kft. mérete, összes forgalma alapján nem tartotta szükségesnek korrigálni, tekintettel arra, hogy a fenti összeg önmagában is **kellő elrettentő hatást** hordoz.

A döntés egyfelől követi a közlemény logikáját és pontozását (a pontokat is megjelenítve), másfelől két tekintetben jelzi az újítási szándékot is:

- a jogsértés időtartama nem szorzótényezőként szerepel, hanem a jogsértés ideje alatt elért releváns forgalom a bírságszámítás alapja;
- a Lapker/Posta ügyszámhoz hasonlóan itt is megjelenik utolsó szempontként az elrettentés-tényező.

A Navi-Gate Kft. nettó árbevétele 2006-ban 1.429.117.000 Ft volt, amelynek a kiszabott bírság **3%-át** teszi ki.

⁵ Fővárosi Bíróság 7.K.32.143/2004/7. számú ítélete a Vj-16/2004. számú ügyben.

Az Olympus "vertikális" közbeszerzési kartellje

A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanács a Vj-81/2006. sz. ügyben 2007 decemberében megállapította, hogy versenykorlátozó megállapodást kötött egymással a budapesti Bajcsy Zsilinszky utcai kórház rekonstrukciójára kiírt közbeszerzési eljárás elnyerése érdekében a Kortex Mérnöki Iroda Kft. valamint az Olympus Hungária Kft. A Kortex és az Olympus 2005 szeptember 19-én olyan megállapodást kötött, melynek értelmében a Kortex vállalta, hogy endoszkópiai termékeket kizárólag az Olympus Kft.-től vásárol. Cserében az Olympus arra kötelezte magát, hogy ilyen termékeket csak a Kortex részére szállít. A jogsértés miatt a Kortex Kft. 77 millió forint bírság megfizetésére köteles, azonban az Olympus Kft. elsőként adott információkat a megállapodásról és végig együttműködött a GVH-val, ezért mentesült a bírságkiszabás alól.

A bírságot inokoló részben a törvényi rendelkezéseket követően kifejezetten **hivatkozta** a versenytanács a Gazdasági Versenyhivatal elnökének és a Versenytanács elnökének 2/2003. számú közleményét, amelyben foglaltak szerint veszi figyelembe a Tpv. 78. §-ban részletezett szempontokat.

A versenytanács a **releváns forgalom** meghatározásakor abból indult ki, hogy a megállapodás versenyt korlátozó hatása alapvetően abban jelentkezett, hogy a Pályázat II. és III. üteme tekintetében korlátozhatta a Kortex Kft-n kívüli vállalkozások pályázását, miáltal lehetőséget teremthetett arra, hogy a Kortex Kft. a versenyár feletti árajánlatot tegyen. Ennek megfelelően a versenytanács releváns forgalomként a Kortex Kft. esetében a pályázat II-III. ütemére adott együttes nettó ajánlati árát (2 212 millió forint) vette figyelembe.

Ezt követően a következőképpen **pontozta** a releváns szempontokat:

- A verseny veszélyeztetettsége 10 pont (a verseny szempontjából kevésbé veszélyes vertikális megállapodásnak minősül).
- Piaci hatás 15 pont (csak korlátozták, de nem zárták ki a versenyt, más európai országban működő Olympus disztribútoroktól elvileg lehetséges volt az érintett termékek beszerzése; ugyanakkor az Olympus Kft. magyarországi piaci részesedése kiugróan magas).
- A jogsértéshez való viszonyulás: 5 pont (egyik vállalkozást sem tekintette „kiszolgáltatót”-nak vagy „szervező”-nek, a felróhatóság mindkettejük esetében megállapítható).
- Mintegy negyedikként, gyakorlatával (pl.: Vj-27/2003.) összhangban a versenytanács 5 pontot érő szempontként vette figyelembe, hogy a jogsértés közpénzek felhasználásához kapcsolódott, így annak hatása már csak emiatt is a társadalom széles rétegeire volt kihatással, illetve a közérdeket fokozottan sértette.

Az utolsó lépés a számok képletbe helyezése volt: a Közlemény Melléklete szerint számítva a bírság alapösszege

- a Kortex Kft. esetében $2212 \times 35/1000 = 77,4$;
- az Olympus Kft. esetében $311 \times 35/1000 = 10,8$

millió forint; az Olympus esetében, az engedékenységi közlemény szellemében a bírság elengedésre került.

Az eset jó példa a pontozásos bírságszámításra, az eljárás alá vontra kedvező kerekítésre (77,4 millió helyett 77 millió bírság), továbbá az engedékenységekben részesülő (és más vállalkozások) is megtudhatják, hogy mekkora bírságot sikerült együttműködése révén elkerülnie.

A 77 millió Ft a 3,9 milliárdos 2006. évi nettó árbevétel kb. **2%-ának** felelt meg.

Pénzváltó kartell

A versenytanács a Vj-83/2005. sz. eljárásban, 2007 januárjában megállapította, hogy a Northline Kft. és az AND NOW Kft. 2004. január 1-től kezdődően napi rendszerességgel, a Váci utcára és közvetlen környékére kiterjedően versenykorlátozó módon egyeztetették árfolyamaikat. Előbbi vállalkozás euért 3 600 000 Ft., az utóbbi 1 000 000 Ft versenyfelügyeleti bírságot kellett hogy fizessen.

A határozat kifejezetten hivatkozza a bírságközleményt.

A bírságszámítás **alapként** a két vállalkozás Váci utca és közvetlen környékén realizált forgalmát tekintette, melyet az eljárás alá vontaktól kapott adatok alapján becsléssel határozott meg. A versenytanács azért nem a valutaváltásból származó teljes forgalmat vette alapul, mert a bizonyítékok alapján csak a fent nevezett földrajzi területre vonatkozó egyeztetést találta bizonyítottnak. A bírságszámítás alapjául így a vállalkozások nyilatkozatai alapján a Northline Kft. esetében 80 millió Ft, az AND NOW Kft. esetében 28 millió Ft-ot vett a versenytanács.

A jogsérelem súlyával, ezen belül a **verseny veszélyeztetettségével** kapcsolatban az eljáró versenytanács álláspontja szerint megállapítható, hogy az eljárás alá vontak magatartása az árak egyeztetésére irányult. Kifejezett árkartellt ugyan nem lehetett bizonyítani, de az aktuálisan követendő piaci magatartásról való rendszeres informálás így is alkalmas volt az árak befolyásolására. Mindezek alapján a verseny veszélyeztetettségét **20 pontban** értékelte a versenytanács.

A jogsértések megvalósultak, azok szükségképpen **piaci hatással** jártak, amit mutat a GVH által végzett kvantitatív elemzés is. E szempontok alapján a versenytanács mindkét marasztalt vállalkozás esetében **10 pontban** értékelte a jogsértés piaci hatását.

A jogsértéshez való viszonyulása tekintetében az eljáró versenytanács figyelemmel volt arra, hogy a versenytorzító összehangolt magatartást **felróhatóan** valósították meg, a faxokat küldő Northline Kft. pedig **aktívabb szerepet** vállalt (5, illetve 15 pont).

A fenti szempontok alapján meghatározásra kerülő 35 (AND NOW Kft.) és 45 (Northline Kft.) összpontszám a releváns forgalom ezrelékében adta meg a bírság összegét.

A határozatból sajnos nem tűnik ki, hogy a bírság hogyan viszonyul a cégek méretéhez.

Kiemelendő az esetből, hogy

- a releváns piaci forgalmat pontos megnevezi a határozat (nem tekintve azt üzleti titoknak) és
- az értékelt piaci hatásonál kvantitatív közgazdasági elemzésre is támaszkodott a GVH.

Vidéki közbeszerzési kartell kis-nagy bírsággal

A versenytanács a Hétszínvirág Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézet által 2006-ban kiírt egyszerű közbeszerzési eljárás során tanúsított ajánlatgyeztetés miatt bírságot meg három vállalkozást. A BAU ART Marcali Építész Iroda Bt. és az Ormai Építési Szerelési Vállalkozás Kft. 850 000 Ft, a Noa Építőipari és Beruházó Kft. 1 700 000 Ft-ot kellett hogy fizessen.

A határozat kifejezetten hivatkozta, hogy a számítást a Közlemény alapján végezték.

A **releváns fogalmat** a nyertes ajánlatában szereplő nettó érték (28.792.328 Ft) alapján határozta meg a versenytanács.

A **verseny veszélyeztetettsége** kapcsán a versenytanács abból indult ki, hogy a versenytársak közötti ármegállapodás a Közlemény 12. pontja szerinti ún. „közlemény” kartellnek minősül (mindhárom eljárás alá vont tekintetében: 25 pont).

A jogsértés **piaci hatása** tekintetében a vállalkozások érintett piaci részesedéséből indult ki, ami

- a nyertes eljárás alá vont vállalkozás esetében 100 százalék (20 pont)
- az I. és II. rendű eljárás alá vont vállalkozás esetében egyaránt 0 százalék (0 pont)

A jogsértéshez való **viszonyulás** szempontjából a

- „felróhatóság”-ot (B.c. pont) mindhárom eljárás alá vont vállalkozás esetében megállapíthatónak ítélte (5 pont); továbbá
- a nyertes eljárás alá vont vállalkozás esetében figyelembe vette, hogy a megállapodás létrejöttében szervező szerepet töltött be (10 pont).

Az előzőekből adódó összesített pontszámok (30, illetve 60 pont) és releváns forgalom szorzatának ezredrészeként adódó bírság alapösszeg korrekciójára (Közlemény II.2. pont)

nem látott okot, ezért a **(lefelé) kerekítést** követően a rendelkező rész szerinti bírságokat szabta ki.

A határozat utal arra, hogy a bírság összege mindhárom eljárás alá vont esetben lényegesen alatta marad a Tptv. 78. § (1) bekezdése szerinti felső határnak. Ez a BAU Art-nál 3.3%, az Ormainál 3,27%, a Noa-nál 2%. Az egyes bírságok kétségtelenül arányosak egymáshoz képest, amennyiben a felosztott piac méretét nézzük, ha azonban a vállalkozás összfordalmát is megnézzük, akkor látjuk, hogy az elvileg kétszer annyira pontozott Noa-nak jelentősen kisebb "fájdalmat" okozott a bírság.

Figyelemre méltó még, hogy

- alapösszeg minden szereplő esetében a nyertes nettó érték volt és
- az **egyediesítés** lényegében úgy történt meg, hogy a versenyjogi értelemben vett érintett piacon elért forgalomból (azaz adott építési projektből) indult ki a versenytanács.

Visszaeső Építész Kamara

A GVH versenytanácsa a Vj-201/2005. sz. eljárásban 5 millió Ft bírság megfizetésére kötelezte a Magyar Építész Kamarát, mert Etikai-Fegyelmi Szabályzatának egyes rendelkezései és a vonatkozó további szabályzatai alkalmasak lehetnek az építész szolgáltatók versenyének indokolatlan korlátozására. A Kamarai nyilatkozatok alapján megállapítható volt, hogy a szabályzatok célja a verseny korlátozása azáltal, hogy a piacról kiszoruljanak, illetve a piacra ne lépjenek be a túlzottan alacsony áron dolgozó építésszek.

A bírság kiszabásakor a Versenytanács figyelembe vette, hogy a Kamara Elnöksége 2007. október 19-én elhatározta, hogy hivatalosan és szabályszerűen módosítja a kifogásolt szabályzatait, mindamelllett, hogy a módosítások megtörténtéig önként levették a kifogásolt tartalmú rendelkezéseket a Kamara honlapjáról.

II. Fogyasztók megtévesztése

2007-ben 72 jogsértést megállapító, összesen 1,285 milliárd Ft bírságot kiszabó határozatot hozott e téren a Versenytanács, volt, amikor mellőzte a bírságkiszabást (12 esetben), a maximum 200 millió Ft. volt. Különösen pénzügyintézetek, hírközlési szolgáltatók és áruházak szerepeltek a „nagy bírságosok” listáján. Ez év október 15-én tette közzé a GVH 1/2007. sz. közleményét a fogyasztói döntéseket tisztességtelen befolyásolása esetén kiszabható bírságról.

OTP hitelkártya tájékoztatás

A Vj-113/2007. sz. ügyben 200 millió Ft bírsággal sújtotta az OTP Bankot a GVH, mert az 2006 októberétől a fogyasztók megtévesztésére alkalmas tájékoztatást adott az általa kibocsátott hitelkártyák kamatmentes használatáról. Ebben az évben az OTP kapta a

legtöbb bírságot. A hitelkártya tájékoztatás ügyében egyébiránt a GVH egyfajta piactisztító tevékenységet végzett, több-kevesebb bírsággal szankcionálva szinte valamennyi érintett bankot.

A bírság összegének meghatározásakor a versenytanács a jogsértés súlyának megállapításakor az eljárás alá vont érdekeit szolgáló **tájékoztatások megjelentetésével kapcsolatban felmerült költségekből** indult ki, tekintetbe véve, hogy

- a tájékoztatások nem kizárólag jogsértőnek minősülő közlést tartalmaztak, hanem más közléseket is, ezért nem volt figyelembe vehető a költségek teljes összege,
- a vállalkozás saját internetes honlapján közzétett tájékoztatások költségei nem adnak reális képet a jogsértés súlyáról, ezért a jelen esetben is a kommunikációs költségként figyelembe vehető összeg megemlése volt indokolt az internetes honlapon közzétett tájékoztatással összefüggésben,
- a jogsértés súlyának megállapítása körében nemcsak azon költségek veendőek figyelembe, amelyeket az eljárás alá vont ténylegesen megfizetett a reklámot elkészítő, illetőleg közzétevő vállalkozásoknak, hanem azok a költségek is, amelyeket az eljárás alá vontnak a nyilvánvalóan az ő érdekét (is) szolgáló tájékoztatással összefüggésben a hitelkártya kibocsátásában vele együttműködő partnerrel megkötött megállapodás értelmében nem kellett megfizetnie, ugyanakkor ismert a kommunikáció (így pl. a biztosított televíziós reklámidő) értéke.

Ezt követően a versenytanács **súlyosító körülményként** figyelemmel volt

- a tájékoztatásokkal elért fogyasztói kör nagyságára (így pl. a DM levelek a fogyasztók célzottabb megkeresését teszik lehetővé),
- az eljárás alá vont releváns, a vizsgálattal érintett időszakban növekvő piaci részesedésének mértékére,
- a jogsértéssel érintett, 2006 októberétől kezdődött időszak több hónapot felölelő hosszára,
- arra, hogy a Vj-56/2006. számú ügyben hozott határozat egyértelmű iránymutatást tartalmazott azzal kapcsolatban, hogy magyarázatra szorul az, hogy a „teljes tartozás” kifejezés körébe milyen összegek tartoznak és arra, hogy
- az elmúlt években már több alkalommal került megállapításra, hogy az eljárás alá vont a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására alkalmas magatartást tanúsított.

A bírság összegét **csökkentő** körülmények voltak, hogy

- a fogyasztó végső döntésének meghozatalát, a szerződés megkötését megelőzően ismertté válhat az akcióban való részvétel összes feltétele,
- az eljárás alá vontnak volt olyan tájékoztatása, amelyben a PSZÁF felmérésének javaslatai átvételre kerültek.

A 200.000.000 Ft bírság összegének meghatározásakor a Versenytanács arra is tekintettel volt, ez az összeg alkalmas lehet arra, hogy az eljárás alá vontat **viSSzatartsa** hasonló jogsértések elkövetésétől.

A határozat a közlemény gondolatmenetét követi, anélkül, hogy arra hivatkozna, illetve a bírságszámítás egyes lépcsői számszerűsítődnének. Így nem tudja meg az eljárás alá vont sem, hogy a releváns reklámköltség mekkora hányadát vette alapul a GVH. Mintha külön szempontként jelenik meg az antitröszt ügyekben szokásos **elrettetésre** való alkalmasság szempont, amely kapcsán a versenytanács azt mérlegeli, hogy a vállalkozás méretére tekintettel a 200 millió számított bírság képes-e kifejtetni a jogpolitikai funkcióját. Ennek kapcsán azért megjegyezzük, hogy nomnálisán valóban kirívó, s így talán elrettentő is a bírság mértéke, de a vállalat méretéhez képest nem. Az OTP Bank nettó árbevétel helyett figyelembe veendő bevételi tételeinek összege 2006-ban 743.788 millió Ft-ot tett ki – ennek a bírság 0,027%-a.

OTP Bank betét akció

A Gazdasági Versenyhivatal 2007 márciusában indított versenyfelügyeleti eljárást az OTP Bank Nyrt. 2007. évi, több terméket érintő betétlekötési akcióira vonatkozó kommunikációs kampányainak jogszerűségét vizsgálva. 2007. december 14-én kelt Vj-114/2007/19. számú határozatában megállapította, hogy a bank a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított azzal, hogy az elérhető maximális kamat feltételeiről nem, illetve nem teljes körűen tájékoztatta a fogyasztókat és azt hirdette, hogy az OTP Bank „mindig a legjobb megtakarítási módot kínálja”. A jogsértés miatt a GVH eljáró versenytanácsa 132.000.000. forint bírságot szabott ki (ez utóbbi szlogen miatt nem bírságolt a hivatal).

A Tptv. 78. §-át⁶ felhívó indokolás szerint a bírság összegének megállapítása során a televíziós, óriásplakát, kültéri plakát, ügyfeleknek megküldött számlakivonat reklámköltségéből indult ki a versenytanács. A bírság összegének meghatározásakor “figyelemmel volt” a következőkre:

- a tájékoztatások nem kizárólag jogsértőnek minősülő közléseket tartalmaztak,
- az eljárás alá vont a piac meghatározó szereplője,

⁶ A Tptv. akkor hatályos 78. § (1) bekezdése szerint az eljáró versenytanács bírságot szabhat ki azzal szemben, aki e törvény rendelkezéseit megsérti. A bírság összege legfeljebb a vállalkozásnak a jogsértést megállapító határozat meghozatalát megelőző üzleti évben elért nettó árbevételének tíz százaléka lehet. A Tptv. 78. § (3) bekezdése szerint a bírság összegét az eset összes körülményeire – így különösen a jogsérelem súlyára, a jogsértő állapot időtartamára, a jogsértéssel elért előnyre, a jogsértő felek piaci helyzetére, a magatartás felróhatóságára, az eljárást segítő együttműködő magatartására, a törvénybe ütköző magatartás ismételt tanúsítására – tekintettel kell meghatározni.

- a tájékoztatásokkal elért fogyasztói kör nagysága,
- a fogyasztóknak kínált termék bizalmi jellege,
- a tájékoztatással elért piaci részesedés növekedésének mértéke,
- a jogsértéssel érintett időszak hossza,
- a reklámoknak az eljárás alá vont image-ának kedvező, nemcsak rövidtávon jelentkező befolyásolására való alkalmassága.

A versenytanács súlyosító körülményként vette figyelembe, hogy az elmúlt években az eljárás alá vont a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására alkalmas magatartást tanúsított.

A bírság összegét csökkentő körülményként tekintettel volt arra, hogy a szerződés megkötését megelőzően ismertté válhat az akciós kamat elérésének feltételrendszere.

A 132 milliós bírságot a versenytanács összességében olyannak ítélte meg, hogy alkalmas lehet arra, hogy az eljárás alá vontat visszatartsa hasonló jogsértések elkövetésétől. A „mindig a legjobb megtakarítási mód” kijelentés kapcsán a versenytanács csak jogsértést állapított meg, de mivel az OTP Bank Nyrt. magatartását azonnal korrigálta, e tekintetben bírságot nem szabott ki.

A bírósági felülvizsgálatot követően a GVH újraszámolta a bírságot, lásd erről a 2010-es év beszámolóját.

OTP – példa a kis bírságra

A versenytanács ugyanebben az évben egy harmadik esetben is vizsgálta az OTP reklámjait. A Vj-50/2007. sz. eljárásban az minősült megtévesztésnek, hogy szórólapján és internetes honlapján azt a valótlan tájékoztatást adta, hogy a Lakossági Elektronikus Számlacsomag esetében nem kell fizetni a bankon kívüli rendszeres átutalások után.

A versenytanács a bírság alapösszegének megállapításakor megállapításakor a jogsértőnek minősülő szórólap megjelentetése kapcsán felmerült (üzleti titoknak minősülő) **költségből** indult ki, a bírság arra is tekintettel, hogy

- a saját internetes honlapon közzétett tájékoztatásokkal összefüggésben ilyen közvetlen költség nem merült fel, amely körülmény **növelte** a bírság alapösszegét,
- a szórólap nemcsak jogsértő elemet tartalmaztak, így nem a teljes összeg volt figyelembe vehető, amely **csökkentette** a bírság alapösszegét.

A versenytanács ezt követően „**figyelembe vette**” a következőket (kifejezetten nem használva a súlyosító/enyhítő jelzőt)

- a jogsértéssel érintett, több hónapot felölelő időtartamot (ez vélhetően súlyosító),
- a jogsértő tájékoztatást megvalósító szórólap példányszámát, tekintettel arra is, hogy a jogsértéssel érintett időszakra a fogyasztók által elérhető szórólapok száma már alappal feltételezhetően lényegesen csökkent,
- a fogyasztók utólagos tájékozódási lehetőségét (ez utóbbi kettő vélhetően enyhítő körülmény).

A versenytanács kifejezetten **enyhítő** körülményként értékelte, hogy az eljárás alá vont a szórólap vonatkozásában nem vitatta, hogy a szórólap tartalma a 2007. január 1. utáni időszakra már nem felelt meg a ténylegesen alkalmazott kondícióknak, s már a versenytanács döntésének meghozatala előtt intézkedett a szórólapok visszavonásáról.

A versenytanács **súlyosító** körülményként értékelte, nem először kerül megállapításra, hogy az eljárás alá vont a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására alkalmas magatartást tanúsított.

A bírság **alapösszege** kapcsán e határozat kapcsán is **nehezíti az áttekinthetőséget**, hogy az alapösszeg titkosítását követően még ennek fel-, illetve lefelé való eltérítésének mértékéről sem kapunk információt – ami fontosabb ennél, hogy az eljárás alá vont számára sem derül ki, hogy akkor pontosan mi is volt az a bázisösszeg, amelyet az egyéb körülmények tovább módosítottak? Lehet persze azt is mondani, hogy mi értelme ennek, ha a többi szempontnál sem derülnek ki konkrét százalékok, arányok. Az ideális megoldás azonban vélhetően az lenne, mind az eljárás alá vont, mind az egyéb „érintettek” (alapvetően versenytársak) számára, ha nyomon követhető (bírói szempontból ellenőrizhető) a bírság számolása.

Megkegyezendő, hogy az 1 milliós bírság azt mutatja, hogy az ismétlődő jogsértés nem volt jelentős súlyosító szempont – vagy legalábbis az eljárás alá vont eljárás során tanúsított, jogsértés megszüntető magatartása azt ellensúlyozni volt képes. Ha ez így volt, az szintén nem a legszerencsésebb üzenet: nem baj, ha ismét eljárás indul valakivel szemben, mert a jószándékot mutató **tevékeny megbánással** el lehet kerülni az elrettentő erejű bírságot (ebben az ügyben nem találkozhatunk az „elrettentő” célzatú bírság jelzővel).

Magyar Telekom – Kaméleon díjcsomag

A Vj-119/06. sz. ügyben eljáró versenytanács 80 millió Ft bírságot szabott ki a Magyar Telekomra, mert 2006. április 15-e és 2006. május 31-e között a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására alkalmas magatartást tanúsított a Kaméleon díjcsomag díjára, az elérhető kedvezményekre vonatkozóan. A kedvezményekkel kapcsolatos állítások és a verhetelen jelző az áru ára tekintetében valótlan tény állításának, az „akár 5 Ft” tartalmú kijelentések az áru ára tekintetében valós tény megtevésére alkalmas módon történő állításának minősült.

Az eljáró versenytanács a bírság kiszabása során a **reklámköltséget** tekintette kiindulópontnak (átfogó reklámkampányról volt szó, közte TV és radio reklámokkal is).

Arról nem szól a határozat, hogy a kampány teljes összege lett-e alapul véve, vagy annak csak egy része.

Az eljáró versenytanács a bírság kiszabása során súlyosító körülményként vette figyelembe:

- a kommunikációs kampány kiterjedtségét, az érintett fogyasztók széles körét;

- az érintett piacon a versenyt sértő reklámozás gyakoriságát (a tanúsított magatartások miatt indított versenyfelügyeleti eljárások száma rendkívül magas: 2004. szeptember 1-jétől a vizsgálati jelentés leadásának időpontjáig a GVH összesen 18 versenyfelügyeleti eljárást indított a piaci szereplők ellen);
- az eljárás alá vont visszaesőnek minősül (2004. szeptember 1. napja óta három esetben állapítottak meg jogsértést és összesen 150 millió Ft bírságot szabtak ki vele szemben);
- az „akár 5 Ft/perc” kifejezés a reklámkampány egyik központi üzenete, e piacon a fogyasztók számára elsődlegesen fontos egy adott tarifacsomag hívásdíja.

Enyhítő körülménynek csapán az minősült, hogy az eljárás alá vont vállalat üzenetében nem jut központi, kiemelt szerep a piacelsőségi állításnak (“verhetetlen”, apró betűvel).

Megjegyzendő, hogy a hasonló ügyekben szokásos utólagos tájékozódás lehetőségét, mint enyhítő körülményt nem említi a határozat. A súlyosítóknál viszont újdonság az **adott piacon elterjedt** megtévesztő reklámokra hivatkozni.

A 2007 januári döntés a 2005-ös nettó árbevételre hivatkozva (253.878.000.000 Ft.), ennek a kiszabott bírság kb. 0,03%-a. Sem ez alapján, sem a korábbi három ügyben kiszabott bírsághoz képest nem mondható, hogy a GVH erőteljesen fokozni kívánta volna az elrettentő erőt. Ugyanakkor az alább ismertetett ügyben a Magyar Telekom további szankciót volt kénytelen elszenvetni.

Magyar Telekom ADSL bírság

A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa a Vj-127/2007. sz. ügyben 75 millió Ft bírságot szabott ki a Magyar Telekom Nyrt.-vel szemben, mert megtévesztő tájékoztatást adott egyes ADSL internetes szolgáltatásairól, az elérhető sáv szélesség nagyságáról, a le- és feltöltés gyorsaságáról, továbbá a hűségidőszak kapcsán is akadtak problémák a tájékoztatásban. A GVH több piaci szereplővel is indított hasonló “piactisztító” eljárást, hat esetben megállapításra került, hogy a különböző vállalkozások ezirányú tájékoztatása alkalmas volt a fogyasztók megtévesztésére. Ilyen ügyekben egyébként összesen 95 millió forint bírság kiszabására került sor 2008-ban.

Ugyan kifejezetten nem így nevezi, de az indokolásból kitűnően a releváns reklámköltség egy részét vette alapul a versenytanács, a teljes összeget csökkentette, hogy a reklámban voltak nem-jogsértő állítások is, növelte, hogy az internetes tájékoztatásnak lényegében nincs költsége.

Súlyosító körülmény volt

- az eljárás alá vont meghatározó piaci helyzete,
- a tájékoztatásokkal elért fogyasztói kör nagyságára,
- az újonnan becsatolt T-DSL csomagokat igénybe vevő fogyasztók egy jelentős része a jogsértő reklámokkal érintett sáv szélességű csomagokat választotta,
- a jogsértéssel érintett időszak több hónapot felölelő hossza,

- a versenyre gyakorolt hatás kapcsán nem mellőzhető a reklámoknak az eljárás alá vont **image**-ának számára kedvező módon történő befolyásolására való alkalmassága, amely nemcsak rövid távon jelentkezik.

A versenytanács súlyosító körülményként értékelte, az elmúlt években a Versenytanács **több alkalommal** állapította meg, hogy az eljárás alá vont a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására alkalmas magatartást tanúsított (a határozat elején kilenc korábbi esetet sorol fel – megjegyzendő, hogy a Kaméleon díjcsomoagos ügyben csak három jogsértést vett figyelembe a versenytanács).

A versenytanács a hűségszerződés körében a bírság összegét csökkentő körülményként tekintettel volt arra, hogy

- a fogyasztó végső döntésének meghozatalát, a szerződés megkötését megelőzően ismertté válik a hűségszerződés megkötésének követelménye.
- az eljárás alá vont részben, egyes reklámok esetében **elismerte a jogsértést**,
- a 2006 november-decemberi kampányban alkalmazott televíziós reklámot módosítva a 2007 január-márciusi kampányban alkalmazott televíziós reklám esetében törekedett a határozott időre szóló szerződés megkötésének követelményéről való tájékoztatás fogyasztók által is érzékelhető módon történő megjelenítésére,
- az internetes tájékoztatás esetében a fogyasztóknak lehetőségük van a „továbbklikkelés” révén további információkat beszerezni a termékekről.

A kiszabott bírság az előző évi nettó árbevétel **0,016%-a** volt.

Tesco akció bírság

A Vj-145/06. sz. ügyben a versenytanács megállapította, hogy a Tesco 2006 májusa és szeptembere közötti akcióival megtévesztette a fogyasztókat, amikor több esetben nem az akciós árat fizetette meg, illetve bizonyos termékek hiányoztak a boltokból.

Az „eset összes körülményei alapján” kiszabott 50 millió Ft-os bírságot a következőképpen indokolta a versenytanács (némileg szerencsétlenül úgy fogalmazva, hogy „különösen” az alábbi körülményeket vette figyelembe – mintha lettek volna más, nem nevesített szempontok is):

- az eljárás alá vont Magyarország egyik legnagyobb élelmiszerkereskedelmi vállalkozása, a belföldi nettó értékesítés nettó árbevétele 2005-ben 424.839.000.000 Ft volt;
- a jogsértő tájékoztatást tartalmazó reklámújságok igen jelentős példányszáma;
- a jogsértő magatartással elért fogyasztók nagy száma;
- a jogsértő tájékoztatást tartalmazó reklámújságok megjelentetésével kapcsolatban felmerült költségek;
- a felróhatóság körében figyelembe vette, hogy az eljárás alá vont előtt a vele szemben korábban lefolytatott versenyfelügyeleti eljárásokból pontosan ismertnek kellett lenniük azon versenyjogi követelményeknek, amelyeknek a reklámújságok vonatkozásában, a reklámújságokban meghirdetett akciókkal összefüggésben érvényesülniük kell;

- egy eljárás keretében nem egy, hanem több magatartás került elbírálásra, s nyert megállapítást a halmozott jogsértés;
- az eljárás alá vonttal szemben a jelen esetben már a kilencedik versenyfelügyeleti eljárásban állapította meg, hogy a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására alkalmas magatartást tanúsított.

A bírság összegének meghatározásakor a versenytanács figyelembe vette, hogy a Legfelsőbb Bíróság korábban több alkalommal rámutatott arra, a **bírság kiszabásának célja** az, hogy a vállalkozásokat visszatartsa a tisztességtelen piaci magatartástól és egyúttal megteremtse a gazdasági verseny tisztességét. Ez a cél pedig csak olyan mértékű bírsággal valósítható meg, amely a versenyjogsértést megvalósító vállalkozónak érezhető megterhelést jelentő anyagi hátrányt okoz (Kf.III. 27.599/1995/3.), s olyan összegű, amely az eljárás alá vontat a hasonló magatartástól visszatartathatja (Kf.I. 25.217/1993/3. és Kf.II. 27.096/1995/4.). A versenytanács szerint e cél csak megfelelő mértékű bírsággal érhető el.

A versenytanács **enyhítő** körülményként vette figyelembe, hogy a Tesco a panaszos fogyasztók számára a túlszámlázást visszatérítette.

Az indokolásból kiemelendő, hogy a súlyosító körülményeknél mintha **többszörösen** is figyelembe vette volna a GVH az érintett fogyasztók körét (reklámújság példányszáma, költsége és a fogyasztók nagy száma). Nem nevesítette ugyanakkor a jogsértés időtartamát (bár az kétségtelenül, az elért fogyasztókhoz hasonlóan tükröződik a reklámköltségben).

Itt is megjelenik külön szempontként az **elrettentő-faktor**, annak külön mérlegelése, hogy az egyfajta számítás (amelyről részleteket sajnos itt sem tud meg sem az eljárás alá vont, sem az olvasó) eredményeként előálló összeg be tudja-e tölteni bírságpolitikai funkcióit.

Hogy a határozat szerint figyelembe vett módon kilencszer marasztalt Tesco esetében ez sikerült-e, nyitott kérdés marad. A bírság az éves forgalom 0,01%-át tette ki.

Elektro Pont szaküzletek megtévesztő akciói

A Vj-6/07. sz. ügyben az Elektro Computer különféle, alapvetően akciózással kapcsolatos megtévesztő tájékoztatásaiért kapott 50 millió Ft-os bírságot.

Az alapösszeg meghatározásakor a versenytanács a jogsértő tájékoztatást tartalmazó reklámújságok és a televíziós reklámok megjelentetésével kapcsolatos költségekből indult ki (azt üzleti titokként nem ismertette), figyelembe véve, hogy e reklámhordozók nemcsak jogsértőnek minősülő üzenetet közvetítettek – az azonban nem derül ki, hogy ez **mennyivel csökkentette a releváns alapösszeg mértékét**.

Az indokolás ezt követően **három kategóriába sorolja releváns szempontokat**, jóllehet valójában csak két csoport létezik (az irreleváns tényezőket most nem számítva). A „tekintettel volt” első csoportban valójában mind súlyosító szempontok szerepelnek.

A versenytanács tehát „tekintettel volt”

- a reklámújságok példányszámára,
- a televíziós reklámok sugárzásának számára,
- a tájékoztatásokkal elért fogyasztók nagy számára,
- arra az összegre, amelyhez azáltal jutott az eljárás alá vont, hogy egyes esetekben nem a reklámújságban feltüntetett áron, hanem annál drágábban adott el termékeket.

Súlyosító körülményként vette figyelembe a versenytanács, hogy

- egy teljes év vonatkozásában,
- egy eljárásban több,
- az eljárás alá vont tájékoztatási gyakorlatát átható jogsértést megállapítására került sor,
- azon eljárás alá vonttal szemben, amely esetében az elmúlt években már négy alkalommal állapította meg a GVH Tpv. III. fejezetébe ütköző magatartást.

Enyhítő körülmény volt, hogy bizonyos szlogenek alkalmazásával **önként felhagyott**, a Versenytanács előzetes álláspontjának megismerését követően pedig oly módon **módosította** számítógépes áruforgalmi rendszerét, hogy a bolti árképzésben a szórólapon megjelentetett árucikkek esetében az adott időintervallumban csak a megadott ártól lefelé térhetnek el az üzletek.

Az eljárás alá vont 2006. évi nettó árbevétele kb. 16 milliárd forint volt, aminek a kiszabott bírság **3%-át** teszi ki.

Djuice kampány

A versenytanács a Vj-120/06. sz. eljárásban 40 millió Ft bírságot szabott ki, mert a Pannon GSM 2006 májusában a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított a „djuice kártyás +” tarifacsomagot bevezető reklámkampánya során (a díj tekintetében).

A versenytanács viszonylag hosszan indokolta a bírság összegét.

Az eljáró versenytanács konkrétan három tájékoztatást szankcionált bírsággal, amelyekhez a felhasznált **reklámeszközökkel kapcsolatos költségekből** indult ki. Ezt **megfelelte**, mivel a reklámoknak két fő üzenete volt: a mobilkészülékek bemutatása és a figyelemnek a „djuice kártyás +” tarifacsomagra való irányítása, és a jogsértések csak a másodikként említett főüzenethez kapcsolódtak.

Ezen összeget **növelte** a versenytanács az alábbi körülményekre tekintettel:

- az eljárás alá vont többszörös visszaeső (tarifákkal kapcsolatos fogyasztó megtévesztések miatt három esetben hozott vele szemben a Versenytanács elmarasztaló határozatot – mindegyik nevezett eljárás 2004-ben indult). Két másik, 2006-os indítási esetben szintén reklámkampánnyal kapcsolatos jogsértést követett el;
- a fogyasztók számára nagyon fontos e piacon a szolgáltatás ára;
- a reklámeszközök a fogyasztók széles körét érték el, egyedül a 3000 példányban készült leporelló kapcsán tekintett el ettől a leporelló.

Enyhítő körülményként, az egyes jogsértések kapcsán az alábbiakat értékelte az eljáró versenytanács:

- A leporelló alapvetően a mobilkészülékeket reklámozta, és csak másodlagosan tartalmazott a „djuice kártyás +” tarifacsomagra vonatkozó információt.
- Azzal a mulasztással kapcsolatban, hogy egyes reklámok nem tüntették fel a hívás belföldi jellegét, emint feltételt, enyhítő körülményként fogadte el, hogy a Pannon gyakorlata szerint, ha nemzetközi hívásokhoz, illetve roaming hívásokhoz kötődően valamilyen akciót szerveznek, akkor azt külön reklámozza.
- A „minden mobilhálózatba” kifejezés kapcsán enyhítő körülményként értékelte, hogy nem a megtévesztés szándéka vezette az eljárás alá vontat, „csak” azt nem vette figyelembe a reklám megszövegezésekor, hogy a reklám címzettjei nem telekommunikációs szakemberek.

Mindegyik jogsértés esetében enyhítő körülményként került figyelembe vételre az a széles körű információs rendszer, amelyet az eljárás alá vont működtet annak érdekében, hogy szolgáltatásairól – ideértve azok feltételeit is – a fogyasztók és a potenciális fogyasztók pontosan tájékozódhassanak (a fogyasztó más forrásból hozzájuthat a reklámokból hiányzó információhoz).

Csekély fokú bírságmérséklő hatású enyhítő körülményként vette az eljáró versenytanács figyelembe azt, hogy a Pannon nem erős szereplő a külföldi hívásokban a két másik magyarországi mobilszolgáltatóhoz képest.

A határozat nem tartalmazza az eljárás alá vont előző évi nettó árbevételét. Közzétett információ alapján⁷ ez 2006-ban 194,6 milliárd Ft volt, aminek a bírság **0,02%-a**.

⁷ <http://www.vg.hu/vallalatok/pannon-gsm-33-szazalekos-arbevétel-novekedes-161854>, 2012. február 22-i hozzáférés

2008

I. Antitröszt

2008 nem a nagy bírságok éveként kerül be a versenyjogi krónikákba. Az erőfölénnyel való visszaélést vizsgáló eljárások vagy kötelezettségvállalással, vagy jogsértés kimondása nélkül szüntek meg és igazi komoly kartell ügy sem került terítékre ez évben.

MÚOSZ bírság

A Magyar Újságírók Országos Szövetsége (MÚOSZ) versenykorlátozásra alkalmas magatartást tanúsított, amikor ajánlott minimálárakat tett közzé - állapította meg a versenytanács a Vj-36/2008. sz. ügyben. Emiatt az érdekképviselőnek 3 millió forint bírságot kellett fizetnie.

A bírság összegének meghatározása során a Versenytanács a **szövetség éves nettó árbevételéből indult ki** (a határozat nem közli a szövetség bevételi adatait, azt tudjuk meg, hogy 4600 fizető tagja van). A versenytanács kifejezetten megindokolja, hogy miért elégedett meg ezen alacsonyabb számmal és nem járt utána az egyes tagok nettó árbevételének is. E szerint a nagyszámú, önmagukban kis méretű piaci szereplők érdekképviselői szervezeteként működő, nem a tagok közötti megállapodások, illetve összehangolt magatartások egyfajta „fedőszerveként” működő eljárás alá vont jogsértő magatartásának hátterében (a taglétszám alapján) valószínűsíthetően nem közvetlenül a tagság egészétől vagy legalábbis jelentős részétől, hanem a vezetőségtől, illetve legfeljebb a tagok csekély részétől származó kezdeményezés állt, s a jogsértő magatartás nem az egész piacot lefedő szándékot tükrözött.

A versenytanács súlyosító körülményként értékelte, hogy

- a jogsértés több éven át tartott,
- az eljárás alá vont a legnagyobb tagsággal rendelkező társadalmi érdekképviselői szervezet az érintett piacon.

A versenytanács enyhítő körülményként értékelte, hogy az eljárás alá vont a versenyfelügyeleti eljárást megindító végzés kézhezvételét követően a vizsgált ajánlást internetes honlapjáról önként levette.

A fenti szempontok alapján a Versenytanács a bírság összegét 3.000.000 Ft-ban határozta meg, amely (a figyelembe vett **nettó árbevétel 3%-át meghaladó**) összeg a Versenytanács szerint elégséges az eljárás alá vont szankcionálására, s kellő visszatartó erővel bír annak érdekében, hogy az eljárás alá vont a jövőben ne kövessen el hasonló jogsértést.

Figyelemre méltó az ügyben, hogy ugyan az indokolás nem említi a Közleményt és az abban foglalt szempontrendszer sem tűnik kifejezetten követni, mégsem szimbolikus módon szabta ki a 3 millió Ft-ot, hanem úgy tűnik egyfajta kalkuláció eredményeként (és

ez a kalkuláció nagyjából olyan nagyságrendű eredményhez vezetett, amely a közlemény alapján is kijöhet – 30 pont).

Ingatlanszövetség - bírságmellőzés

A **Magyar Ingatlanszövetség** által megadott irányárak kapcsán viszont csak jogsértést állapított meg a versenytanács, **bírságot nem** szabott ki a Vj-1/2008. sz. eljárásban.

A versenytanács szinte hosszabban indokolja a bírságmellőzést, mint más ügyekben a bírság összegét. Felidézett, hogy a Szövetséggel szemben hasonló magatartás miatt egyszer már folyt versenyfelügyeleti eljárás, amelyet azért szüntetett meg a versenytanács, mert a Szövetség – az eljárás szünetelése során – megváltoztatta etikai kódexének azt a rendelkezését, mely szerint a tag csak kivételesen indokolt esetben kérhet és fogadhat el a Szövetség által időszakonként közzétett minimum díjnál kisebb megbízási díjat (Vj-175/1999). A közgyűlés által elfogadott új szöveg szerint: „A megbízások magas színvonalú teljesítése érdekében tagjainak ajánlja az általa időszakonként közzétett megbízási díj figyelembevételét.

A versenytanács figyelembe vette, hogy a jogszabályok még ma is több kamarának (sic!) engedik meg, hogy ajánlott árat tegyen közzé. Ez hozzájárulhatott ahhoz, hogy az eljárás alá vont magatartását – helytelenül - jogszerűnek vélje. Az eljárás alá vont magatartása tehát csak annyiban tekinthető felrőhatónak, hogy nem követte nyomon a Versenytanács 1999 után hozott határozatait. Az eljárás során enyhítő körülményként vette számításba a hatóság, hogy a MAISZ nem folytatott fegyelmi vagy etikai eljárást azok ellen, akik eltértek az ajánlásokban foglaltaktól. Az is a mellőzés irányába vitte a döntést, hogy az eljárás alá vont kötelezettségvállalásának szövegét megküldte a versenytanácsnak.

A versenytanács annak ellenére indokoltnak látta a bírság mellőzését, hogy

- a horizontális árajánlásokat szigorúbban kell megítélni, mint a továbbeladási árra vonatkozó vertikális árajánlást és
- az Ajánlások hosszú időn keresztül, a szakmai jelentős része tekintetében érvényesültek és tényleges hatást is kifejtettek.

Figyelmeztető a **felrőhatóság** kapcsán azon elvárás kifejtése, hogy egy szövetségnek (is) figyelemmel kell követni a GVH hasonló eljárásokban hozott döntéseit és ennek megfelelően alakítani magatartását.

Nemcsak érdekes, hanem érthetetlen, hogy a három súlyosító körülmény kifejezett felsorolása ellenére **nem került sor bírság kiszabására**. Az egyik enyhítő körülmény ráadásul ténybeli tévedésen nyugszik: a szövetség ugyanis nem kamara. Az eljárás alá vont egyik védekezése szerint éppenhogy azt emelte ki, hogy az ingatlan értébecsléshez nem szükséges – ellentétben egyes kamarai szabályozásokkal – a szakmai szövetségi tagság. Azt is nehéz lenne tagadni, hogy a Szövetség **visszaesőként**, ráadásul különös ismétlődőként került ismét a GVH látóterébe.

TIGÁZ csatlakozási díjak

Visszaélt gazdasági erőfölényével a TIGÁZ Tiszántúli Gázszolgáltató Zrt., amikor tisztességtelenül állapította meg az új fogyasztók hálózatra kapcsolása és a régebbi fogyasztók megnövelt kapacitásigénye esetében fizetendő csatlakozási díjak mértékét, valamint nem megfelelően biztosított lehetőséget fogyasztóinak arra, hogy gazdasági érdekeiket képviseljék a csatlakozáshoz szükséges vezetékeket kiépítő vállalkozások kiválasztása során.

A társaságnak 4 millió Ft bírságot kellett megfizetnie, valamint további kötelezettséget is előírt számára a GVH. A bírság viszonyítási alapját a TIGÁZ kapacitásfejlesztési díjából származó 2005. évi bevétele képezte, amely összeg a csatlakozási díjként beszedett teljes hozzájárulásnak csak egy része. A bírságösszeg pontos meghatározásakor a döntéshozók a 2/2003. számú közlemény alkalmazásával a következő tényezőket vették többek között tekintetbe: a vizsgált magatartás kiterjedt fogyasztói kört érintett és a piacon már jelen lévő vállalkozás tanúsította a jogsértést.

II. Fogyasztós ügyek

A GVH 2008-ban negyven esetben összesen 713,5 millió Ft bírságot⁸ szabott ki – ebben az évben érdekes módon meghaladta ez az összeg a kartellügyben kiszabott bírságot.

Éves rekordbírság a Tesco-nak

A Tesco kéthetes, megtevesztő árazású akciója 100 millió Ft-ot ért a Vj-120/2007. sz. eljárásban. A bírság összegének megállapításakor a jogsértő tájékoztatással érintett termékek akciós időszakban generált forgalma után elért bevétel képezte a **kiindulási alapot**.

A kiindulási alapnak számító összeget a versenytanács az alábbi **súlyosító** körülmények alapján jelentősen megemelte

- a ruházati termékekre vonatkozó „végső kiárúsítás” az adott akciós időszak központi, és vásárlásra különösen sürgető üzenete volt
- az akciós újságban külön kiemelt termékkör tekintetében megvalósuló készletprobléma példa nélküli kiterjedtnek minősült
- a jelen ügyben megállapítottához hasonló jogsértések alapján az elmúlt öt év során több alkalommal is tanúsított, versenyfelügyelet által megállapítottan jogsértő magatartást.

A versenytanács ugyanakkor enyhítő körülményként értékelte, hogy a Tesco a kialakult **jogsértő helyzet felszámolása érdekében lépéseket tett**.

⁸ A 2008-ról szóló GVH sajtóközlemény szerint 59 határozatban összesen 698,7 millió forint volt a bírság: http://www.gvh.hu/gvh/alpha?do=2&pg=72&st=1&m5_doc=5607

A határozat ugyan nem említi, de az indokolás a Közlemény nyomvonalán halad. Figyelemre méltó, hogy nem a reklámkötés, hanem a jogsértéssel érintett forgalom képezi az **alapot**, sőt, annak nem is egy bizonyos százaléka, hanem a teljes összege – később ez került megemelésre, pontosan meg nem mondott százalékban. Ennek minden bizonnyal az is oka volt, hogy készlethiányos esetenél nehéz az eln nem adott, de reklámozott termékek nem létező forgalmát (mint szűkebb értelemben vett releváns forgalmat) alapul venni.

Az **ismétlődő** jogsértésről nem tudjuk meg, mennyivel emelte meg a bírság összegét. Figyelemre méltó, hogy a GVH csak 5 évre tekint vissza, a korábbi időszak jogsértéseit nem hánytorgatja fel.

Tény, hogy a százmilliós bírság készlethiányos jogsértés okán valóban magasnak tűnik. Érdekes, hogy a határozat ismerteti: 2006. március 1. és 2007. február 28. között a Tesco nettó árbevétele 481.733 millió forint volt (a jogsértő akció 2007. január 19. és 2007. február 1. között tartott). Ehhez képest a kiszabott bírság e forgalom **0,02%-a**, amittől elrettentő hatást várni kétséges, hogy lehet-e.

Auchan készlethiány

Egy másik áruház készlethiánnyal összefüggő megtévesztése miatt 30 millió forint bírságot szabott ki a GVH. Az Auchan Magyarország Kft-nek, mert a hipermarketlánc nagy példányszámban terjesztett hirdetési újságjában hirdetett akciós termékek nem mindig voltak kaphatóak.

A jogsértő tájékoztatást tartalmazó reklámújságok megjelentetésével kapcsolatban felmerült költségeket figyelembe vette a versenytanács, de azok - bár milliós nagyságrendűek - a reklámújságok alacsony átlagköltsége miatt mégsem szolgálhattak jelen eljárásban megfelelő **kiindulási pontként** a bírság összegének meghatározásához (ugyanakkor a határozat **egyszerűen felsorolja** a figyelembe vett körülményeket, bírság alapot nem határoz meg).

A bírság összegének megállapításakor a GVH figyelembe vette, hogy

- az Auchan Magyarország egyik legnagyobb élelmiszer és iparcikk kiskereskedelmi vállalkozása
- erős e piacon a verseny
- a társaság jelentős példányszámban terjeszti reklámújságját, amely így széles fogyasztói körhöz jutott el
- a készlethiányt mutató termékek száma jelentős volt és a készlethiány az Auchan tíz áruházából kilencben tapasztalható volt.

Az elbírált magatartások egészére meghatározott bírság összegét jelentősen megemelte az a súlyosítóként értékelt körülmény, hogy az eljárás alá vonttal szemben a jelen esetben már **sokadik versenyfelügyeleti eljárásban** állapította meg, hogy a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására alkalmas magatartást tanúsított.

Enyhítő körülményként azt értékelte a GVH, hogy az Auchan lépéseket tett a reklámozással kapcsolatos problémák kiküszöbölésére.

Az előző évi nettó árbevétel 198 milliárd Ft. volt, aminek a 30 millió Ft. **0,015%-át** tette ki.

Gyógyhatásúként reklámozott Flavin étrendkiegészítő

Eljáráshoz kötődően ebben az ügyben született az év rekordbírsága, hozzávetőleg 120 millió Ft-ra büntetett a GVH 2008 májusában egy érdekcsoportba tartozó három céget.

A Flavin termékek reklámozása során közzétett megtévesztő állítások miatt a Vj-209/2007. számú versenyfelügyeleti eljárásban a Crystal Institute Kft. 59 359 700, a Flavinárium Zrt. 60 874 900, a Dunai és Társa Bt. pedig 300 000 forint bírságot kapott. Internetes oldalain jól láthatóan, észrevételek hozzátétele nélkül fél éven át szerepeltetniük kell a határozat rendelkező részét.

A versenytanács az indokolásban csak a Tpv. 78. §-t hivatkozta meg.

Súlyosító körülményként vette figyelembe azt, hogy

- már több éves, a bírósági felülvizsgálatokban is megerősített joggyakorlathoz kellett volna alkalmazkodniuk az eljárás alá vontaknak.
- A vizsgált termékek vonatkozásban a versenytanács korábban már megállapított jogsértést. A Kft. ellen már folyt versenyfelügyeleti eljárás, amely jogsértés megállapításával és bírság kiszabásával végződött. A Zrt. és a Kft. között nyilvánvaló tulajdonosi (irányítási) kapcsolat van. A **tulajdonosi és irányítási kör személyi átfedése** nyilvánvalóvá teszi, hogy az I. és a II. rendű eljárás alá vont a korábbi Flavin termékekkel kapcsolatos versenyfelügyeleti eljárásban hozott versenytanácsi döntéseket nem vette figyelembe. A versenytanács szerint a korábban kiszabott versenyfelügyeleti bírság nem érte el a kívánt célt, ezért a **korábbi bírságoknál jelentősen magasabb** összegű bírság kiszabását tartja indokoltnak.
- Az eljárás alá vontak a versenyfelügyeleti eljárás alatt is **folytatták** jogsértő magatartásukat.
- A jogsértő tájékoztató magatartása különösen érzékeny fogyasztói csoportra gyakorolható hatást; a Flavin termékeknek a **rák elleni** eredményes vagy hatásos felhasználhatóságára utaló tájékoztatást olyan súlyos jogsértésnek tekinti, amely már önmaga megalapozza azt, hogy a versenytanács magas összegű bírságot szabjon ki (10 millió forint bírságot rótt ki a Vj-209/2007. sz. ügyben).
- Az eljárás alá vontak forgalma a vizsgált időszakban jelentős volt (a határozat szerint a Kft.-nek a nyolc eljárás alá vont termékből hat termékhez kapcsolódó nettó árbevétele 2006-ban 38.409.708 forint, 2007-ben 52.117.067 forint volt).

Mindezek alapján a már rendelkezésre álló 2006. évi **eredménykimutatási adatokra alapozva** a versenytanács kötelezte a Kft.-t 59.359.700 forint, a Zrt.-t 60.874.900 forint,

a Bt.-t 300.000 forint bírság megfizetésére.

Érdekesség, hogy a Flavin ügy kapcsán mennyire nem kerekített bírság kiszabására került sor, ami azonban nem azt mutatja, hogy a versenytanács precíz számítást végzett volna, hanem azt, hogy ennyi volt a kiszabható **maximum** (érdekes, hogy ezt az indokolás nem említi) – egyedül a Bt. kapott valamivel kisebb bírságot. A Kft. 2006. évi belföldi értékesítés utáni nettó árbevétele ugyanis 593,597 millió forint, a Zrt. nettó árbevétele 608,749 millió forint, a Bt. nettó árbevétele 3,950 millió forint volt.

Az Olimpiq StemXCell hasonló esete

Egy hónappal később, a Vj-156/2007. sz eljárásban a StemXcell Kft., a Crystal Institute Kft., a Dunai és Társa Bt., valamint a Flavinárium Zrt. „Olimpiq StemXCell” étrendkiegészítő termékkel kapcsolatos, különböző kommunikációs eszközökben közzétett állításairól állapította meg a versenytanács, hogy alkalmasak a fogyasztók megtévesztésére. A StemXcell Kft. 10 millió, a Crystal Institute Kft. 25 millió, a Flavinárium Zrt. 15 millió, a Dunai és Társa Bt. pedig 500 ezer forint bírságot kapott. A GVH ebben az esetben is kötelezte őket arra is, hogy minden általuk üzemeltetett internetes honlap nyitóoldalán, ahol tájékoztatást tesznek közzé az Olimpiq StemXcell termékkel kapcsolatban jól láthatóan, észrevételek hozzátétele nélkül fél éven át ismertessék a GVH határozat rendelkező részét.

A bírság összegének meghatározásakor súlyosító körülményként vette tekintetbe a GVH, hogy

- a vállalkozások megtévesztő hirdetésekkel igen sérülékeny fogyasztói réteget céloztak meg,
- a jogsértés olyan termékkel összefüggésben valósult meg, amelynek tényleges hatásáról a fogyasztók teljes bizonyossággal soha sem győződhetnek meg,
- az internet és az MLM módszer sajátosságai révén a fogyasztók széles körét érthették el a jogsértő tájékoztatások,
- a jogsértés az Olimpiq StemXCell termékkel kapcsolatos **kommunikáció egészét** érintette, annak középpontjában a jogsértő tájékoztatás állt,
- a jogsértéssel érintett időszak több hónapot ölelt fel.

A Crystal Institute Kft., a Dunai és Társa Bt. és a Flavinárium Zrt. esetében súlyosító körülményként vette figyelembe a Versenytanács, hogy esetükben korábban már megállapításra került, hogy a Tptv. III. fejezetébe ütköző magatartást tanúsítottak (Vj-209/2007.).

A Crystal Institute Kft. esetében a versenytanács e vonatkozásban mellőzte a Vj-1/2002. számú ügyben hozott határozat figyelembevételét, mivel a határozat meghozatala óta már több mint **5 év telt el**, a Vj-107/2005. számú ügyben hozott határozatot ugyanakkor figyelembe vette, mivel ez a jelen határozat meghozatalakor alaki jogerővel bíró közigazgatási határozat. Súlyosító körülményként vette figyelembe, hogy a másik három

eljárás alá vonthoz képest **jelentősebb szerepet** játszott az Olimpiq StemXCell termékkel kapcsolatos jogsértő tájékoztatásokban.

A StemXcell Kft. javára vette figyelembe a Versenytanács, hogy esetében **első alkalommal** került megállapítása a Tpvt. III. fejezete rendelkezéseinek megsértése.

A négy eljárás alá vont a másik ügyben is súlyos bírságot kapott. Jóllehet rövid idő telt el a két döntés között, a GVH e második ügyben nem volt tekintettel arra, hogy a Tpvt. **10%-os maximumát a másik ügyben eljáró versenytanács már kimerítette.** Igaz ugyan, hogy a 78. § betű szerint nem zárja ki ezt a lehetőséget, de a törvény szelleméből az következne, hogy egy éven belül ne hozza a GVH magas bírságokkal olyan helyzetbe a piaci szereplőket, hogy működésük veszélybe kerül. Az ismételt jogsértések miatt a versenytanács minden bizonnyal nem bánta volna akár ezt az eshetőséget sem.

Meglepő azt is látni, hogy a két nagyon hasonló ügyben, ugyanazon cégek kapcsán is **nem teljesen ugyanazon szempontok** kerültek figyelembe vételre.

Érdekesség továbbá, hogy nem derül ki a bírságszámítás alapja, továbbá hogy egyik eljárás alá vontnál enyhítő körülmény volt, hogy **először** állt a Versenytanács előtt.

A határozatból nem tudjuk meg, hogy **milyen bírságalapból** indult ki, a másik döntéstől eltérően itt nem látunk adatot a jogsértéssel érintett termékek forgalmáról.

Összességében nem tűnik ki a döntés indokolásból, hogy a Közlemény alapján szabta volna ki a bírságot a versenytanács.

Megjegyzendő, hogy az eljárás során kb. 12 millió Ft **eljárási bírság** is kiszabásra került három vállalkozással szemben.

Jelképes bírság rákgyógyítás kapcsán

A Vj-19/2008. sz. esetben a MAX-IMMUN Rák- és Immunkutató Kft. gombakivonatot tartalmazó készítményeit népszerűsítő kommunikációja vizsgálata során nyert megállapítást, hogy a vállalkozás több tekintetben is a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított.

Ennek elenére a versenytanács megértőnek mutatkozott, jelképes 1 millió Ft bírság kiszabásáról döntött. Figyelemmel volt arra, hogy az eljárás kezdeti szakaszában, **önként megváltoztatotta tájékoztatási gyakorlatát.** Az eljárás alá vont korábbi – jogellenesnek minősített – tájékoztatási gyakorlata is inkább a hazai jogszabályok ismeretének hiányát, és azok értelmezésében való járatlanságot tükrözik, mintsem a jogszabályokkal való tudatos szembefordulás szándékát.

Tette ezt annak ellenére, hogy maga is megjegyzte, hogy akár a két termék forgalmi adataiból, akár az eljárás alá vont által becsatolt számlák alapján megállapított reklámköltségből kiindulva számottevően magasabb bírságalap adódott volna.

A határozatból nem derül ki az eljárás alá vont előző évi nettó árbevétele. Elmondható, hogy az ügy a Versenytanács **következetlenségét** mutatja: hasonló jellegű jogsértéseknél nem szokott jelképes bírságot kiszabni.

Rákgyógyító ivóvíz

A HYD Rákkutató és Gyógyszerfejlesztő Kft.-vel szemben indított Vj-48/2008. számú versenyfelügyeleti eljárásban a GVH 5 millió Ft, részletekben megfizetendő bírságot szabott ki a „PREVENTA csökkentett deutérium tartalmú ivóvíz” termékcsaládra vonatkozóan a 2002. évtől kezdődően közzétett reklámok miatt. A vállalkozás elégséges bizonyítékok nélkül állította a termékről, hogy az gyógyhatással bír, segítségével a rák legyőzhető, nincs mellékhatása, valamint a vállalkozás a valóságos helyzeten túlmutató állításokat tett a termék gyógyszerként való törzskönyvezésével kapcsolatban.

A határozat meglepően hosszan indokolja a bírság mértékét (a döntésből egyébként az előző évi nettó árbevétel nem olvasható ki). A döntés csak a Tpv. 78. §-t hivatkozza, de érdemben a közlemény logikáját követi.

A bírságalap kapcsán a versenytanács nem látta célszerűnek a jogsértő reklámok közzétételével kapcsolatban felmerült költségek alapulvételét, egyrészt mivel nem áll rendelkezésre valamennyi sajtómegjelenés reklámköltsége, illetőleg nem volt minden esetben egyértelmű, hogy a többszöri megjelenésért fizetett díjak hogyan oszlanak meg az egyes reklámok között, másrészt, mert a honlapon megjelenő jogsértő közlésekhez gyakorlatilag nem kapcsolódott kiadás. Ez okból a **releváns** termékek révén elért **árbevétel** nagyságából indult ki, oly módon, hogy a 2002-2005. évek árbevételének figyelembe vételétől eltekintett, mivel ebben az időszakban évente csak egy szórólap, honlap minősült jogellenesnek. A 2006. és 2007. évi releváns árbevétel mellett a 2008. évi árbevételből az I. negyedév adatai kerültek figyelembe vételre, mert az eljárás alá vont **önként változtatott** reklámozási gyakorlatán.

A bírságkiszabási szempontok közül a versenytanács **bírságnövelőnek** értékelte az alábbi körülményeket:

- az érintett termékek egészség megőrzésével, helyreállításával kapcsolatos, bizalmi jellegű termékek,
- a jogsértő magatartással érintett fogyasztói kör betegségére tekintettel eleve a tájékoztatásnak kiszolgáltatott helyzetben van, és ezt a veszélynek kitettséget tovább fokozza, hogy a tudomány jelenlegi állása szerint a rákbetegséget gyógyító gyógyszer még nem létezik,
- a HYD Kft által forgalmazott PREVENTA termékcsaláddal kapcsolatos üzletpolitikáját a gyógyhatás középpontba állítása határozta meg,

- a közlések az összetett reklámkampány révén a fogyasztók széles köréhez eljuthattak,
- a jogsértés hosszú időn keresztül (több év) folyt, nevezetesen

A bírságkiszabási szempontok közül a versenytanács bírságcsökkentőként értékelte az alábbi körülményeket:

- az eljárás alá vont a legfontosabb jogsértő magatartással önként felhagyott,
- késznek mutatkozott annak vállalására, hogy a jövőben egyetlen kiadványban sem jelentet meg egyidejűleg termék hirdetést és a terméket alkotó anyag gyógyhatását bemutató PR-cikket,
- állatgyógyszerként elfogadott egy erőteljesebben csökkentett deutérium tartalmú víz,
- jelentős összegeket költ tudományos kutatásra, és a humán gyógyszerként való törzskönyveztetés elérésére.

A súlyosító és az enyhítő körülmények együttes figyelembe vétele alapján a versenytanács a **releváns árbevétel 1.5%-át** vette figyelembe, azzal, hogy a bírságalap 1.5%-aként kapott összeget felfelé kerekítve került meghatározásra a bírság összege. A **felfelé kerekítést** az indokolta, hogy jogsértésre olyan időszakban is bizonyítottan sor került – a honlap 2002. évtől, az első, ismeretlen időpontban megjelent szórólapon, és a 2005. év végén megkezdődő sajtóközléssel -, amely időszak árbevételi adatait a versenytanács figyelmen kívül hagyta.

A döntés jó példája a **közlemény követésének** (igaz arra nem hivatkozik a határozat), azon belül is a jogsértéssel érintett forgalom egy bizonyos százalékaként megállapított bírságösszegnek.

Vanish feltávolító

A Vj-207/2007. sz. eljárásban a Reckitt Benckiser Kft. Vanish termékcsaládjának kommunikációjával kapcsolatos „hamis látszateltető” magatartása miatt kellett hogy 15 millió Ft-tot fizessen.

A Tpv. 78. § (3) bekezdése szerinti mérlegelési szempontok körében a Vanish esetében a versenytanács az alábbiakra volt tekintettel.

A jogsérelem súlya tekintetében azt érezhetően **csökkentő** körülmény, hogy

- a Vanish színes ruhák többségén biztonságosan alkalmazható és
- a vásárlásban való döntést megelőzően a fogyasztó információt kaphat a termék csomagolásán levő útmutatóból a felhasználhatóság korlátairól és erről az anyagokra varrt címkéről is tudomása lehet, továbbá azt, hogy a fogyasztó esetleges téves döntését az első vásárlást követően korrigálni tudja.

A jogsérelem **súlyát** erősíti ugyanakkor, hogy

- a televíziós reklámozással a fogyasztók széles köre volt elérhető

- a jogsértő állapot 2006. október 23-val kezdődött, így időtartama jelentős
- az RB Kft. piaci helyzete stabil: piaci részesedése magas és növekvő irányzatú
- az RB Kft. az elmúlt öt évben volt már marasztalva a Tpvt. III. fejezetének rendelkezéseibe ütköző magatartás miatt.

A versenytanács szükségesnek tartotta egyértelműsíteni, hogy a Tpvt. 78. § (3) bekezdés szerinti mérlegelési szempontok általában és az adott esetben **sem számszerűsíthetők egyértelműen**. Ez alól elvileg kivételt képezhet „**a jogsértéssel elért előny**”, ami azonban a Tpvt. III. fejezetébe ütköző magatartások esetében általában még megközelítő pontossággal sem határozható meg.

Erre tekintettel indokolt egy olyan számszerű kiindulópontot találni, amely a bírság **nagyságrendjét behatárolja**, és amelyhez képest a Tpvt. 78. § (3) bekezdése szerinti – az adott esetre a releváns mérlegelési szempontok értékelhetőek. Jelen esetben a versenytanács ilyen kiindulópontnak tekintette az RB Kft.-nek a jogsértő tájékoztatással kapcsolatos kiadásait (a **reklámköltséget**). A versenytanács álláspontja szerint ugyanis a reklámköltség

- egyrészt jellemzi a jogsérelem súlyát és a jogsértő állapot időtartamát (minél szélesebb körű és minél hosszabb ideig tart a reklámozás, annál nagyobb a reklámköltség);
- másrészt közvetett kapcsolatban állhat a jogsértéssel elért előnnyel, mert az ésszerűen eljáró vállalkozás általában legalább olyan nyereségnövekedést vár el a reklámtól, amely ellensúlyozza a reklámköltséget.

A televíziós reklámokból adódó összeghez képest a versenytanács lényegesen alacsonyabb bírság kiszabását látta indokoltnak.

E határozat ismertetését azért is tartottuk fontosnak, mert ebben a versenytanács részletesebben is kifejti, miért fontos a III. Fejezetbe ütköző magatartások esetén viszonylag pontos, **számszerűsíthető kiindulási alap** azonosítása. Érdekes viszont a súlyosító és enyhítő körülmények összességében való mérlegelése: az ismétlődő elkövetés és a hosszú időtartam ellenére a kiindulási ponthoz képest jelentősen kisebb lett a bírság összege.

Hervis ál-árakció

Nem valóságos kedvezménnyel voltak megvásárolhatók egyes akciós termékek a Hervis sportáruház-lánc üzleteiben, mert a vállalkozás a kedvezmény alapjául feltüntetett áron sohasem forgalmazta azokat. A Vj-39/2008. sz. eljárásban a fogyasztók megtévesztése miatt a Hervis 2008 decemberében 26 millió forintos bírságot kapott.

A kiszabott bírság összegének meghatározásakor a versenytanács a jogsértéssel érintett időszakban elért **árbevételéből indult ki**.

Súlyosító körülményként értékelte a Versenytanács, hogy az eljárás alá vont

- fiktív árkedvezményrel kapcsolatos tájékoztatási gyakorlata a vizsgált időszak teljes intervallumában a vállalkozás általános üzletpolitikájának részét képezte
- a piacon jelentős súlyú szereplő, piaci részesedése alapján a szakosított sportáruházak körében a második helyen áll.

Nem vette enyhítő körülményként figyelembe a versenytanács az **ismételt jogsértés hiányát**. A jogsértéssel **elért előny hiányával** kapcsolatosan elvi érveléssel szükséges leszögezni, hogy önmagában még ez sem jelentene enyhítő körülményt.

Az indokolásból nem tudjuk meg, hogy mindezen szempotok alapján a releváns forgalom mekkora hányada került bírságként kiszabásra. A Hervis teljes nettó árbevétele 10.7 milliárd Ft volt, amelynek a kiszabott bírság **0,26%-a**.

Maximálisan megtévesztő társkereső szolgáltatás

Éves nettó árbevételének 10%-át, 63 990 000 Ft-ot kitevő bírságot kapott a Digitania Kommunikációs Zrt., mert "SMS magic" nevű társkereső szolgáltatásának reklámozásával (pl. valótlan fényképek) megtévesztette a fogyasztókat.

Mivel a társaság hirdetései nagy számú fogyasztóhoz jutottak el és hosszú időn keresztül voltak elérhetők, ráadásul az "SMS magic" elnevezésű társkereső szolgáltatásának **egész üzletpolitikája** a jogsértő magatartásra épült, a GVH a Vj-153/2007. sz. eljárásban a lehető legsúlyosabb bírságot szabta ki.

Elgondolkoztatandó, hogy egy ehhez hasonló jellegű megtévesztés mind nominálisan, mind cégméretre képest ekkora büntetést érdemel-e. A piac nem olyan jellegű, mint a betegségben, vagy pénzhánytól szenvedő fogyasztók esetében. Első, nem ismétlődő jogsértésről volt szó. Minden bizonnyal az volt a döntő, hogy nem egy esetleges jogsértésről volt szó, hanem a cég egész üzletpolitikáját átható megtévesztésről, csalásról.

Hiányos banki tájékoztatás

A Vj-129/2007. számú versenyfelügyeleti eljárásban a versenytanács 80 millió Ft bírságot szabott ki, mert a Raiffeisen Bank Zrt. a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására alkalmas módon hiányos tájékoztatást adott a Rugalmas Lakáshitel konstrukciójáról

A Versenytanács a bírság összegének megállapítása során, a jogsértéssel érintett **tájékoztatások közzétételének költségéből** indult ki.

A bírság összegének meghatározásakor a Versenytanács figyelemmel volt

- arra a körülményre, hogy a tájékoztatások nem kizárólag jogsértőnek minősülő közléseket tartalmaztak,
- a Raiffeisen piaci helyzetére, ismertségére, piaci részesedés növekedésének mértékére,

- a tájékoztatásokkal elért fogyasztói kör nagyságára,
- a fogyasztóknak kínált termék bizalmi jellegére,
- a jogsértéssel érintett időszak hosszára (szűk két hónap),
- a reklámoknak a Raiffeisen **közmegítelésének** számára kedvező módon történő befolyásolására való alkalmasságára, amely nemcsak rövid távon jelentkezik.

A versenytanács súlyosbító körülményként vette figyelembe, hogy az elmúlt években a Raiffeisen nem első alkalommal (Vj-78/2007) tanúsított a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására alkalmas magatartást.

A versenytanács a bírság összegét csökkentő körülményként tekintettel volt arra, hogy a szerződés megkötését megelőzően ismertté válhat a törlesztőrészlet ügyfél általi megválaszthatóságának feltételrendszere.

Megjegyzendő, hogy e szokásos „felsorolásos” módszer **hátránya**, hogy nem minden esetben derül ki, hogy melyik szempont volt súlyosító, illetve enyhítő (lásd különösen a fogyasztói kör nagysága és az időtartam kérdését).

A Raiffeisen a nettó árbevétel helyett figyelembe veendő bevételi tételeinek összege 199.635.000.000 Ft volt, amelynek a bírság **0,04%-a**.

Triplázó Euro Credit

A fogyasztói csoportokat szervező Euro Credit Consulting Kft. 2006 júniusától 2007 októberéig a fogyasztókat megtévesztő módon népszerűsítette tevékenységét, azt a látszatot keltette, hogy ügyfeleinek hitelt illetve kölcsönt folyósít, ezért 14 millió forint bírságot kell fizetnie (Vj-163/2007.).

A versenytanács a bírság összegének megállapításakor a jogsértő **reklámok költségének** összegéből indult ki, figyelemmel arra, hogy a fogyasztói csoportok tevékenységét jelentősen befolyásoló tényező a reklámozás, egy reklámozó vállalkozás legalább a reklámokra fordított kiadást elérő bevételekre kíván szert tenni a reklámtevékenységgel összefüggésben.

A bírságot **növelő tényezők** az alábbiak voltak:

- a jogsértő magatartás ismétlődő jellege,
- a jogsértő magatartás tanúsításának több hónapot felölelő időtartama,
- az eljárás alá vont által kifejtett reklámtevékenység kiterjedtsége (több száz reklám jelent meg számos lapban),
- a jogsértő magatartással elért fogyasztók széles köre,
- a fogyasztói célcsoport sérülékeny jellege,
- az eljárás alá vont által nyújtott szolgáltatás bizalmi jellege,
- a fogyasztó számára egy hosszú távú jogviszonyt eredményez a fogyasztói csoportba történő belépés.

A bírság összegét **csökkentette**:

- az eljárás alá vont **vállalás csomagja**
- a fogyasztók a szerződés megkötését megelőzően a fogyasztói csoportban történő részvétel összes feltételével megismerkedhetnek,
- egyes reklámállításokkal utólag összhangba hozta magatartását (az elállási időt önként megemelte).

Megjegyzendő, hogy a **harmadszorra** büntetett cég a korábbi két eljárásban összesen 22,5 millió forint bírságot kapott – ha más határozatokban követett logika itt is igaz lenne, akkor most a 10 millió Ft. kevésnek mutatkozna elrettentés szempontjából (a bírságplafon 27 millió Ft lett volna).

FHB Életjáradék – csoport szintű bírság

A Vj-47/2008. sz. eljárásban a versenytanács megállapította, hogy az FHB Életjáradék Zrt. jogsértő magatartást tanúsított 2007. február és 2008. április között, amikor életjáradék és jelzalogjáradék termékéről a fogyasztó megtévesztésére alkalmas állításokat tett, emiatt 19 millió forintos bírságot kellett fizetnie.

A versenytanács a bírság megállapítása során a Tpv. 78. § (3) bekezdésében foglalt szempontokból indult ki, figyelemmel a GVH elnökének és a Versenytanács elnökének a Versenytanács gyakorlatát tükröző 1/2007. sz. közleményében foglaltakra.

A szokásos gyakorlatának megfelelően az alapot a reklámköltségek jelentették (a releváns reklámköltséget 25 % ÁFA figyelembe vételével állapította meg a versenytanács). Arra a körülményre tekintettel, hogy egyfelől nagy számban voltak jogszerű reklámok, másfelől a fogyasztó megtévesztésére alkalmasnak tekintett reklámokon belül is csak kis részt alkottak a jogsértőnek minősülő szavak, szófordulatok, a Versenytanács ezen összeg **egyötöd** részét vette alapul.

A bírság megállapítása során **súlyosító** körülményként értékelte a versenytanács:

- a reklámokkal megcélzott fogyasztók széles körét,
- azt a körülményt, hogy az eljárás alá vont hosszú távra szóló szerződéseket köt, az esetleges megtévesztés következményeit az ügyfelek életük végéig viselik,
- fogyasztói idős emberek, akik sokszor fokozott tájékoztatásra szorulnak, életkoruknál és egészségi állapotuknál fogva könnyebben esnek tévedésbe,
- a reklámkampányok jelentős időtartamát (több mint egy éven keresztül kerültek adásba),
- azt a körülményt, hogy az eljárás alá vontnak a versenytársai által tanúsított hasonló magatartások miatt velük szemben megindult versenyfelügyeleti eljárások alapján alkalma lett volna arra, hogy több magatartását is összhangba hozza a versenyjog követelményeivel
- azt, hogy a kommunikáció - az FHB által csatolt állományadatok alapján - kihathatott a piaci viszonyokra, és a kampány kiterjedtségére tekintettel hatással lehetett az image-növelés révén is.

A bírság megállapítása során **enyhítő** körülményként vette figyelembe a Versenytanács, hogy

- az eljárás alá vont törekedett a szolgáltatások és azok reklámjainak kialakítása során a jogszerű magatartásra (pl. ombudsman felkeresése),
- a kommunikáció olyan új termékekre vonatkozott, amelyek nem rendelkeztek kiforrott elnevezéssel, és amelyekre vonatkozó tájékoztatásnak nem volt hazai gyakorlata,
- a reklámkampányok során eljárás alá vont még a versenyfelügyeleti eljárás megindulása előtt önként változtatást hajtott végre,
- részletes tájékoztatást biztosított az érdeklődőknek,
- együttműködő magatartást tanúsított a versenyfelügyeleti eljárás során,
- az eljárás alá vont vállalatokat tett kommunikációja módosítására.

Nem tekintette a bírság csökkentésére alkalmasnak a versenytanács azt a tényt, hogy **még nem szabtak ki** az eljárás alá vonttal szemben versenyfelügyeleti bírságot, mivel ha erre sor került volna azt súlyosbító körülmény lenne.

A súlyosító körülményekre tekintettel **30 %-kal** növelni, az enyhítő körülményekre tekintettel **40 %-kal** csökkenteni látta indokoltnak az összeget, amely tehát összességében **10 %-kal** csökkent. **Lefelé kerekítés** után 19.000.000. Ft-ban határozta meg a Versenytanács a bírságot.

A bírság összege nem haladja meg a Tptv. 78. § (1) bekezdésében rögzített maximális mértéket, figyelemmel arra, hogy az **FHB csoport** árbevétele az irányadó, annál is inkább, mivel az eljárás alá vont vállalása szerint is a reklámozott termékek egyike az FHB Jelzálogbank Nyrt. Terméke és az eljárás alá vont reklámjaiban sokszor használta az FHB megjelölést a bankcsoport egészére vonatkoztatva.

Azon kevés esetek egyike ez a döntés, amikor a versenytanács egyrészt **kifejezetten hivatkozta a Közleményt**, másrészt annak pontjai alapján részletes kalkulációt végez és ennek főbb támpontjait le is írja a határozatban (különösen a reklámköltség alap ötdörlése és az enyhítő/súlyosító körülményekből fakadó százalékos korrekciót). Annyiban is egyedülálló, hogy a GVH csoportszinten számolta a bírságmaximumot (ebben az időszakban az eljárás alá vontnak még nagyon kevés volt a nettó árbevétele).

Hiányos Magyar Telekom reklám

A Magyar Telekom Nyrt. 2007 februárjában széles körű reklámkampány keretében népszerűsítette Dupla Profit névre keresztelt mobiltelefonos díjcsomagját. A közzétett hirdetések vizsgálata során a GVH megállapította, hogy a távközlési szolgáltató a televíziós reklámjaiban és az óriásplakátjain közölt állításokkal megtévesztette a fogyasztókat.

A versenyhatóság mindezért a Vj-31/2008. sz. eljárásban csupán 5 millió forint bírságot szabott ki a Magyar Telekom Nyrt-re.

Súlyosító körülmények bizonyult, hogy a piac meghatározó szereplőjéről van szó, a hirdetések széles fogyasztói körhöz jutottak el, a Magyar Telekom pedig az elmúlt években többször kapott elmarasztalást a GVH-tól a fogyasztók megtévesztése miatt.

A bírság összegének meghatározásakor a GVH figyelembe vette, hogy a jogsértéssel érintett időszak nem volt hosszú, a fogyasztók pedig a szerződés megkötése előtt valamennyi feltételt megismerhették, továbbá törekedett tájékoztatásán módosítani.

Ezt a döntést **nem a magas összegű bírság** miatt tartottuk fontosnak ismertetni.

Amikor a 150 ezer a maximum

A fogyasztók megtévesztése miatt a Vj-190/2007. sz. eljárásban 150 ezer forintos bírságot szabott ki a versenytanács Jakab András egyéni vállalkozóra, aki végkiárusítás miatt 90 százalékos kedvezményt ígért hirdetéseiben.

A bírság összegének megállapításakor enyhítő körülményt a hatóság nem talált. Súlyosító körülménynek bizonyult, hogy a megtévesztő reklámokat hosszú ideig (márciustól novemberig) üzletpolitikai jelleggel alkalmazta, továbbá más ügy kapcsán tudnia kellett arról, hogy magatartása a versenytörvénybe ütközik.

A bírság összege nomniálisan elhanyagolhatónak mondható a GVH gyakorlatában, azonban a vállalkozás méretéhez képest maximálisnak mondható, ami szokatlan az ilyen jelegű ügyeknél: kisebb vállalkozások megalapozatlan gyógyhatás, illetve megtévesztő fogyasztói csoportok esetében szokás elérni a maximumot.

Megjegyzendő, hogy 2007-ben két hasonló ügyben született hasonló nagyságrendű bírság: Vj-59/2007 esetben 1 millió Ft., a Vj-60/2007 ügyben 0,5 millió Ft.

2009

I. Antitröszt

Ez évben öt eljárásban valamivel több mint 5 milliárd Ft. bírságot szabott ki a GVH Versenytanácsa. Útépítı vállalatok, kártyatársaságok, bankok, pékek kaptak bírságot versenykorlátozó megállapodásaik miatt. Egy olyan ritka esetre is volt példa, amikor vertikális árörögztítésért bírságot a hivatal. Bírságkiszabással zárult erőfölényes ügyre 2009-ben nem került sor.

A hevesi útépítı kartell

A versenytanács a Vj-130/2006. sz. ügyben, 2009. január 29-én rekord hosszúságú és az év rekord bírságát kiszabó határozatában megállapította, hogy a Strabag Építı Zrt., az EGÚT Egri Útépítı Zrt. és a HE-DO Útépítı, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. a gazdasági verseny korlátozására alkalmas, egységes és folyamatos magatartást tanúsított, amikor 2002-tıl 2006-ig több Heves és Nógrád megyei út- és hídépítési, illetve felújítási közbeszerzési pályázat kapcsán felosztották egymás között a piacot és rögzítették az eladási áraikat. A versenytanács azt is kimondta, hogy a Colas Dunántúli Út- és Vasútépítı Zrt. és a HE-DO Útépítı Kft. a gazdasági verseny korlátozására alkalmas magatartást tanúsított, amikor a Heves Város Önkormányzata által Heves Vásártér út útépítési munkái kapcsán kiírt tenderhez kötıdően rögzítették az eladási áraikat. A jogsértés miatt a Strabag 1.700.000.000 Ft, az EGÚT 1.200.000.000, a Colas 6.000.000 Ft bírságot kell hogy megfizessen.

A versenytanács a bírság kiszabása során a Tpvt. 78. §-ban és különösen annak (3) bekezdésében meghatározott szempontrendszer szerinti mérlegelést végzett. A bírság összegének meghatározása során valamennyi vállalkozás esetében figyelembe vette a feltárt, jogsértéssel érintett **közbeszerzési pályázatok összértékét**, mivel ezen összeg tükrözte a jogsértéssel érintett idıtartamot, a tenderezési piac sajátosságára tekintettel a jogsértı vállalkozások piaci helyzetét, továbbá egyben a magatartás földrajzi kiterjedtségét is.

Jelentıs súlyosító tényezıként esett a latba, hogy a piacfelosztó és árörögztı megállapodással (kartellezéssel) megvalósuló magatartás a versenyjogi jogsértések **legsúlyosabb** formájának minısül. A súlyosan jogsértı magatartást **közbeszerzési eljárások keretében** kiírt pályázati összejátszás útján folytatták a felek. A Strabag, az Egút, és a HE-DO kapcsán a jogsértés egységes és folyamatos jellege **tartós és következetes, eltökélt jogsértı magatartásra** utal, amelyet a felrhatóóság kapcsán súlyosító tényezınek minısült.

A Strabag, illetve az EGÚT tekintetében a legjelentısebb, a bírság összegét alapvetıen meghatározó, kiemelten súlyosító tényezıként azt értékelte a versenytanács, hogy mindkét vállalkozás **többszörıs és különös ismétlınék** minısül a jogsértést elkövetése kapcsán. A Versenytanács ugyanis a jelen eljárásban vizsgált és megítélt jogsértı magatartás utolsó feltárt mozzanatát megelőzıen már négy alkalommal állapított meg

hasonló kartellezést. A versenytanács szerint ezért a bírság olyan összegű kell, hogy legyen, amely hathatósan bírja arra az érintett vállalkozásokat a jövőben, hogy efféle jogsértő magatartástól tartózkodjanak.

A versenytanács szerint nem fogadható el azon álláspont, mely szerint **ismétlődés** csak abban az esetben értékelhető súlyosító körülményként, ha a korábbi jogsértő magatartásra vonatkozóan már jogerős bírósági határozat állapítja meg a jogsértés tényét. A kialakult bírói gyakorlat éppen ennek ellenkezőjét állapította meg. A Fővárosi Ítéltábla pl. legutóbb a 2.Kf.27.057/2008/15. számú ítéletében⁹ fejtette ki, hogy „*A jogsértés ismételtiségének megállapítása során nemcsak a közigazgatási bíróság által már jogerősen felülvizsgált döntéseket lehet figyelembe venni, értékelhetőek a jogerős hatósági döntések - az esetlegesen folyamatban lévő bírósági eljárástól függetlenül - is.*” A Versenytanács határozatai kétségen felül alaki jogerős határozatok, hiszen rendes jogorvoslattal nem támadhatók.

Figyelemmel volt arra is a versenytanács, hogy a jogsértő megállapodással érintett tenderek nem mindegyikében került a verseny teljes mértékben kizárásra (lévén hogy volt a kartellban nem érintett ajánlatadó is).

A versenytanács végül tekintettel volt az eljárás alá vontaknak a határozat meghozatalát megelőző, utolsó hitelesen lezárt üzleti évben elért nettó árbevételére is. A versenytanács a Strabagnak a Strabag-csoporthoz és az EGÚT-nak a Colas-csoporthoz tartozását elsősorban annak érdekében tartotta szükségesnek a bírság összegét növelő tényezőként értékelni, hogy a bírság összege kellő elrettenő erővel bírjon az adott eljárás alá vont vállalkozások kapcsán, figyelemmel a **vállalkozás-csoporthoz tartozás által biztosított kiemelt pénzügyi erejükre.** (515.) Ez azonban nem jelentette azt, hogy a törvényi, vállalkozás szintű 10%-os maximumot meghaladta volna a bírság összege.

A HE-DO versenyfelügyeleti eljárás során tanúsított együttműködése, részletes beismerő és feltáró nyilatkozata – figyelemmel az **Engedékenységi Közleményre**, különös tekintettel annak 12.b. pontjára is – olyan súlyú enyhítő tényezőnek minősült, amely alapján bírság kiszabását a versenytanács nem tartotta indokoltnak. Ennek hiányában a HE-DO tekintetében a bírságmaximumra vonatkozó rendelkezés alapján a számított bírság csökkentésének lett volna helye.

Megjegyezte továbbá a versenytanács, hogy a GVH elnöke és a Versenytanács elnöke által – a Tpv. 36. § (6) bekezdése alapján – kiadott, a bírság mértékének megállapításáról szóló 2003/1. sz. közlemény (a továbbiakban: **Bírságközlemény**) tartalmazza a GVH jogalkalmazási gyakorlatának alapjait a bírság kiszabása tárgyában. A versenytanács a jelen esetben már az eljárás alá vontaknak megküldött előzetes álláspontjában is jelezte, hogy a **Bírságközleményben foglalt módszertől el kíván térni.** Az eltérést elsősorban a Versenytanács határozatainak bírósági felülvizsgálatára vonatkozó gyakorlat indokolja, amely rámutatott arra, hogy a bírságkiszabást befolyásoló körülményeket nem általánosságban, nem elvontan, nem mechanikusan - a **Bírságközlemény** szerinti

⁹ Lásd továbbá a Fővárosi Ítéltábla 2.Kf. 27.628/2006/9., 2.Kf. 27.509/2007/7. és 2.Kf. 27.531/2007/6. számú ítéleteit.

számszaki adatok matematikai műveletekkel való kezelésével -, hanem a konkrét ügy tényeire vonatkoztatva kell értékelni, és megindokolni. Az elmúlt évek jogalkalmazási tapasztalata fényében rámutatott továbbá arra is, hogy a legsúlyosabb jogsértésnek minősülő **kartellek** esetében kiszabott bírságok összege az alkalmazott számítási módszer alapján **túlzottan enyhe** lehet (lásd a Strabag és EGÚT többszörös jogsértését).¹⁰

A 2009. januári hevesi útépitő kartell határozat már mintegy előrevetítette az antitröszt bírságközlemény visszavonását, az indokolásban megjelennek a visszavonás főbb indokai: a matematikai módszerektől idegenkedő bírósági gyakorlat, illetve az, hogy bizonyos esetekben, különösen nagy vállalatcsoportokhoz tartozó, ismétlődő jogsértők esetén a korábbi, szokásos mértékeket meghaladó bírság kerülhessen kiszabásra.

A pékkartell

A Vj-57/2007. sz., rekordszámú eljárás alá vontat felvonultató eljárásban 2009. július 4-én hozott határozatában a versenytanács ötmillió Ft bírságot szabott ki a Magyar Pékszövetségre, mert

- meghatározta a Pékmesterek kenyérének legalacsonyabb átadási és fogyasztói árát, kizárta a visszáru, az akció lehetőségét;
- a tagjait áremelésre hívta fel a 2005. november 25-i, a honlapon közzétett bejegyzés és az ahhoz kapcsolódó „Beszéljünk a mindennapi kenyérről” című kiadványban a fehér kenyér javasolt átadási árának megjelentetésével;
- a 2006. március 23-i Heves-Nógrád megyei ülésén áremelésre, illetve 2006. március 24-i Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei régió ülésén az áremelés érdekében egymással való kommunikációra hívta fel a jelenlévő vállalkozásokat;
- megszervezte a 2006. június 29-i nagyvállalkozói tagozati ülést, amelyen a megjelent (nem feltétlenül csak szövetségi tag) vállalkozások között információcserére került sor, melynek során egyeztették egymással áremelési szándékaikat és információt cseréltek a kiskereskedelmi láncok áremelés befogadási hajlandóságáról.

Ezen túl még tizenhat vállalkozás kapcsán mondja ki a határozat, hogy versenykorlátozó magatartást tanúsítottak azzal, hogy a Pékszövetség keretén belül működő 2006. június 29-i nagyvállalkozói tagozati ülésen egyeztették egymással áremelési szándékaikat és információt cseréltek a kiskereskedelmi láncok áremelés befogadási hajlandóságáról. Ezért 1 és 8 millió Ft közötti összegű bírságokat szabott ki a versenytanács.

¹⁰ Lásd a Fővárosi Ítéletábrla 2.Kf.27.037/2008/12. számú ítéletét: „Megjegyzni a másodfokú bíróság, hogy a felperesekkel szemben kiszabott bírság - figyelemmel arra, hogy annak mértéke mindkét vállalkozás esetében a Tpv. 78.§-ának (1) bekezdése szerint figyelembe vehető bírságalap század mértékét sem éri el - inkább eltúlzottan enyhének, mintsem eltúlzottan súlyosnak tekinthető.”) továbbá 2.Kf.27.150/2008/7. számú ítéletét („Megjegyzni a másodfokú bíróság, hogy a felperesekkel szemben a súlyos versenykorlátozás miatt kiszabott bírság - figyelemmel arra, hogy annak mértéke egyik vállalkozás esetében sem éri el a Tpv. 78.§-ának (1) bekezdése szerint kiszabható bírságmaximum század mértékét sem - inkább tekinthető eltúlzottan enyhének, mintsem eltúlzottan súlyosnak: Erre figyelemmel a bírság összegének mérséklésére a másodfokú bíróság törvényes lehetőséget nem látott.”).

A **jogsérelem súlyával**, ezen belül a verseny veszélyeztetettségével kapcsolatban megállapítható volt, hogy a nagyvállalkozói tagozati ülésen jelen lévő vállalkozások, valamint a szövetség vizsgált magatartása az árak meghatározására – áremelésre – irányult, így az súlyos versenykorlátozásnak minősül. A jogsértések - jellegük folytán - szükségképpen **piaci hatással** jártak, még ha azt számos tényező ellensúlyozta is.

A szövetség jogsértéshez való viszonyulása tekintetében súlyosító körülményként vette figyelembe az **ismétlődést**. A szintén pékségeket érintő Vj-96/2002., Vj-153/2002., és Vj-34/2003. számú ügyekben a jelen eljárás során vizsgált jogsértő magatartás tanúsítását megelőzően hozott határozatot, így előtte magatartásának egyértelmű versenyjogi értékelése ismert volt, azonban azt figyelmen kívül hagyta. A Vj-34/2003. sz. versenyfelügyeleti eljárás óta ugyanis a gondosan eljáró szövetségi vezetőknek tisztában kellett lenniük azzal, hogy a szövetség ilyen irányú magatartásai nem mentesek a versenyjogi vizsgálat alól és azok tartalma, célja alapján versenyellenesek. A Versenytanács eddigi gyakorlatában a szövetség hasonló jogsértéseit nem, vagy csak jelképes bírsággal – figyelmeztető jelleggel – szankcionálta. Azonban tekintettel arra, hogy a szövetség a Vj-34/2003. sz. versenyfelügyeleti eljárásban megjelenő egyértelmű versenytanácsai útmutatást figyelmen kívül hagyta, a versenytanács - a jövőbeni jogsértésektől történő elrettentés szándékával - a bírság összegét ötmillió forintban határozta meg.

Enyhítő körülményként tekintetbe kellett azt venni, hogy a számos, eltérő költségszerkezetű tag miatt a Pékmesterek kenyere átadási és fogyasztói árat meghatározó, de az attól való eltérést szankcionálni nem tudó, ráadásul csak az Együttműködési megállapodást aláíróira vonatkozó szövetségi döntés nem veszélyeztethette a versenyt oly módon, mint egy kevés szereplős piacon maguk a vállalatok által működtetett, jól megszervezett kartell. Bizonyítást nyert az is, hogy az ár meghatározására irányuló szövetségi döntések egyes tagokra nem voltak visszatartó hatással.

Enyhítő körülményként vette figyelembe a versenytanács azt is, hogy

- nem bizonyított, hogy a honlapon megjelentetett „reális” költségek **érdemben hatottak volna** a piaci szereplők magatartására,
- a Pékmesterek kenyere a kenyérfogyasztás elenyésző részét adja,
- a szövetség régiós ülésein jellemzően csekély számú vállalkozás volt jelen.

A nagyvállalkozások tagozati ülése kapcsán a versenytanács a jogsérelem súlyának értékelésénél tekintettel volt arra, hogy az összehangolt magatartás **információcserén** alapult, ami az áremelés mértékére és konkrét időpontjára irányult.

A versenytanács figyelemmel volt a jogsértő vállalkozások 2006. évi **releváns, sütőipari nettó árbevételére**.

A vállalkozások jogsértéshez való viszonyulása tekintetében súlyosító körülményként kellett figyelembe venni, hogy a szintén pékségeket érintő Vj-96/2002., Vj-153/2002., és Vj-34/2003. számú ügyekben a jelen eljárás során vizsgált jogsértő magatartás tanúsítását

megelőzően hozott határozatot, így az eljárás alá vontak előtt magatartásuk Versenytanács általi egyértelmű versenyjogi értékelése ismert volt, a pékségek az egyértelmű versenytanácsi iránymutatást figyelmen kívül hagyták.

Két vállalkozás esetében esetében súlyosító körülménynek minősült, hogy versenyfelügyeleti eljárás folyt már ellenük.

E ponton is látszik, hogy kétféle, minden bizonnyal eltérő súlyú körülményként ítéli meg a GVH, ha egy piacon született hasonló ügyben jogsértés kimondó határozat, illetve ha egy korábbi döntésnek egy vállalkozás címzettje is volt (ismétlődés-visszaesés). **Egy határozatnak van tehát a piac egésze számára releváns és van konkrétan az érintett vállalkozások számára üzenete.**

A versenytanács enyhítő körülményként vette figyelembe, hogy a jogsértő magatartással érintett vállalkozások által érvényesített áremelések és az emelt árak is kisebb-nagyobb mértékben eltértek egymástól, vagyis a **verseny teljesen nem szűnt meg** közöttük. Az előzőek egyben a jogsértés **piaci hatását** is jelentősen korlátozták.

A versenytanács enyhítő körülményként vette figyelembe azt is, hogy a sütőipar a vizsgált időszakban **alacsony jövedelmezőségű** volt és a sütőipart érintő költségnövekedések alapján **az árak bizonyos mértékű emelése sem lehetett indokolatlan.**

A versenytanács enyhítő körülményként vette figyelembe tizenegy vállalkozás esetében, hogy a nagyvállalkozói tagozati ülésen való **részvételüket elismerték**. Egy másik vállalkozás esetében további enyhítő körülmény volt, hogy a vizsgálati szakban tett nyilatkozatával **hozzájárult a jogsértés bizonyításához.**

Az eset kapcsán megjegyzendő, hogy a tények alapján (arra vonatkozó súlyos jogsértés és ismétlődés) inkább **jelképesnek nevezhető a szövetségre kiszabott bírság**, mutatva a GVH szövetségekkel szembeni kettős gyakorlatát: vannak esetek, amikor a GVH a tagvállalkozások fedőszerveként gyakorlatilag vállalkozás szinten és ehhez mért súllyal szab ki bírságot (lásd pl. a tojáskartell, vagy még inkább a biztosítási piacot érintő Gémosz esetét), van amikor viszont társadalmi szervezetként kezelve inkább csak dorgál a versenyhivatal.

Látszik továbbá a döntés indokolásából, hogy jóllehet bírságközlemény nem volt életben, a sorra vett szempontok lényegében megegyeznek a korábbi gyakorlattal, csupán a matematikai módszer alkalmazása nem érhető tetten.

A bírságok nominálisan sem nagyok, de nem kiugróak az érintett piaci árbevételhez képest sem, lássunk néhány jellemző példát:

Vállalkozás	bírság	Érintett piaci árbevétel %-a	Teljes nettó árbevétel %-a
Szolnoki Sütőipari Zrt.	10 000 000	0,82%	0,78 %
Univer Coop Zrt.	10 000 000	1,9%	0,1%
Ceres Sütőipari Zrt.	7 200 000	0,1%	0,1%
Jász-sütőház Kft.	4 000 000	0,58%	0,58%
Lövőer Sütőipari Zrt.	3 600 000	0,6%	0,4%
Delta Pékség Kft.	3 600 000	Üzleti titok	0,35%
Európa Pék Kft.	2 000 000	0,53%	0,53%
Zsemle '93 Kft.	1 000 000	0,27%	0,27%

Az indokolás szerint a fentiek közül a Ceres, a Delta, a Lövőer, az Univer Coop, a Zsemle '93 Kft. nagyvállalkozói tagozati ülésen való részvételét elismerő nyilatkozata miatt a Zsemle'93 Kft pedig ezen is túmenő segítő magatartása miatt kapott „kisebb” bírságot. A Szolnoki Sütőipari Zrt. és az Európa Pék Kft. viszont visszaeső vállalkozás volt.

E számokból az látszik, hogy a bírságösszegek sem a korábbi közlemény, sem a hevesi útépitő kartellben kibontakozni látszó szigorúbb irányvonalat sem követik. A versenytanács inkább a bírságok nominális mértékét igyekezett egymáshoz arányosítani. A bírságok az érintett piaci forgalomhoz képest inkább jelképesnek mondhatók, viszont sem a visszaesés súlyosító hatása, sem a segítő magatartás csökkentő mértéke nyilvánvalóan nem tükröződik a százalékosan mért összegekben.

Mio autónavigációs árrögzítés

A Vj-166/2006. sz. ügyben 2009. szeptember 24-én hozott határozatában megállapította a versenytanács, hogy

- a Mitac és az LCP Kft. versenykorlátozó módon rögzítették előbbi vállalkozás termékeinek magyarországi továbbeladási árait;
- az LCP Kft. ártartásra épülő versenykorlátozó megállapodást kötött partnereivel, így különösen a Hamex Zrt-vel és a Speedshop Kft-vel a Mitac Mio termékeinek magyarországi forgalmazásáról;
- az LCP Kft. és az RRC Kft. 2006 júliusában versenykorlátozó megállapodást kötöttek a Qtek telefonok árának jövőbeli egyeztetése tekintetében.

A versenytanács mindezért a Mitac-kal szemben 50 000 000 Ft, az LCP Kft-vel szemben 43 000 000 Ft, a Hamex Zrt-vel szemben 9 000 000 Ft, az RRC Hungary Kft.-vel szemben 1 000 000 Ft bírságot szabott ki.

A bírságközlemény visszavonását követő újabb határozatban a versenytanács a három megállapodás kapcsán külön-külön indokolta a bírság összegét. Releváns forgalomként az eljárás alá vont vállalkozások által az érintett termékekből a magyar piacon, a jogsértőnek megállapított időszakban elért árbevételüket vette alapul.

A Mitac-LCP megállapodásnál a **jogsértés természete** kapcsán figyelembe vette, hogy a viszonteladói árak meghatározása a súlyosabb, forgalmazással összefüggő (vertikális) versenykorlátozások közé tartozik, mivel a vállalkozások közötti verseny egyik legfontosabb elemét, az árat képes eltéríteni attól a szinttől, amely zavartalan versenykörülmények között kialakulhatott volna. A megállapodás ténylegesen is megvalósult, **hatását** kifejtette a piacon, jóllehet az erős párhuzamos import miatt nem tudott a maga teljességében érvényesülni. Súlyosította a versenykorlátozó megállapodás káros piaci hatását, hogy a Mitac és magyarországi forgalmazója, az LCP a Mio termékek révén 2006-ra a piac meghatározó szereplőjévé váltak. Az árrögzítés hatásait ugyanakkor enyhítette, hogy műszaki cikkeknel szokásosnak mondható jelentős piaci átalakulások történtek évről-évre, azaz a márkák közötti verseny enyhítette a márkán belüli verseny korlátozódását.

A Mitac vállalkozással szemben kiszabandó bírság meghatározása során az eljáró versenytanács a további súlyosító körülményekre volt még tekintettel:

- monitoring rendszer keretében **ellenőrizte** az ártartást;
- az árakat nem tartóval szemben **szankció**, illetve kedvezmény megvonását helyezte kilátásba.

Ami az LCP magyarországi ártartó forgalmazási rendszerét illeti, a jogsértés természete és piaci hatása kapcsán a versenytanács az előbbivel megegyező indokolást adott. Súlyosító körülményként kiemelte, hogy az érintett vállalkozások **nem tisztán vertikális** viszonyban álltak egymással, hanem versenytársak is voltak (a versenytanács ezt "kartell arculatnak" nevezi). Az LCP-vel szemben kiszabandó bírság meghatározása során további súlyosító körülményként vette figyelembe, hogy ténylegesen ellenőrizte az ártartást, a túlzott akcióba bocsátkozókkal szemben fellépett és a Vj-26/2006. sz. versenyfelügyeleti eljárásban **már marasztalta** a GVH.

A versenytanács a Hamex vállalkozással szemben is szabott ki bírságot, mivel az LCP „jobb-kezeként” tevékenyen hozzájárult a végfelhasználói árrögzítés végrehajtásának ellenőrzéséhez. A szintén jogsértőként nevesített Speedshop-pal szemben viszont nem szabott ki bírságot, mivel az internetes szegmens mérvadó piaci szereplőjeként üzletpolitikájával tevékenyen hozzájárult ahhoz, hogy az LCP ártartásra épülő rendszere **csak korlátozottan valósuljon meg**.

Harmadikként, a kisebb jelentőségű LCP-Hamex árkartell kapcsán a versenytanács **szimbolikus összegű bírságot** szabott ki, jelezve, hogy a horizontális áregyeztetés a legsúlyosabb versenykorlátozások közé tartozik, még akkor is, ha az szűk termékkörre vonatkozik és egy gyorsan változó piacon azt végül is nem tartják be a szereplők. Tekintettel a piaci szereplők méretére, a jogsértés időtartamának és az érintett árukör csekély mivoltára, a versenytanács egymillió Ft-ban határozta meg a bírság összegét.

Vállalkozás	bírság	Érintett piaci árbevétel %-a	Teljes nettó árbevétel %-a
Mitac	50 000 000	Nem ismert	Nem ismert
LCP	43 000 000	Nem ismert	0,57%
Hamex	9 000 000	Nem ismert	1,6%
RRC	1 000 000	Nem ismert	0,017%

A Mitac a világ egyik meghatározó gyártója, éves világszintű forgalma 2008-ban 1,3 milliárd euró volt.¹¹ E számhoz képest a bírság összegét még kiszámolni sem nagyon érdemes. A többiek esetében az RRC-re kiszabott kerek összegű bírság valóban szimbólikus méretű. Az LCP és Hamex kapcsán minden bizonnyal az érintett piaci árbevételekkel dolgozott a GVH, amert a vállalat-méretet kifejező teljes nettó árbevételből az tűnne ki, mintha a Hamex jogsértése jóval súlyosabb lett volna.

Fogtechnikusok árajánlása: szimbólikus vagy rekordbírság?

A fogtechnikusok árajánlását jogesrtőnek kimondó, 3 millió Ft-os Vj-51/2008. sz. határozat utal a Tptv. 78. §-ra, súlyosító körülményként azt értékelve, hogy a jogsértés több mint 10 éven át tartott és hogy az eljárás alá vont a legnagyobb tagsággal rendelkező társadalmi érdekképviseleti szervezet az érintett piacon. Enyhítő körülményként azt vette figyelembe, hogy az eljárás alá vont az eljárás megindítása óta nem készített és nem tett közzé minimálárakra vonatkozó Ajánlást, továbbá a GVH eljárására hivatkozással erre fel is hívta a tagok figyelmét. A versenytanács szerint a hárommillió Ft elégséges volt az eljárás alá vont szankcionálására, s kellő visszatartó erővel bír annak érdekében, hogy az eljárás alá vont a jövőben ne kövessen el hasonló jogsértést.

Az indokolás kitér arra, hogy a MOSZI 2008. évi nettó árbevétele 45.021.000 - Ft., amelyen belül a tagdíjbevétel 8.727.000 - Ft.-ot tett ki, ebből a fogtechnikus tagokra eső tagdíjbevétel 3.117.600 - Ft volt.

Az indokolás nem tér ki valamennyi releváns bírságkörülményre, úgy mint a jogsértés súlya kapcsán a verseny veszélyeztettségére, vagy éppen az alanyi oldal kapcsán a jogsértő felróhatóságára (megjegyzendő például, hogy az utóbbi években a GVH számos, szakmai szervezet által ajánlott árra vonatkozó eljárást folytatott). A bírság mértéke kapcsán nehéz értékelést végezni. Az egyfelől soknak is tűnhet, hiszen az lényegében megegyezik a fogtechnikusok egy évi tagdíjbevételével, másfelől a bírságot szervezet árbevételének is 6,6%-a. Másfelől a versenytanács akár a tagok előző évi nettó árbevételét is alapul vehette volna a maximum számításakor, hiszen a szervezet ajánlása nem a szervezet, hanem a tagok piaci tevékenységét orientálhatta, amihez képest inkább szimbólikusnak tűnik a bírság összege.

¹¹ <http://www.gsa.europa.eu/files/dmfile/GSAGNSSMarketreportIssue1.pdf> (2012. február 7-i állapot)

A többoldalú bankközi jutalék egyeztetése – rekordbírság a pénzügyi piacon

A Visa és a Mastercard 477-477 millió, hét magyar bank pedig további összesen 968 millió forintos bírságot kapott a GVH-tól, amiért még 1996-ban versenykorlátozó módon állapodtak meg a bankkártyás tranzakciók utáni jutalékokról. Az öttagú versenytanács által 2009. szeptemberben hozott határozat az OTP Bank Nyrt.-t 281 000 000 Ft, a Budapest Bank Nyrt.-t 188 000 000 Ft, a Kereskedelmi és Hitel Bank Zrt.-t 127 000 000 Ft, az Erste Bank Nyrt.-t 107 000 000 Ft, a CIB Bank Zrt.-t 91 000 000 Ft, az ING Bank N. V. Magyarországi Fióktelepét 90 000 000 Ft, az MKB Bank Zrt.-t 84 000 000 Ft, a Visa Europe Ltd.-t a MasterCard Europe S.p.r.l.-t egyaránt 477 000 000 Ft versenyfelügyeleti bírság megfizetésére kötelezte. Mellettük még 15 bank kapcsán állapított meg jogsértést bírság kiszabása nélkül, mivel azzal, hogy mind a Visa és MasterCard kártyáira és minden bankra egységesen alkalmazandó bankközi jutalék mértéket és struktúrában állapodtak meg. A határozat rendelkező része részletesen ismerteti, hogy mely vállalkozás mettől meddig volt részese a 2008. július 30-ig, a megállapodás felmondásáig tartó jogsértésnek.

A bankközi jutalék megállapítását kifogásoló döntésében a versenytanács csak azokat a vállalkozásokat bírságotla meg, amelyek **tevékenyen részt vettek** a létrehozásában. A MIF megállapodáshoz, mint a piacralépés egyik feltételévé vált megállapodáshoz **később csatlakozó** bankokkal szemben nem állapított meg bírságot.

Az ügy sajátosságai játszhattak szerepet abban, hogy nem a szokásos módon értékelte a versenytanács a megállapodásban részes közötti felelősségbeli eltéréseket. A korábbi gyakorlat szerint a kartellban aktívan részt vevők nagyobb, a passzívabbak kisebb bírságot kaptak. Ebben az esetben az aktivitás, pontosabban a megállapodás létrehozása bírságot ért, a későbbi rácsatlakozás viszont mentesített a bírság alól. A határozat ily módon ismeri el, hogy nem volt túl sok választási lehetőségük a kártyapiacra belépni kívánó bankoknak, mintsem hogy maguk is részeseivé válnak a MIF megállapodásnak.

A bírságszámításnál a **jogsértéssel érintett forgalomként** nem a jogsértés teljes időszaka alatt, hanem csak a 2004-2007. években országosan kifizetett bankközi jutalék összegét vette alapul a versenytanács. Ezzel azt kívánta a GVH méltányolni, hogy a MIF egységes meghatározásával kapcsolatos esetleges versenyjogi aggályok csak fokozatosan váltak az abban résztvevők számára világossá.

A versenytanács **súlyosító körülményként** az alábbiakat vette számításba:

- az egymással versenytársi viszonyban is álló bankok, illetve kártyatársaságok közötti megállapodás közvetetten a verseny egyik legfontosabb elemét, a kereskedői díjat érintette;
- a megállapodást a gyakorlatban több évig alkalmazták, az az érintett piac egészét befolyásolta;
- a bírsággal sújtott eljárás alá vontaknak tudniuk kellett volna, hogy a két kártyatársaságra nézve egységes díj alkalmazása érezhetően befolyásolja a piaci versenyt.

Enyhítő körülményként tekintettel volt a versenytanács arra, hogy

- az ár meghatározására irányuló szövetségi döntések egyes tagokra nem voltak visszatartó hatással;
- a szövetség magatartásának megítélését enyhítette, hogy a szövetségi gyűléseken általában kevés vállalkozás képviseltette magát;
- az eljárás alá vontak maguk is felismerték, hogy a MIF mértékén változtatni kellett volna;
- az eljárás során kiemelkedően együttműködő magatartást tanúsítottak, így a jogsértés feltárását, a történeti eseményeket pontosabban megvilágító, saját versenyjogi felelősségük megállapításához szükséges iratokat maguk szolgáltatták és jelentős anyagi terhet jelentő kötelezettségvállalási javaslatot dolgoztak ki;
- a megállapodás működtetésében a szavazatszámok megadásában szerepet játszott a Magyar Nemzeti Bank (azzal, hogy e szerepvállalás, amellyel, hogy az együttes jutalék megállapításnak adott **egyfajta állami elismerést**, nem érte el azt a szintet, hogy az eljárás alá vontak versenyjogi felelősségét a bírság tekintetében semlegesítette volna – a jogsértés elkövetését az állami szerv nem ösztönözte, nem kezdeményezte, nem hagyta jóvá);
- részben hasonló megállapodásokat sem a GVH, sem az EU Bizottság ezidáig nem sújtotta bírsággal.

A bírság mértékének **egyediesítése** során a versenytanács tekintettel volt a bankok 1996-os piaci méretére (azt jól tükrözte a MIF elfogadásakor megállapított **szavazati arányuk**), illetve **jelenkori piaci súlyukra** is (ennek alapjául a kötelezettségvállalással járó költségek megosztására tett banki javaslatot vette a Versenytanács). Az elmúlt évek során ugyanis egyes bankok esetében jelentős mértékben megváltozott piaci szerepük, ami aránytalan méretű bírságot eredményezett volna.

A határozat ezzel ó példáját adja annak, hogy sok-sok évig tartó jogsértésért járó bírság esetében nem egyszerű vállalkozás mérethez, illetve piaci súlyhoz arányosítani a bírság összegét. Az indokolás szerint, jóllehet az a számtani műveletről hallgat, kiindulóviszonítási pontot a jogsértőnek mondott megállapodás időpontjakor fennálló helyzetet vette a GVH, s ezt korrigálta a jelenkori piaci realitások fényében.

A versenytanács a jogsértéshez segítséget nyújtó **kártyatársaságok** esetében más módon állapította meg a bírságot, itt nem érhető tetten egyfajta kiindulóösszegeből kalkulált metódus. Jobb híján, egyenként egyező módon nagyságrendileg akkora a bírságot kaptak, amelyet a bankokra szétosztott. A bankoknál említett, a megállapodás természetéből adódó, továbbá a felróhatóságot megalapozó tényezők az esetükben is irányadók voltak. Az előbbieken ismertetett enyhítő körülmények közül azonban csak az utolsó, azaz a korábbi szankcionáló döntések hiánya volt esetükben figyelembe vehető. A két kártyatársaság eltérő mértékű felelősségét megalapozó körülményeket nem látott a versenytanács bizonyítottnak, így azonos mértékű bírságot szabott ki.

Ennek kapcsán megjegyzendő, hogy a felelősségük lehet, hogy egyező nagyságrendű volt, a piaci helyzetük, s ezáltal magatartásuk potenciális, vagy éppen tényleges hatása

eltérő volt (Magyarországon a MasterCard volt a piacvezető, 50%-ot jóval meghaladó piaci részesedéssel).

Az antitröszt bírságközlemény visszavonását követő időszakban hozott határozatok többségének indokolása szerint a versenytanács bírságolási módszere a következő lépcsőkből áll:

1. A versenykorlátozás jellege, természete
2. A versenykorlátozás piaci hatásai, következményei
3. A jogsértés felróhatósága, a vállalkozás szerepe a jogsértésben (ennek kapcsán nem teljesen egyértelmű, hogy az ismétlődő jogsértés külön, negyedikként mérlegelendő szempont, vagy beleolvad a felróhatóság fogalmába), megbánó jellegű együttműködés az eljárás során.
4. A vállalkozás-csoport méretéhez képest arányos-e a bírság (elrettentő funkciót szolgálja-e).

Azt, hogy a fenti szempont-csoportokat milyen súllyal veszi figyelembe a versenytanács, nem lehet megállapítani a döntések indokolásából.

A határozatok nem tartalmaznak utalást a bírságszámítás **kiinduló összegére** nézve, az vélhetően a korábbi gyakorlatnak megfelelően a jogsértéssel érintett piacon a jogsértés időtartama alatt realizált bevételhez kapcsolódik.

A **piaci részesedés, szerep** fontos tényező a bírság megállapításában. Ez egyfelől kijelöli a bírság abszolút mértékének dimenzióját, de szerepe lehet több eljárás alá vont esetén a relatív arányosság elvének érvényesülésében. A MIF ügyben így a versenytanács a jogsértés hosszú időtartamára tekintettel a jogsértés elején és végén érvényesülő piaci súlyt egyaránt (igaz a határozatban nem részletezett módon) figyelembe vette, nehogy egyes szereplőket emiatt aránytalanul sújtsa a szankció.

Súlyosító körülményeknek a következők minősültek (**jogsértés természete, piaci hatása, felróhatóság**):

- jelentős súlyosító tényező a piacfelosztó és áröngzítő megállapodással (kartellezéssel) megvalósuló magatartás, amely a versenyjogi jogsértések legsúlyosabb formájának minősül; egy másik határozat szóhasználat szerint a versenytársak közötti áregyeztetés a legsúlyosabb versenykorlátozások közé tartozik, még akkor is, ha az szűk termékkörre vonatkozik és egy gyorsan változó piacon azt végül is nem tartják be a szereplők (igaz adott esetben csak „szimbolikus” bírságot eredményezett);
- a viszonteladói árak meghatározása is a súlyosabb, forgalmazással összefüggő (vertikális) versenykorlátozások közé tartozik;
- a súlyosan jogsértő magatartást közbeszerzési eljárások keretében kiírt pályázati összejátszás útján folytatták a felek;
- monitoring rendszer keretében ellenőrizte az ártartást;
- az árakat nem tartóval szemben szankció, illetve kedvezmény megvonásának kilátásba helyezése;
- a jogsértés egységes és folyamatos jellege tartós és következetes, eltökélt jogsértő magatartásra utal, amelyet a felróhatóság kapcsán súlyosító tényezőnek minősül;

- a megállapodást a gyakorlatban több évig alkalmazták, az az érintett piac egészét befolyásolta;
- a bírsággal sújtott eljárás alá vontaknak tudniuk kellett volna, hogy magatartásukkal érezhetően befolyásolják a piaci versenyt;
- a vállalkozások jogsértéshez való viszonyulása tekintetében súlyosító körülményként kellett figyelembe venni, hogy ugyanazt a szakmát, piacot (adott esetben a pékségeket) érintő több ügyben hozott határozatot, így az eljárás alá vontak előtt magatartásuk Versenytanács általi egyértelmű versenyjogi értékelése ismert volt, s pékségek az egyértelmű versenytanácsai iránymutatást figyelmen kívül hagyták.
- a bírság összegét alapvetően meghatározó, kiemelten súlyosító tényezőként értékelte a versenytanács, ha a vállalkozás többszörös és különös ismétlőnek minősül a jogsértést elkövetése kapcsán (adott esetben a vizsgált jogsértő magatartás utolsó feltárt mozzanatát megelőzően már négy alkalommal állapított meg hasonló kartellezést). A pékkartell ügyben két vállalkozás esetében esetében súlyosító körülménynek minősült az, hogy versenyfelügyeleti eljárás folyt már ellenük (itt a megfogalmazásból nem derül ki, hogy ezek milyen témában folytak, mikor és hogyan végződtek).

Enyhítő körülmények az alábbiak voltak (piaci hatás, felróhatóság):

- a piaci hatások csekélyek voltak, nem zárta ki teljesen az árversenyt a piacon, az érvényesített áremelések és a megemelt árak is kisebb-nagyobb mértékben eltértek egymástól;
- a vertikális áröngzés hatásait enyhítette, hogy jelentős piaci átalakulások történtek évről-évre, azaz a márkák közötti verseny enyhítette a márkán belüli verseny korlátozódását;
- az eljárás alá vontak maguk is felismerték, hogy magatartásuk versenyellenes következményekkel is jár, ezen próbáltak is (sikertelenül) változtatni;
- az eljárás során kiemelkedően együttműködő magatartást tanúsítottak, így a jogsértés feltárását pontosabban megvilágító iratokat szolgáltatottak és jelentős anyagi teher felvállalását kilátásba helyező kötelezettségvállalási javaslatot dolgoztak ki;
- a pékkartellben több vállalkozás is elismerte az adott gyűlésen való részvételét, ezzel segítve a bizonyítást;
- az eljárás alá vont az eljárás megindítása óta felhagyott jogsértőnek minősített magatartásával;
- a megállapodás működtetésében szerepet játszott a Magyar Nemzeti Bank, amely az együttes jutalék megállapításnak adott egyfajta állami elismerést;
- a vizsgált magatartáshoz hasonló megállapodásokat korábban sem a GVH, sem az EU Bizottság nem sújtott bírsággal.
- a sütőipar a vizsgált időszakban alacsony jövedelmezőségű volt és a sütőipart érintő költségnövekedések alapján az árak bizonyos mértékű emelése sem lehetett indokolatlan (azaz az áremelés a megállapodás hiányában is nagy valószínűséggel bekövetkezett volna).

A bírság nominális összege és adott vállalkozás előző évi nettó árbevétele, illetve a jogsértéssel érintett piacon realizált forgalom közötti összefüggés nem mutat egyértelmű irányvonalat.

Így például a Strabag 2008. évi becsült árbevételének kb. 9%-át, 2007-es cégszintű bevételének 1,2%-át, 2007-es csoportszintű magyarországi árbevételének 0,7%-át kapta többszörös visszaesőként. Az EGÜT bírsága a 2007-es évi forgalom 6,1%-a, a cégcsoport szintű magyar forgalom 1,5%-a, a 2008-as cégszinten becsült forgalom 18,7%-a. A csupán egy projekt miatt marasztalt Colas bírsága a forgalomhoz képest elhanyagolható mértékű, mondhatni jelképes volt. Másik oldalról, a jogsértéssel érintett közbeszerzések értéke kb. 1 milliárd Ft volt, amelyet az összesen kiszabott bírság jóval meghaladott (még úgy is, hogy az egyik érintett vállalkozás teljes elengedésben részesült). Emlékeztetőül, a nagy port kavart autópálya kartellnél kb. 140 milliárdos projekt összértékhez társult a 7 milliárdos bírság. A növekedés tehát jelentős, még akkor is, ha figyelembe vesszük, hogy a visszaesés jelentősen növelte a bírság összegeket.

A „kartell hangulatú”, de alapvetően vertikális jogsértést jelentő Navi-Gate ügyben a 43 milliós bírság az LCP utolsó évi forgalmának 0,5%-át kellett hogy megfizesse, a jogsértésben kevésbé érintett Hamex nominálisan jóval kevesebbet, de az is árbevételének 1,6%-át tette ki. A Mitac árbevételéről nem közöl a határozat adatot, de mégha annak szűkebb, magyarországi forgalmát vennék is, a bírság az előzőknél is kisebb árbevételi arányt képviselne.

A pékkartellben a **szövetség** esetében az ismétlődő jogsértés, mint tényező nem kiemelt súlyosító elemként jelenik meg, hanem a bírság (ötmillió Ft) kiszabásához vezető indokként. Ebből az is következhet, hogy vállalkozások társulásai esetében az első alkalommal megvalósuló jogsértés nem is kell hogy bírsággal végződjön (vannak ennek ellentmondó eljárások, lásd a Tojásszövetség ügyét). A fogtechnikusi MOSZI árajánlás miatti ügyben viszont magától értetődő volt a bírság szükségesége. Súlyosító körülményként azt értékelte a versenytanács, hogy a jogsértés több mint 10 éven át tartott és hogy az eljárás alá vont a legnagyobb tagsággal rendelkező társadalmi érdekképviseleti szervezet az érintett piacon.

A Mio ügyben az egyik marasztalt kereskedőre a versenytanács azért **nem szabott ki** bírságot, mivel az internetes szegmens mérvadó piaci szereplőjeként üzletpolitikájával tevékenyen hozzájárult ahhoz, hogy az LCP ártartásra épülő rendszere csak korlátozottan valósuljon meg (*jóllehet a rendszer fenntartásában másfelől aktív szerepet játszott, hiszen ezért nem került vele szemben megszüntetésre az eljárás*).

A Mio ügyben sor került „szimbolikus” bírság kiszabására is, amikor is a versenytanács is elismeri, hogy különleges számolgatás nélkül jutott egy bizonyos összegszerű eredményre (1 millió Ft), amit egyfajta jelzésérték miatt tartott szükségesnek megállapítani. A szakmai szövetségekre kiszabott néhány milliós bírságok is szimbolikusnak tűnnek, mégha a versenytanács kifejezetten nem is így minősítette azokat.

II . Fogyasztók megtévesztése

2009-ben a Versenytanács számos ügyben szabott ki egyenként több tíz millió Ft, összesen 895,8 millió Ft bírságot, ezek közül most a legfontosabbakat ismertetjük.

Hatásos kozmetikumok – 420 milliós bírság négy ügyben

A GVH 2009-ben négy olyan döntést is hozott, ahol kozmetikai termékek hatásosságára vonatkozó reklámígéreteket kért számon a vállalkozásokon, súlyosnak tűnő bírságokat kiszabva. Az alábbiakban az Vj-24/2009. sz. AVON ügyet ismertetjük, a többi határozat indokolása nagyban hasonlatos. A Vj-116/07 L’Oreal ügyben 150 millió, a Vj-145/07 Beiersdorf (Nivea) ügyben 110 millió, a Johnson&Johnson-nak a Vj-56/2008. sz. ügyben 70 millió Ft bírságot kellett fizetnie.

Az Avon ügyben a Versenytanács **súlyosító körülményként** értékelte, hogy

- a jogsértés több terméket érintett,
- a tájékoztatásokkal elért fogyasztói kör jelentős volt,
- a megcélzott fogyasztói kör több termék esetében, vélt vagy valós problémái jellegéből adódóan, az átlagosnál érzékenyebbnek minősül,
- a jogsértéssel érintett időszak több hónapot ölelt fel,
- az eljárás alá vont a piac jelentős szereplője,
- az eljárás alá vonttal szemben már korábban más ügyben megállapításra került, hogy a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására alkalmas magatartást tanúsított,
- a jogsértő magatartás felróható az eljárás alá vontnak, mivel az eljárás alá vonti magatartás az adott helyzetben általában elvárható magatartási mércét nem érte el, a társadalom értékítéletének nem felelt meg. Az eljárás alá vontnak legalább a kozmetikai termékek biztonságosságáról, gyártási, forgalmazási feltételeiről és közegészségügyi ellenőrzéséről szóló 40/2001. (XI. 23.) EüM rendelet alapján fokozott körültekintéssel kellett volna eljárnia annak érdekében, hogy reklámjai ne keltsenek olyan benyomást a termékkel kapcsolatban, hogy a reklámozott hatás biztonsággal elvárható, illetőleg ne jelenítsenek meg kifejezetten nem kozmetikai (pl. terápiás) hatást.

A versenytanács **enyhítő körülményként** értékelte, hogy

- az eljárás alá vont elismerte, hogy problémák vannak az általa megvalósított tájékoztatási folyamatban,
- az eljárás alá vont jelezte, a kötelezettségvállalás intézménye alkalmazásának mellőzése esetén is végre kívánja hajtani a kötelezettségvállalás kapcsán általa ismertett intézkedéseket,
- az eljárás alá vont nyilatkozatából megállapíthatóan az eljárás alá vont intézkedéseket tesz annak érdekében, hogy a Versenytanács jelen határozatában, illetve a kozmetikai piacot közvetlenül érintő más határozataiban a fogyasztókat megcélzó tájékoztatásokkal kapcsolatban rögzített szempontok az eljárás alá vont tájékoztatási gyakorlatában érvényre jussanak,

- az eljárás alá vont nyilatkozata szerint a fogyasztók számára biztosítja az ún. 100% garancia fogyasztók általi igénybe vételének lehetőségét.

A bírság összegének megállapítása során a versenytanács figyelemmel volt a jogsértéssel érintett **kereskedelmi kommunikációk közzétételével kapcsolatban felmerült ismert költségekre**. Megjegyzendő, az indokolásból nem tűnik ki, hogy ezt mily módon tette a Versenytanács: enyhítő, súlyosító körülmény volt, vagy egyfajta viszonyítási alap?

Ehhez képest a **Johnson&Johnson** ügyben súlyosító körülmény volt, hogy a jogsértés igen intenzív, jelentős reklámköltséggel járt. A reklámköltségek kapcsán a versenytanács tekintettel volt arra is, hogy a reklámok nem kizárólag jogsértőnek minősülő elemet tartalmaztak, hanem más közléseket is.

A L'Oreal és a Johnson&Johnson ügyek érdekessége, hogy a 150 millió forintos bírság mellett a többszázézes, illetve egymilliós **szakértői költség** megfizetésére is kötelezte a cégeket a versenytanács.

Egy táblázatban összehasonlítottuk a jogsértéseket és a bírságokat:

Cégnév	Érintett termék	időszak	Bírság Ft	Bírság, előző évi nettó árbevétel %-a
Avon	9 db	8 hónap	40 000 000	0,16%
Johnson&Johnson	4 db	6-7 hónap	70 000 000	0,29%
L'Oreal	11 db	7 hónap	150 000 000	1,1%
Beiersdorf	2 db	8-9 hónap	110 000 000	1,1%

A nagyon hasonló jogkérdéseket felvető, indokolásukban is sokszor szószerint megegyező, egy időszakban hozott döntéseknél abból kell kiindulnunk, hogy a versenytanács igyekezett a cégek bírságait egymáshoz is arányosítani. Ha ez a mérce a cégméret, akkor utóbbi két esetben ez tökéletesen sikerült. Az arányosítás a kívülálló számára nehezen követhető nyomon, mert sem a reklámköltség, sem az érintett piaci árbevétel nem tűnik ki a határozatból (job híján ez utóbbi kapcsán az érintett termékek daranszámát vettük, jóllehet nyilvánvalóan két termékkel is lehet akkora forgalamt hozni, mint kilenccel). A két nomnálisan és arányaiban is kisebb bírságösszeget ebből a szempontból nehéz hova tenni, különösen, ha hozzátesszük, hogy az Avon kapta arányaiban a legkisebb bírságot, miközben ő volt a többiek közül az egyedüli ismétlődő jogsértő. E belső aránytalanságot lehet, hogy az indokolja, hogy a bírság kiindulóalapja a reklámköltség volt, ez azonban csak feltételezés a részünkről, a határozatok ezt az egyik súlyosító szempontként hivatkozzák csupán.

A Penny látszat akciója

2009-ben a Penny Market kapcsán több jogsértés is megállapításra került (megemlítendő még a 30 millió Ft-ot érő 13 éves sajtakció). A versenytanács a Vj-133/2008. sz. eljárásban 2009. februárban megállapította, hogy a Penny Market Kereskedelmi Kft.

egyes általa forgalmazott termékek akciós árairól, illetőleg az általa kínált kedvezmény mértékéről adott tájékoztatásokkal tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot folytatott, s ezért 100 millió Ft bírságot szabott ki. A rendelkezésre álló adatokból megállapítható volt, hogy a fogyasztóknak több üzletben is, több termék esetén az akciós új ártól eltérő, annál magasabb árat kellett fizetniük.

A versenytanács a Penny Market ügyben súlyosító körülményként értékelte, hogy

- az eljárás alá vont igen súlyos, a fogyasztók által fizetendő árat érintő jogsértést követett el, a fogyasztóknak közvetlen kárt okozva,
- az eljárás alá vont ismételt jogsértőnek, sőt, különös visszaesőnek minősül, hiszen a Vj-198/2007. számú ügyben már a jelenlegivel azonos magatartás miatt jogsértés került vele szemben megállapításra,
- az eljárás alá vont a piac jelentős szereplője,
- a kommunikációs eszközök széles körben kerültek alkalmazásra, azok a fogyasztók rendkívül széles körét érték el,
- a jogsértés több akció vonatkozásában, több hetet felölelően valósult meg,
- a jogsértés nagyszámú, 146 terméket érintett,
- a jogsértő magatartás felróható az eljárás alá vontnak, akinek legalább a korábbi eljárásból egyértelműen tudnia kellett volna, miként kellett volna eljárnia.

A versenytanács a bírság kapcsán figyelembe veendő enyhítő körülményt nem tárt fel az ügyben.

Az indokolásból sugárazik, hogy a GVH nagy bírságot akart kiszabni. Meg is jegyzi a jelentős piaci szerep kapcsán, hogy a 2007. évi nettó árbevétele meghaladta a 130 milliárd Ft-ot. Ehhez képest a 100 millió ugyan nominálisan nagy, de csak 0.077 %-a a nettó árbevételnek.

Magyar Telekom Oda-vissza díjkedvezmény

A Vj-136/07 ügyben a Tpv-t alkalmazva azért büntette a GVH harmincmillió Ft-ra a T-Mobile jogutódjaként a Magyar Telekomot, mert az Oda-Vissza kedvezmény tekintetében az egyes kommunikációs eszközein nem tüntette fel azt a lényeges körülményt, hogy annak feltétele, hogy a kedvezményben résztvevő négy darab előfizetésnek egyazon előfizetőhöz tartozzon. A versenytanács súlyosító körülményként értékelve az alábbiakat:

- azt a tényt, hogy az eljárás alá vonttal szemben korábban több esetben is sor került versenyfelügyeleti bírság kiszabására hasonló jellegű magatartás miatt,
- a megtévesztésre alkalmas tájékoztatás sok fogyasztóhoz jutott,
- a reklámok többnyire a 0 forintos percdíj több feltételét, illetőleg korlátját is elhallgatták,
- ún. „kis mértékű” súlyosító körülményként vette figyelembe a versenytanács azt, hogy kis számban olyan reklámok is előfordultak, amelyek kifejezetten négy

előfizetéséről szóltak, tovább erősítve a fogyasztóban az egy előfizetőhöz tartozás követelményének elhallgatásával már kialakított valótlan benyomást.

Enyhítő körülményként értékelte a versenytanács azt, hogy

- a jogsértőnek minősített tájékoztatásokat követően a szerződéskötési folyamatban a fogyasztónak általában volt lehetősége arra, hogy a kedvezmény valamennyi feltételét, korlátját megismerje, még a szerződéskötést megelőzően
- bizonyos reklámoknál egyes utalásokból a fogyasztó érzékelhette, hogy a kedvezménynek vannak igénybevételi korlátjai,
- a magatartás tanúsítása és a szankció megállapítása között **jelentős idő telt el**.

Ún. „csekély fokú” enyhítő körülményként értékelte a versenytanács, hogy

- a 2006. decemberi és 2007. évi reklámokban valamivel kevesebb jogsértőnek minősített tájékoztatás szerepel, mint a 2006. január-februári kampányban, valamint
- a további tájékozódás lehetőségére a reklámok felhívták a figyelmet. E figyelemfelhívás ugyan nem egyenértékű azzal, mintha kifejezetten további feltételek és korlátok létre figyelmeztették volna a fogyasztót, de jelzi az eljárás alá vont jogkövető magatartás tanúsítására irányuló szándékát.

Nem tekintette a versenytanács enyhítő körülménynek azt, hogy az eljárás alá vont a vizsgált kedvezmény aktiválhatóságát még a versenyfelügyeleti eljárás megindítása előtt **megszüntette**, mivel az értékesítés megszüntetésére gazdasági okból került sor, nem azért, mert az eljárás alá vont magatartásának jogellenességét kívánta volna kiküszöbölni. Megjegyezte a versenytanács, hogy a reklámkampány korábbi lezárása egyben a bírság mértékének **alapjául szolgáló reklámköltségek** további növekedését is lezárta, így valójában – a bírság alapjául szolgáló költségek mértékében áttételesen – már egyszer figyelembe vételre került ez a körülmény.

A határozat indokolása figyelemre méltó jól tagoltsága kapcsán: a súlyosító körülmények számbavétele után az enyhítő, majd a kisebb súlyú enyhítő körülmények következnek, majd – nyilván az eljárás alá vont védekezése alapján – az enyhítőként figyelembe nem vett szempontok kerülnek sorra.

A MT-re kiszabott bírság, szem előtt tartva, hogy az a szolgáltatás díját érintette, két évig tartott és többszörös „visszaesőről” van szó, nem tűnik jelentős mértékűnek. 2006-os nettó árbevételének 0,0063%-a (2008-as összegnek még kisebb hányada). Érintett piaci forgalomról, vagy reklám költségről nem szól a határozat.

K&H CDO kötvény

A Vj-58/2009. sz. ügyben a versenytanács 40 millió Ft bírságot kiszabva megállapította, hogy a K&H 2005 októbere és 2007 májusa között a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított az általa értékesített CDO-kötvények ún. tájékoztató

leírásainak alkalmazásával. A versenytanács súlyosító körülményként vette figyelembe, hogy

- az eljárás alá vont esetében már több alkalommal került megállapításra, hogy a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított
- az igen jelentős pénzüsszeget érintő jogsértés több éven át valósult meg,
- a jogsértő magatartás az eljárás alá vontnak felróható, mivel az adott helyzetben általában elvárható magatartási mércét nem éri el, a társadalom értékítéletének nem felel meg,
- a jogsértés bizalmi jellegű termékkel összefüggésben valósult meg, amely esetében az elkövetett jogsértés súlyosabb megítélésű.

A versenytanács enyhítő körülményként vette figyelembe, hogy

- az eljárás alá vont törekszik arra, hogy a CDO kötvénytulajdonos ügyfelekkel peren kívüli egyezséget kössön és ennek keretében a megegyezett áron visszavásárolja a CDO kötvényeket,
- az eljárás alá vonttal szerződést kötött fogyasztók köre átlagosnak nem minősíthető, amely az eljárás alá vont által megvalósított tájékoztatásokkal kapcsolatos elhallgatások súlyát enyhítette,
- a tájékoztatók mellett a fogyasztók a CDO kötvények adásvételét megelőzően vagy azzal együtt további információkhoz juthattak.

A határozat itt is tartalmaz “nemleges listát”. Nem vette figyelembe enyhítő körülményként a versenytanács, hogy

- a CDO kötvények forgalmazása utáni időszakban pénzügyi világválság következett be, amely alapvetően befolyásolta a CDO kötvények sorsát, illetve a tájékoztatóban foglalt feltételeket is, mivel a Tájékoztatók nem a pénzügyi válság következtében váltak jogsértővé, hanem már alkalmazásuk időpontjában is jogsértőek voltak,
- a tájékoztatók olyan Magyarországon új termékekre vonatkoztak volna, amelyekre vonatkozó tájékoztatásnak nem volt korábban hazai gyakorlata, mivel a bírói és a versenytanácsi gyakorlat az eljárás alá vont által teljesítendő követelményeket illetően világos és egyértelmű volt más a jogsértő magatartás tanúsításakor (és azt megelőzően) is,
- az eljárás során mindvégig enyhítő körülményként értékelendő együttműködő magatartást tanúsított, mivel ez együttműködés körében az eljárás alá vont adatszolgáltatása nem tekinthető a jogkövető magatartást előíró törvényi kötelezettségen túlmutató mértékű olyan enyhítő körülményeknek, amelyek önmagukban enyhébb szankció kiszabását vonnák maguk után. Enyhítő hatású lehetett volna az eljárás alá vont olyan mértékű közreműködése, amely a jogsértés felderítésének eredményességét szolgálta, amely azonban a jelen esetben nem állt fenn,
- az eljárás alá vonttal hány fogyasztó kötött szerződést, mivel önmagában ezen fogyasztók száma enyhítő körülményként nem volt figyelembe vehető.

A határozat kitér arra, hogy a **PSZÁF** 2009. április 1-én az eljárás alá vontat a vonatkozó jogszabályok megsértése miatt 10 millió forint felügyeleti bírság megfizetését írta elő.

Ennek kapcsán megjegyzendő, hogy ugyanazon magatartást más jogi szempontból vizsgáló más hatóság eljárása, döntése valóban nem akadályozhatja a GVH versenyvédő munkáját. A szankcionálás kapcsán azonban ettől még figyelembe lehetne venni az állam másik szerve által kiszabott büntetést.

Ettől függetlenül, a bírság összege nem mondható eget rengetőnek, jóllehet a határozat hat olyan esetet is felsorol, amikor a K&H megtévesztő reklámot tett közzé. A 2008. évben a Tpv. 24. §-ának (3) bekezdése értelmében a nettó árbevétel helyett figyelembe veendő tételek összege 312.207 millió Ft, ennek a bírság 0,012 %-a. A CDO kötvények kapcsán elért forgalomra a határozat nem hivatkozik (még üzleti titokként védett információként sem).

Üstöki Kft. árkedvezményei

A Vj-7/2009. sz. ügyben a Versenytanács 13 millió Ft bírságot szabott ki az Üstöki Kft-re (továbbá helyreigazító nyilatkozat közzétételére kötelezte), mivel annak a Tahiti Noni Juice, a Forever 365 Aloe Vera és egyes Prolong termékek egészségre ható tulajdonságairól, továbbá azok árkedvezményéről, az akciós készlet véges voltáról 2006, 2007 és 2008 év során adott egyes tájékoztatásai alkalmasak voltak a fogyasztók megtévesztésére.

A versenytanács súlyosító körülményként vette figyelembe, hogy

- az eljárás alá vont nem első ízben tanúsít jogsértő magatartást, korábban bírsággal sújtotta a versenyhatóság lényegében azonos magatartás miatt,
- az eljárás alá vont vállalkozás üzletpolitikáját arra alapozta, hogy reklámjaiban középpontba állította a tudományosan nem megalapozott gyógyhatásra való utalást és a folyamatosan kedvezményes árat,
- a jogsértő kommunikációt 2006-tól, több éven keresztül folytatta,
- a megcélzott fogyasztói kör egyik része - az egészségügyi problémákkal küzdő, és ebből adódóan a hasonló magatartásokra érzékeny, döntési folyamatokban sérülékenyebb fogyasztók - fokozottan kiszolgáltatott,

A Versenytanács érdekes módon számolt azzal is (kimodatlanul, de nyilván súlyosító körülményként), hogy az Üstöki Kft. egyes televíziós reklámfilmjében felhívja a figyelmet arra, hogy országos lefedettségű drogéria láncokban is elérhetőek termékei. Ezzel nemcsak a saját maga, hanem a viszonteladókon keresztül lebonyolított értékesítésére is hatással lehetett a kommunikációs gyakorlata.

A versenytanács enyhítő körülményként figyelembe vette, hogy az eljárás alá vont **elismerte**, hogy jogsértő magatartást követett el a tájékoztatás során, továbbá próbálta véglegesen kijavítani a korábbi tájékoztatási hibáit, ennek keretében több ízben is módosította a szórólapja tartalmát.

A versenytanács – az eljárás alá vont álláspontjával szemben - nem látta enyhítő körülményként figyelembe vehetőnek azt a körülményt sem, hogy a vállalkozás piaci részesedése legfeljebb 10 %-ra tehető

A fenti súlyosító és enyhítő körülmények összességének mérlegelését követően, a Versenytanács által kiszabni jónak látott bírság összegét az eljárás alá vont előző évi nettó árbevételének 10%-ában megszabott **maximális értékhez közeli** szinten állapította meg. A határozat részleteket nem közöl se a reklámköltségekről, se az érintett piaci, vagy akár az előző évi teljes nettó árbevételről. A bírság összegszerűen nem férne fel a GVH 209-es Top 10 listájára, de a vállalkozás méretéhez képest kiugróan nagy – főleg, ha a szintén ismertetett 30 milliós Magyar Telekom bírsággal vetjük össze (ahol szintén ismétlődő a jogsértés, szintén egy évnél többet fed le az árral kapcsolatos jogsértés).

Hild Örökjáradék

A Hild Kft. 2008. évi marketingtevékenysége során a fogyasztók arról kaptak a GVH szerint megtevesztő tájékoztatást, hogy

- a „Hild Örökjáradék Program” keretében a szerződők saját lakásukban élhetnek,
- a Hild Zrt. az állagmegőrzéshez kapcsolódó hibák javítását díjmentesen elvégzi,
- a Hild Zrt. megfizeti a közös költséget,
- az „örökjáradék” termék népszerűsítésével egyidejűleg akár 50%-os egyösszegű kifizetés jár a fogyasztónak, akik nagyobb összegű kifizetésben részesülhetnek,
- ügyvédek is ajánlják a terméket.

A 30 milliós bírság összegének meghatározásakor a versenytanács súlyosító körülményként vette figyelembe az alábbiakat:

- a szolgáltatás bizalmi jellegű,
- a felek között adott esetben hosszabb időtartamra (akár több évtizedre) szóló szerződések létrejöttét támogató, igen jelentős mértékű marketingköltséggel járó kereskedelmi gyakorlat egy életkoránál fogva sérülékeny fogyasztói kört célozott meg,
- a jogsértéssel érintett időszak nem minősült csekélynek,
- a magatartás felróható a Hild Zrt.-nek, mivel magatartása nem éri el az adott helyzetben általában elvárható magatartási mércét, nem felel meg a társadalom pontos, egyértelmű tájékoztatást megkívánó értékítéletének,
- a Hild Zrt. a Vj-127/2006. számú eljárásban már marasztalásra került a „Hild Örökjáradék program”-ról adott piaci tájékoztatások vonatkozásában (legalább részben **különös ismétlés** áll fenn).

A versenytanács enyhítő körülményként vette figyelembe, hogy a fogyasztó végső döntésének meghozatalát, a **szerződés megkötését megelőzően** további ismereteket szerezhet a Hild Zrt. által kínált szolgáltatásokról.

Kiemelendő, hogy a bírság összegének megállapítása során a versenytanács figyelemmel volt a Tptv. 78. §-a (1) bekezdésének azon rendelkezésére, amely szerint a bírság összege legfeljebb a vállalkozás, illetve annak - a határozatban azonosított - **vállalkozáscsoportnak** a jogsértést megállapító határozat meghozatalát megelőző üzleti évben elért nettó árbevételének tíz százaléka lehet, amelynek a bírsággal sújtott

vállalkozás a tagja. A jelen esetben a határozatban azonosításra került a Hild Csoport, amelynek tagjai közül a Hild Zrt. mellett a Hild Kft. nettó árbevételének nagysága is ismert.

Rákgyógyító krém

Az R47-PROTUMOL ápoló krém népszerűsítése során a Propharmatech Kft. a 2008. szeptember 1-jéig tartó időszak során közzétett reklámjaival a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására alkalmas magatartást tanúsított, ezt követő időszakban pedig tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot folytatott azzal, hogy a terméket különböző eredetű daganatos megbetegedések megelőzésére, kezelésére, az orvosi kezelések (pl. kemoterápia) mellékhatásainak enyhítésére, valamint megszüntetésére javasolta.

A kiszabott bírság meghatározása során a versenytanács súlyosító körülményként vette figyelembe, hogy

- a jogsértéssel érintett termék bizalmi jellegű,
- a jogsértéssel érintett fogyasztói kör különösen sérülékeny, daganatos betegségben szenvedő fogyasztókból áll,
- tisztában kellett lennie a vonatkozó szabályozási környezettel, miszerint kozmetikai készítménynek terápiás, gyógyító hatás nem tulajdonítható.
- Különösen súlyosító körülményként értékelte a Versenytanács azt, hogy ellene már megállapított jogsértést a jelen eljárásban is szereplő termékkel kapcsolatos gyógyhatás-állítás tekintetében.

A cég előző évi nettó árbevétele alapján ez az összeg gyakorlatilag a kiszabható **maximum** volt. Ebben vélhetően szerepet játszott az ismétlődő jogsértés elkövetés. Megjegyzendő, hogy a határozat indokolása nem fejt ki több releváns bírságszempontra, mint például a jogsértés időtartamát (volt olyan állítás, amely 2007 óta volt „forgalomban”), vagy éppen a megtévesztés hatósugarát, az érintett fogyasztói kör nagyságát.

Mell, ajkak és potencianövelés – amikor nagy a kis bírság is

Vj-86/2008 eljárásban a versenytanács a Gold Island Bt. és Nature Force Kft. részéről találta bizonyítottnak a fogyasztók megtévesztésére alkalmas tájékoztatások közzétételét. Számos termékükhöz valótlanul kapcsoltak gyógyhatást, illetve kedvező élettani hatást. A Borsban, Nemzeti Sportban, Kiskegyedben és honlapjaikon, továbbá egy saját katalógusban közzétett tájékoztatásaikban elhallgatták, hogy egyes termékeik nem hozhatók forgalomba étrendkiegészítőként. Nem tudták például a Breast Success kapcsán bizonyítani, hogy természetes úton nagyobb, feszesebb mellek lennének elérhetőek, míg az Oh! Lips hirdetése kapcsán az nem bizonyult valósnak, hogy fájdalom és költséges injekciók nélkül 40%-kal nagyobb ajkak lennének elérhetőek. Az ügynek volt egy piacelsőségi „mellékszála” is, mivel olyan piacelsőségi állításokat is tettek, mint pl. „a világ legkedveltebb”, „legnépszerűbb potencianövelője”.

A Gold Island Kereskedelmi és Szolgáltató 2002 Bt-t ötmillió, a PG 2000 Építőipari és Szolgáltató Kft. és a Nature Force Kereskedelmi Kft. másfél-másfél millió forint bírságot kellett hogy megfizessen. A Gold Island esetében ez gyakorlatilag a **törvényi maximumot** tette ki.

Az indokolás szerint a versenytanács a bírság összegének megállapítása során az eljárás alá vontak előző évi ismert, az értékesítésből származó **nettó árbevételi adataiból indult ki** – az nem derül ki, hogy ennek hány %-ából, netán esetleg a maximumból számolt-e “visszafelé”.

Súlyosító körülményként az alábbiak kerültek figyelembe vételre (enyhítőkről nem tesz említést a döntés):

- egyes termékek reklámozása intenzíven, több nagy példányszámú sajtótermékben, egyéb tájékoztatási eszközön – pl. nagy látogatottságú honlapon – keresztül valósult meg, tehát a kifogásolt hirdetések a megcélzott fogyasztói réteghez széles körben eljuthattak a kiemelkedő fogyasztói érdeksérelmet okozó piacon;
- az érintett termékek keresleti oldalán jellemzően sérülékeny fogyasztók találhatóak;
- a Gold Island Bt., illetve a Nature Force Kft. által forgalmazott termékek jelentős része tekintetében állapítható meg a jogsértés, ami arra utal, hogy **üzleti tevékenységét rosszhiszeműen folytatja**;
- a Gold Island Bt. a termékek többségét a tilalom ellenére is fogalmazta és valótlannal állította, hogy 2007. július 21-től megszüntette a termékek forgalmazását;
- a Nature Force Kft. honlapjának – a vizsgálat idején megvalósított - átmeneti szüneteltetése után ismét elérhetővé tette néhány vizsgált termék kifogásolt hirdetését.

A határozat jó példa arra, hogy a GVH kreatív módon, szintén anyagi kihatással járó többlet szankciókat is alkalmaz, amennyiben meghatározott szövegű **hirdetés közzétételét** rendeli el. A bírságindokolás nem tesz arról említést, hogy ennek várható költségét levonták volna-e az egyébként irányadó bírságból, ami azt jelenti, hogy ez egyfajta többlet-bírságként is felfogható (meghaladva ezzel összességében a törvényi maximumot jelelnő 10%-ot). Amennyiben a 10% mögötti vélhető jogalkotói szándékot vesszük alapul, e szankcionálás célszerűsége megkérdőjelezhető, hiszen összességében a vélelmezett teherbíróképeséget meghaladó, pénzben kifejezhető joghátrány éri a vállalkozásokat.

Norbi Update péksütemények

A Vj-70/2009. sz. Update péksütemények ügyben 3 milliós bírság került kiszabásra. A versenytanács súlyosító körülményként értékelte, hogy

- az eljárás alá vonttal szemben már megállapításra került, hogy a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására, megtévesztésre alkalmas magatartást tanúsított,
- 1. a tájékoztatásokkal elért fogyasztói kör jelentős volt,
- az érintett, testsúlyproblémákkal, cukorbetegséggel küzdő fogyasztói kör az átlagosnál sérülékenyebbnek minősül,
- a jogsértés több hónapon át valósult meg,
- az eljárás alá vont magatartása felróható volt, nem érte el az adott helyzetben általában elvárható magatartási mércét, nem felelt meg a társadalom értékítéletének.

A versenytanács jelentős súllyal bíró enyhítő körülményként értékelte, hogy

- a versenytanács előzetes álláspontjának kézhezvételét követően az eljárás alá vont **nem vitatta**, hogy kereskedelmi kommunikációja nem volt mentes a hibáktól,
- az eljárás alá vont akként nyilatkozott, hogy a **kötelezettségvállalási nyilatkozatában** foglaltak lényegi elemeit az általa ismertettek szerint akkor is meg kívánja valósítani, ha a versenytanács nem lát lehetőséget a Tpv. 75. §-ának, illetve az Fttv. 27. §-a (3) bekezdésének az alkalmazására.

A fentiek mérlegelése során a versenytanács tekintettel volt a jogsértő **kommunikációs eszközök** alkalmazása kapcsán felmerült ismert **költségek mértékére**, s a bírság összegét – szem előtt tartva a szankcionálás speciál- és generálpreventív célját is – 3.000.000 Ft-ban határozta meg.

Ezen esetet azért is emeltük ki, mert a bírság összege nominálisan és a cégmérethez képest is kicsi (ez alapján a bírságplafon 22 millió Ft volt), jóllehet a vállalkozás ismétlődő jogsértő volt, az állítás pedig egészségre vonatkozó állításokat tartalmazott.

Összegzés - 2009

A GVH ezen évben még a régi Tpv. 8. § alapján is hozott határozatokat, de már az új törvény rendelkezéseit is számon kérte. A jogszabály váltás miatt átmeneti enyhülés jelei nem voltak tapasztalhatók. Az esetek alapján az alábbi néhány következtetés kiemelés kívánkozik:

- Szemben a kartell ügyekkel, reklám fronton az ismétlődő jogsértés csak egy a sok szempont közül, a bírság összege nem sokszorozódik meg ezáltal. Ennek oka lehet az Ítéletábla restriktív gyakorlata, de az is, hogy a megtévesztéssel járó reklámok mintegy a szokásos üzletmenet részét képezik a GVH számára.
- Az egészséggel kapcsolatos jogsértések esetében a GVH bírságot szab ki, melynek összege – a “nagyotmondó cégek” kis mérete miatt – nominálisan nem jelentős, cégmérethez képest viszont a 10%-os maximum körül mozognak. Ha a kartelleket is figyelembe vesszük, kérdéses, indokolt-e ez a szigor, valóban a fogyasztók megtévesztése rejti-e a versenyre nézve legsúlyosabb jogsértéseket? Nem lennének-e esetleg ilyen esetekben jobban hadra foghatók, segítségül hívhatók a büntetőjog szankciói?

- A bírságközleménytől eltérően legtöbbször nem derül ki, mi volt a bírságszámítás alapja (reklámköltség, vagy az érintett forgalom egy bizonyos %-a). A kerek, egyfajta kategóriákat képező összegek arra utlanak, hogy alaposabb számolásra nem is kerül sor.
- Ehhez kapcsolódik, hogy a súlyosító és enyhítő körülmények legtöbbször csupán felsorolásra kerülnek, súlyuk nem következtethető ki az indokolásból.

2010

2010 kimagasló év volt bírságotlanság szempontból. Versenykorlátozó megállapodások miatt, igaz mindössze négy ügyben, de rekord összegű, 9.57 milliárd Ft. bírság került kiszabásra. A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok 755 millió Ft-ot “hoztak a konyhára”, erőfölényes marasztalásra egyszer sem került sor.

I. Antitröszt

A vasútépítő kartell

A 2010-es év vitathatatlanul legjelentősebb, Vj-174/2007. sz. eljárásban hozott döntésében a GVH eljáró versenytanácsa összesen több 7 milliárd forint bírságot szabott ki. Öt vasútépítő vállalkozást jogsértését állapította meg öt, 2004-2005 között pályázatott vasúti szakasszal kapcsolatos munkálatok versenykorlátozó egyeztetésében. Egyikük, a Vasútépítők Pályatervező, Kivitelező és Iparvágányfenntartó Kft.¹² az engedékenységi politika keretében mentesült a bírság alól. A többiek az alábbi összegű bírságot kellett hogy megfizessék:

- Szentesi Vasútépítő Kft. (a Strabag SE által irányított vállalkozás-csoport tagja) 3.400.000.000 Ft.
- MÁVÉPCCELL Mély-Magas és Vasútépítő Kft. (a SWIETELSKY Baugesellschaft m.b.H. által irányított vállalkozás-csoport tagja) 2.100.000.000 Ft
- Colas Dunántúli Út- és Vasútépítő Zrt. (a COLAS-HUNGÁRIA Kft. által irányított vállalkozás-csoport tagja) 1.500.000.000 Ft
- MÁV MTM Mélyépítő Tervező Magasépítő Kereskedelmi és Ügyviteli Szolgáltató Rt. f.a. 178.000.000 Ft.

A 68 oldalas határozatnak csupán három, de kétségtelenül tartalmaz oldala szól a négy vállalkozásra kiszabott, nem éppen csekély mértékű **bírság** összegéről. Az indoklás elsőként azt rögzíti, hogy a bírság összegének meghatározása során, **releváns forgalomként** valamennyi vállalkozás esetében figyelembe vette a versenytanács a jogsértéssel érintett közbeszerzési pályázatok összértékét, mivel ezen összeg tükrözi a jogsértéssel érintett időtartamot, továbbá a magatartás földrajzi kiterjedtségét is.

Ezen túl, a bírság összegét jelentősen befolyásoló tényezőnek minősült a **jogsértő magatartás jellege**. A kartell a versenyjogi jogsértések legsúlyosabb formájának minősül, ami következik részben a Tptv. 13. § (2) bekezdéséből, amely ilyen magatartás esetén nem teszi lehetővé, hogy a csekély jelentőségű megállapodások kivételt képezzenek a tilalom alól. “Megjegyezte” a versenytanács, hogy a súlyosan jogsértő magatartást **közbeszerzési eljárások** keretében kiírt pályázati összejátszás útján folytatták a felek.

¹² A Vasútépítők többségi tulajdonosa a Wiebe Hungaria, amely a Wiebe International GmbH vállalkozás kizárólagos tulajdonában áll.

Figyelemmel volt ugyanakkor arra is, hogy a jogsértő megállapodással érintett tenderek nem mindegyikében került a verseny teljes mértékben kizárásra (lévén hogy volt a kartellban nem érintett ajánlatadó is), illetve egyes esetekben a **versenykorlátozó hatás** – a minden érintett tender esetében bizonyításra kerülő versenykorlátozó célzat mellett – külön nem került bizonyításra

A jogsértés súlyát követően a versenytanács figyelembe vette a jogsértő felek **piaci helyzetét** is a jogsértéssel érintett időszakban: kiemelkedő piaci súllyal bírt a MÁVÉPCELL és a MÁV MTM, őket követte a Szentesi Vasútépítő és az (engedélyességben részesülő) Vasútépítők, illetve a Colas.

A **felróhatóság** körében azt értékelte a versenytanács, hogy a bizonyítékok alapján láthatóan a jogsértő felek a nyilvánvalóan jogsértőnek minősülő magatartást eltökélt és határozott céllal kívánták megvalósítani.

A Szentesi Vasútépítő kapcsán súlyosító tényezőként értékelte a versenytanács, hogy az olyan vállalkozás-csoportba tartozik mind a múltban, mind a határozathozatalkor, amely **többszörös és különös ismétlőnek** minősül a jogsértést elkövetése kapcsán. A jelen eljárásban feltárt jogsértő megállapodás megkötését megelőzően már két alkalommal is megállapította a Strabag-csoporthoz tartozó valamely vállalkozás pályáztatási eljáráshoz kötődő, versenykorlátozását. A versenytanács szerint elvárható, hogy adott gazdasági egységként a piacon racionálisan és a versenyjog által is elfogadottan összehangoltan működő vállalkozás-csoport egységesen tartozik felelősséggel az iránt, hogy az adott csoporthoz tartozó minden egyes vállalkozás versenyjognak megfelelő magatartását a csoport irányítója kikényszerítse és elérje, hogy a jövőben a gazdasági egységként működő vállalkozás-csoport egyetlen tagja se kövessen el hasonló jellegű jogsértő magatartást.

Végezetül, a versenytanács tekintettel volt a Tptv. 78. § szerinti **bírságplafonra**. A vállalkozáscsoportokhoz (Colas, Strabag, Swietelsky) tartozó vállalkozások esetében azonban, a **kellő elrettentő erőre** hivatkozva, **csoport szintű árbevételt** vett alapul – a bírság esetükben cégre számolva meg is haladta a 10%-ot. A MÁV MTMT esetében a bírságplafonra tekintettel levágásra került a számított bírság.

Látható, hogy a határozat a szokásos főbb bírság szempontokat sorolja fel egyfajta logikai sorrendben. A **szempontok egymáshoz képesti súlyáról** nem tudunk meg sem mi, sem a címzett vállalkozások semmit (pl. hogy az egyes vállalkozások eltérő „piaci súlyát” hogyan mérte a GVH és az hogyan befolyásolta a bírságszámítást).

A határozat alapján nem lehet megmondani, hogy a bírságok **hogyan aránylanak** a plafonként figyelembe vett csoport szintű forgalomhoz (van, ahol az indokolás nem tartalmaz ilyen számot, van, ahol hibásnak tűnik - kisebb összeg szerepel a Colas csoportnál, mint az eljárás alá vont vállalkozásnál). A Colas bírsága a vállalkozáscsoport 2008-ban realizált nettó árbevételének 6.964.474.000.- Ft, míg a COLAS-HUNGÁRIA, mint a magyarországi Colas-csoportot végső soron irányító vállalkozás 2008. évi

árbevétele 49.452.678.000.- Ft volt. A MÁVÉPCELL 2008-as nettó árbevétele 10.759.500.000.- Ft. volt (szemben a többi csoport-tag eljárás alá vonttal, az indokolás nem utal a Swietelsky által elért forgalomra). A Szentesi Vasútépítő 2008. évi nettó árbevétele 6.797.126.000.- Ft volt, míg a STRABAG csoport 2008. évi magyarországi nettó árbevétele 208,267 milliárd forint volt. A felszámolás alatt álló MÁV MTM utolsó hitelesen lezárt – nem teljes (2005. január 1. és augusztus 3. közötti) – üzleti évében elért nettó árbevétele 1.789.856.000.- Ft volt.

Kiolvasható továbbá a döntésből, hogy a Kecskemét-Városföld-elágazás-Kiskunfélegyháza vonalszakaszon a nyertes ajánlat nettó 5.792.320.409.- Ft volt. A Cegléd-Szolnok szakasz nyertes ajánlata nettó 47.998.523 euró volt, Győr állomásának építése 24 124 088,84 euróba került. A Rákospalota-Újpest szakaszon az előminősítést követően a tender nem folytatódott. A Zalaegerszeg-Ukk szakasz kapcsán az ajánlatkérő minden pályázó ajánlatát érvénytelennek nyilvánította. E számokat forintosítva és összeadva 26 mrd Ft-os összértéket becsülhetünk, amelyhez képest a 7,178 mrd Ft bírság a GVH eddigi gyakorlatához képest kiugróan nagy, az érintett forgalom 27%-a. Az elnyert összegekhez képest nem tudunk hasonló arányt rekonstruálni, a nyertesek konzorciumok voltak, nem ismert a határozatból, hogy a tagok között milyen arányban oszlott meg a bevétel.

Ami az arányosságot illeti, a Szentesi 2008-as árbevétele 6,7 mrd, a Strabag csoporttá 208 mrd Ft volt – ezekhez képest a 3,4 mrd Ft bírság 50%, illetve 1,6% volt – ehhez hozzá kell tenni, hogy a Strabag háromszoros visszaesőnek minősült. Ugyanezen számok a Colas esetében eljárás alá vontként 6,9 mrd Ft., csoportszinten 49,4 mrd Ft, amelyhez képest a 1,5 mrd Ft bírság 22%, illetve 3%-nak felel meg. Vállalkozás csoport szinten tehát nem lehet azt mondani, hogy arányos bírságok születtek volna.

Lapterjesztő kartell

A versenytanács Vj-195/2007. ügyben hozott 2010. februári döntésének rövid rendelkező része szerint a tíz eljárás alá vont vállalkozás, egyenként különböző időszakokat (tipikusan kb. 10 évet) lefedően, versenykorlátozó megállapodásban vett részt. Bírságot csak négyen kaptak: a Lapterjesztő 50, a Ringier 25, a Sanoma 15 millió, az Axel Springer pedig 10 millió Ft bírságot volt köteles megfizetni.

Megjegyzendő, hogy szokásos módon a bírságkiszabást önmagában nem indokolja a határozat, csak a bírság mértékével foglalkozik.

Ide tartozó, az indokolás későbbi részében említett téma, hogy a vállalkozáscsoport esetében több eljárás alá vont vállalkozás esetén csak “a jogsértésben elsősorban érintett” vállalkozással szemben szabott ki bírságot a GVH.

A versenytanács abból indult ki, hogy a feltárt jogsértés piacfelosztó jellegénél fogva “formailag” a **legsúlyosabb** versenykorlátozó megállapodások közé tartozik, így “elvileg” a következetes joggyakorlat alapján az adott jogsértést “közvetlenül” szankcionáló és elrettentő mértékű bírság kiszabása lenne vele szemben indokolt. A

magatartás **felróhatósága** kapcsán a versenytanács a Vj-140/2006/69. számú határozat 74. pontját idézte be, *amely egyébként a magatartás versenyellenes mivoltával foglalkozik, nem pedig a vállalkozás ehhez való viszonyulásával.*¹³ Harmadik szempontként a határozat szerint számos, **piaci hatást és felróhatóságot érintő enyhítő körülmény** volt azonosítható, amely az “elvileg kiszabandó” bírság mértékét jelentősen csökkentette:

- versenykorlátozó hatása csak korlátozott mértékű volt
- a részvényesi megállapodás versenykorlátozónak minősülő rendelkezéseit még a versenyfelügyeleti eljárás lezárulása előtt – igaz csak az eljárás megindítását követően - megváltoztatták
- a privatizációs időszak adott piaci struktúra kialakítására ösztönző szerepe (a határozat “közhatalmi igényekről” szól – megjegyzendő, hogy az állam, mint tulajdonos által elvárt piaci fejlemények nem feltétlen esenek egybe a közhatalom gyakorlásának kategóriájával, emiatt ezen körülmény enyhítő jellege valójában igen csekély kellett volna hogy legyen)
- kifejezetten jelentősnek nevezett enyhítő körülményként vette figyelembe a versenytanács azt a körülményt, hogy az adott megállapodás már korábbi versenyfelügyeleti eljárás során a GVH tudomására jutott, és évekkal később indított ezzel kapcsolatban eljárást (megjegyzendő, hogy megért volna egy mondatos kifejtő indokolást, hogy a hivatal “késlekedése” pontosan miért ad okot a bírság “jelentős” csökkentésére)

Az **egyénesítés** kapcsán a Lagardere csoport jelentős szerepét értékelte a versenytanács. A lapkiadók esetében a versenytanács különbséget tett a megállapodás eredeti résztvevői és a később csatlakozók között. Figyelemmel volt továbbá a versenytanács az adott szereplők piaci súlyára is. Ez az Adoc csoport két vállalkozása esetében azt is eredményezte, hogy velük szemben a versenytanács nem szabott ki bírságot.

Olyan szempontokat, elvet nem lehet leszűrni az indokolásból, amely egyfajta új bírságszámítási módszert vetítene előre. A vasútépítő határozat indokolásának feszes logikája sem tükröződik. A jogsértéssel érintett piacokhoz kapcsolódó forgalomról (ami korábban kifejezetten a bírságszámítás vetítési alapját képezte) a határozat nem tesz említést.

Tekintettel a jogsértés súlyos természetére, időtartamára (amelyet a bírság kapcsán kifejezetten nem értékelt a versenytanács), egyes szereplők nagy piaci súlyára, a bírság összege **kifejezetten csekélynek**, inkább jelképesnek mondható. A Lagerdere 2007-es magyar forgalma egymaga 2 milliárd Ft volt (igaz, hogy e helyett a 2009-es érbevétel lett volna az irányadó), azaz a kiszabható maximum bírság 200 millió Ft lett volna (az 50 milliós bírság a magyar forgalom **2,5%-a**, ami a többiekhez képest kifejezetten magas arányt mutat). A Ringier magyar árbevétele ugyanekkor 13 milliárd Ft volt, ami 1,3 milliárd maximum bírságot jelent – ehhez képest a 25 millióért nem haragudhatnak a

¹³ „A vállalkozásokat jobb teljesítményre ösztönző kockázatok egyik fontos eleme, hogy nem ismerik a tényleges piaci szereplők és a lehetséges belépők szándékait, terveit. A potenciális versenytársak közötti, arra irányuló egyeztetés, hogy mikortól, vagy éppen meddig nem lépnek be egymás hagyományos piacaira, a spontán piaci folyamatok versenyjog-ellenes önérdékű szabályozását jelenti.”

GVH-ra (0,19%). A Sanoma árbevétele közel 22 milliárd Ft volt, a bírsága 15 millió (0,68%). Az Axel Springer 10 milliárd forgalomra kapott 10 milliós bírságot (0,1%).

Ez is mutatja, hogy a bírságok cégmérethez képesti arányosítására továbbra sem törekszik a versenytanács.

Növényvédelmi kamara versenykorlátozása

2010 áprilisában a versenytanács Vj-143/2008. számú ügyben 200 ezer Ft-ra büntette a Magyar Növényvédő Mérnöki és Növényorvosi Kamarát, mert az 2004-2008 között a tagjai által nyújtott szolgáltatások díjazására vonatkozó, évente felülvizsgált, ajánlott árakat tartalmazó, Etikai Kódexében hivatkozott díjtétel-táblázatokat tett közzé.

A határozat indokolása nem tér ki arra, hogy miért volt egyáltalán szükség bírságot kiszabni. Két súlyosító körülményt sorol fel: a jogsértés több éven át tartott, továbbá az eljárás alá vont a legnagyobb tagsággal rendelkező társadalmi érdekképviseleti szervezet az érintett piacon. Lényeges enyhítő körülményként azt értékelte, hogy az eljárás alá vont az eljárás elindulását követően önként módosította Etikai Kódexét, s beszüntette az ajánlott árak közzétételét.

Három bírság szempont = 200 000 Ft, az utóbbi évek kartell ügyben kiszabott legkisebb bírsága, amely az eljárás alá vont előző évi nettó árbevételének 0.4%-a (az arány még kisebb lenne, ha a vonatkozó 78. § (2) bekezdése szerint a tagok bevételei alapján számolnánk a maximumot – ennek összegére még csak nem is utal a határozat, jöllehet a törvényszöveget gondosan behivatkozta).

A versenytanács minden bizonnyal azért szabott ki bírságot (bár ezt kifejezetten nem említi), mert régóta nyilvánvaló, hogy a kamarák sem hozhatnak díjat orientáló ajánlásokat. Ennek fényében, az eljárás utáni etikai kódex módosítás kétséges, hogy jelentős enyhítő körülmény lett volna.

A megismételt Bartók Béla út és Bocskai csomópont útépitő kartell döntés

A Vj-119/2009. sz. ügyben egy 2004. márciusban lezárt kartell eljárás tárgya kapcsán kellett, hogy újabb döntést hozzon, amely lényegében a bírság újraszámolásáról szól. A 2010. júniusi határozattal a versenytanács a Ring Kkt. által a Bocskai csomópont átépítésére kiírt közbeszerzési eljárással összefüggésben tanúsított jogsértő magatartása miatt a Ring Kkt. jogutódjaként a Hídépítő Zrt.-t és a Strabag Zrt.-t egyaránt 1.876.000 Ft bírság megfizetésére kötelezte.

A Vj-138/2002. sz. eljárásban megállapította a GVH, hogy több vállalkozás felosztotta a piacot a Bartók Béla út, a Bocskai úti csomópont munkálatait. Akkor ezért a Strabag Rt.-vel szemben összesen 137 millió Ft, az EGUT Egri Útépitő Rt.-vel szemben 56 millió Ft, a Ring Kkt.-vel szemben 52 millió Ft bírságot szabott ki. A Ring Kkt, csak a Bocskai úti csomópont közbeszerzési eljárásában volt érintett.

A vállalkozások megtámadták a határozatot. A Ring Kkt. a per másodfokú tárgyalásának ideje alatt, 2007. szeptember 25-én végelszámolással megszűnt, a perbe jogutódként a Strabag Zrt. és a Hídépítő Zrt. léptek. A per fő kérdése az volt, hogy a Ring esetében a GVH túllépte-e a Tpvt. 78. §-ának (1) bekezdése szerinti **bírságmaximumot**. A másodfokú bíróság megállapította, hogy a versenytanácsi határozat meghozatala után, az annak kijavítására irányuló kérelemhez 2003. évre vonatkozóan nem a számviteli törvény (a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény, a továbbiakban: Sztv.) előírásait kielégítő (cégbírósághoz benyújtott, könyvvizsgálói záradékot tartalmazó, cégszerű aláírással és pecséttel ellátott), alakilag és **formailag hiteles mérleget** nyújtottak be. Ezt sem az elsőfokú, sem a fellebbezési eljárásban nem pótolták, így alakilag és tartalmilag hiteles mérleg hiányában az ezzel kapcsolatos fellebbezési érvelés sikerre nem vezethetett, a másodfokú bíróság annak alapján a bírság mértékét megváltoztatni nem tudta.

A Legfelsőbb Bíróság végül azonban a Ring bírsága kapcsán a felperesek javára ítélt. A másik két vállalkozás kapcsán nem talált hibát a bíróság. Egyetértett a GVH-val abban, hogy bírság realizált árbevétel hiányában is kiszabható. A **jogsértéssel elért előny** a Tpvt. 78. §-ának (2) bekezdése nem a bírság feltétele, hanem az összeget meghatározó körülmény. Továbbá, a Fővárosi Ítéltábla jogszerűen helyezkedett arra az álláspontra, hogy nem ütközik jogszabályba, hogy az alperes releváns forgalomnak az egyes pályázatok nettó szerződéses árait tekintette.

A GVH azonban hibázott, amikor a bírság összegének meghatározása alapjául szolgáló tényállást nem tisztázta, márpedig az akkor irányadó, az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény (Áe.) 26. § (1) bekezdése értelmében a tényállást az alperesnek kell megállapítania. Az iratok között rendelkezésre állt az Sztv. 20. §-ában foglalt előírásoknak megfelelő irat, amely szerint a bírságmaximum számításának alapja 37 520 000 Ft volt.

A GVH a Legfelsőbb Bíróság döntésére figyelemmel Vj-119/2009. szám alatt eljárást indított a Hídépítő Zrt., majd a Strabag Építő Zrt. ellen is. A versenytanács abból indult ki, hogy bíróságok nem kifogásolták a bírságok összegének megállapítása során figyelembe vett szempontokat, az ennek során érvényesített, a határozat 35. pontjában részletezett metódust, ezért attól nem kívánt eltérni. Mivel a bírságszámítás során alkalmazott "rég"i" pontozásos módszerrel nagyobb összeg jött volna ki (pedig a 100-ból adott 20 pont igencsak az alsó határa a közbeszerzési kartellek esetén), a bíróságot a kiszabható maximumban állapította meg, majd a két jogutód között egyenlő arányban kettéosztotta.

A határozat annyiban érdekes, hogy azt példázza, egy bírósági döntés nyomán indított eljárásban, a res iudicata tényállás alapján **nem az újabb döntéskor alkalmazott, hanem az eredeti döntéskor meghozott módszert** alkalmazza, amelyből az tűnik ki, mintha a bírságolási szabályok anyagi jogi természetűek volnának. Igaz, hogy ez volt a legegyszerűbb megoldás, de mint azt tudjuk, ekkor már egy éve nincs "hatályban" a GVH antitröszt bírságközleménye, az ekkoriban egyébként hozott bírságoló határozatokban nyoma sincs "pontozásos mérlegelésnek". Az alacsony bírságmaximum

plafon miatt valószínűleg nem is lett volna értelme erre az egy esetre egy újabb módszert alkalmazni.

Az országos malomkartell

A GVH a Vj-69/2008. sz. ügyben 16 gabonafeldolgozó vállalkozást büntetett az év második legnagyobb kartell ügyében összesen 2,3 milliárd Ft-ra. A vállalkozások a gazdasági verseny korlátozását célzó egységes és folyamatos, összetett jogsértést valósítottak meg, amikor 2005 februárjától 2008 áprilisáig országos és regionális szinteken egyeztettek egymással egyes malomi búzaőrlemények (elsősorban az étkezési búzaliszt) piacát árát, illetve árának változtatását, valamint egymás piacának meg nem támadására tett vállalásukkal felosztották egymás között a piacot.

A bírságösszegek nagy szórást mutatnak: a legkisebb csupán 1.3 millió Ft (Budai Malomipari Kft.), a legnagyobb 800 millió Ft (Pannonmill Kft.). Az alapvetően kerek összegek (pl. 30, 40 millió Ft.) arra mutatnak, hogy ez esetben nem pontos kalkuláció történt.

A bírság kiszabásakor a GVH az alábbi szempontokat vette sorra:

- A jogsértés súlya, ezen belül is:
 - a jogsértés jellege,
 - a tényleges hatás bizonyíthatatlansága,
 - a jogsértéssel érintett termékkörben, a jogsértés utolsó teljes évében elért belföldi forgalom – „alkalmas kiindulópont”, a földrajzi kiterjedést is kifejezi;
- A piaci részesedések, annak csökkenése;
- A jogsértés időtartama, vállalkozásonként számolva;
- A jogsértésben betöltött szerep: országos/regionális, aktivitása, kényszerítés, szervezés;
- Szűk körben, „kényszerpályán” résztvevők;
- Egyesek más okból is részt vehetett azon az egyetlen gyűlésen;
- Különös ismétlődő jogsértők;
- Egyesek súlyosan nehéz pénzügyi helyzete: bírságnyhítás (3 vállalkozás) és részletfizetés (az előbbieken túl további 2 vállalkozás) és a
- Bírságplafon figyelembe vétele.

A bírság indokolás logikája követi a régi-jó módszert: a jogsértés súlya, ezen belül egyrészt annak jellege, másrészt piaci hatása, továbbá az egyes vállalkozások viszonyulása a jogsértéshez.

A bírságindokolás „preambulumában”, a törvényszöveg, továbbá a bírságolás funkciója kapcsán szokásosan idézhető bírósági ítéletek kapcsán először rögzíti a versenytanács, hogy a további jogsértéstől való visszatartáshoz szükséges, kellő súlyú szankció összegének meghatározása során egyrészt tekintettel kellett lennie arra, hogy az összeg arányos legyen a vállalkozás **teherbíró képességével** (a bírság időszakában hitelesen felmérhető pénzügyi helyzete), másrészt (a jogsértés súlyára tekintettel) arra, hogy a bírság összege kellő visszatartó üzenetet küldjön más vállalkozásoknak.

A bírságszámítás elején szerepel **kiinduló szempontként** a jogsértés időtartama alatt a jogsértéssel érintett termékkörrel elért nettó árbevétel nagysága.

Minden bizonnyal nem egyszerű ilyen számos jogsértő vállalkozás esetében határozatot szövegezni, de követhetőbb lett volna a bírságok indokolása, ha az általános szempontok felrajzolása után azok egyediesítve, vállalkozásra lebontva is szereplnének, nem a határozat korábbi részeiből kellene azokat gondolatilag “összeollózni” (azaz XY vállalkozás pontosan mennyi ideig vett részt a jogsértésben, mekkora volt az érintett termékből a forgalmas, stb.).

Egyetlen vállalkozás esetében a szervező szerepet meghaladó súlyosító tényező volt a mások “**kényszerítése**”. Ennek indokolása azonban legalábbis a határozat e részében nem olvasható, a lábjegyzet iratszámokra utal. Érdekesség az is, hogy a kartell megbeszélések szervezése, megtartása **aktív közreműködésnek** (súlyosító körülménynek) bizonyult.

Kilenc vállalkozás esetében kiemeli a határozat, hogy korábban már kartellezésért marasztalta őket a GVH, **különös ismétlőnek** nevezi őket, a határozat indokolásából azonban nem derül ki, hogy e körülményt ténylegesen milyen súllyal vette figyelembe a versenytanács.

Az ágazat és egyes vállalkozások különösen **nehéz helyzetére** tekintettel néhány vállalkozás esetében – külön, be nem tekinthető mellékletben indokolt módon – bírságenyhítés, illetve részletfizetési kedvezmény került alkalmazásra. E témakörrel a bírságinodkolás külön címben is foglalkozik, kiemelve, hogy az általános hivatkozások nem elegendők, részletes pénzügyi-számviteli kimutatásra van szükség, továbbá, hogy a **veszteséges működés**, vagy a jelentős **hiteltartozás** önmagában nem kellő indok a bírság enyhítésére. Az sem releváns szempont, hogy a GVH bírság kiszabása a jövőben előterjesztendő hitelkérelem megítélését negatívan befolyásolja.

A határozat jól példázza, mennyire nehéz egy sokszereplős, hosszú időszakot felölelő kartell esetében jó **arányosítani** a bírságokat. A piac egyik meghatározónak nem mondható szereplőjének minősülő Budai Malom esetében mérséklést követően is a kiszabható bírság maximumát állapította meg a versenytanács. Ez azt jelenti, hogy a vizsgált időszak csupán felében érintett (igaz „visszaeső”), aktív szerepet nem játszó vállalkozásra arányaiban a legsúlyosabb bírság került kiszabásra. Az, hogy a GVH a bírság maximumát csupán utolsó szempontként veszi számításba, az egyes bírságok vállalkozás mérettől független kiszabását eredményezi, amely megkérdőjelezheti a GVH által elérendőnek tartott büntető és prevencióc célok érvényesülését.

Az alábbi táblázatban megkíséreltem összefoglalni néhány jellemző bírságmértékbe eső vállalkozás adatait:

Vállalkozás	Szemponatok	Bírság, Ft	A bírság aránya az előző évi nettó árbevételhez képest
Pannonmill	V O E AK	800 000 000	7%
Gyermely	V O E A	250 000 000	2%
Diamant	V O E A	200 000 000	4,6%
Sikér	V O E A	190 000 000	5%
Cerbona	V O E N	145 000 000	1,4%
Hajdúsági	O E N	145 000 000	2%
Ócsai	O E	40 000 000	3,9%
Szécsény-Mill	O E	40 000 000	3,9%
Lamepé	1* K	5 000 000	1,37%
Mária-Malom	1* K	3 000 000	0,47%
Budai Malom	V O 22 hó Max.	1 300 000	10%

A jelmagyarázat: V = visszaeső, különös ismétlődő jogsértő (néhány évvel korábbi, nyugat-magyarországi malmos piacfelosztás szereplői); O = országos szinten vettek részt a kartellben, szemben a két jelölt vállalkozással, akik egyszer, ráadásul ők úgymond K = kényszerpályán mozogtak (a Mária-Malom képviselője továbbá egy szövetségi ülés peremén vett részt kartell megbeszélésen, így ő akár azt is hihette, hogy jogszerű eseményre megy résztvevőnek); N = nehéz gazdasági helyzet miatt bírságcsökkentésben részesülő. Súlyosító körülmény volt az A = aktív szerep és egy esetben a K = kényszerített másokat a részvételre. A Budai Malom esetében nagyobb lett volna a bírság, a 10%-os felső határt alkalmazta a versenytanács.

Mivel a határozat az érintett piaci árbevételt nem tartalmazza, job híján az előző évi nettó árbevételhez viszonyítottam a nominális bírságösszeget. Ez a vállalkozások nagy részénél egyébként közel kell hogy essen a kartellel érintett piaci forgalom mértékéhez is, a fenti listán szereplők közül egyedül a Cerbona esetében írja a határozat, hogy más piacokon is ér el számottevő árbevételt (ugyenezen vállalkozás már az eljárás során jelezte, hogy csődeljárás indul ellene).

Látható, hogy listázott cégek közül a három legnagyobb méretű vállalkozás (Gyermely, Pannonmill, Cerbona) **mind nominálisan, mind százalékosan eltérő mértékű** bírságot kapott, pedig a jogsértés tárgyi oldala kapcsán azonos jellemzőkkel bírtak. Ez azt mutatja (feltéve, hogy a jogsértéssel érintett árbevételük arányaiban jelentősen nem tért el a teljes árbevételtől), hogy a döntésben az alanyi oldal nagy súllyal esett latba, azon belül is a "kényszerítő" szerep úgy tűnik nagyon sokat (talán túlzottan is sokat?) ért a Pannonmill oldalán.

Amennyiben a cégmérethez viszonyítjuk a bírságot, vannak ugyan szép, tökéletes egyezések, lásd az Ócsai és a Szécsény-Mill párost, ugyanakkor nehezn magyarázható különbségek is. A Cerbona és a Hajdúsági forintra egyező bírsága ugyanis előbbi esetében a forgalom 1,4%, a másiknál 2%-a, miközben a Cerbona volt az, amely különös ismétlődőként szerepelt az eljárásban (azaz az ő esetében arányosan nagyobb bírságot várt volna a független szemlélő).

A három "kis" bírság is nagy szórást mutat: a Mária-Malom cégméretehez képest a harmadát (nominálisan is majd felét) kapta a Lamepéhez képest, miközben szerepük a jogsértésben lényegében azonos volt. **A legkisebb bírságot kapó Budai Malom pedig valójában a legnagyobbat kapta** – már ha vállalkozás mérethez, teherbíró képességhez viszonyítjuk a milliókat - , miközben a többiekhez képest rövidebb ideig vett részt a kartellban és aktív szereplőnek sem minősült.

Nehéz tehát megítélni, különösen a vasútépítő kartellhoz képest, hogy nagy vagy kis bírságok születtek. Arányaiban nézve meg sem közelíti a vasútépítő kartell "européer" dimenziójú bírságait, ami mögött minden bizonnyal az áll, hogy nem közbeszerzésről volt szó, nem volt többszörös ismétlődés és a versenytanács "tudatalattijában" ott lehetett, hogy az ágazat nagy nehézségekkel küzd és a kartell áremelő hatása sem volt bizonyítható.

II. Tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat

2010-ben 38 esetben került sor bírság kiszabására, mintegy öt eljárás zárult jogsértés kimondásával, de a bírság mellőzésével. A legkisebb bírságösszeg 500 ezer Ft- volt (VidaNet), a legnagyobb 200 millió (Magyar Telekom).

Gyógyító vitaminok

A GVH a Vj-4/2009 Free Choice ügyben 100 milliós bírságot szabott ki a vitaminokat forgalmazó Lenkei doktor vállalkozására. Az eljárás csupán két hónap nyolc terméket érintő marketing tevékenységét vizsgálta. A jogsértés megállapítása mellett a versenytanács arra is kötelezte az eljárást alá vontat, hogy internetes honlapja nyitó oldalán, valamint a termékeit forgalmazó üzletekben a bejáraton és az eladói pultnál közvetlenül elérhetően, jól láthatóan, észrevételek hozzátétele nélkül, fél éven át, illetve jól láthatóan, észrevételek hozzátétele nélkül, fél éven át tegye közzé a határozat jogsértést kimondó részét.

A versenytanács a jogsértés Tpv. 77. § (1) bekezdés d) pontja alapján történő megállapítása mellett, a Tpv. 78. § (1) bekezdése alapján versenyfelügyeleti bírság kiszabását is indokoltnak tartotta, melynek összegét a Tpv. 78. § (3) bekezdésében meghatározott szempontok alapján 100.000.000 (azaz százmillió) forintban határozta meg "az eset össze körülményét együttesen mérlegelve".

Súlyosító körülményként értékelte, hogy

- az eljárás alá vont magatartása különösen sérülékeny fogyasztói csoportot érintett,
- jelentős forgalmat lebonyolító vállalkozásról van szó
- kiforrott, bírói gyakorlat által is megerősített normához kellett volna magatartását igazítania,
- magatartása súlyosan felróható
- relatíve széles fogyasztói csoportot érintett.

A versenytanács **enyhítő** körülményként vette figyelembe, hogy a bizonyítékok csak rövid időszak vonatkozásában álltak rendelkezésre.

A versenytanács a bírság összegének meghatározásakor „figyelemmel volt” a bírság preventív funkciójára is. Megjegyzendő, hogy nem világos, a preventive funkcióra utalás külön súlyosító szempont volt-e, vagy az nem több egy megjegyzésnél. Az indokolásból nem tűnik ki, hogy a versenytanács a közleményt követve számolta-e ki a bírság összegét. A Free Choice 2008. évi nettó árbevétele 1.6 milliárd forint volt (jogsértés-specifikus forgalomra nincs utalás a határozatban), a maximum tehát 160 millió Ft körül lett volna. A 100 millió Ft az előző évi teljes nettó árbevétel 6,2%-ának felel meg.

Magyar Telekom nyereményjáték - 2010 rekordbírsága

A versenytanács a Vj-3/2010. sz. ügyben 2010. október 20-án hozott határozatában megállapította, hogy a Magyar Telekom Nyrt. a 2009. október 2. és december 30. között megtartott „90 Golf, 90 nyertes” elnevezésű játékával kapcsolatban - ahol a nyeremény naponta egy, összesen 90 darab Volkswagen Golf típusú személygépkocsi volt - fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot tanúsított, s ezért 200 millió Ft bírság megfizetésére kötelezte.

A bírságkiszabás körében a versenytanács **súlyosító körülményként** értékelte, hogy

- az eljárás alá vonttal szemben korábban már több alkalommal került megállapításra, hogy a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított (az indokolás 4. pontja példálódzó jelleggel hat ügyet nevez meg),
- az eljárás alá vont kereskedelmi gyakorlata a fogyasztók igen széles körét érte el,
- a kereskedelmi gyakorlat részben játékszenvedélytől fűtött, az átlagosnál kiszolgáltatottabb fogyasztói kört érintett,
- a jogsértő kereskedelmi gyakorlat mintegy három hónapig (90 napig) fejtette ki közvetlen hatását, azzal, hogy a kereskedelmi gyakorlat ezen az időszakon túl is hatást fejt ki, hiszen amint azt az ún. brief rögzíti, a játék célja volt a T-Mobile márka erősítése,
- az eljárás alá vont magatartása felróható volt, nem érte el az adott helyzetben általában elvárható magatartási mércét, nem felelt meg a társadalom értékítéletének.

Enyhítő körülmény volt, hogy

- az eljárás alá vont egyes kommunikációs eszközein teljes körű információt adott a fogyasztók számára,
- az eljárás alá vont 2009 novemberében (azaz még az eljárás megindulása előtt) módosított az SMS üzenetek tartalmán.

A versenytanács **nem tekintette enyhítő körülménynek**, hogy

- a fogyasztóknak minden esetben lehetőségük volt arra, hogy teljes körű információkhoz jussanak a részletes játékszabályokkal kapcsolatban,

- nem vitatta a Versenytanács előzetes álláspontjának az azokra adott észrevételekben kifejtett ellenérvek által nem érintett részeit, mivel ez csak azon körre vonatkozik, amely kapcsán a versenytanács egyébként sem tervezte a jogsértés megállapítását,
- a feltételezett jogsértés időtartama rövid lenne, mivel a több hónapig tartó időtartam nem tekinthető rövidnek,
- ilyen jellegű játékot első alkalommal szervezett,
- a versenyfelügyeleti eljárás során végig együttműködő magatartást tanúsított, az információkat időben, megfelelően szolgáltatva, mivel enyhítő hatásának az eljárás alá vont olyan mértékű közreműködése minősülhetett volna, amely a jogsértés felderítésének eredményességét szolgálta volna.

A versenytanács a jelen esetben a bírság mértékének meghatározása kapcsán nem tartotta relevánsnak a jogsértő **kommunikációs eszközök alkalmazása kapcsán felmerült ismert költségeket**, mivel azok – az elsődlegesen alkalmazott kommunikációs csatorna jellegéből adódóan – nem adtak reális képet a jogsértés súlyáról. A figyelembe vett körülmények mérlegelése során a Versenytanács a „90 Golf, 90 nyertes” elnevezésű **játék révén elért bevételre** volt tekintettel, s a bírság összegét – szem előtt tartva a szankcionálás preventív célját is – 200.000.000 Ft-ban határozta meg.

Az indokolás e része kifejezetten azt mutatja, hogy a versenytanács a bírságközlemény alapján járt el a számoláskor. Az azonban nem tűnik ki, hogy a jogsértéssel érintett forgalom hány százalékát teszi ki a bírság.

Érdekesség, hogy a GVH által vizsgált magatartás miatt a szerencsejáték szervezéséről szóló 1991. évi XXXIV. törvény alapján az **Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal Központi Hivatalának Szerencsejáték Felügyeleti Főosztálya** szerencsejáték engedély nélküli szervezése miatt 9 millió Ft bírság megfizetésére kötelezve az eljárás alá vontat. E bírság figyelembe vételéről nem esik szó a határozatban.

Vodafone Mobil Internet Basic

A versenytanács a **Vj-149/2009. sz. ügyben** 2010. augusztus 3-án hozott határozatával 60 millió Ft bírság megfizetésére kötelezte a Vodafone-t, mert a 2009. május 2. napjával kezdődő és 2009. július 31. napjával záruló időszakban az Internet Basic csomag díjáról adott tájékoztatásaival a fogyasztókkal szemben tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot folytatott.

A jogsértés megállapítása mellett a versenytanács bírságot szabott ki. Az eladáshelyi szórólapokon szereplő tájékoztatásokat és a honlapi bannereket is jogsértőnek tekintette a Versenytanács a bennük szereplő információ ellentétes volta miatt, de e két tájékoztatási eszköz sajátossága folytán a fogyasztónak érdemi lehetősége nyílt az ellentmondás észlelésére és a valós információ megismerésére.

A bírság kiszabásánál figyelembe vette – a honlap elkészítése és a szórólapok költségei kivételével – a **reklámkampány költségeit**, továbbá alábbi szempontokat:
súlyosító körülmények

- a) az eljárás alá vontat az elmúlt években a GVH több ízben elmarasztalta,
- b) a fogyasztók számára újabb, kevésbé ismert szolgáltatásról van szó, amely piacon – szemben például a hangszolgáltatással – a szolgáltatóknak nagyobb lehetősége nyílik új ügyfelek szerzésére,
- c) a fogyasztók kétéves hűségnyilatkozatot tettek, ami a piac szerkezetének hosszabb távú torzítására alkalmas, a váltás ekként nehezebben lehetséges, miközben a piacon folyamatosan új, a fogyasztók számára kedvezőbb ajánlatok jelennek meg,
- d) az eljárás alá vont kereskedelmi gyakorlata a fogyasztók igen széles körét érte el,
- e) a jogsértés kifejezetten az áru árára, mint a fogyasztók döntését egyik leginkább befolyásoló tényezőre vonatkozik,
- f) a Vodafone által a kifogásolt kampányban alkalmazott kommunikációs eszközök jelentős részében a fogyasztó egyértelműen valótlan információt kapott,
- g) az eljárás alá vont magatartása felróható volt, nem érte el az adott helyzetben általában elvárható magatartási mércét, nem felelt meg a szakmai gondosság követelményének,
- h) a reklámkampány imázs hatással is járt.

Enyhítő körülménynek a következők bizonyultak:

- a) a kampány időszaka viszonylag rövid, (e körülménynek a bírságmérséklő hatását azonban enyhíti, hogy a kampány igen intenzív volt),
- b) az előfizetők száma viszonylag alacsony,
- c) a kifogásolt magatartás egyetlen csomagra vonatkozik,
- d) a fogyasztó számára végső döntésének meghozatalát, a szerződés megkötését megelőzően ismertté válhattak a szerződési feltételek, akkor, ha a fogyasztó aktív érdeklődést tanúsított, amelyre lehetőséget biztosított, az ún. landing page, a részvételi feltételek alapján, továbbá részben az, hogy a vizsgált kereskedelmi kommunikáció jelentős része eladáshelyi reklám volt.

Mivel a számolás alapját jelentő kommunikációs költség csak az eljárás alá vont által ismert, a döntésnek generál preventív ereje korlátozott. Az, hogy a bírság a vállalati szintű forgalom 0,04%-a lehet, nem valószínű, hogy jelentős visszatartó erőt képvisel.

Euro Credit fogyasztói csoportok

A Gazdasági Versenyhivatal (GVH) döntésében összesen közel 45 millió Ft bírságot szabott ki négy vállalkozásra, mert azok közel egy éven keresztül fogyasztói csoportokkal kapcsolatos, nyomtatott sajtóban megjelent reklámjaikkal tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot folytattak. A GVH ebben és számos más hasonló eljárásában is azt vizsgálta, hogy az elsősorban az átlagosnál jóval kiszolgáltatottabb helyzetben lévő, a hitelintézetek banki szolgáltatásaiból kirekesztett (BAR-listások, nyugdíjasok) fogyasztókat célzó hirdetések, tájékoztatások alapján az azokkal találkozó személyek tisztában lehettek-e a fogyasztói csoport konstrukció lényeges elemeivel. A GVH 2010. május 25-én hozott döntése értelmében az Euro Correct Consulting Kft 9.300.000 Ft, az Euro Correct korábbi ügyvezetőjének tagságával 2009-ben alapított Group Saving Kft. 8.900.000 Ft, a szintén 2009-ben, az Euro Correct egyik tagjának és vezető tisztségviselőjének tagságával és vezetésével alapított Group Center Kft. 21.000.000 Ft, a New Face Média

Kft. pedig 5.000.000 Ft bírság megfizetésére köteles. Az első három vállalkozásról el lehet mondani, hogy lényegében egy érdekcsoportba tartoznak.¹⁴ A New Face Média az Euro Correct, majd a Group Center részére végezte a nyomtatott sajtóban megjelenő reklámok kidolgozását és megrendelését.

Az indoklás viszonylag hosszan, több oldalon keresztül, eljárás alá vontaként külön-külön tartalmazza a bírsággal kapcsolatos kérdéseket.

Súlyosító körülmények voltak a következők:

- az Euro Credit Consulting esetében különös ismétlés (korábban négyszer folyt hasonló eljárás vele szemben)
- hosszú ideig tartó (9 hónapos) jogsértés
- nagyfokú intenzitású elkövetési mód: a jogsértő reklámok jelentős példányszámú, a fogyasztók igen széles körét elérő lapokban igen sok alkalommal jelentek meg
- az érintett fogyasztói kör az átlagosnál sérülékenyebb,
- az érintett szolgáltatás bizalmi jellegű
- hosszú távú jogviszonyt eredményez a fogyasztói csoportba történő belépés
- a magatartás felróható; a **felróhatóság** kapcsán a versenytanács figyelembe vette a vállalkozások közötti **személyi átfedéseket**, így pl. azt, hogy a Group Saving Kft. tagja az Euro Correct Consulting Kft. korábbi ügyvezetője, s így tudomással kellett bírnia a korábbi hasonló GVH eljárások eredményéről. A határozatból nem tűnik ki, hogy ez a körülmény mennyiben volt csekélyebb súlyú (ha az volt egyáltalán), mint az Euro Correctnél figyelembe vet felróhatósági szint.

A versenytanács (csekély mértékben) **enyhítő** körülményként vette figyelembe, hogy a fogyasztók a szerződés megkötéséig további információkhoz juthatnak a fogyasztói csoport működésével kapcsolatban.

A versenytanács a bírság mértékének meghatározásakor figyelembe vette a jogsértő **kommunikációs eszközök alkalmazása kapcsán felmerült költségeket** és az Euro Correct Consulting Kft. által regisztrációs díj címen megkötött szerződések után járó **bevételt**.

Mindezek alapján az Euro Consulting esetében kiszabott 9,3 milliós összeg, a Group Saving 8,9 milliója és a Group Center Kft. 21 millió Ft bírsága a **maximum "közeli"** mértéket képvisel.

A New Face Media Kft. esetében is lényegében ugyanazok a súlyosító és enyhítő szempontok kerülnek felsorolásra, 5 milliós bírságot eredményezve (itt nem látunk utalást a maximumhoz közelítő mértékre).

¹⁴ Az Euro Correct 2008. szeptember 1. és 2009. március 1. közötti időszakban a fogyasztói csoportok szervezését és kezelését végezte, majd 2009. március 1-jétől 2009. június 1-jéig a Group Saving megbízottjaként foglalkozott a fogyasztói csoportok szervezésével. A Group Saving 2009. március 1-jétől átvette a korábban az Euro Correct által fogyasztói csoportban történő részvételre kötött szerződéseket. A Group Center 2009. június 1-jétől a Group Saving Kft-vel megkötött megbízási szerződés alapján a fogyasztói csoportok szervezését végzi.

Megismételt OTP bírság

A Vj-114/2007. sz. ügyben 132 millió Ft bírságot szabott ki a GVH, mert az OTP Bank hat számlára vonatkozóan több hónapon keresztül hiányos tájékoztatást adott az elérhető kamat felételei kapcsán. A jogerős bírósági ítélet¹⁵ nyomán kellett a bírság tekintetében új eljárást lefolytatni, melynek eredményeként ezúttal 100 millió Ft-os összeg "jött ki". A bírságolási politikára gyakorolt jelentős hatása miatt részletesebben is ismertetni szükséges a korábbi döntéshez kapcsolódó ítéletek lényegi megállapításait.

A Fővárosi Bíróság az alperes határozatát részben, a jogkövetkezmény alkalmazása tekintetében hatályon kívül helyezte és e körben az alperest új eljárásra kötelezte, mivel a szankció alkalmazása körében a határozatot hiányosnak és megalapozatlannak találta. A bíróság szerint a GVH határozatából nem derült ki, hogy az egyes hivatkozott körülményeket milyen módon és milyen súllyal vette súlyosító vagy enyhítő körülményként figyelembe. Így például a piaci részesedés növekedésének mértékét nem határozta meg (az növekedett-e a reklám hatására és ha igen, milyen mértékben). Ugyancsak nem derül ki, hogy pontosan milyen kiindulási alapon, milyen számolási módszerrel jutott el az eljáró versenytanács a 132.000.000 forintos bírsághoz. A mérlegelés szempontjainak megismerhetőnek kell lennie, nem elegendő e körben csupán a mérlegelt szempontok felsorolása. Az ismétlődő jogsértés kapcsán megállapította, hogy a vállalkozást marasztaló korábbi GVH határozatok bírósági felülvizsgálati szakaszban vannak, azokban jogerős ítélet még nem született.

A Fővárosi Ítéltábla jogerős ítéletében felidézte, hogy a GVH mérlegelési jogkörben hozott határozatának is jogszerűnek kell lennie, ám ez csak akkor vizsgálható, ha a döntés szempontjait, annak indoklása - a tényállással együtt - kellő részletességgel tartalmazza. Egyetértve az elsőfokú bírósággal megállapította, hogy az alperes határozatának indoklása hiányos, mert kizárólag az értékelt körülmények felsorolását tartalmazza, nélkülözi az egyes körülmények értékelésének levezetését. Egyes körülmények ugyan döntő súllyal vehetők figyelembe, azonban szükségesnek tartotta ennek külön indoklását. Nem fogadta el, hogy a reklámköltség általánosságban a bírság magától értetődő kiindulási alapja lehet, ezért annak alapul vételét meg kellett volna indokolni. Megállapította, hogy az ismételt jogsértés súlyosító, vagy közömbös körülményként is értékelhető. Nem értett egyet azzal, hogy az ismételt jogsértések száma - külön törvényi rendelkezés hiányában - szorzótényezőként alkalmazható volna. Emlékeztetett arra, hogy a bírság összegét a Tpv. nem adja meg konkrét összegben, azt nem egy meghatározott tételben rendeli alkalmazni. Ezért az alperesnek mindig a konkrét ügyben, az adott, ténylegesen elkövetett jogsértés súlyához, jellegéhez és a feltárt enyhítő-súlyosító körülményekhez igazodóan kell a bírság összegét meghatározni. Ennél fogva az alperes GVH - egyébként minden törvényi alapot nélkülöző, általános jellegű - gyakorlatára való hivatkozását nem tartotta elfogadhatónak. Az új eljárás kapcsán előírta az enyhítő, súlyosító nyomaték indokának közlését, az enyhítő és súlyosító körülmények egymásra

¹⁵ Fővárosi Ítéltábla 2.Kf. 21.484/2008/7. sz. jogerős ítélete.

gyakorolt hatásának bemutatását, a kiindulási alap, a számítási módszer és a tényezők meghatározását. Vizsgálandónak tartotta a korábbi, elmarasztaló határozatokat követően tanúsított felperesi jogsértő magatartásokat is. Utalt arra, hogy korábban több határozatában is kifejtette, hogy a bírságszámítás körében a GVH a kiadott közleményét is figyelembe veheti. A közleménynek azonban a Tpvt. 78. §-ának (3) bekezdésében írtakkal összhangban kell állnia, hiszen az alperes a Tpvt. 78. §-ának (3) bekezdése, és nem a Tpvt. 36. §-ának (6) bekezdése szerint kötelező erővel egyébként sem bíró közlemény alapján köteles mérlegelni.

A Legfelsőbb Bíróság felülvizsgálati ítéletét 2009. december 2-án hozta meg,¹⁶ mely szerint a jogerős ítélet a bírságra vonatkozó jogszabályi rendelkezést nagyobb részben helyesen értelmezte. Az alperes a szankcióalkalmazás körében meghozott döntését kétségtelenül hiányosan indokolta, mert a feltüntetett körülmények jellegét és azok súlyát, egymásra gyakorolt hatását nem állapította meg. Döntéséből nem olvasható ki, hogy valóban a Tpvt. 78. § (3) bekezdése szerinti követelménynek megfelelő, a jogsértéssel arányban álló büntetést alkalmazott. Egy enyhítő és egy súlyosító körülmény nevesítése nem tekinthető a határozat elégséges megindokolásának.

A GVH döntéshozatala során a törvényeknek alárendelt, azonban - és ezt tévesen állapította meg a Fővárosi Ítéltábla - saját jogalkalmazási gyakorlatára is támaszkodhat, közlemény kiadása esetén az abban foglalt alapelvekhez az egyes döntéseknél igazodni köteles. A bírságközlemény létezése azonban nem mentesít az egyedi hatósági határozat konkrét és az ügy sajátosságaira figyelemmel levő indokolása alól.

A Legfelsőbb Bíróság leszögezte azt is, hogy a GVH a bírság kiszámításánál kiindulhat a jogsértő magatartáshoz kötődő reklámköltségből.

A Legfelsőbb Bíróság egyetértett a másodfokú bírósággal abban, hogy az ismételt jogsértés megítélése a közömbös és a felperes terhére rendkívüli nyomattal bíró értékelési határon belül mozoghat. Az ismételt jogsértés nem feltétlen jelent azonos tényállást, és az sem előfeltétele, hogy a kezdeményezett jogorvoslati eljárásban a közigazgatási perben eljáró bíróság jogerős ítélete már rendelkezésre álljon. Az alperes GVH-val egyetértve, a másodfokú bíróság álláspontjával ellentétben a Legfelsőbb Bíróság úgy találta, hogy nem jogsértő az „egy jogsértés = egy szorzó” elv alkalmazása, mivel arra a Tpvt. kifejezett tilalmat nem tartalmaz, és a törvény a körülmények szabad mérlegelését teszi lehetővé. Hangsúlyozta azonban a Legfelsőbb Bíróság, hogy ez az elv csak akkor alkalmazható, ha a korábbi és az új magatartás, annak tényállása, az értékelt - enyhítő és súlyosító - körülmények azonosságot mutatnak. A bírság összegének, számításával (szorzó alkalmazásával) történő megállapítása esetén, az ellenőrizhetőség érdekében a határozatnak utalnia kell a szorzó alkalmazásának tényére és a szorzó mértékére.

Megjegyzendő, hogy az ismétlődés miatt járó szorzótényezővel a Legfelsőbb Bíróság néhány hónappal korábban is foglalkozott.¹⁷ Ebből az ítéletből az következik, hogy

¹⁶ Megjegyzendő, hogy Vj-46/2010. számon új versenyfelügyeleti eljárás indult az ügyben.

¹⁷ Kfv.IV.37.432/2008/9. számú ítélet (a Vj-54/2006. sz. versenyfelügyeleti eljárás nyomán).

figyelembe veendő a korábbi jogsértések miatt kiszabott összegek is, nem csak a legutolsó jogsértés mögött álló reklámköltség.¹⁸

Végül, amennyiben az alperes üzleti titok körébe eső adattal számol, akkor arra a titokvédelmi szabályok betartásával kell hivatkozni a határozatában, jelezve a számszerű adatok mellőzésének indokát. Az üzleti titok körébe eső adat felhasználása - ahogy erre a másodfokú bíróság is helytállóan utalt - az alperest nem mentesíti az indokolási kötelezettség alól, ugyanakkor a titokvédelmet kérő ügyfél sem szabad, hogy visszaéljen e helyzettel.

A Legfelsőbb Bíróság tehát hatályában fenntartotta a másodfokú bíróság jogerős ítéletét azzal, hogy a másodfokú ítélet indokolási részéből mellőzte a következő megállapításokat:

- az alperes saját jogalkalmazási gyakorlatára határozatai indokolásában nem hivatkozhat,
- nem lehet a bíróság összegszerűségének alapja a jogsértő magatartás reklámköltsége,
- a korábbi jogsértések számát, mint szorzót a bíróság összegszerűségének meghatározásánál az alperes nem alkalmazhatja.

A Legfelsőbb Bíróság ítélete kiemelkedően fontos volt a GVH és a döntéseit felülvizsgáló bíróságok közötti megbomlott harmónia helyreállításában. 2009 utolsó hónapjaiban több olyan ítélet is született, amelyek alapján a jövőre nézve rendezti a bíróság számításának egyes kérdéseit. A bíróságok indokolása kapcsán érdemes felidézni, hogy a GVH működésének első évtizedében nagyon rövid, lakonikus indokolásokkal szabott ki a Versenytanács jellemzően nem túlzottan magas összegeket, anélkül, hogy ezt a bíróságok sérelmesnek találták volna. Alkalmadtán a bírók is hasonló szűkszavú indokolással csökkentették a versenyhivatali bíróságok összegét. 2000-tól kezdődően egyfelől jelentősen megugrottak a bíróságok, a bíráskodás elveit európai mintákra közleményben is publikálta a GVH, az olykor matematikai műveleteket is alkalmazó indokolások részletesebbek lettek. Az elmúlt időszak bírósági ítéletei azonban mintha elbizonytalanították volna a hivatal döntéshozóit: a 2009-es év publikált határozataira ismét a régi idők tömörsége lett jellemző, a figyelembe vett tényezők súlyának pontos számszerűsítése kikopott a gyakorlatból.

Az új eljárásban a versenytanács a bíróság összegét a bírósági iránymutatások alapján és a 1/2007. számú közleménnyel összhangban állapította meg. Figyelemre méltó ez a kettős hivatkozás, ezen időszakban egyedülálló, hogy egy eljáró versenytanács kifejezetten meghivatkozta a GVH közleményt (s nem csak az abban foglalt szempontokat sorolja fel).

A versenytanács ezúttal is a releváns reklámköltségből indult ki (a pontos számok üzleti titoknak minősültek). A jogsértőnek minősülő TV és óriásplakát reklámok kapcsán

¹⁸ Az adott ügyben a Procter & Gamble korábbi jogsértése miatt 3, majd 5 millió Ft bírságot kapott, amit egy háromszor 105 millió Ft követett. Ezt a „százszoros” növelést az Ítéletábrák szerint a GVH nem indokolta meg kellően – a Legfelsőbb Bíróság, okszerűnek találva a másodfokú döntést, felülmérlegelés hiányában nem változtatta meg azt.

tekintettel volt arra is, hogy azokban nem kizárólag jogsértő üzenet szerepelt, emiatt a kommunikációs költség összegét csökkentette a versenytanács – igaz, a döntésből nem derül ki a csökkentés mértéke, aránya. A bankszámlához és kültéri plakátok kapcsán releváns költség vagy nem volt, vagy az nem volt megállapítható. A versenytanács kimondta, hogy a nulla költség nem járhat nulla bírsággal, ezért, igaz “csekély mértékben” megemelte az előbbi összeget.

Az üzleti titok kapcsán megjegyzendő, hogy az idő múlásával esetleg lehetett volna azt mondani, hogy ezen adatok védelme megszűnt. Egyébként is, a bírósági anyagokból kitűnik, hogy az alaphatározat valamivel több mint 40 milliós releváns kommunikációs költséggel számolt, amelyet az ismétlődés miatt szorzott meg hárommal.

Súlyosító körülményként az alábbiak kerültek nevesítésre:

- **ismétlődő** jogsértés (öt korábbi eljárásra hivatkozik a határozat) – ennek kapcsán figyelembe vette, hogy a korábbi ügyek és a jelen ügy szempontjából releváns magatartás között nem volt megállapítható a **tényállás azonossága**, így szorzó tényezőt nem alkalmazott.
- a jogsértés bizalmi jellegű termékkel összefüggésben valósult meg,
- az elért fogyasztói kör széles
- a reklámok az OTP Bank image-t befolyásolhatták, ezáltal a reklám időbeli hatása hosszabb, mint a jogsért reklámok közzétételének időszaká.

Enyhítő körülmény az volt, hogy a szerződést megelőzően további információhoz lehet jutni a bankban.

A versenytanács ezt követően, szem előtt tartva a szankcionálás preventív célját is, azt mérlegelte, hogy a fenti módon megállapítható bírság **kellő elrettentő erőt** képvisel-e a Magyar bankpiac legnagyobb szereplőjével szemben. Ennek kapcsán figyelembe vette a reklámokkal érintett konstrukciók keretében elhelyezett megtakarítások (“**bevétel**”), valamint az e körben elért **nyereség** összegét.

Ez alapján a versenytanács “szép, kerek” összegben, 100 millió Ft-ban határozta meg a bírság összegét, kiemelve, hogy ez a törvényi maximum töredéke (2006-os adatok alapján 743.788 millió Ft volt a nettó árbevétel). A töredékre való hivatkozás úgy tűnik, szembemegy az előző bekezdéssel, amely éppen az elrettentő hatás elérését tűzte ki célul. Az elrettentési célra vonatkozó külön bekezdés, amely során a jogsértéssel érintett árbevétel és - újdonságként – a nyereség összegét is figyelembe veszi a GVH, dícséretes újdonságnak tűnik. Lehetséges, hogy nagyobb vállalatoknál nem is lehetséges versenyjogi bírsággal elrettenteni? Ehhez nyilván a cégmérethez szabott olyan jelentős összegre lenne szükség, amely vetekszik a milliárdos kartell bírságokkal. A két ügycsoport közötti, legalábbis nominális különbségtételt a GVH úgy tűnik viszont, fenn akarja tartani.

Példák kis összegű bírságra

A negatív rekordot a Vj-83/2009 sz. ügyben a New Credit Consultingra, divatos témában, fogyasztói csoportok szervezéséhez kapcsolódó tájékoztatás kapcsán kiszabott **100 ezer Ft** jelentette. Néhány milliós árbevételű cégről volt szó, a maximumot nem közelítette meg a büntetés. "Súlyosító" körülmény volt a jogsértés egy évet meghaladó időtartama és a termék bizalmi jellege. Enyhítő körülménynek minősült, hogy a GVH "megkeresése" után azonnal változtatott gyakorlatán.

Ilyen esetben kérdéses, hogy miért kell a GVH-nak egy teljes, 100 ezer Ft-os "bevétel" hozó eljárást lefolytatnia, miért nem elégedett meg azzal, hogy az eljárás alá vont változtatott magatartásán (a kötelezettségvállalás, vagy a bírság nélküli jogsértés kimondása is versengő kimenet lehet – a közérdek hiánya alapú eljárás megszüntetést sajnos az Fttv., szemben a Tpv-t-vel nem engedi).

Egy másik, millió Ft alatti ügy volt a Vj-95/2009. sz. eljárásban a Vidanetre összehasonlító reklám miatt kiszabott **500 000 Ft**. A bírságplafon 500 millió Ft volt. Az egymondatos bírságindokolás a GVH régmúltját idéző tömörségű. E szerint a versenytanács „figyelembe vette” az alkalmazott reklámeszközök hatékonyságát, az érintett városok lakosságának számát, illetve hogy az akció csekély számú új előfizetőt eredményezett. Ez minden bizonnyal nem nevezhető egy bírságközleményt szorosan követő döntésnek, a bírság kerek összege és mértéke miatt inkább szimbolikusan tűnik.

Három-négy nagy bírság mellett **jellemző volt erre az évre** (ugyanúgy, mint a következő 2011-re is), hogy a nagyszámú tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatos eljárásban inkább sok kis bírság született, vagy éppen pénzügyi szankció nélkül került jogsértés megállapításra. A fent ismertetett öt eseten túl hetet találtunk, ahol 10 millió, vagy azt valamivel meghaladó bírság került kiszabásra. Sok esetben ennél kisebb "kerek" összegek fordultak elő, 1-5 millió Ft-os tartományban.

Jó indokolási technikának tűnik, hogy az enyhítő és súlyosító körülményeket követően azt is tartalmazza az indokolás, hogy melyik további (eljárás alá vont által hivatkozott) körülményt miért nem vett figyelembe enyhítőként a versenytanács.

A genereál preventive erőt fokozná, ha a döntésekből kiderülne, hogy az adott összeg a reklámköltséghez, vagy még inkább a jogsértéssel érintett forgalomhoz képest mekkora összegű. A százmillió bírságok mindig igényt tartanak a sajtó figyelmére, ezekenél a nominális összeg mérete is elég lehet az elrettentő-nevelő hatáshoz. Gyakran azonban a kisebb bírságok a nagyobbak (gondoljunk itt a kis forgalmú, de nagyot "lódító" gyógyhatást ígérő termékforgalmazókra), ezekenél különösen jól jöhet a GVH-nak egy olyanfajta kommunikáció, amely nem csak a bírság nominális összegére támaszkodik.

Az OTP-s ügyben a megismételt bírságszámítás követendő utat jelölhet ki a GVH számára, a későbbi ügyekben azonban nem látjuk ezt a gondolatmenetet teljesen visszaköszönni, lehet, hogy ez csak a korábbi, "számolás" OTP döntés hatyúdala volt? Nagyon tetszetős volt pedig: a bírói gyakorlatra és a GVH közleményre való kifejezett

hivatkozás, a reklámköltség kifejezetten alapösszegként való megjelölése és az elrejtetés címszó alatt a releváns forgalom és nyereségesség figyelembe vétele.

Igaz az is, hogy véleményem szerint az új határozat sem kellően világos az egyes enyhítő/súlyosító körülmények súlyozása kapcsán, a versenytanács valójában ezúttal is csak felsorolta a releváns szempontokat. A tekintetben sem ad kellő támpontokat a határozat a kívülálló számára, hogy a részben jogsértő kommunikáció esetében a felmerült költségek mekkora hányadát vette a bírságszámítás alapjául. Szintén elmulasztotta azt a lehetőséget, hogy világossá tegye álláspontját a különös ismétlődés fogalma kapcsán felállított bírói megszorítások tekintetében (a GVH egyszerűen visszavonulót fűjt, mondván hogy nem ugyanaz a tényállás, nincs helye szorzásnak).

2011

2011 nem a nagy bírságok éveként fog bevonulni a GVH történetébe. Az előző évi összegnek csupán a tizedét gyűjtötte be a versenyhatóság az államháztartás javára. Ez lehetséges, hogy a versenyjoggal egyre inkább tisztában levő cégek jogkövetésének jele, de az is lehetséges, hogy a 2009-es év vezetőségváltását megelőző, illetve azt a dolgok természete szerint követő „intézményi bizonytalanság” jele.¹⁹ Az ügyszámtól függetlenül is megfigyelhető a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok terén, hogy a bírságok nominális összege nem tűnik jelentősnek.

I.. Antitröszt

Malom kartell II. - intervenciós gabona pályázat “brutális” bírsággal

A H&T Kereskedelmi és Szolgáltató Kft., a SIKÉR Malomipari Feldolgozó és Kereskedelmi Zrt., valamint a Szécsény-Mill Kft. a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH) által 2006 júliusában kiírt közbeszerzési eljárás kapcsán versenykorlátozó magatartást tanúsítottak azzal, hogy a vitaminozott liszt beszállítására vonatkozó pályázati tételek kapcsán felosztották egymás között a piacot. A jogsértés elkövetéséért a Vj-134/2008. sz. ügyben a H&T Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.-t és a Szécsény-Mill Kft.-t egyetemlegesen 20.000.000 Ft, a SIKÉR Malomipari Feldolgozó és Kereskedelmi Zrt.-t 30.000.000 Ft bírság megfizetésére kötelezte a versenytanács.

Következetes bírói gyakorlattal megerősített az a megközelítés, mely szerint a bírság kiszabásának célja az, hogy a vállalkozásokat visszatartsa a tisztességtelen piaci magatartástól és egyúttal megteremtse a gazdasági verseny tisztességét. Ez a cél pedig csak olyan mértékű bírsággal valósítható meg, amely a versenyjogsértést megvalósító vállalkozásnak érezhető megterhelést jelentő anyagi hátrányt okoz. Ezen túl, a versenytanács megítélése szerint a kiszabandó bírságnak arányosnak kell lennie az elkövetett jogsértés súlyával, figyelembe véve az elkövető vállalkozás jogsértésben betöltött szerepét, valamint a jogsértés elkövetésekor megfigyelhető piaci súlyát, méretét. A bírságnak, mint a jogsértés szankciójának, be kell töltenie a jogsértésért járó büntetés szerepét, továbbá kellő elrettentő erőt is kell hordoznia, amely biztosítja egyrészt, hogy az adott vállalkozás ne legyen érdekelt elkövetni további jogsértést, másrészt kellő üzenetet küldjön más vállalkozások számára is abban a tekintetben, hogy az adott súlyú jogsértés kellő szankcióval jár.

A bírság összegének meghatározásakor a versenytanács a **jogsértéssel érintett tenderek** értékéből indult ki (ez 43 és 38 millió Ft. tétel volt). A **jogsértés súlyossága** kapcsán a Versenytanács figyelembe vette, hogy a feltárt, versenytársak közötti piacfelosztó megállapodásként megvalósuló magatartás a versenyjogi jogsértések legsúlyosabb formájának minősül. A jogsértés súlyának mérlegelése során a versenytanács

¹⁹ Értve ez alatt azt, hogy az elnök és helyetteseinek lecserlését megelőző és követő hónapokban is életszerű, érthető, hogy kevesebb új eljárás indul meg.

figyelemmel volt továbbá arra, hogy a jogsértő magatartást **közbeszerzési eljárás** keretében tanúsították a marasztalt vállalkozások, ily módon magatartásuk közpénzek felhasználását érintette, valamint, hogy a beszerzés tárgyát **rászorulóknak juttatandó élelmiszersegély** képezte, ily módon magatartásuk gazdaságilag nehezebb, kiszolgáltatottabb helyzetben lévő fogyasztók érdekeinek sérelmével valósult meg. A jogsérelem súlyát befolyásolta az is, hogy a magatartás nemcsak a verseny korlátozását célozta, hanem alkalmas is volt versenykorlátozó hatás kiváltására.

Az eljárás alá vontak **felróhatósága** körében nem tudta enyhítő körülményként figyelembe venni az eljárás alá vontak azon hivatkozását, hogy vállalkozások a megállapodás megkötése során jóhiszeműen, versenykorlátozó szándék nélkül jártak volna el, tekintettel arra is, hogy az ajánlattevő vállalkozások alvállalkozói megállapodásukat az **ajánlatkérő előtt sem fedték fel**.

A versenytanács a Sikér vonatkozásában súlyosító körülményként értékelte, hogy a jelen eljárásban feltárt jogsértő megállapodás megkötését megelőzően már egy alkalommal állapított meg vele szemben jogsértést.

Az egyes vállalkozásokra kiszabandó bírság mértékének meghatározásakor figyelembe vette a vállalkozások **méretét**, illetve piaci helyzetét. A kiszabandó bírság **arányosságának** felmérése kapcsán – a jogsértés súlya tükrében, illetve amellet – figyelemmel volt a versenytanács az adott ágazat, és az egyes jogsértő vállalkozások sajátos gazdasági környezetére – mérlegelve az egyes vállalkozások **pénzügyi nehézségekre** történő hivatkozását is. Ennek kapcsán a versenytanács kifejtette, hogy a végelszámolási eljárás ténye – amely a vállalkozás működésének megszüntetésére irányuló tulajdonosi döntés folyamánya – önmagában nem támasztja alá a vállalkozás kivételesen súlyos pénzügyi helyzetét, illetve azt, hogy a tulajdonosok ez okból határozták volna el a vállalkozás megszüntetését, különös tekintettel arra, hogy a végelszámolás szabályai szerint végelszámolásnak abban az esetben lehet helye, ha a cég nem fizetéképtelen.

A versenytanács végül megvizsgálta, hogy az így kalkulált bírságösszeg nem haladja-e meg a Tpv. 78. §-ának (1), illetve (2) bekezdésében meghatározott, különböző számítási módszerek szerinti bírságmaximumot. Ennek kapcsán megállapította, hogy a kiszabott bírság összege nem haladja meg az adott vállalkozás, illetve vállalkozáscsoport Tpv. 78. §-ának (2) bekezdése szerinti utolsó hitelesen lezárt üzleti évben – azaz 2010-ben – elért nettó árbevételének 10 %-át.

A versenyjogi szempontból egy gazdasági egységnek minősülő két eljárás alá vontat egyetemlegesen kötelezte a bírság megfizetésére (ebből adódóan a jogsértésben betöltött szerepük és érdekeltségük sem volt szétválasztható).

A határozat egyértelműen mutatja, hogy a versenytanács kalkuláltan számolta a bírságot, bár annak részműveleteit nem fedte fel. Ugyan nem fogalmaz egyértelműen, de minden bizonnyal mindkét bírságolt vállalkozás-csoport esetében ugyanaz az összeg eredményezte a bírságalapot, ezt feltételezve az ismétlődő jogsértés 50%-os emeléssel

kellett járjon (30 millió a 20 milliós bírság "helyett"). A közbeszerzés ismét megjelenik súlyosító körülményként, ezúttal már a jogsértés súlya szempontrendszerbe ágyazottan. Az is ritkaság (de természetesen "közlemény-szerű"), hogy a termék jellege alapján szigorítsa a GVH. A versenytanács az ágazat és a cégek **nehézségei kapcsán kifejezetten szigorú** volt.

Ha jól számoltuk a **bírságalapot** (81 millió Ft), akkor **ehhez képest** az 50 millió **brutálisan magas** bírságnak minősül. Különösen igaz ez akkor, ha hozzátesszük, hogy nem teljesen versenykizáró volt a megállapodás jellege, hanem "csak" korlátozó, ún. **kockázatsökkentő**, alvállalkozói bevonást kilátásba helyező kartell. E módszert "visszafelé" alkalmazva, a régi rekorderes Autópálya kartellben nem 7, hanem 70 milliárd Ft-os bírságnak kellett volna születnie. Ez egyébként magyarázható lehet azzal, ha a projekt értéke alapján szokásosan számolt bírságot a GVH a **vállalkozás mérete** alapján meg kívánta volna emelni (a Sikérnél a 30 millió sem éri el az 1%-ot), de erre sajnos kifejezetten nem utal az indokolás.

A Sikér 2010-es forgalma 3,49 milliárd Ft., a H&T és a Széchény Mill együttesen 623 millió Ft. volt, ehhez képest a bírság az előbbinél **0,86%**, utóbbinál **3,2%**. Ha ehhez hozzátesszük, hogy a Sikér "visszaesőnek" minősült, akkor igazán nem lehet érteni, hogy pontosan mit jelent az indokolásban az – az egyébként nagyon is pozitív – megjegyzés, hogy figyelemmel volt a cégek méretére, piaci helyzetére. Vállalat méret alapján a kevésbé súlyosan büntetni szándékozt vállalkozás-csoport **négyszer akkor pofont** kapott.

A Rádió Taxi ügyfeleinek elosztása

A Vj-29/2008. sz. eljárásban megállapításra került, hogy hét budapesti taxi-társaság versenykorlátozó megállapodást kötött a Rádió Taxi Kft. szerződéses partnereinek megszerzése érdekében. Az összesen 34,5 milliós bírság az alábbiak szerint oszlott meg a cégek között:

- Főtaxi Zrt.-t 10.000.000 Ft
- City Taxi Szövetkezetet 7.000.000 Ft
- Taxi-2000 Kft. 6.000.000 Ft
- Buda Kft. 5.000.000 Ft
- 6 x 6 Taxi Kft. 4.000.000 Ft
- BUDAPEST TAXI Kft. 2.000.000 Ft
- Taxi 4 Kft. 500.000. Ft

A versenytanács szerint az egyébként szigorú megítélés alá eső kőkemény kartellek körében a vizsgált magatartás **kisebb súlyúnak** tekinthető, figyelemmel a magatartás rövid időtartamára is.

A versenytanács a résztvevők 2009. évi nettó árbevételét tekintette kiinduló pontnak a bírságszámítás során az alábbi indokokra figyelemmel (tekintettel arra, hogy 2010. évi adatok még nem álltak rendelkezésre. A releváns forgalomból (fuvarszervezés) származó bevételt az indokolás szerint azért nem tudta figyelembe venni, egyrészt, mert a

fuvarszervezés körén kívüli bevételek jelentős része is kötődött a taxizáshoz. A Főtaxi esetében ennél alacsonyabb összegből indult ki, figyelemmel arra, hogy e társaság esetén az árbevételen belül a fuvarszervezésből származó jövedelem számottevően kisebb, mint a többi társaságnál. A Taxi 2000 esetén a **vállalkozás-csoport**hoz tartozó három vállalkozás 2009. évi nettó árbevételét tekintette kiinduló pontnak.

A versenytanács a 6x6 Taxi kivételével **súlyosító** körülményként vette figyelembe azt, hogy az eljárás alá vont vállalkozásokat már márasztalta a Vj-114/2002. számú versenyfelügyeleti eljárásban.

A 6x6 Taxi, a Buda Taxi, a City Taxi és a Taxi 4 esetében súlyosító szempont volt, hogy tevékenységükben a **szereződéses** partnerektől származó bevétel az átlagosnál nagyobb súllyal jelentkezik, így a magatartás e társaságok számára az átlagos taxi vállalkozáshoz képest **nagyobb előnyökkel** járhatott.

A Taxi 2000 esetén a versenytanács számottevően súlyosító körülményként vette figyelembe a társaság **aktivitását**, nevezetesen, hogy az írásbeli bizonyítékok között szerepeltetett valamennyi e-mail e társaságtól származott, a Taxi 2000 gyűjtötte össze az adatokat a Rádió Taxit megkereső megrendelőkről.

A versenytanács **enyhítő körülményként** értékelte azt, hogy a BUDAPEST Taxi, és a Főtaxi tevékenységében a szerződéses partnerek az átlagosnál kisebb súllyal jelentkeznek, így a magatartás e társaságok számára az átlagos taxi vállalkozáshoz képest **csekély előnyökkel** járhatott.

A versenytanács az egyes súlyosító és enyhítő körülmények mérlegelését követően úgy találta, hogy

- **legnagyobb** súlyú bírságnövelő tényező a Taxi 2000 információs aktivitása,
- szintén **nagy** mértékű bírságnövelő tényező a visszaesés,
- **kisebb** mértékben bírságnövelő, illetőleg bírságcsökkentő tényező a szerződéses ügyfelektől származó bevétel nagyobb, illetve kisebb aránya az összbevételen belül.

A versenytanács jelen ügyben nem látta szükségesnek azt, hogy növelje a bírság számított összegét a **speciális prevenció** érdekében, az elmarasztalásra kerülő **vállalkozás jövedelmi és vagyoni helyzetére tekintettel**.

A számított bírságok a törvényi bírságmaximum alatt maradtak, a Taxi 2000 esetén figyelembe véve azt a körülményt, hogy a vállalkozáscsoport 2009. évi nettó árbevételének a 10%-a jelenti a kiszabható bírság legmagasabb mértékét.

A második malomkartell döntéshez hasonlóan itt is külön nevesített szempontként jelenik meg a kalkuláció menetének végén, hogy prevenció célból a **vállalkozás mérete** alapján szükséges-e a bírság összegén változtatni (itt kifejeztem a növelésről „mondott le” a versenytanács).

A bírságok a vállalkozások méretéhez a következőképpen viszonyultak:

Vállalkozás	Bírság	%-a a 2009. évi nettó árbevételnek
Fótaxi Zrt.	10.000.000 Ft	0,96%
City Taxi Szövetkezet	7.000.000 Ft	1,3%
Taxi-2000 Kft.	6.000.000 Ft	7 ²⁰
Buda Kft.	5.000.000 Ft	1,7%
6 x 6 Taxi Kft.	4.000.000 Ft	1,2%
BUDAPEST TAXI Kft.	2.000.000 Ft	1,4%
Taxi 4 Kft.	500.000. Ft	2,6%

Látható, hogy **nagyjából egy sávban** mozognak a vállalat méret alapú bírságok – kivéve abszurd módon a legkevesbé bírságot szándékozott Taxi 4-et, aki a többiekhez képest „**duplázott**”. A Taxi 2000 csoport szinten számolt bírságát sajnos adathiány miatt nem tudtuk kiszámolni.

II. Tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat

Az évre jellemzőek voltak a nem túl nagy bírságok. Összességében kiemelkednek a Vodafone SMS nyereményjátéka (100 millió Ft), a Parapszichológiai nyeremény-csomagküldő szolgáltató ügye (46 millió Ft) és a Capital Partners (cseh) befektetési szolgáltató bírsága (20 millió Ft).

Vodafone

A júniusi határozatban a versenytanács nem említi a Közleményt, csak a Tpv. 78. §-át.

A versenytanács **súlyosító** körülményként értékelte, hogy

- az eljárás alá vonttal szemben korábban már több alkalommal került megállapításra, hogy a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított (2004-től **10 esetet** sorol fel a határozat), ráadásul a Vj-117/2009. számú ügyben hasonló jogsértést követett el;
- az eljárás alá vont kereskedelmi gyakorlata a fogyasztók igen széles körét érte el,
- a jogsértő kereskedelmi gyakorlat közel két hónapig fejtette ki hatását,
- az eljárás alá vont magatartása felróható volt, nem érte el az adott helyzetben általában elvárható magatartási mércét, nem felelt meg a társadalom értékítéletének.

A versenytanács **enyhítő** körülményként értékelte, hogy az eljárás alá vont egyes kommunikációs eszközein törekedett a teljes körű információ megadására, az első regisztráció kapcsán utólagos jóváírást alkalmazott.

²⁰ A határozatból csak a három céges csoport egyik tagjának a forgalmát olvashatjuk (annak 10%-át jóval meghaladja a bírságösszeg), a másik kettőt nem.

Az agresszív kereskedelmi gyakorlat körében a jogsértés súlyát csökkenti, hogy ha a fogyasztók az emlékeztető, buzdító SMS-ek fogadását zavarónak értékelték és ennek nyomán további tájékozódást végeztek (pl. az internetes honlapon elhelyezett Részvételi Feltételek elolvasásával), élhettek a „STOP” szó megküldésének lehetőségével.

A versenytanács a bírság mértékének meghatározása kapcsán nemcsak a jogsértő kommunikációs eszközök alkalmazása kapcsán felmerült ismert költségeket tartotta relevánsnak, mivel azok nem adtak reális képet a jogsértés súlyáról. Ezért a játék révén elért bevételre is tekintettel volt (figyelembe véve az utólagos jóváírást).

A versenytanács a bírság összegét – szem előtt tartva a szankcionálás preventív célját is – 100.000.000 Ft-ban határozta meg. 2009-ben 128 milliárdos forgalmat ért el a Vodafone, **ehhez képest a bírság nem tűnik jelentősnek.**

Mi a magyar minőség?

Az Aldi Kft. 15 millió Ft. bírságot kellett hogy fizessen, mert tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatnak minősülően reklámozta egyes termékeit „magyar minőség”-üként. A Vj-8/2011. sz. eljárásban a versenytanács a bírság kapcsán elsőként felidézte, hogy a bírság mértékének meghatározásával kapcsolatban kialakult versenytanácsi gyakorlatot a GVH 1/2007. számú **Közleménye** foglalja össze. A Közlemény a Legfelsőbb Bíróság megközelítését figyelembe véve kiemeli, hogy a bírság kiszabásának célja az, hogy a vállalkozásokat visszatartsa a tisztességtelen piaci magatartástól, és egyúttal megteremtse a gazdasági verseny tisztességét. Ez a cél pedig csak olyan mértékű bírsággal valósítható meg, amely a versenyjogsértést megvalósító vállalkozásnak arányos, de érezhető megterhelést jelentő anyagi hátrányt okoz, s olyan összegű, amely az eljárás alá vontat és más vállalkozást hasonló magatartástól visszatart. A Versenytanács Közleményben összefoglalt gyakorlata szerint a bírság összegének kiindulópontjául szolgálhat a jogsértő tájékoztatással járó költség, vagy a jogsértéssel érintett piacon realizált időarányos árbevétel, amely mértéket a releváns súlyosító és enyhítő körülmények növelhetnek, illetve csökkenthetnek. Ezt követően szükséges annak mérlegelése, hogy az így kalkulált bírságösszeg összességében alkalmas-e a kívánatos következmények elérésére.

A Közleményben foglaltakra figyelemmel, a bírság kiszabása során a versenytanács az érintett termékekkel kapcsolatos 2010. január 1. és 2011. február 4. közötti időszakra vonatkozó **reklámkiadások** összegéből indult ki, figyelembe véve, hogy a vizsgált kereskedelmi gyakorlat az eljárás alá vont bővebb kereskedelmi gyakorlatának részét képezte, mely számos más termék hirdetésére is szolgált.

A versenytanács **súlyosító** körülményként értékelte, hogy tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat folytatásáért az eljárás alá vont már marasztalva volt (Vj-88/2009.), hogy a kereskedelmi gyakorlat a jogsértő kereskedelmi kommunikációk közzététele **időben**

elhúzódott, valamint azt is, hogy **intenzív**, több száz terméket érintő kereskedelmi kommunikációs gyakorlata révén az eljárás alá vont a fogyasztók széles körét érte el.

A versenytanács úgy ítélte meg, hogy 15.000.000 Ft. bírság az az összeg, amely a magatartás súlyával és a bírságkiszabás céljának eléréséhez, érvényre juttatásához fűződő közérdekkel összhangban áll.

Megjegyzendő, hogy a Közlemény felidézésén túl nem derül ki pontosan, hogy annak nyomán hogyan jutott a versenytanács a 15 milliós végösszeghez (**mennyi volt az alapösszeg és azt mennyivel emelte meg**). A bírság a 4,3 milliárdos **bírságplafon** töredékét teszi ki.

HEP Kft. fogyasztói csoportos ügye

A Hungarian Economy Partners Kft. fogyasztói csoport megtévesztő reklámozása miatt kapott 8,1 millió Ft-ot, amely “szokásos módon” maximum közeli zónába esett.

A versenytanács súlyosító körülményként értékelte, hogy

- a jogsértő kereskedelmi kommunikációk közzététele időben elhúzódott, nyolc hónapon át zajlott,
- az elkövetési mód kapcsán nagyfokú intenzitás állt fenn, a jogsértő reklámok jelentős példányszámú, a fogyasztók igen széles körét elérő lapokban sok alkalommal jelentek meg,
- a jogsértő magatartással megcélzott, illetve elért fogyasztói kör részben az átlagosnál sérülékenyebb,
- az érintett szolgáltatás bizalmi jellegűnek minősül,
- a fogyasztó számára egy hosszú távú jogviszonyt eredményez a fogyasztói csoportba történő belépés, s így a kereskedelmi gyakorlat hatása időben elhúzódó,
- az eljárás alá vont magatartása felróható, nem éri el az adott helyzetben általában elvárható magatartási mércét, nem felel meg a társadalom értékítéletének.

A versenytanács enyhítő körülményként vette figyelembe, hogy a fogyasztók a szerződés megkötéséig további információkhoz juthatnak a fogyasztói csoport működésével kapcsolatban.

A fentiek mérlegelése során a versenytanács tekintettel volt a jogsértő kommunikációs eszközök alkalmazása kapcsán felmerült ismert költségekre, s a bírság összegét – szem előtt tartva a szankcionálás preventív célját is – 8.100.000 Ft-ban, **a kiszabható legmagasabb összeghez közeli** mértékben határozta meg.

A bírságolásnál a versenytanács nem, csak a határozat első részében említi meg, hogy eddig **17 esetben** állapított meg bíróság által is jóváhagyottan fogyasztói jogsértéshez kötődően jogsértést.

Élősejt kapszula és Cink rágótabletta

A Vitaking Kft. tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot folytatott, amikor az általa forgalmazott egyes Lactobacillus Acidophilus és a Cink rágótabletta étrend-kiegészítők összetételével kapcsolatban valótlan adatokat közölt, illetve azoknak gyógyhatást, betegséget megelőző hatást tulajdonított. A Vj-9/2011. sz. ügy az adott év kis bírságos döntéseire jó példa. Az 500.000 Ft-ot **a Közlemény szerint indokolta a versenytanács.**

A versenytanács **enyhítő** körülményként vette figyelembe, hogy az eljárás alá vont **elismerte** a törvény rendelkezéseibe ütköző magatartását, továbbá azt, hogy a vizsgált termékekkel kapcsolatos kommunikációs gyakorlatát **javította**, illetőleg a törvény rendelkezéseibe ütköző állításokat elhagyta.

A fentiek mérlegelése során a versenytanács tekintettel volt a jogsértő **kommunikációs eszközök** alkalmazása kapcsán felmerült ismert költségek mértékére, s a bírság összegét – szem előtt tartva a szankcionálás **preventív célját** is – 500.000 Ft-ban határozta meg, figyelemmel az eljárás alá vont Cink rágótabletta étrend-kiegészítő termékének **forgalmazásából** eredő, 2009-ben és 2010-ben elért bevételére.

A közlemény felidézésén túl nem egyértelmű, hogy **mi képezte a bírság alapját** (a kommunikációs költség és a forgalom is szerepel). Nem derül ki, de valószínűleg az alapösszeg csökkent – legalábbis erre gondolhatunk abból, hogy a versenytanács **csak egy enyhítő körülményt** említ, **súlyosítót nem**. Erősen kétséges továbbá, hogy 431 milliós forgalmú cégnél 0,5 milliós bírság preventív célt tudna elérni (**0,1%**).

